UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU
LABORATORUL DE PEDAGOGIE INOVATIVĂ ȘI DEZVOLTARE PERSONALĂ

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A UNIVERSITĂȚII PEDAGOGICE DE STAT„ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

DUMITRU PATRAȘCU:

MOD DE VIAȚĂ ȘI DE GÂNDIRE

Studiu biobibliografic

Chișinău, 2021

Volumul elaborat în cadrul *Laboratorului de pedagogie inovativă și dezvoltare personală (UPSC)* în colaborare cu Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă" din Chișinău, reflectă viața și activitatea distinsului profesor universitar, doctor habilitat Dumitru Patrașcu, personalitate notorie în domeniul științelor educației, cu ocazia celor 70 de ani de la naștere.

Aprobat pentru publicare de către Senatul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă"din Chișinău, 27 mai 2021

Autori-alcătuitori: Ludmila Armașu-Canțîr, Dumitru Patrașcu
Ediție îngrijită de dr. Mariana Zubenschi
Coordonator: conf.univ.dr. Victoria Gonța
Redactare bibliografică: Ala Susarenco
Lector: Marcela Vîlcu
Coperta: Alexei Patrașcu, master în arte plastice
Tehnoredactare: Ion Bulicanu, Evelina Gorobeț

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Dumitru Patraşcu: mod de viaţă şi de gândire : Studiu biobibliografic / Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chişinău, Laboratorul de Pedagogie Inovativă şi Dezvoltare Personală, Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii Pedagogice de Stat "Ion Creangă" din Chişinău, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei ; autori-alcătuitori: Ludmila Armaşu-Canţîr, Dumitru Patraşcu; coordonator: Victoria Gonţa; ediţie îngrijită de Mariana Zubenschi; redactare bibliografică: Ala Susarenco. – Chişinău: C.E.-P. UPS "Ion Creangă", 2021. – 260 p. : fot., il. color, tab. – (Colecţia "Personalităţi marcante", ISBN 978-9975-46-530-4).
Referinţe bibliogr.: p. 239 (17 tit.). – 100 ex.
ISBN 978-9975-46-531-1.
016:[37.0+929(478)]
D 93

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă"
Strada Ion Creangă 1.

COLECȚIA *PERSONALITĂȚI MARCANTE ALE UNIVERSITĂȚII PEDAGOGICE DE STAT „ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU*

Colecția *Personalități marcante ale Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău cuprinde cercetări biobibliografice, monografii biografice, tematice sau selective dedicate unor personalități marcante, profesori renumiți, deschizători de drumuri, pedagogi de vocație din Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, care au scris frumoase pagini în istoria științelor educației naționale, devenind astfel modele demne de urmat pentru tinerele generații și pentru colegii din învățământul universitar și preuniversitar. Colecția pune în valoare personalitățile profesorilor de excepție pentru a face atractivă meseria de pedagog într-o perioadă în care sistemul educațional atestă o criză de cadre didactice la toate nivelurile.*

CUPRINS

DUMITRU PATRAȘCU – OMUL ȘI SAVANTUL (Ludmila Armașu-Canțîr 6

DUMITRU PATRAȘCU-GENEALOGIA 25

Arborele genealogic (linia paternă) 25

Arborele genealogic (linia maternă) 41

CHEMAREA VOCAȚIEI ȘI IUBIREA. DUMITRU PATRAȘCU: CONFESIUNI (Dumitru Patrașcu) 46

***MODUS VIVENDI*: COMOARA MEA, FAMILIA 73**

JURĂMÂNTUL DE PROFESOR 82

CARTEA DE VIZITĂ 85

DUMITRU PATRAȘCU – CERCETĂTORUL 85

ASCENSIUNE ÎN CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ 89

PERFORMANȚE PROFESIONALE 92

BIBLIOGRAFIE 119

APRECIERI OMAGIALE 147

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE 239

În loc de epilog: TESTAMENT ȘI ADRESARE URMAȘILOR 240

DUMITRU PATRAȘCU
Doctor habilitat în științe pedagogice, Doctor Honoris Causa,
Profesor universitar, Professor Emeritus

DUMITRU PATRAȘCU – OMUL ȘI SAVANTUL

„La orice trebuie să ai noroc în viață, dar mai ales la oameni”, - spunea Ileana Vulpescu. E un mare adevăr. Or, în secolul nostru grăbit există multă lume cu studii, cu diplome, formări de tot felul, dar tot mai puțini Oameni de la care ai ce învăța, cu care poți comunica lejer despre orice, de la știință la probleme existențiale. Așa l-am cunoscut de câteva zeci de ani pe profesorul Dumitru Patrașcu - un Om de omenie, cu dragoste de istorie, de neam și de țară, un adevărat profesionist în domeniu, calm, echilibrat, onest, sufletist, gata să se implice oricând în descoperirea noilor oportunități, fiind un adevărat deschizător de drumuri pe tot parcursul a celor 70 de ani de viață, 51 de ani de carieră pedagogică și 41 de ani de carieră științifică.

Născut la 21 iulie 1951, în satul Domulgeni, raionul Floreşti, Republica Moldova, unde își face studiile medii incomplete, își urmează chemarea, înscriindu-se la Tehnicumul Politehnic din Bălţi. La îndemnul bunicului Iacob, deportat în Kurgan, fiind nedreptățit de vitregiile sorții, care își dorea nepoții cărturari, atât domnia sa, cât și frații, și sora, au aspirat și au îndrăgit cartea. Astfel Dumitru Patrașcu studiază concomitent la Facultatea de Fizică şi Matematică a Institutului Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, frecvență redusă (1973-1978) şi la Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic „Serghei Lazo”, seral (1973 – 1979). Urmându-și destinul, își face studiile de doctorat la Institutul de Cercetări Ştiinţifice în Domeniul Instruirii prin Muncă şi Orientare Profesională al Academiei de Ştiinţe Pedagogice din U.R.S.S. (1981 – 1984), obţinând în 1984 titlul ştiinţific de doctor în pedagogie, susţinându-și teza de doctor: „*Formarea priceperilor şi deprinderilor de organizare ştiinţifică a muncii elevilor din clasele a IX-a – X-a în procesul pregătirii pentru muncă în combinatele interşcolare didactice şi de producţie”*. În anul 1990 a obţinut titlul de conferenţiar universitar. Ulterior avansează în domeniul cercetărilor pedagogice prin postdoctoratul la Institutul Autodeterminării Profesionale a

Tineretului al Academiei Învăţământului din Rusia (1990 – 1993), obținând în 1994 titlul ştiinţific de doctor habilitat în pedagogie cu tema: „*Fundamentele pedagogice ale managementului procesului de pregătire a elevilor pentru muncă în Republica Moldova”* . În anul 1996 obține titlul de profesor universitar.

Calitățile de cercetător și de manager iscusit îl fac cunoscut în comunitatea academică și științifică din țară. Astfel, în anii 2007 – 2008, fiind implicat în procesul de predare la masteratul Academiei de Administrare Publică pe lângă Președinția Republicii Moldova, exercită funcția de consilier de stat de clasa a treia.

A parcurs drumul inițiatic al profesorului începând cu școala și până la Academii și Universități: a activat în calitate de *profesor şcolar* în şcolile din Chişinău: *profesor de matematică, desen liniar* şi *instruire prin muncă* (1970–1979), *metodist* şi *şef de cabinet metodic Educaţiei prin Muncă şi Orientare Profesională* la Institutul de Perfecţionare a Cadrelor Didactice (1979-1981), *cercetător ştiinţific* în *Laboratorul de Educaţie Tehnologică al Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei (1990-1996), cercetător ştiinţific* în *Laboratorul Bazele Ştiinţifice ale Dirijării Şcolii al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” (1995–1998).*

În calitate de lector universitar debutează în 1980 la Institutul Pedagogic de Stat „Aleco Russo” din Bbălți, Facultatea Disciplini Tehnice, ulterior (1996) la Universitatea de Stat din Moldova, catedra Pedagogie şi Psihologie, apoi în 1997 își continuă activitatea științifico-didactică ca *lector superior* şi *conferenţiar* la Catedra Bazele Ştiinţifice ale Dirijării Şcolii a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”.

De fapt, Alma Mater l-a îndrăgit, oferindu-i posibilități de creștere profesională și managerială. Astfel, după studiile postdoctorale, din 1994, Dumitru Patraşcu activează în calitate de *conferențiar* şi *profesor universitar* la Catedra Management Educaţional şi în calitate de *colaborator științific superior*

în cadrul *Laboratorului Bazele Tehnologiei şi Măiestriei Pedagogice* al Universităţii Pedagogice de Stat „Ion Creangă”. Împreună cu Ștefan Marchitan, Dumitru Patraşcu a contribuit la fondarea secției doctorat în domeniul Științelor educaţiei la UPSC (1993), fiind până în prezent președinte al Consiliului de susţinere a tezelor de doctor în pedagogie şi conducător ştiinţific de doctorat.

Fiind o fire deschisă noilor oportunități, în anul 1999 profesorul Dumitru Patraşcu pune bazele catedrei Pedagogie şi Psihologie Inginerească, a Centrului de Perfecţionare a Cadrelor Didactice din Învăţământul Secundar Profesional și a studiilor de doctorat în Teoria şi Metodologia Instruirii Profesionale la Universitatea Tehnică a Moldovei, activând concomitent în calitate de şef catedră, director al centului şi profesor universitar (1999 – 2004).

Cu har managerial deosebit și abnegație tinerească, între anii 2004 - 2010, activează în cadrul Academiei de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova, în calitate de şef catedră *Tehnologii Noi şi Sisteme Informaționale,* şef departament *Management Public* şi director al direcției *Organizarea învățământului.*

În căutarea noilor perspective, între anii 2010–2012 este *profesor universitar* la catedra Pedagogie şi Psihologie generală a Universităţii de Stat din Tiraspol, cofondator al specialității Management educațional din cadrul universității, dedicându-se domeniului cu multă competență, dăruire și profesionalism.

Alma Mater însă îl recheamă, astfel, în perioada 2012-2018 a revenit acasă în funcția de *șef de catedră* Management educaţional la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chişinău. Activează până în prezent în calitate de *profesor universitar* la catedra Științe ale Educației și Management, concomitent în Școala doctorală Științe ale Educației, fiind și Președinte al Seminarului Științific de profil în Didactici școlare pe trepte și discipline Pedagogie universitară.

Dorința de a se forma pe tot parcursul vieții îl face ca, fiind deja profesor, doctor habilitat, în 2008, să-și continue studiile de masterat la Academia de Administrare Publică pe lângă Preşedintele Republicii Moldova, *specialitatea Administrare publică,* fapt ce denotă calități de adevărat profesionist și de Om dedicat domeniului.

Împreună cu profesorul universitar Ludmila Ursu și conferențiarul Nina Garștea discutând noile apariții editoriale

Indiferent de ipostazele în care l-am cunoscut pe distinsul coleg Dumitru Patrașcu – profesor, crecetător, manager etc. – am remarcat deschiderea către nou și progresist, spiritul pacifist, colegial, demn de admirație și respect.

Împreună cu rectorul Alexandra Barbăneagră (în centru) și (de la stânga spre dreapta) colegele Valentina Ciobanu, Nina Garștea, Liliana Saranciuc-Gordea, Ludmila Armașu-Cantîr și Tatiana Dubineanschi după lansarea noilor monografii

Împreună cu rectorul Alexandra Barbăneagră și
prorectorul Ludmila Armașu-Canțîr (2021)

Dacă ar fi să facem o cronologie a celor mai importante evenimente din cariera profesională a omagiatului nostru, menționăm următoarele pagini:

1979-1980 - Institutul de Perfecţionare a Cadrelor Didactice Şef cabinet Orientare Profesională şi Educaţie prin Muncă; Institutul Pedagogic de Stat „Aleco Russo" din Bălți, Facultatea Disciplini Tehnice;

1980-1984 - Institutul de Cercetări Ştiinţifice în Domeniul Instruiri prin Muncă şi Orientare Profesională, AŞP URSS, doctorand;

1986-1987 - Universitatea de Stat din Moldova, Lector la catedra Pedagogie şi psihologie;

1987-2004 - Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă", Lector superior, conferenţiar, profesor universitar catedra *Bazele Ştiinţifice ale Dirijării Şcolii*, şef laborator *Management educaţional*;

1990 – 1994 - Academia Învăţământului din Federaţia Rusă, Institutul Autodeterminării Profesionale a Tineretului, postdoctorat;

1999 – 2004 - Universitatea Tehnică a Moldovei, Şef catedră Pedagogie şi Psihologie Inginerească, şef Centru de Perfecţionare a Cadrelor Didactice din Învăţământul Secundar Profesional, profesor;

2004 – 2010 - Academia de Administrare publică pe lângă Preşedintele Republicii Moldova, șef catedră *Tehnologii Noi şi Sisteme Informaţionale*, şef direcţie/*departament Management Public*;

2008 – actualmente, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău, Şef catedră *Management Educaţional*, profesor universitar la catedra *Ştiinţe ale educației și management*;

2021 (cumul) - Institutul de Științe ale Educației, Cercetător coordonator.

Pentru contribuții valoroase în cercetare și pentru dedicație profesională i-au fost decernate/conferite premii, distincții și titluri onorifice: Premiul Mihail Lomonosov pentru merit şi aport personal în dezvoltarea legăturilor ştiinţifice dintre Rusia şi Republica Moldova, cu înmânarea medaliei de aur (Hotărârea Prezidiumului Naţional al Comitetului obştesc pentru Decoraţii al Federaţiei Ruse din 24 aprilie 2008); Diplomă de gradul întâi oferită de Guvernul Republicii Moldova pentru activitate didactică prodigioasă şi contribuţie în dezvoltarea învăţământului superior (2008); Medalia jubiliară „Eparhia Chişinău – 200 ani", în semn de recunoştinţă pentru activitatea sârguincioasă spre binele şi întru mărirea Bisericii Ortodoxe din Moldova (21 august/3 septembrie 2013); Diploma de recunoştinţă a Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2015); Doctor Honoris Causa al Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei (16 mai 2016);

Dumitru Patrașcu, Doctor Honoris Causa al Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei, 2016

Dumitru Patrașcu cu Lilia Pogolșa, directorul Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei, 2016

Dumitru Patrașcu cu Lilia Pogolșa, Nicolae Bucun (primul din stânga) și Nelu Vicol

Medalia onorifică „Ion Creangă”, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, 16.06.2016; Medalia AŞM „Nicolae Milescu Spătaru, iulie, 2016; Professor Emeritus al Universității Pedagogice de Stat, Chișinău, pentru merite deosebite în dezvoltarea învățământului și implementarea valorilor general-umane, iunie, 2018; Doctor Honoris Causa al UST (15.06.2021).

Aria preocupărilor ştiinţifice ale profesorului Dumitru Patrașcu cuprinde o serie impunătoare de tematici de mare actualitate din domeniul ştiinţelor educaţiei: *Organizarea ştiinţifică a muncii elevilor şi a cadrelor didactice, Educaţia tehnologică şi pregătirea pentru viaţa, Tehnologiile educaţionale, Creativitatea elevilor, studenţilor şi cadrelor didactice, Managementul educaţional, Cultura organizaţională în şcoală, Managementul anticriză, Managementul calităţii învăţământului, Schimbarea mentalităţii, Managementul conflictului în sistemul educaţional, Fondarea şi dezvoltarea noilor tipuri de şcoli, Pedagogia formării cadrelor inginereşti (domeniul de securitate), Managementul conflictului în sistemul educațional, Leadership educațional,*

Sănătatea mintală, Managementul timpului, Delegarea managerială etc. Contribuţia ştiinţifică personală se manifestă la dezvoltarea cercetărilor prin elaborarea de noi concepţii, ipoteze, teorii, deschidere de noi direcţii ştiinţifice, amplificându-se astfel ponderea lucrărilor domniei sale în ştiinţă, cultură şi practică. Nu ezită să-și valorifice rezultatele cercetărilor, le pune activ în discuție în comunitatea academică, fiind prezent cu comunicări la foruri ştiinţifice naţionale şi internaţionale: doar în ultimii ani a prezentat peste 30 de comunicări la conferinţe internaţionale din țară, cca 20 de comunicări la conferinţe naţionale, 1 comunicare la conferinţă internaţională peste hotare.

Menționăm în acest sens contribuția valoroasă a cercetătorului în calitate de autor de lucrări ştiinţifice de sinteză, Dumitru Patrașcu fiind monoautor a 11 monografii, coautor la 18 monografii, 14 lucrări colective, autor a 46 de lucrări metodico-didactice, lucrări și articole de specialitate, 1 articol în revistă din străinătate, 19 articole în reviste de specialitate înregistrate în Registrul Naţional al revistelor de profil, 1 articol în revistă aflată în proces de acreditare, autor a 12 manuale, 3 ghiduri, 18 recomandări metodice - în total a peste 250 de publicații în domeniu, fiind unul dintre cei mai prolifici autori la nivel instituțional și național.

O altă pagină din frumoasa biografie a distinsului profesor Dumitru Patrașcu este legată de multiple activităţi în calitate de membru al colegiului de redacţie al revistelor „*Administrarea Publică" şi* „*Inovaţia 2001*" sau de participări la realizarea programelor/proiectelor naţionale şi internaţionale: Proiectul Taces/ETF *Reforma Sistemului de Învăţământ şi Instruire Profesională din Moldova* (1998 - 1999); Proiectul *Organizaţiei Naţiunilor Unite Pentru Dezvoltarea Umană în Moldova*, compartimentul *Atenuarea sărăciei: Accesul celor săraci la învăţământ* (1997); Proiectul *Management educaţional preuniversitar cu participarea Universităţii Montana din Bozeman, SUA* (2001-2002); Proiectul *Reformei Învăţământului din Moldova* cofinanţat de Banca

Mondială (2001 – 2003); Proiectul *Managementul finanţelor publice*, compartimentul *Instruirea funcţionarilor publici* (2005 - 2009); Proiectul *Formarea competenţelor digitale la cadrele didactice* (2015 – prezent) etc., în toate demonstrându-și cu prisosință abnegația, spiritul de inițiativă și de echipă.

După cum mărturisește profesorul însuși, creativitatea, competența, eleganța, sinceritatea, onestitatea, munca asiduă, dragostea față de neam și țară sunt principiile-cheie după care și-a constituit viața. Înaltă ţinută morală şi cetăţenească, respectarea normelor deontologice în domeniul ştiinţei şi inovării îl caracterizează în toate: de la luarea de atitudine în probleme stringente de cercetare și de viață, până la susținerea inițiativelor din domeniul socio-politic și cultural lansate în mass media.

Profesorul Dumitru Patrașcu s-a manifestat plenar și în calitate de conducător științific a peste 100 de teze de master în științele educației, concomitent având în palmares 27 de teze de doctor în pedagogie susținute de către discipolii coordonați, cu tematici de mare actualitate, majoritatea autorilor/autoarelor fiind doctoranzi/doctorande ai UPSC, originari din R. Moldova, România, Iordania, Norvegia, Israel: Paiu Mihai: Fundamentele pedagogice ale proiectării conţinutului educaţiei tehnologice în învăţământul gimnazial(1996), Zubenschi Ecaterina: Reformarea sistemului educativ ajutător pentru integrarea elevilor cu

cerinţe speciale în învăţământul general(1998), Capaţina Valentina: Tehnologiile educaţionale în instruirea inovativă a procesorului tabelar EXCEL(1999), Carnauhov Anatolie: Bazele teoretice şi aplicative ale dezvoltării creaţiei tehnice a elevilor în instituţiile extraşcolare de tip centru de creaţie tehnică (1999), Omar Khalid Mohamed Al-Ajloni: Formarea deprinderilor şi priceperilor în lucru cu culoarea la elevii şcolilor de bază din Iordania (2000), Аль – Кадри Юсеф Хамад Мухамед: Технологические основы применения активных методов обучения математике в средней школе (2001), Muhamed Djraid Mustafa Ali-Hanakta: Организационно-педагогические основы деятельности руководителя учебного заведения (2001), Guzgan Valentin: Dezvoltarea culturii organizaţionale în unitatea şcolară (2001), Bencheci Mihail: Proiectarea curriculum-ului în învăţământul superior tehnic în formarea subinginerului constructor cu specializarea "Alimentări cu căldură şi gaze, ventilaţie" (2007), Sugac Olga: Modelul pedagogic de pregătire iniţială tehnologică şi artistico-tehologică a inginerilor din industria uşoară (2008), Lipceanu Ala : Condiţiile pedagogice de dezvoltare a învăţării autonome la studenţi în procesul studierii limbii germane (2008), Suhan Claudia: Dezvoltarea comunicării orale la elevi la lecţiile de limbă franceză prin metoda proiectului (2009), Frunze Lilia, Dezvoltarea competențelor de comunicare în procesul analizei textului literar: (2008), Chirchina Olga: Formarea iniţială a profesorilor de informatică (2010), Guţalov Lilia: Promovarea culturii tehnice în clasele primare (2010), Crudu Valentin: Metodologia evaluării calităţii învăţământului în instituţiile preuniversitare (2011), Vinnicenco- Marin Elena : Implementarea tehnologiilor educaţionale în învăţământul primar (2012), Ixari Aliona: Tehnologia dezvoltării lexicului de specialitate în limba engleză la studenţii economişti (2013), Rotari Elena: Dezvoltarea aptitudinilor creative ale studenţilor în procesul pregătirii tehnologice (2012), Croitor-Chiriac Tatiana: Valenţe metodologice ale instruirii asistate de calculator în învăţământul superior

(2013), Popa Ştefan: Metodologia studierii formei şi a spaţiului la specialitatea design interior (învăţământul preuniversitar (2014), Ţap Elena: Eficientizarea managementului formării continue a cadrelor didactice în baza sistemului informaţional, (2016), Taric Murat: Eficientizarea managementului formării continue a cadrelor didactice în baza sistemului informațional (2015), Oboroceanu Veronica: Formarea competenţelor profesionale a cadrelor didactice prin tehnologii informaţionale şi comunicaţionale (2016), Zgurean Olesea: Технология педагогического становления начинающих преподавателей высших учебных заведений și alții.

Talentul de manager iscusit se manifestă plenar în cadrul reuniunilor ştiinţifice naţionale şi internaţionale, inclusiv în calitate de organizator, coordonator, moderator la diverse evenimente de anvergură atât în cadrul UPSC, cât și în alte universități.

Practic, nu este instituție superioară de învățământ din țară, care să nu fi colaborat cu distinsul nostru coleg Dumitru Patrașcu, dar este cert un lucru -

cariera ştiinţifico-didactică şi-a desfăşurat-o plenar şi preponderent anume la Alma Mater:

- Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”- sef catedră Management educaţional, profesor titular; membru şi preşedinte al Seminarelor Ştiinţifice de profil, preşedinte al Consiliilor Ştiinţifice Specializate de susţinere a tezelor de doctor şi doctor habilitat în pedagogie;

Rectorul UPS „Ion Creangă” Ion Guțu, Dumitru Patrașcu, Vasile Cojocaru, Ion Constandoglo, 2011

Dumitru Patrașcu cu colegii de la Catedra de management educațional, UPS „Ion Creangă”: Iosif Izbeștschi, Alexandru Cherdevarenco, 2004

- Universitatea de Stat din Tiraspol - profesor prin cumul, membru al Seminarului Ştiinţific de profil;

Dumitru Patrașcu (rândul doi, primul din stânga) cu colegii catedrei Pedagogie și psihologie generală, Universitatea de Stat din Tiraspol, 2012

Dumitru Patrașcu cu academicianul Mitrofan Ciobanu, 2017

- Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei - profesor prin cumul, membru al Consiliilor Ştiinţifice Specializate de susţinere a tezelor de doctor şi doctor habilitat în pedagogie;
- Academia de Administrare Publică pe lângă Preşedintele Republicii Moldova (2004 – 2010) - şef catedră Tehnologii Noi şi Sisteme Informaţionale, şef departament Management Public şi director al direcţiei Organizarea învăţământului;
- Universitatea de Stat din Moldova - membru al Consiliilor Ştiinţifice Specializate de susţinere a tezelor de doctor şi doctor habilitat în pedagogie. Evident, despre profesorul Dumitri Patrașcu se vorbește la superlativ oriunde a activat

Ne bucurăm enorm pentru toate realizările domniei sale. Suntem onorați că ne este alături, îi admirăm modul de viață și de gândire care merită a fi perpetuat. Cu ocazia acestui frumos bilanț de 70 de ani de la naștere, 51 ani de activitate didactică și 41 ani de actitvitate științifică îi dorim distinsului profesor Dumitru Patrașcu sănătate, noi realizări și bilanțuri, familie fericită și oameni buni în preajmă alături de cei dragi.

La mulți și binecuvântați ani!

Ludmila ARMAȘU-CANȚÎR, conf.univ. dr.,

Prorector pentru știință și relații internaționale,

Universitatea Pedagogică de Stat„Ion Creangă”din Chișinău

DUMITRU PATRAȘCU – GENEALOGIA

Arborele genealogic (linia paternă)

Neamul lui *Pe(ă)traş*, zis şi *Pa(ă)traşcu,* în plan onomastic, este atestat în întreaga Moldovă voievodală, Ţara Românească şi Ardeal. Numele *Petraş* şi *Pa(ă)traşcu* [15, p. 168] sunt forme hipocoristice de la prenumele calendaristic *Petru,* provenite din latinescul *Pétrus,* o traducere a numelui ebraic *Kepha* „stâncă, piatră" sau Chefa – adică „piatră", în limba siriană. Acestea completează mulţimea de forme derivate şi hipocoristice de la prenumele *Petru* (*Pătru, Pere, Petrea*), apărute pe teren românesc sau împrumutate din alte limbi vecine.

Nu zadarnic, cei mai norocoşi şi-au înveşnicit numele (de botez) în denumiri de sate: *Pătrăşcani*, sub Movila lui Dicheciu, pe Căinari, ţinutul Soroca (în secolul al XVI-lea întărit de domn lui Grigore Albotă pârcălab); *Pătrăşcani*, sat pe Lipova, astăzi Doagele, jud. Vaslui (întărit de domn lui Ivan, sec. XVII); *Pătrăşcani,* sat pe Smila, ţinutul Tutova, astăzi Alexandru Vlăhuţă, comună în judeţul Vaslui; în hotar cu Dobromireşti (sec. XVI) [7, p. 185].

După cum observăm şi în exemplele de mai sus, denumirea de localităţi, în totalitate covârşitoare, provine de la un nume de persoană care, de regulă, a stăpânit moşia din preajmă. Cu timpul, numele de botez *Pătraşcu* a trecut la patronim, apoi, la nume de familie. Aici menţionăm că, în Evul mediu (1450 – 1625), numele de botez *Pătraşcu* (*Patraşcu/Patraşco/Pătraşcul/Pătraş*) este atestat în cărţile domneşti peste 170 de ori.

Există forma *Petraş*, atestată o singură dată ca prenume în documentele lui Ştefan cel Mare, la 1458. Astăzi, forma *Petraş* circulă ca nume de familie. În documentele moldoveneşti, între anii 1528 – 1570, sunt atestate patru persoane cu numele *Petraşco* (<*Petraş* + suf.slav – *co*), scris mai târziu şi în *Petraşcu* (*Petraşcu Iordachele*, vătaf de aprozi – 1669). Atestările documentare denotă faptul că mai răspândite au fost prenumele cu forma *Patraş* (*Pătraş* din Balta Albî – 1442, *Pătraş,* nepotul lui Hodco Costici – 1492, *Pătraş* Costin, fiul lui Simion Oşăl – 1623 etc.).

Cu o frecvenţă mare este atestat în documentele moldoveneşti prenumele *Pătraşco*. În 1456 sunt atestate 148 de persoane cu prenumele *Pătraşco,* forma *Pătraşcul* apare numai o singură dată, ca patronim: Dumitraşco *Pătraşcov* (Dumitraşcu, Dumitru *Pătraşcovici*), mare vătaf de Suceava, fiul lui *Pătraşco* logofăt. În documentele Orheiului, între anii 1611 şi 1630, sunt atestate şapte persoane cu acest nume, dintre care trei sunt scrise cu forma *Pătraşco* şi patru cu forma *Patraşcu*. Astfel, forma Pătraşcu capătă răspândire și astăzi a devenit normativă. De la Pătraşco, *Pătraşcu,* cu sufixul –an, s-a format *Pătrăşcan,* atestat

în documentele moldoveneşti şi în cele basarabene ca prenume şi ca patronim: Radu *Pătrăşcan*, martor în Iaşi. La 1774, în ţinutul Putna sunt atestate multe persoane cu numele *Pătrăşcan*.

Registrul de stat al Republicii Moldova înregistrează, actualmente, numele *Petraş, Patraş, Pătraşcu* şi *Petraşco*, ultimele două fiind scrise peste tot în forma *Patraşcu*, formă apărută prin influenţa pronunţiei dialectale (de ex., *pădure – padure* etc.) sau prin influenţa pronunţiei alolingvilor. În Republica Moldova, numele *Petraş* şi *Patraşcu* sunt răspândite în majoritatea raioanelor și orașelor. În România, numele Pătraşcu este răspândit mai frecvent în Muntenia, dar se atestă şi alte regiuni.

Neamul Pătraşcu are rădăcini adânci. Au fost în acest neam oameni simpli, ţărani şi chiar domnitori: domnul Ţării Româneşti Nicolae Pătraşcu cel Bun, care a domnit între anii 1554 – 1557 (fiu al domnitorului Radu Paisie); fiul lui Pătraşcu cel Bun, Mihai Viteazul, domn al Ţării Româneşti, al Ardealului şi al Moldovei, care a domnit între anii 1593–1601 și a înfăptuit prima unire a principatelor [23, p. 397; 25, p. 261; 35; 27, p. 153 – 156].

Cele expuse anterior, apare întrebarea firească: *Sunt oare rude persoanele care au avut numele Patraşcu (Pătraşcu / Pătraşcul / Pătraşco / Pătraş / Petraş)?* Pentru a răspunde la această întrebare de identificare a legăturii de neam, am recurs la documentarea rezultatelor cercetărilor ştiinţifice [13; 16 c.7].

Când întâlnim persoane cu acelaşi nume ca al nostru, în mod intuitiv, simţim o simpatie sau un interes faţă de ele. Iar dacă Dumnezeu şi părinţii ne-au dăruit un nume rar sau vestit, atunci încercăm să căutăm rădăcinile și relațiile de rudenie. Am încercat să stabilim dacă există relații de rudenie între purtătorii numelui *Pătraşcu*.

Pentru a găsi această legătură, am luat ca bază cercetările realizate în Laboratorul de Genetică al Academiei de Ştiinţe Medicale din Rusia. Legătura genetică a purtătorilor cu acelaşi nume s-a realizat pe un eşantion de 1 milion de oameni care locuiesc în diferite regiuni ale Rusiei. În acest caz, s-a format o bază de date care conţine 67000 de nume. Savanţii au cercetat ADN-ul a peste 1200 persoane din 14 popoare ruse şi au constatat frecvenţa diferitor variante a sectoarelor schimbătoare *Y-hromosome*. În acelaşi timp, s-a constatat cu ce frecvenţă se întâlnesc diferite nume/prenume la diferite popoare.

Nu întâmplător cercetătorii au studiat componenta *Y-hromosome*. Anume acest element, ca şi numele, se transmite pe linia paternă. S-a stabilit că imaginile diversităţii populaţiilor conform numelui şi a *Y-hromosome* sunt uimitor de asemănătoare. Astfel, geneticienii, cercetând diferite popoare, au obţinut, pentru

toate cazurile, unul şi acelaşi rezultat: numele repetă/secondează genurile. Ce înseamnă aceasta? Între purtătorii aceluiaşi nume există o rudenie îndepărtată. Aceste date reprezintă o valoare deosebită pentru genealogie, medicină, psihologie şi pedagogie.

În afară de aceasta, studierea numelui dă posibilitate specialiştilor să afle diferite aspecte legate de originea unei etnii, de emigrarea reprezentanților, de legităţile genealogice şi de rudenie cu alte populaţii.

Astfel, analiza genetică poate substitui analiza numelui. Această metodă se numeşte metoda genetică a populaţiilor mici. Ea are două mari avantaje: este cu mult mai ieftină şi este mai informativă.

Analiza genelor este mai limitată de eşantion, pe când numele pot fi studiate, practic, pentru toată populaţia.

Pentru a demonstra veridicitatea ipotezei, savanţii au studiat toate numele unei populații (genofond) mici şi după aceasta au aplicat metoda pentru un genofond foarte mare.

Această metodă este bine-venită pentru stabilirea viitorului fondului genetic al românilor şi pentru a stabili particularităţile genetice individuale ale numelor.

Revenim la numele Pătrăşcu. Acest nume de familie *(Pa(ă)traşcu)* este atestat în multe localităţi din arealul românesc. În Basarabia ţaristă, acest nume se atestă în satele din judeţul Soroca: Varvarovca, Ciripcău, Cerniţa, Drăgăneşti, Domulgeni etc. La Domulgeni, actualmente r. Floreşti, bunăoară, numele Pa(ă)traşcu este atestat în registrele metricale ale bisericii locale abia în anii 80 ai sec. al XIX-lea. Pa(ă)trăştii sunt transferaţi încoace din satul Ciripcău (sau din Cerniţa).

De menţionat că satele Ciripcău, Cerniţa şi Domulugeni sunt aproape „*semaşe"* conform actului de primă atestare documentară a localităţii – primul sat e atestat la 21 noiembrie 1579, al doilea – în anul 1506, al treilea – la 17 august 1611, deşi ultimul deja exista pe timpul lui Ştefan cel Mare.

Moşia Ciripcău, de asemenea, e mai veche decât e scris în cartea domnească de la Iancu Vodă (21 – XI – 1579) și în hrisovul lui Gaspar Caraziani (Vodă) la anul 1619. Acest domn venetic în Ţara Moldovei, semnând cartea de învăţătură asupra proprietăţii private moştenite de copii lui Voicu biv logofăt, menţiona:

„I амъ ау венит înаинте(а) ноастръ ши înаинте(а) боерилор ноштри молдовени Александра ку фрателе ей Гидион, фиій луй Войко фост

логофът ши с-ау токмит între ей, де буна воіа лор, ши ау împэрцит дрептеле лор о чине че ау де ла пъринций лор.

Деч în partea ей с-а кувенит жумътате дин сатул Чирипкэу, înкъ ку Гвозду пе Каменка ши Никорештій че есте în цинутул Сорока, ку моаръ ши ку іаз" [11, p.399].

E posibil că pe moşia Ciripcău, către această dată, se trudea un Pa(ă)traş(cu), strămoş al pătrăşcenilor care au trecut apoi cu traiul la Domulgeni. Numai că acel Pa(ă)traşcu purta de abia nume de botez, la fel ca şi alţii: Nicolae Pătraşcu cel Bun, domnul Ţării Româneşti [14]; Pa(ă)traşcu, vistericel, soţul Antămiei din Samaşcani, ţinutul Orhei, 1614 [9, p.181].

Primul act de atestare documentară a satului Domulgeni, încotro au trecut pa(ă)trăscenii din Ciripcău, se referă la cartea domnească de întăritură de la Constantin Movilă (1607 – 1611), voievod, care confirmă unor proprietari dreptul sfânt asupra avutului funciar, stăpânit de ei în câteva sate din Moldova, 1611, august 17, Iaşi [15, p.82].

„1611 (7119) august 17, Iaşi. – Carte domnească de întăritură de la Constantin Movilă voievod lui Petru Gurgeală şi rudelor sale pentru trei sate: Cotiujeni, Dumulgeni şi Driorile Suret di pe un ispisoc vechiu pe sărbii da la Constantin Movilă voievod, scris la Eş, la let 7119, august 17

Noi, Constantin Movilă voievod, cu mila lui Dumnezeu, domn al ţării Moldovei, iată că au venit înainte noastră şi înainte boierilor noştri a mare şi mici, slugile noastre Gogea vătavul şi Romanschi, Vasili, şi Creciunu şi Pânte, vătavul de stolniceni, mărturisind aşa, cum că ştiu Petru Giurgeleală, nepotul Măgdălinei, cu nepotul Anii, şi nepotul Mihăilă, au mărturisit înainte a tot sfat Domniei mele, precum că au avut trei sate Cotiujenii, Domulgenii şi Driorile de la Mihail, însă [...?] depreună cu dânşii în jumătate de sat a şasa parte, parte ce de sus.

Deci domnie me, dacă am văzut, că rudile lor au mărturisit dennainte noastră şi dennainte boierilor noştri, apoi domnie me am crezut şi i-am dat să-i fii de la noi uric şi dreaptă ocină şi moşie Mihail de la bătrânu Ştefan voievod cu tot venitul, şi altul să nu se amestice.

Însuş Domnul a zis.

(L.P.)”

Din acest act putem trage trei concluzii identificatoare:

1) Actul precizează denumirea corectă a satului – Dumulgeni (ci nu Domulgeni, cum se numeşte actualmente), ceea ce înseamnă că primul „descălicător” (întemeietor) al satului a fost Duma, mai precis – Dumul, dezmierdat – Dumulgea.

Această concluzie o evidenţiem, deoarece denumirea satului n-a fost aceeaşi de-a lungul istoriei sale. Probabil, aceasta s-a întâmplat datorită multiplelor transcripţii şi traduceri din limbile timpului. Astfel, studiul cronologic ne denotă denumirile: Dumulujeni, Dumulugeni, Domulugeni, Dumulgeni.

2) De regulă, în aşa caz, scriau „Uric”, adică act de confirmare a proprietăţii („titlu de proprietate”).

3) Aici numele *Ştefan Voevod* este nu altceva decât numele lui *Ştefan cel Mare*. Deci, satul exista deja pe timpul domniei lui *Ştefan cel Mare*.

Având acest act şi concluziile trase din el, mai constatăm că, probabil, iniţial, satul a mai purtat alte denumiri: Zgarbura, Zgârburoasa, Zgârbuboi, Zmunceni, etc.

Acum, să urmărim unele acte scrise în secolul al XIX-lea, mai bine zis catagrafiile („ревизская сказка”) satelor Domulgeni, Ciripcău şi Cerniţa, chiar şi ale satelor Varvarovca şi Drăgăneşti, în care, de asemenea, este înregistrată familia Patraşcu şi Patraşco.

La Arhiva Naţională a Republicii Moldova, s-au păstrat catagrafiile satelor nominalizate, din anii 1835, 1850, 1858.

În catagrafia satului Domulgeni (scris cu caractere chirilice: Домулжень sau Домоложень) nu figurează neamul Pa(ă)traşcu, ci doar viitoarea lor rudă prin asociere, Grecu:

- *Михайло Константинов Николай* (*онъ же Грекъ*) [2].

În catagrafia din 1858, acelaşi Mihăilă Grecu are nume de familie ortografiat în spirit neaoş, corect – Nicula.

Referitor la aceste înscrieri, putem constata că numele *Nicula* ar fi corect, nume creştin, dar nu *Николай*. Un străbun (tată sau bunic) avea şi „nume de casă”, precreştin, *Grec* ...

- *Михайло Константинов Никуло* (*онъ же и Грекъ*) (48). Cifra din paranteze înseamnă vârsta persoanei în catagrafia din 1850 şi 1852.

- *Николай Константиновъ Никуло* (36) 44.

Сыновія его: Стефанъ (9) 17; Иванъ (7) 15; Симеонъ (1854) 5.

Жена его Зоя Павловна 36.

Дочери: Марія 12; Елена 11.

În același an, catagrafia din Varvarovca semnala prezenţa unor Patraşcu, ţărani localnici [3]:

- Яковъ Ивановъ Патрашко (40) 48:

Сынъ его Павелъ (5) 13;

Жена его Марія Николаевна 43.

Дочь Евдокія 11.

- Тимофей Ивановичъ Патрашко (50) 58:

Сыновія его: Евтений (14) 22; Лука (11) 19; Иванъ (4) 12.

Жена его Аксенія Василева 52.

Дочъ: Марія 15.

- Василій Тимофеевичъ Патрашко (38) 24. Семейство этого по определенію Казенной Палаты Бессарабской губерніи 30 сентября 1880 г. перечислена въ с. Драганешты Пепенской волости Сорокского уъезда.

Жена его Елена Ивановна 20.

- Павелъ Ивановъ Патрашко (38) 46:

Сыновія его: Стефанъ (12) 20; Афанасіе(10) 18; Иванъ (3) 11.

Жена его Анастасія Лукъяновна 38.

Дочери его Марія 16; Евдокія 14; Иоанна 2.

Subliniem că, potrivit afirmaţiilor rudelor Patraşcu din Domulgeni, acest neam este venit din Ciripcău, sat aflat la o distanţa de 120 km de Chişinău, iar de gara şi centrul raional Floreşti – la 16 km. Distanţa dintre Domulgeni şi Ciripcău este de 16 km.

O prima atestare documentară a satului Ciripcău este descoperită într-o carte domnească, datată cu 21 noiembrie 1579, unde se spune despre „*dresele* (adică acte de cancelarie domnească emise în ţările române – n.a.) ... *de Iancu Voievod pe jumătate dintr-o parte de sat de Ciripcău la ţinutul Soroca*”. Enciclopedia Sovietică Moldovenească afirmă că satul Ciripcău a fost menţionat documentar în 1619.

Documentele indică, de asemenea, că moşia Ciripcăului a fost stăpânită de mulţi proprietari. Istoria Ciripcăului a evoluat fără mari conflicte, de aceea, poate, şi aflăm mai puţine documente. Astfel, la 7 aprilie 1742, Ciripcăul devine proprietate a banului Atristarho, la 10 februarie 1776, îl aflăm stăpân pe Nicolae Ruset. În 1803, Ciripcăul este în stăpânirea lui Ioniţă Sturza.

În 1812, Moldova dintre Prut şi Nistru este anexată la Rusia ţaristă. Se întreprinde o catagrafie a ţinutului ocupat. Ciripcăul, în 1817, se află în ocolul de

mijloc al ţinutului Soroca, fiind atestat ca un sat de categoria A, adică din cele înstărite. Era proprietate a vornicului Ioniţă Sturza.

Examinând catagrafiile acestui sat, de unde s-a constatat că, la 1850, aici atestăm următoarele familii de pa(ă)trăşceni [3]:

- Георій Матвъевъ Патрашко (30) 45:

Сынъ его Иван 6.

Жена его Стефанида Павловна 25.

Дочери его Марія 8; Татіана 3.

- Теодоръ Матвъевъ Патрашко (26) 41(nu este înregistrat aici la 1850).

Peste opt ani, catagrafia repetată a satului Ciripcau [2] nu include nicio persoană cu numele de familie Pa(ă)traşcu. Vasăzică, între anii 1851 – 1858, pa(ă)trăscenii Gheorghie şi Teodor, fii lui Matvei Patraşco, împreună cu familiile lor, erau deja plecate din sat. Aceasta s-a întâmplat atunci când Ciripcăul era moşia lui Gheorghe (Egor – forma rusească; Iorgu – familiară românească) Stere, tatăl vestitului Constantin Stere.

Încotro?

La Domulugeni.

Acest gând este bine conturat, de cele câteva exemple, din registrele matriciale ale bisericii din Domulugeni, anii 1883, 1884 şi 1885.

Naşteri şi botezuri

- 1883, мартъ 6 (13) (cifra din paranteze e data botezului). Василій, царанъ села Домулжень Ефимъ Армашъ и законная его жена Елена Георгіева, православного вероисповеданія, оба первобрачные.
- 1883, апрель 16 (24). Трофимъ, царанъ села Домулжень Симеонъ Федоровъ (deci, fiul lui Teodor) Патрашко и законная его жена Парасковія Андреева, православного вероисповеданія, оба первобрачные.
- 1883, декабрь 6 (10). Николай, царанъ села Домулжань Василій Феодоровъ (fiul lui Teodor) Патрашко и законная его жена Анастасія Захарова, православного вероисповеданія, оба первобрачные [61].
- 1884, 29 января 1883 февраль (1). Татьяна, царанъ села Домулжанъ Николай Феодоровъ (deci, fiul lui Teodor) Патрашко и законная его жена Магдалина Георгиева, православного вероисповеданія, оба первобрачные.
- 1884, февраль 26 (27). Евдокія, царанъ села Домулжанъ Степанъ Николавъ Греку и законная его жена Феодора Николаева, православного вероисповеданія, оба первобрачные.

- ***1884, мартъ 15 (25). Алексей, царанъ села Домулжанъ Иванъ Феодоровъ (deci, fiul lui Teodor) Патрашко и законная его жена Елена Козьмовна, оба православного вероисповеданія, первымъ бракомъ.***

Священник Феодоръ Фіалковский

И.д. псаломщика Константинъ Капъбэтутъ.

Naşi: царанъ села Домулжанъ Филимонъ Афанасіевъ Градинаръ жена царанина сего села Ивана Барбарошъ – Екатерина Михайлова, дочь Греко.

Cununii

- 1884. ноябрь 9. Василій Феодоровъ (fiul lui Teodor) Патрашко, православного вероисповеданія, первымъ бракомъ, 32 (года) = (s-a cununat cu) царанка села Морозенъ Оргъевского уъзда Мариія Георгіева Корай, православного вероисповеданія, первымъ бракомъ, 18 (летъ).

Decese

- + 1884 августъ 4 (6) (cifra din paranteze înseamnă ziua înmormântării). Николай сынъ Василія *Феодорова* Патрашко, 1,5 года; отъ завалонокъ.
- + 1884 августъ 7 (9). Филипъ сынь Василія *Феодорова* Патрашко, 3 года; отъ дифтеріи.
- + 1884 августъ 25 (27). Феодоръ сынь Ивана *Феодорова* Патрашко, 5 года; отъ дифтеріи [2].

Botez

- 1885 апрель 1 (7). Пелагія, царанъ села Домулжень Симеонъ Федоровъ (deci, fiul lui Teodor) Патрашко и законная его жена Парасковія Андреева.
- 1885 май 19 (20). Ефросинія, царанъ села Домулжень Василій *Феодоровъ* (fiul lui Teodor) Патрашко, II бракомъ, 30 летъ и законная его жена царанка села Горбуцканъ Елена Иванова Надугъ, II бракомъ, 37 летъ [2].

Din aceste registre am aflat numele feciorilor şi a nepoţilor lui *Teodor Patraşcu din Ciripcău.*

Într-o altă versiune, găsim că Teodor (Fiodor) Patraşcu [n.1831, căsătorit cu Armenia Vasile (n.1831)], s-a născut în satul Cerniţa (Ciorniţa), jud. Soroca, care în 1843 a fost transferat în Floreşti, împreună cu familia tatălui său Iacob Patraşcu [1780 – 1847, căsătorit cu Alexandra (n. 1789)]. La rândul său Iacob Patraşcu este fiul lui Petru Partaşcu (n. aprilie 1750).

De ce se nominalizează versiune dată? Răspunsul este clar: deoarece „…Ciripcău purcede alături cu moşia Ciorniţa” [16]

Între nepoţii lui Teodor Patraşcu este atestat Alexei Patraşcu, născut la 15 martie 1884, botezat pe 25 martie 1884, care a fost bunelul lui Dumitru Patraşcu (anul naşterii 1951, iulie 21).

Înscrierea botezului lui Alexei Patraşcu ne permite să aflăm că pe tatăl său îl chema Ioan (anul naşterii 1844) şi, desigur, pe bunelui lui Alexei îl chema Teodor, acel Teodor fiul lui Matfei Patraşco din Ciripcău (sau al lui Iacob Patraşcu din Cerniţa).

În acest caz, putem desemna următorul tablou genealogic al neamului Patraşcu (Ciripcău – Domulgeni), încrengătura/linia paternă.

Tablou genealogic al neamului Patraşcu (Ciripcău/Cerniţa – Domulgeni), linia paternă
….
14… - 15… Radu Paisie, domn al Ţării Româneşti între 1495-1508, tatăl lui Pătraşcu cel Bun
15… – 1557 Nicolae *Pătraşcu cel Bun*, domn al Ţării Româneşti între 1554–1557, tatăl lui Mihai Viteazul
1557(8)–1601 *Mihai Viteazul*, domn al Ţării Româneşti (între 1593-1601), Ardealului şi Moldovei
1584–16… *Nicolae Pătraşcu*, fiul lui Mihai Viteazul (căsătorit cu fiica voievodului muntean Radu Şerban (1602-1611) – Ana. Din această legătură conjugală se nasc trei copii: Mihai, Gavrilaş şi Elina
1585-16… *Florica Pătraşcu*, fiica lui Mihai Viteazul
...
1750 *Petru Patraş, Patraşcu*, nume de botez
1785 *Matvei* (fiul) *Patraşcu*, Ciripcău/Iacob Patraşcu [1780 – 1847 (fiul) lui *Patraşcu*, Cerniţa/
1809 *Teodor Matveev Patraşcu*, sosit la Domulgeni din Ciripcău; Teodor fiul lui Matfei Patraşco din Ciripcău (sau al lui Iacob Patraşcu din Cerniţa). Copii:
1844, *Ioan Patraşcu,* sosit la Domulgeni, căsătorit cu Elena lui Cozma [au avut copiii Aftenie (Efim), Ion Patraşcu, copiii Feodosia (Dosia) (căsătorotă Corocian Lazor, copiii: Catinca, Sofia Şaramet (soţ Constantin); Ana – Cotiujeni; Gheorghe
Tănase (Anastasie/Tăsache) Ion Patraşcu, copii – Ştefan (Andrei – un fiu), Elizaveta, Vera (maica *Pahomi* – la mănăstirea Cuşlăuca), Anica, Melania (Bălţi), Eudochia (Dochiţa – nana), Filip;

Dumitru Ion Patraşcu, Natalia căsătorită cu Sorocian Grigore Ilie (Maşa, Feodor, Parascovia (Paşa), Mişa);
Olga Ion Patraşcu (căsătorită cu Dumitru Loghinescu, care în 1918 – 1940, a fost primar şi deputat în senatul României. Copiii lor:
Ion (Vanea) Dumitru Loghinescu, a studiat contabilitate şi finanţe la Chişinău, refugiat în România, a activat contabil. Ion Loghinescu a activat la şcoala de mecanizare din Soroca până la 1944, apoi s-a refugiat în România, judeţul Hunedoara, comuna Haţeg;
Semion (fratele lui Dumitru Loghinescu), districtul militar Odessa, grad de general (rev. Moldova anii 90);
Leonte (frate cu Dumitru Loghinescu), paza de corp, adjutant la curtea ţaristă din Sankt-Petersburg, pe timpul domniei lui Nicolai al II-lea, ţarul Imperiului Rus, este posibil să fi fost omorât în timpul asaltului Palatului de Iarnă;
Grigorie Dumitru Loghinescu, (căsătorit cu Glicheria (Rica) Varzari din Cotiujenii Mari, judeţul Soroca, copiii lor: Dumitru (Mitică), Boris, refugiaţi în România, în 1944; au avut peregrinări: ultimul domiciliu – în judeţul Hunedoara, Haţeg, copii lor (fiică şi fiu) locuiesc în Bucureşti;
Alexei Ion Patraşcu: 1884, 15 (25) martie – 1944, căsătorit cu Efrosinia Simion Grecu, 1886 – 1944.
Copiii lui Alexei şi Eufrosinia Patraşcu:
Agafia (Gafiţa) *Alexei*, 1910-1946, decedată pe timpul foametei, Tîltu Ion Ştefan – copii: Eudochia Neghna, Căpreşti; Teodor, Nicolae.
Petru Alexei Patraşcu,1913-1982, căsătorit cu Soroceanu Maria (Manea) – copii: Eudochia, Toader, Boris, Mihail
Agrepina Alexei Patraşcu, 1916-2002, căsătorită cu Patraşcu Gheorghe – copii Vasile, Ion, Maria, Daria, Andrei
Iacov Alexei Patraşcu (vezi amănunte în continuare),
Tatiana Alexei Patraşcu, 1928, căsătorită cu Prodan Harlampie – copii Veronica, Ion, Silvia, Loreta
Andrei Alexei Patraşcu, 1930, căsătorit cu Tîltu Eudochia – copii Maria, Raisa, Alexandru, Nicolai
Iacob Alexei Patraşcu (1922, 19 octombrie – 2013, 23 noiembrie), căsătorit cu Marina (1928, 6 iulie – 2001, 25 iunie) fiica lui Iacob, fiul lui Ştefan Cornei

Copiii, nepoții și stănepoții lui Iacov și Marina Patrașcu:
1947, *Vasile Iacov Patraşcu,* decedat după naștere
1949, 14 decembrie, *Nicolai Iacov Patraşcu*, căsătorit cu Valentina Buzovscaia (24 iunie 1949, din Prodăneşti, r. Floreşti, republica Moldova, mutat cu traiul la Căpreşti r. Floreşti [copii: Ala Patraşcu/Demcenco (1971, s-a căsătorit cu Serghei Demcenco (20 iulie 1971) din Căpreşti, feciorul lor Ian Demcenco (18 aprilie 1994), locuiesc în Chişinău; Snejana Patraşcu/Vition [căsătorită cu Lilian Vition (5 mai 1975), fiicele Liliana (11 aprilie 2004) şi Nicoleta (20 ianuarie 2008), locuiesc în Chişinău].
1951, 21 iulie, *Dumitru Iacov Patraşcu*, căsătorit cu *Ludmila Feodorovna Otinova* (1947, 23 septembrie), oraşul Permi, Rusia [copii: 1985, 7 februarie *Tatiana Dumitru Patraşcu,* emigrată în Canada, Montreal, 21 iulie 2010, căsătorită cu Nicolas Lemir; au o fiică, Emma, născută la 3 septembrie 2014]; *Alexei Dumitru Patraşcu* [n. 1988, 21 februarie, Chişinău, actualmente (din 2014) domiciliat în Danemarca, Copenhaga; a făcut studii or. Herning, Teko Design and Business School].
1955, 1 ianuarie – 4 decembrie 2001, *Vasile Iacov Patraşcu*, căsătorit cu *Elena Ştefan Moţarschi* (27 mai 1957) din Domulgeni, trecuţi cu traiul la Chişinău din 1976 [fiul *Octavian Patraşcu,* 1976, 18 martie, căsătorit cu Angela Gheorghe Colţun (23 mai 1977), au copii (Narada, 7 mai 1998; Arian, 30 decembrie 1999; Ananda, 18 decembrie 2001; Naratan, 17 iulie 2005; Gaiganat, 5 aprilie 2008; Lakshman), toată familia a trecut cu traiul în Irlanda, în a. 1999]
1958, 1 octombrie, *Raisa Iacov Patraşcu*/Frumusachi, căsătorită cu *Mihail Afanasie Frumusachi* (1958, 14 octombrie), din Domulgeni [fiica *Oxana,* 1981, 17 octombrie (căsătorită cu Alexandru Grozav, 1982, din s. Truşeni, r. Străşeni; au 2 fiice: Marina şi Nadina); fiul *Victor* Mihail Frumusachi, 1990, 14 decembrie, căsătorit cu Irina Gorban; au un fiu – Cezar, 2020, 7 octombrie]

Din informaţia cartografiei satului Domulgeni la 1850, am putut constata că bunica autorului, Efrosenia (1886 – 1944), căsătorită cu Alexei Patraşcu, era domulgeneancă get-beget, stră-stră–strănepoata lui Necula din Domulgeni; zis şi Grec.

Necula (Nicula) este înscris mai jos Nicolai, deci aşa a fost botezat cu prenume creştin, în 1740, acest strămoş al Efrosenei.

Dar de ce i s-a zis şi Grec? Acest cognomen nu are valoare etnică, cum s-ar părea la prima vedere (cum consideră unii acest nume un împrumut de la imigranţii greci). În cărţile domneşti medievale (1471 – 1800), prenumele Grec (Greaca, pentru femei) persistă ca nume străvechi, precreştine:

De exemplu: *nume masculine:*

- 1533, Grecul, fiul Bolotinii, stăpân în Repşeni şi Gageşti, ţinutul Fălciu;
- 1586, Gheorghie Grecul, jurător, hotarnic la Borhineşti;
- 1590, Grecul, diac, scrie act domnesc;
- 1600, Grecul cel Bătrân, tatăl lui Toader Grec, la Petreşti;
- 1612, Grecul, martor, s. Macsineşti;
- 1619, Gheorghie Grec, martor la moşia Brăteni, Lăpuşna;
    - *nume feminine:*
- 1471, Greaca, fiica lui Rusu, vinde un sat;
- 1491, Greaca, fiica lui Tatu Herlic, vinde satul Nerliceşti lui Ştefan cel Mare;
- 1495, Greaca, fiica Stanei şi nepoata lui Ivan, pe Cneaja;
- 1583, Greaca, fiica Olencăi, strănepoata lui Oană vornic, vinde parte din Răciuleşti pe Prut lui Drăghici etc.

La Domulgeni, către finele secolului al XVIII-lea, prenumele Grec (ca nume, precreştin) însoţea numele creştin al lui Nicula (Nicolai).

Grec era nume „de casă", nume dublu, conform tradiţiei onomastice între secolele XIV – XIX – XX: Grec – Nicula.

Exemple de atare paralelisme (păgân – creştin), avem suficiente pentru a sublinia că, odată cu constituirea statului moldav, la curte se foloseau nume paralele:

Laţcu – Teodor (cel care a urcat în scaunul moldav după moartea lui Bogdan I Întemeietorul);

Muşata – Margareta (nora lui Bogdan I); Costea – Ştefan (soţul Muşatei); Neacşa – Ana sau Ringala – Ana (soţii legitime ale lui Alexandru cel Bun);

Oltea – Maria (mama lui Ştefan cel Mare);

Măruşca – Eudochia şi *Voichita* – Maria (soţii legitime ale lui Ştefan cel Mare);

Lupu – Vasile, domn al Ţării Moldova,

Cantemir – Constantin, domn al Ţării Moldova.

Este şi un exemplu de la finele secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea: *Floare* – Ecaterina (n.1860), bunica paternă a academicianului M. Cimpoi, din Botoşani etc.

A existat, deci, o *perioadă de tranziţie* de la numele străvechi, precreştine, traco-dace – la numele creştineşti impuse treptat de biserica creştină.

Prenumele creştine le-au substituit pe cele străvechi, care au fost date uitării. Însă nu pe deplin. Unele s-au cramponat de toponime, hidronime, dar şi nume de familie, înveşnicindu-se.

Aşa s-a întâmplat cu numele de persoană Grec, care, treptat, în secolul al XIX-lea, a trecut la nume de familie:

- *Necula*, zis şi Grec.
- *Nicolai,* Constantinov Grecu!

Între anii 1830 – 1860, în Basarabia, s-a definitivat procesul de constituire a *numelor de familie* (o axiomă popularizată de Vlad Ciubucciu) [4], la fel ca şi legitatea privind perioada de tranziţie de la numele de botez traco-dace, „păgâneşti", la cele biblice, creştine.

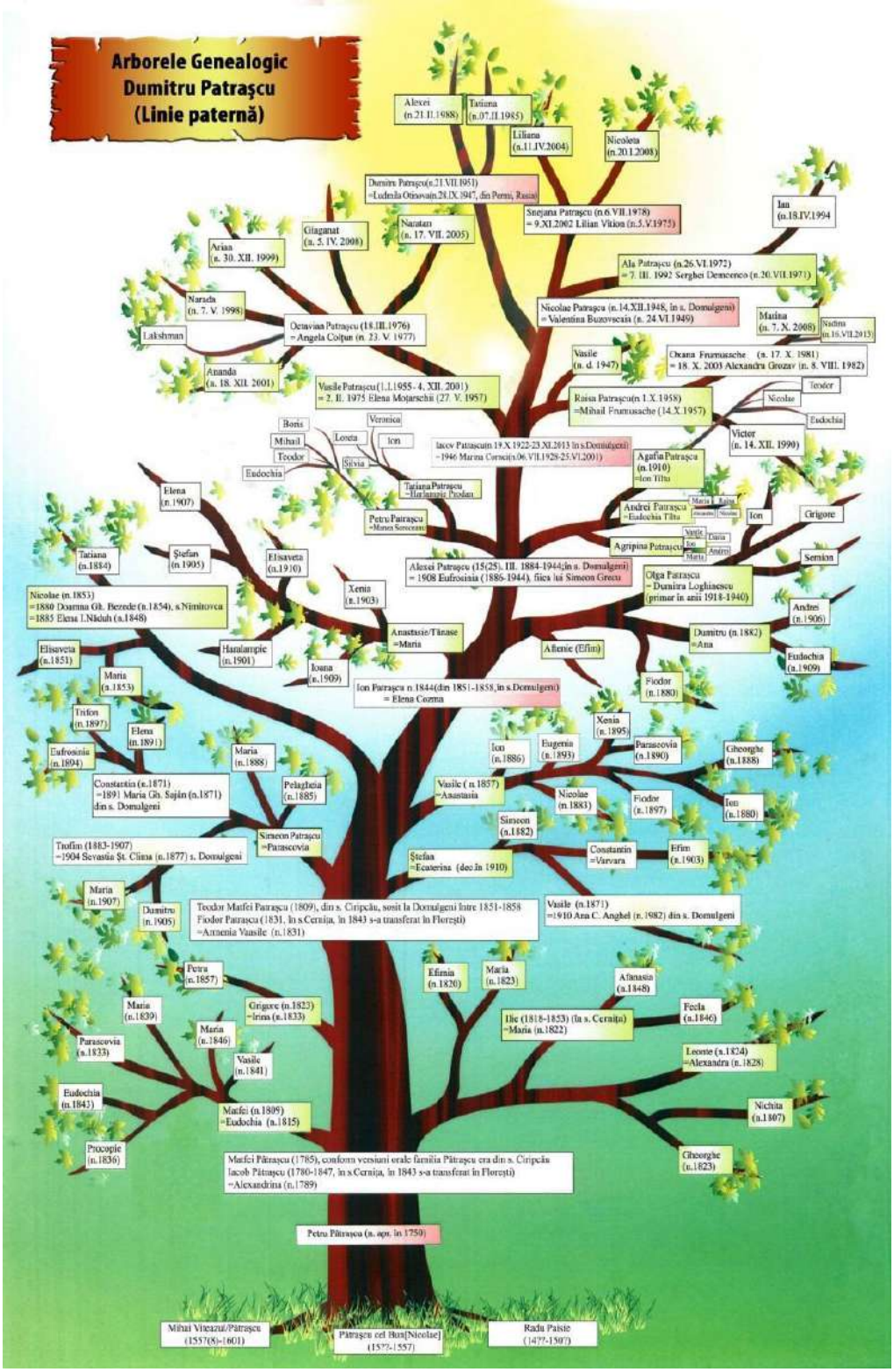
Mai jos, schițăm tabloul genealogic al neamului Patraşcu, ramura/linia feminină/maternă, prin Eufrosinia Grec, soţia lui Alexei Ion Patraşcu.

…
1740, Nicula, zis şi Grec
1775, Constantin Necula – Grec
1814 Nicolai Grec = 1822 soţia: … Copiii lor: 1841, Ştefan Grec, … 1843, Ioan Grec, … 1846, Maria Grec, … 1847, Elena Grec,… 1854, Simeon Grecu, căsătorit cu Elena
Simeon Grecu, căsătorit cu Elena … Copiii lor: Axentia (Axâsnia), căsătorită cu Dumitru Sorocianu Constantin Grecu, I căsătorie cu Elena …(copii – Maria , Mihail – fiul rău!) Plecat pe front 1914, rănit şi amputat de picior, rămas în Rusia Sovietică, reg. Krasnodar,

or. Krasnodar (1924-1940), venit în concediu 1940 în iunie, a fost arestat şi exilat în Rusia 1886 – 1944, Efrosinia Grecu (după căsătorie Patraşcu), căsătorită cu Alexei Patraşcu (1884 – 1944)
1886 – 1944, Efrosinia Grecu căsătorită cu Alexei (Alecu) Patraşcu (1884 – 1944) Copiii lui Eufrosinia şi Alexei Patraşcu: *Agafia* (Gafiţa) *Alexei*, 1910- 1946, decedată pe timpul foamei, Tîltu Ion Ştefan – copii Eudochia Neghina, Căpreşti; Teodor, Nicolae. *Petru Alexei Patraşcu*,1913-1982, căsătorit cu Soroceanu Maria (Manea) – copii Eudochia, Toader, Boris, Mihail *Agrepina Alexei Patraşcu*,1916-2002, căsătorită cu Patraşcu Gheorghe – copii Vasile, Ion, Maria, Daria, Andrei *Iacov Alexei Patraşcu* (vezi amănunte în continuare), *Tatiana Alexei Patraşcu*,1928, căsătorită cu Prodan Harlampie – copii Veronica, Ion, Silvia, Loreta *Andrei Alexei Patraşcu*, 1930, căsătorit cu Tîltu Eudochia – copii Maria, Raisa, Alexandru, Nicolai
Iacob Alexei Patraşcu (1922, 19 octombrie - 2013, 23 noiembrie), căsătorit cu Marina (1928, 6 iulie – 2001, 25 iunie) fiica lui Iacob fiul lui Ştefan Cornei
Copiii, nepoții și stănepoții lui Iacov şi Marina Patraşcu: 1947 - 1947, *Vasile Iacov Patraşcu,* decedat după naștere 1949, 14 decembrie, *Nicolai Iacov Patraşcu*, căsătorit cu Valentina Buzovscaia (24 iunie 1949, din Prodăneşti, rn. Floreşti, republica Moldova, mutat cu traiul la Căpreşti rn. Floreşti [copii: Ala Patraşcu/Demcenco (1971, s-a căsătorit cu Serghei Demcenco (20 iulie 1971) din Căpreşti, feciorul lor Ian Demcenco (18 aprilie 1994), locuiesc în Chişinău; Snejana Patraşcu/Vition [s-a căsătorit cu Lilian Vition (5 mai

1975), fiica Liliana (11 aprilie 2004) şi Nicoleta (20 ianuarie 2008), locuiesc în Chişinău].
1951, 21 iulie, ***Dumitru*** *Iacov Patraşcu*, căsătorit cu *Ludmila Fedorovna Otinova* (1947, 23 septembrie), oraşul Permi, Rusia [copii: 1985, 7 februarie *Tatiana Dumitru Patraşcu*, emigrată în Canada, Montreal, 21 iulie 2010, căsătorită cu Nicolas Lemir și are pe fiica Emma născută în 3 septembrie 2014]; *Alexei Dumitru Patraşcu*, [1988, 21 februarie, Chişinău, actualmente (2014) dociciliat în Danemarca, Kopenhaga, a făcut studii or. Herning, Teko Desind and Busness School].
1955, 1 ianuarie – 4 decembrie 2001, *Vasile Iacov Patraşcu*, a fost căsătorit cu *Elena Ştefan Moţarschi* (27 mai 1957) din Domulgeni, trecuţi cu traiul la Chişinău din 1976 [fiul *Octavian Patraşcu* 1976, 18 martie, căsătorit cu Angela Gheorghe Colţun (23 mai 1977), au copii (Narada, 7 mai 1998; Arian, 30 decembrie 1999; Ananda, 18 decembrie 2001; Naratan, 17 iulie 2005; Gaiganat, 5 aprilie 2008; Lakshman), toată familia au trecut cu traiul în Irlanda, din 1999]
1958, 1 octombrie, *Raisa Iacov Patraşcu*/Frumusachi, căsătorită cu *Mihail Afanasie Frumusachi* (1958, 14 octombrie), din Domulgeni [fiica *Oxana*, 1981, 17 octombrie (căsătorită cu Alexandru Grozav, 1982, din satul Truşeni, rn. Străşeni au 2 fiici: Marina şi Nadina); fiul *Victor* Mihail Frumusachi, 1990, 14 decembrie, căsătorit cu Irina Gorban, au un fiu – Cezar, 2020, 7 octombrie].

Mai jos, prezentăm arborele genealogic ilustrat al lui Dumitru Patraşcu, pe linia paternă.

Arborele Genealogic
Dumitru Patrașcu
(Linie paternă)
Alexei (n.21.II.1988)
Tatiana (n.07.II.1985)
Liliana (n.11.IV.2004)
Nicoleta (n.20.I.2008)
Dumitru Patrașcu(n.21.VII.1951) =Ludmila Orlovaia(n.28.IX.1947, din Perm, Rusia)
Snejana Patrașcu (n.6.VII.1978) = 9.XI.2002 Lilian Vilion (n.5.V.1975)
Ian (n.18.IV.1994
Giaganat (n. 5. IV. 2008)
Nanatan (n. 17. VII. 2005)
Ariana (n. 30. XII. 1999)
Ala Patrașcu (n.26.VI.1972) = 7. III. 1992 Serghei Demcenco (n.20.VII.1971)
Narada (n. 7. V. 1998)
Octavian Patrașcu (18.III.1976) = Angela Coltun (n. 23. V. 1977)
Nicolae Patrașcu (n.14.XII.1948, în s. Domulgeni) = Valentina Buzovscaia (n. 24.VI.1949)
Marina (n. 7. X. 2008)
Nichita (n.16.VII.2013)
Lakshman
Ananda (n. 18. XII. 2001)
Vasile (n. d. 1947)
Oxana Frumusache (n. 17. X. 1981) = 18. X. 2003 Alexandru Grozav (n. 8. VIII. 1982)
Vasile Patrașcu(1.I.1955 - 4. XII. 2001) = 2. II. 1975 Elena Mojarschii (27. V. 1957)
Raisa Patrașcu(n.1.X.1958) =Mihail Frumusache (14.X.1957)
Teodor
Nicolae
Eudochia
Victor (n. 14. XII. 1990)
Boris
Veronica
Mihail
Loreta
Ion
Teodor
Silvia
Eudochia
Iacov Patrașcu(n.19.X.1922-23.XI.2013 în s.Domulgeni) =1946 Marina Cernei(n.06.VII.1928-25.VI.2001)
Agafia Patrașcu (n.1910) =Ion Tiltu
Elena (n.1907)
Tatiana Patrașcu =Ilie Ianachi Prodan
Andrei Patrașcu =Eudochia Tiltu
Ion
Grigore
Petru Patrașcu =Maria Sereceanu
Agripina Patrașcu
Semion
Tatiana (n.1884)
Ștefan (n.1905)
Elisaveta (n.1910)
Alexei Patrașcu (15(25).III. 1884-1944(în s. Domulgeni) = 1908 Eufrosinia (1886-1944), fiica lui Simeon Grecu
Olga Patrașcu – Dumitra Loghinescu (primar în anii 1918-1940)
Nicolae (n.1853) =1880 Doamna Gh. Bezede (n.1854), s.Nimirovca =1885 Elena I.Năduh (n.1848)
Xenia (n.1903)
Andrei (n.1906)
Anastasie/Tănase =Maria
Afienic (Efim)
Dumitru (n.1882) =Ana
Eudochia (n.1909)
Elisaveta (n.1851)
Hanulampie (n.1901)
Ioana (n.1909)
Ion Patrașcu n.1844(din 1851-1858,în s.Domulgeni) = Elena Cozma
Fiodor (n.1880)
Maria (n.1853)
Trifon (n.1897)
Elena (n.1891)
Xenia (n.1895)
Ion (n.1886)
Eugenia (n.1893)
Parascovia (n.1890)
Gheorghe (n.1888)
Eufrosinia (n.1894)
Maria (n.1888)
Constantin (n.1871) =1891 Maria Gh. Sajin (n.1871) din s. Domulgeni
Pelagheia (n.1885)
Vasile (n.1857) =Anastasia
Nicolae (n.1883)
Fiodor (n.1897)
Ion (n.1880)
Simeon (n.1882)
Simeon Patrașcu =Parascovia
Trofim (1883-1907) =1904 Sevastița Șt. Clima (n.1877) s. Domulgeni
Ștefan =Ecaterina (dec.în 1910)
Constantin =Varvara
Efim (n.1903)
Maria (n.1907)
Dumitru (n.1905)
Teodor Matfei Patrașcu (1809), din s. Ciripcău, sosit la Domulgeni între 1851-1858 Fiodor Patrașcu (1831, în s.Cernița, în 1843 s-a transferat în Florești) =Armenia Vasile (n.1831)
Vasile (n.1871) =1910 Ana C. Anghel (n.1982) din s. Domulgeni
Petru (n.1857)
Efimia (n.1820)
Maria (n.1823)
Afanasia (n.1848)
Maria (n.1839)
Grigore (n.1823) =Irina (n.1833)
Ilie (1818-1853) (în s. Cernița) =Maria (n.1822)
Fecla (n.1846)
Maria (n.1846)
Parascovia (n.1833)
Vasile (n.1841)
Leonte (n.1824) =Alexandra (n.1828)
Eudochia (n.1843)
Matfei (n.1809) =Eudochia (n.1815)
Nichita (n.1807)
Procopie (n.1836)
Matfei Pătrașcu (1785), conform versiuni orale familia Pătrașcu era din s. Ciripcău Iacob Pătrașcu (1780-1847, în s.Cernița, în 1843 s-a transferat în Florești) =Alexandrina (n.1789)
Gheorghe (n.1823)
Petru Pătrașcu (n. aprx. în 1750)
Mihai Viteazul/Pătrașcu (1557(8)-1601)
Pătrașcu cel Bun[Nicolae] (1577-1557)
Radu Paisie (1477-1507)

Arborele genealogic (linia maternă)

În continuare, aducem date identificatoare despre genealogia neamului Patraşcu, linia feminină/maternă, prin Marina Cornei (6 iulie 1928 – 25 iunie 2001), căsătorită cu Iacov Patraşcu, mama lui Vasile, Nicolae, Dumitru, Vasile, Raisa Patraşcu.

Numele *Cornei* este o formă populară rusească de la prenumele *Cornelie* (rus. *Cornelii*), provenit din prenumele gentilic roman *Cornelius,* derivat din substantivul *corn*. În antichitate, cornul de berbec sau de taur era simbolul abundenţei şi al forţei, avându-se în vedere bogăţia turmelor de animale, care dădea forţă şi putere unei familii, cornul fiind folosit şi în diferite rituri magice de alungare a duhurilor rele. De la acest simbol a ajuns până azi expresia *cornul abundenţei*. Prenumele *Cornelius* a intrat în onomasticonul creştin şi s-a răspândit în Europa. La români, prima şi cea mai frecventă atestare este forma prescurtată *Cornea,* de la care s-au format şi numele topice *Corneşti, Cornova*.

Una dintre versiunile numelui Cornei este un nume rusin, adică ucrainean. Aici trebuie să precizăm că, în sec. al IX-lea–al XI-lea, din Rusia Kieveană făcea parte şi Galiţia, denumire istorică a ţinuturilor din apus, care cuprindea regiunile ucrainene de azi: Lvov, Ivano-Francovsk, Ternopol şi o parte din voievodatele polone. Din sec. al XV-lea, când pe arena istorică a apărut poporul ucrainean, ruşii îi numeau pe ucrainenii din apus, din Galiţia, rusini. Rusin (*rus* + suf. patronimic slav -*in*, care indică descendența) înseamnă cel ce descinde, se trage din *rus*. De la sfârşitul secolului al XVIII-lea, până în 1918, Galiţia s-a aflat în componenţa Austro-Ungariei şi, în perioada aceasta, ucrainenilor de aici li s-a dat numirea ruteni (rutean < germanul Ruthene) [5, p. 168].

Numele *Cornei* la ruşi are formă populară. Fiind inițial prenume, patronim (Ivan al lui *Cornei*), *Cornei* a devenit nume de familie (Ivan *Cornei*).

O altă ipoteză despre formă *Cornei* este că provine din *Corna* + *ei*, fiind întrebuințată ca nume mic şi nume de familie.

Mai jos, ilustrăm tabloul genealogic al neamului Cornei, ramura/linia feminină/maternă, prin mama Marina Patraşcu (Cornei).

Tabloul genealogic al neamului Cornei, linia feminină/maternă, prin mama Marina Patraşcu (Cornei)

18...
1883, Ştefan Cornei, sosit la Domulgeni, căsătorit cu Feodosia Parfinescu Copii lor: 18..., Elizaveta Cornei, căsătorită cu Clima Pavel (au avut un copil Mihail – căsătorit cu Dunea Ugnatiuc, din care s-a născut Nina); 18.., Parascovia Cornei, căsătorită cu Popistaş Ion (au avut un copil: Mihail– căsătorit cu Marina Popovachi, din care s-au născut Ion, Vasile, Ecaterina – căsătorită cu Ion Tîltu); 18.., Mărioara (Maria) Cornei, căsătorită cu Clima Ion (copii: Petru – căsătorit cu Leonida Varzari; Vera – căsătorită Mihail Capbătut; Valentin – căsătorit cu Elena ???, Ana – căsătorită cu Feodor Tîltu; Elena – căsătorită cu Alexandru Moraru; 18.., Irina Cornei, căsătorită cu Semion Leşanu (copii: Teodor – căsătorit cu Maşa Bulat; Elena – căsătorită cu Andrei Patraşcu)… 18… - 19.. Luca Cornei, căsătorit cu Irina Zubcu (copii: Ion – căsătorit cu Maşa Frumusache; Dunea – căsătorită cu Vasile Spătaru, apoi cu Vladimir Beloziorov cu care a avut un fiu Octavian; Alexei – căsătorit cu Elizaveta; 1883 – 18 ianuarie 1965, Iacov Cornei, căsătorit cu Agafia Cuşmir(1895 – 9 martie 1984) (fraţii Sofia, Mitrofan, Iacob, Gavril, Vasile), , din Soloneţi (Roşietici), judeţul Soroca. Copii lor: 1921-2001, Leon Iacob Cornei, căsătorit cu Eudochia Şamurai (după căsătorie, Cornei), fiica lor – Anastasia Leon Cornei/Soroceanu (după căsătorie, Sula; și-a schimbat apoi numele în Soroceanu), căsătorită cu Nicolae Vladimir Sula, care a schimbat numele de familie din Sula în Soroceanu, după numele de familie al mamei sale). 1928, 6 iulie – 2001, 25 iunie, Marina Iacov Cornei căsătorită cu Iacob Alexei Patraşcu (19 octombrie 1922 – 23 noiembrie 2013).
Copiii, nepoții și stănepoții lui Iacov şi Marina Patraşcu: 1947 – *Vasile Iacov Patraşcu,* decedat după naștere; 1949, 14 decembrie, *Nicolai Iacov Patraşcu*, căsătorit cu Valentina Buzovscaia (24 iunie 1949, din Prodăneşti, r. Floreşti, republica Moldova, mutat cu traiul la Căpreşti, r. Floreşti [copii: Ala Patraşcu/Demcenco (1971, căsătorită cu Serghei Demcenco (20 iulie 1971) din Căpreşti, feciorul lor, Ian

Demcenco (18 aprilie 1994) – locuiesc în Chişinău; Snejana Patraşcu/Vition [căsătorită cu Lilian Vition (5 mai 1975), fiicele Liliana (11 aprilie 2004) şi Nicoleta (20 ianuarie 2008), locuiesc în Chişinău]. 1951, 21 iulie, *Dumitru Iacov Patraşcu*, căsătorit cu *Ludmila Feodorovna Otinova* (1947, 23 septembrie), oraşul Permi, Rusia [copii: 1985, 7 februarie, *Tatiana Dumitru Patraşcu*, emigrată în Canada, Montreal, 21 iulie 2010, căsătorită cu Nicolas Lemir; au o fiică, Emma, născută pe 3 septembrie 2014]; *Alexei Dumitru Patraşcu*, [1988, 21 februarie, Chişinău; din 2014, trăieşte în Danemarca, Copenhaga; a făcut studii or. Herning, Teko Design and Business School].
1955, 1 ianuarie – 4 decembrie 2001, *Vasile Iacov Patraşcu*, căsătorit cu *Elena Ştefan Moţarschi* (27 mai 1957) din Domulgeni; trecuţi cu traiul la Chişinău din 1976 [fiul *Octavian Patraşcu,* 1976, 18 martie, căsătorit cu Angela Gheorghe Colţun (23 mai 1977); copii: Narada, 7 mai 1998; Arian, 30 decembrie 1999; Ananda, 18 decembrie 2001; Naratan, 17 iulie 2005; Gaiganat, 5 aprilie 2008; Lakshman); familia a trecut cu traiul în Irlanda, din 1999]
1958, 1 octombrie, *Raisa Iacov Patraşcu/*Frumusachi, căsătorită cu *Mihail Afanasie Frumusachi* (1958, 14 octombrie), din Domulgeni [fiica *Oxana*, 1981, 17 octombrie (căsătorită cu Alexandru Grozav, 1982, din satul Truşeni, r. Străşeni; au două fiice: Marina şi Nadina); fiul *Victor* Mihail Frumusachi, 1990, 14 decembrie, căsătorit cu Irina Gorban; au un fiu – Cezar, 2020, 7 octombrie].
1931, Anastasia Iacov Cornei (după căsătorie, Bulat), căsătorită cu Petru Trifan Bulat (1934) [fiica lor, Efimia Petru Bulat/Curca – 1960, căsătorită cu Ion Curca, a.n. 1958, din Floreşti; au fiicele Oxana – 1981 (căsătorită cu Ion Curca, Floreşti, are două fiice: Oxana (căsătorită cu Leonid Muduc, cu care are o fiică, Valeria), Diana (căsătorită cu Varaniţa Troian, cu care are doi feciori: Marius şi Lucas)].
1933 – 18 ianuarie 2019, Dumitru Iacov Cornei, a fost căsătorit cu Eliza Grigor, copii n-au.

Mai jos, prezentăm arborele genealogic ilustrat al lui Dumitru Patraşcu, pe linia maternă.

Arborele Genealogic
Dumitru Patrașcu
(Linie maternă)
Alexei (n.21.11.1988)
Tatiana (n.07.11.1985)
Dumitru Patrașcu(n.21.07.1951) =Ludmila Ctinova(n.28.08.1947)
Vasile(1947-1947)
Marina Cornei(n.06.07.1928-25.06.2011) =Iacov Patrașcu(n.19.10.1922-23.11.2013)
Dumitru Cornei(n.1933) =Elizaveta Glicor(n.1935)
Anastasia Cornei(n.1931) =Petru Bulat(n.1934)
Leon Cornei(1921-2001) =Eudochia Samurai
Iacov Cornei(n.1888-1965) =Agafia Cușnir(n.1895-09.03.1984)
Mărioara Cornei =Ion Clima
Irina Cornei =Semion Leșanu
Parascovia Cornei =Ion Popistaș
Elizaveta Cornei =Pavel Clima
Luca Cornei =Irina Zubcu
Ștefan Cornei(n.1882-19??) =Feodosia Parfinescu

Reconstituind arborii genealogici, vom conchide că:

- Putem purta cu demnitate numele Pa(ă)traşcu, pe care l-am moștenit de la străbuni vrednici: atât oameni de rând, cât și domnitori ai Ţării Româneşti.

- Avem pentru ce să ne mândrim: numele Pa(ă)traşcu denotă rezistență și înseamnă – stâncă, piatră.

- Prin numele *Cornei* mi s-a transmis abundenţa, forţa și puterea familei.

- Putem să ne lăudăm cu rădăcinile ce se trag din satul de baştină Domulgeni, legenda căruia o cunoaștem și știm să o povestim.

CHEMAREA VOCAȚIEI ȘI IUBIREA

DUMITRU PATRAȘCU: CONFESIUNI (Dumitru Patrașcu)

Sunt descendent dintr-o familie de țărani, cu rădăcini adânci ale neamului Patrașcu și ale neamului Cornei, așezați la Domulgeni, pe malul stâng al râului Răut, raionul Florești, Republica Moldova. Ambele neamuri sunt cu tradiții frumoase de cultivare a demnității, onestității, cultului pentru muncă și pentru carte, manifestate de poporul român în educația urmașilor.

Bunicii și părinții, având viță de gospodari, au lucrat pământul, au crescut vite și păsări, au cultivat vița-de-vie din care pregăteau vin ales, cu care își cinsteau consătenii.

Bunelul Iacov Cornei și bunica Agafia Cornei, de pe linia maternă

Tata Iacov Patrașcu și mama Marina Partașcu (Cornei) la căsătorie, 1947

Soții Iacov și Marina Patrașcu cu copiii (din stânga spre dreapta): Nicolae, Raisa, Vasile și Dumitru

Eu am venit pe lume pentru a continua cele două neamuri, cu menirea să învăț și să transmit învățătura dobândită celor care vor veni după mine, ca lumea și viața oamenilor să se facă mai bune.

M-am născut la 21 iulie 1951. Am fost un copil dorit, așteptat, îngrijit și ocrotit, de părinți și bunici, ca și ceilalți doi frați, Nicolae și Vasile, și sora Raisa.

Dumitru Patrașcu cu sora Raisa, 1976

Dumitru Patrașcu (stânga) cu părinții și cu sora Raisa, 1977

Familiile Patrașcu și Cornei au trecut prin multe greutăți, dar au fost unite și prietenoase. Menționez că tatăl meu, împreună cu două surori și un frate, au rămas orfani în anul 1944, când bunelul Alexei și bunica Efrosinia au decedat în timpul epidemiei de tif.

Educația pe care mi-au dat-o părinții și bunicii Iacob și Agafia (linia maternă), jocurile cu frații și cu copiii din sat m-au făcut să fiu activ, curajos, modest, perseverent, volitiv, asiduu la muncă și la carte, să-mi iubesc neamul și familia. Dorința de a face carte am moștenit-o de la bunelul Iacob, care a luptat în Primul Război Mondial și a căzut prizonier la austro-ungari, apoi, fiind eliberat, s-a căsătorit și a devenit un bun gospodar. La venirea sovietelor, a fost deportat, în 1949, cu familia, în regiunea Kurgan, Rusia, în r. Aliminevsk, s. Șamorin. El l-a îndrumat pe tatăl meu să depună toate eforturile pentru ca noi, copiii, să facem studii.

Fratele Vasile

Frații Nicolae și Dumitru (din dreapta)

Vasile, Raisa și Dumitru Patrașcu (din dreapta)

Fratele Vasile, militar, 1975

Din copilărie mi-au rămas în memorie povestirile buneilor, părinților și ale rudelor, pe care le auzeam la întâlnirile de sărbători sau în zilele de muncă agricolă.

La școală am învățat cu plăcere și asiduitate, însă eram tratat ca un copil de chiabur „culac", de unde și venea aprecierea nedreaptă, fiindu-mi scăzute chiar și notele din adeverința de absolvire a școlii de opt ani. Însă la examenele de înmatriculare la colegiu, am demonstrat cunoștințe mai bune decât alți colegi de școală, cu note mari în atestate, dar care au picat la examene. Acest succes al meu a fost punctul crucial din viață, care m-a făcut să depun eforturi pentru a demonstra că pot să fiu printre primii în colectivele de învățătură, muncă, de serviciu militar și de cercetare științifică. Mereu am luptat pentru adevăr și dreptate.

După finalizarea Colegiului Politehnic din Bălți (1970), cu acordarea calificării de *învățător de instruire prin muncă*, am început activitatea profesională în calitate de învățător la școala nr. 10 și 13 din Chișinău, iar peste trei luni am fost înrolat în serviciul militar (pe o durată de doi ani), pe care l-am încheiat, obținând gradul militar de ofițer în rezervă.

Dumitru Patrașcu, elev la Colegiul (Tehnicumul) Politehnic, Bălți, 1968

Dumitru Patrașcu, militar, 1971

Dumitru Patrașcu, militar (în dreapta) cu camarazii de oaste

Victor Camin și Ibraghim Djafarov, comandanții de companie, 1972

La întoarcere din armată, am reluat activitatea pedagogică la școala nr. 1 din Chișinău (actualmente, Liceul Român-Francez „Gheorghe Asachi”), concomitent făcând studiile la Facultatea de Matematică a Institutului Pedagogic de Stat „Ion Creangă” (secția fără frecvență) și la Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic „Serghei Lazo” (secția serală), după finalizarea cărora am obținut, respectiv, specializările *profesor de matematică* și *inginer mecanic*.

Dumitru Patrașcu (al doilea din dreapta), la finele examenelor de absolvire a Facultății de Fizică și Matematică, Institutul Pedagogic „Ion Creangă”, 1978

Comisia de examinare anunță rezultatele examenelor de absolvire a Facultății de Fizică și Matematică, specialitatea „Învățător de matematică”, Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă”, 1978

Absolvenții specialității de matematică și corpul didactic, Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă”, promoția 1973 – 1978

Formarea pedagogico-inginerească și aprecierea înaltă în mediul pedagogic au servit ca temei de a fi invitat (1979) în calitate de metodist și șef al Cabinetului de Instruire prin Muncă și Orientare Profesională al Institutului de Perfecționare a Cadrelor Didactice, actualmente Institutul de Științe ale Educației. Activând în aceste funcții, aveam senzații deosebite, care persistă până astăzi: dacă știu sau am aflat ceva nou prin experiență și cercetare, mă grăbesc să transmit acestea cunoștințe colegilor pedagogi și discipolilor mei. Mă bucură mult când sugestiile, sfaturile și cercetările mele pedagogice îi ajută la soluționarea unor probleme. Tot aici a apărut impulsul spre cercetarea științifică, care s-a dezvoltat făcând doctoratul la Institutul de Științe ale Instruirii prin Muncă și Orientare Profesională al Academiei de Științe Pedagogice din URSS (1981 – 1984) și postdoctoratul la Institutul de Cercetare în Domeniul Autodeterminării Profesionale a Personalității al Academiei Învățământului din Federația Rusă (1990 – 1993), cu obținerea a gradelor științifice de doctor (1984) și, respectiv, doctor habilitat în științe pedagogice (1994).

Dumitru Patrașcu (în picioare, primul din stânga) cu colegii de aspirantură, Moscova, 1981

Dumitru Patrașcu (al treilea din stânga) cu colegii de aspirantură (doctorat), la înmânarea carnetelor de doctorand, Moscova, 1981

Dumitru Patrașcu cu conducătorul tezei de doctor, Kerim Nazîrovici Kathanov, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Moscova, 1983.

Dumitru Patrașcu (în centru) la conferință, Moscova, 1983

ДИПЛОМ
КАНДИДАТА НАУК
ПД № 007426
Москва 3 июля 1985г.
Решением
Совета при МПИ трудового обучения и профессиональной ориентации АПН СССР
от Октября 1984г. (протокол № 11)
присуждена ученая степень
КАНДИДАТА
ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАУК
Председатель совета
Ученый секретарь совета

În anul 1990, am obținut titlul științifico-didactic de conferențiar la catedra *Pedagogie și psihologie,* iar în anul 1996 – titlul științifico-didactic de profesor universitar la catedra *Bazele științifice ale dirijării școlii*.

Vocația de pedagog și cercetător prin consacrare, cu mâna pe pulsul ritmului actual al imperativului educației, m-a făcut să particip la un șir de stagii peste hotare: în România, Olanda, Danemarca, Statele Unite, Canada, Rusia etc. Am inițiat deschiderea doctoratului și a Consiliului Științific de Susținere a tezelor doctor și doctor habilitat în științe pedagogice la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, apoi a Seminarului Științific în domeniul respectiv. De asemenea, particip activ la variate conferințe naționale, internaționale, proiecte manageriale, educaționale și instruiri științifico-metodice cu manageri din administrația publică, manageri educaționali și cadre didactice.

Am contribuit la inițierea studiilor de masterat în *Managementul educațional* la Universitatea de Stat din Tiraspol (cu sediul la Chișinău), la formarea Centrului de Perfecționare și Recalificare a Cadrelor Didactice din Sistemul Profesional-Tehnic la Universitatea Tehnică a Moldovei, la elaborarea Concepției de perfecționare a acestor cadre, precum și la elaborarea *Concepției educației tehnologice a elevilor din sistemul preuniversitar al R. Moldova*.

M-am realizat ca fondator al Școlii științifice de pregătire a doctorilor și doctorilor habilitați în științe ale educației la specializările Management educațional, Teoria educației, Teoria și metodologia instruirii pe obiecte, Teoria și metodologia instruirii profesionale, Pedagogie universitară. În total, până la momentul de față, am pregătit 27 de doctori și am peste 250 de publicații.

În prezent, continui investigațiile cu caracter teoretico-aplicativ în domeniul educației, managementului, leadershipului, managementul timpului în sistemul educațional. De-a lungul vieții, am acumulat 51 de ani de activitate în învățământ, dintre care, 41 de ani – ca cercetător științific, dar și ca partener familial – 37 de ani de căsnicie cu soția Ludmila, pe care îi consider fericiți. Sunt împlinit, ca tată și ca bunel: am o fiică (Tatiana) și un fiu (Alexei) – cuminți și talentați – și o nepoțică (Emma), de la fiică.

Dumitru Patrașcu cu viitoarea soție, Ludmila Otinova, Moscova, Expoziția Realizărilor Economiei Naționale URSS, 1983

Dumitru Patrașcu și Ludmila Patrașcu (Otinova), la oficierea căsătoriei, Permi, 1984

Dumitru și Ludmila Patrașcu (Otinova) cu nașii Galina și Victor Novikov, la oficierea căsătoriei, Permi, 1984

Dumitru Patrașcu cu fiica Tatiana și fiul Alexei, 1988

Dumitru Patrașcu și soția Ludmila, cu fiica Tatiana și fiul Alexei, 1988

Fiul Alexei și Alina Vlaicu, 2018

Dumitru Patrașcu cu nepoțica Emma și fiica Tatiana, Canada 1918

Dumitru Patrașcu cu familia fiicei Tatiana și cu fiul Alexei, în ospeție la fratele mai mare Nicolae, 2019

Familia lui Dumitru Patrașcu la fântâna din satul natal, Domulgeni (fântâna are o adâncime de 65 m)

Fiica Tatiana, soția Ludmila, nepoțica Emma și ginerele Nicholas la casa noastră din s. Domulgeni, 2019

Vizită la Asociația „Aroma”, din Chișinău: degustare, 2019

Vizită la Asociația „Aroma”, din Chișinău: degustare, 2019

Familiile Patrașcu, Frumusachi, Grozav, Lemire la masa de întâlnire a neamului, 2019

Bărbații familiilor Patrașcu, Frumusachi, Grozav, Lemire, 2019

La beciurile Cricovei, 2019

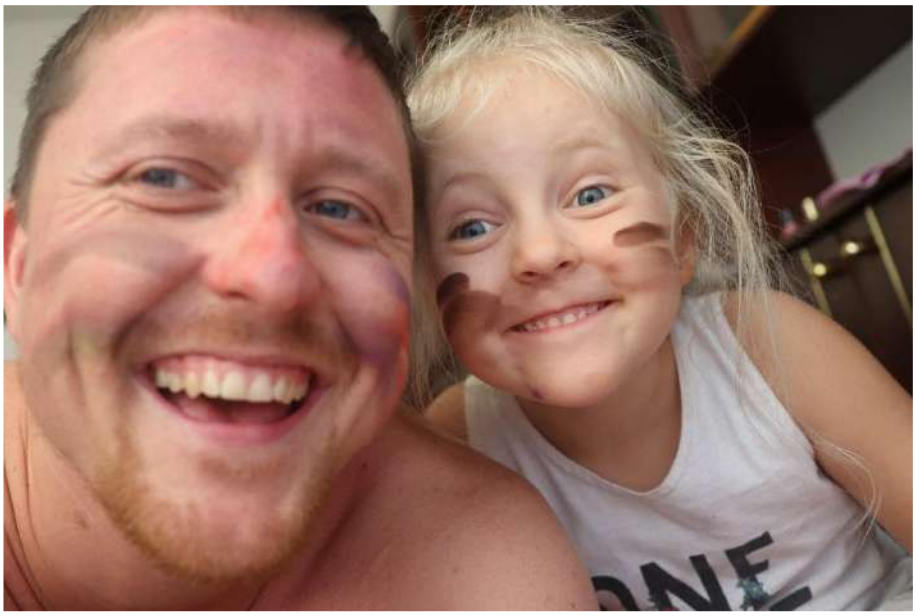
În beciurile Cricovei, 2019

Împreună cu copiii, la havuz, sectorul Râșcani, Chișinău, 2019

Soția Ludmila cu nepoțica Emma, 2019

Fiul Alexei cu nepoata Emma, 2019

Nunta nepotului de la soră, Victor Frumusachi, 2019

Soții Patrașcu în parcul din sectorul Râșcani, primăvara 2020

Fiul Alexei și soția Ludmila, primăvara, în parcul de la Râșcani, 2020

Familia nepotului de la fratele Vasile, Octavian Patrașcu, Irlanda, 2021

Fiii nepotului de pe frate, Octavian Patrașcu

În încheierea acestor confesiuni, țin să menționez că armonia și înțelegerea în familie mi-au amplificat potențialul creativ și didactic, deoarece soția Ludmila, fiind și ea pedagog-cercetător, doctor conferențiar, m-a susținut în toate intențiile mele.

Sunt recunoscător părinților, fraților și surorii, neamului meu, conducătorilor științifici ai tezelor de doctor și doctor habilitat (Kerim Nazârovici Kathanov, Tatiana Inanovna Șamova), tuturor celor cu care am avut ocazia să învăț, să muncesc și să comunic. Mulțumesc sorții pentru ceea ce am fost, sunt și voi fi!

Tata Iacov Patrașcu (primul din stânga), sora tatei, Tatiana Prodan, fratele tatei, Andrei Patrașcu, 2008

Dumitru Patrașcu cu tata și cu fiul Alexei, 2013

Fiul Alexei cu bunelul său, Iacov Patrașcu, 2013

Familia nepotului de pe frate, Octavian Patrașcu. Irlanda, 2014
Mulțumesc Domnului pentru toate! Amin!

MODUS VIVENDI: COMOARA MEA, FAMILIA

Ființa umană trăiește și manifestă un anumit mod de viață. În legătură cu aceasta, să ne gândim la sensul cuvântului „viaţă”. El își are rădăcinile în limba latină. De acolo vin și *vitalitate*, care înseamnă „putere de viață, energie”, *vital*, care înseamnă „esențial pentru viață”. În greacă, viață înseamnă *bios* și se referă la perioada sau durata de viaţă, la *modul de viaţă* şi la mijloacele de existență. Dar în limba greacă mai există încă un cuvânt, *zoé*, care, de asemenea, are sens de *viaţă*. În acest caz, cuvântul viaţă *se referă nu la modul sau stilul de viaţă*, ci la *viaţa în sine*, în sensul strict al cuvântului. Cu acest sens Iisus a afirmat că viaţa unui om nu stă în prisosul avuţiilor sale.

Deci termenul viaţă este acceptat de noi ca *mod, fel, ansamblu de condiţii materiale şi morale ori ca mediu în care se desfăşoară existenţa fiinţei sau a colectivităţii umane; totalitatea actelor săvârşite de om în timpul existenţei sale; ceea ce este necesar pentru existenţa zilnică a omului; trai*; *şirul evenimentelor întâmplate în timpul existenței omului*.

Acestui fenomen și dar divin, care este viața, i-au fost consacrate ode – cântece de slavă, cum este, de exemplu, imnul scris de Maica Tereza de Calcuta, care cuprinde cele mai importante aspecte ale vieţii umane.

Imnul vieţii

Viaţa e o şansă – nu o lăsa să se piardă!
Viaţa e frumuseţe – admir-o!
Viaţa e bucurie – gust-o din plin!
Viaţa e un vis – transformă-l în realitate!
Viaţa e o sfidare – înfrunt-o!
Viaţa e o datorie – împlineşte-o!
Viaţa e un joc – joacă-l!
Viaţa e preţioasă – ai grijă de ea!
Viaţa e o bogăţie – păzeşte-o!
Viaţa e dragoste – ocrotește-o!
Viaţa e un mister – încearcă să-l pătrunzi!
Viaţa e o promisiune – n-o lăsa neîmplinită!
Viaţa e tristeţe – treci peste ea!
Viaţa e un imn – cântă-l!
Viaţa e o luptă – accept-o!
Viaţa e o tragedie – fii tare!
Viaţa e o aventură – îndrăzneşte să ţi-o asumi!
Viaţa e fericire – fii astfel încât să o menţii!
Viaţa e Viaţă – ocroteşte-o!

Acest imn redă destul de exact zbuciumul meu, acel parcurs tumultos, pe care am evoluat, maturizându-mă. Devenind puternic, am purtat faima neamului

în țară și peste hotarele ei. Anume despre aceasta vorbim, înșirând filă cu filă, faptă cu faptă, și arătăm lumii cine suntem, de unde ne tragem, căci sigur avem ce spune. Cel mai de preț lucru pe care l-am primit, prin gene, și l-am valorificat, prin educație, este neamul meu onest, cult, educat, dibaci la multe. La începutul devenirii mele, alături de părinți, bunei, consăteni, care m-au adus de mână și mi-au ghidat pașii în marea lume a științei de carte și în preocuparea de științele educației, au fost dascălii și colegii mei dragi:

- Patrașco Elena – diriginte, învățătoare de clase primare în școala din satul natal;
- Prisăcari Teodor – profesor de matematică în școala din satul natal;
- Prisăcaru Claudia – diriginte, profesoară de limba română în școala din satul natal;
- Topor Valeria – profesoară de limba franceză în școala din satul natal;
- Foca Victor – profesor de matematică la Colegiul/tehnicumul Politehnic din Bălți;
- Popovici Iacov – profesor de matematică și director adjunct la Colegiul Politehnic din Bălți, ex-ministru al educației;
- Eladi Teodor – profesor de limba franceză la Colegiul Politehnic din Bălți;
- Grosu Eufrosinia – profesoară de pedagogie la Colegiul Politehnic din Bălți;
- Gorean Ion – profesor de limba franceză școala № 1 din Chișinău;
- Lungu Vladimir – profesor de educație fizică la școala № 1 din Chișinău;
- Eftodi Ion și Agnesia – profesori de matematică;
- Gherciu Vladimir – profesor de matematică și prorector la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chișinău;
- Izman Mihail – profesor la cursul *Analiză matematică* la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chișinău;
- Chitoroagă Ion – profesor de algebră superioară la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chișinău;
- Ungureanu Victor – profesor la cursul *Mașini și strunguri de așchiere a metalelor* la Universitatea Tehnică a Moldovei;
- Ajder Vasile – profesor la cursul *Detalii ale mașinilor* la Universitatea Tehnică a Moldovei;
- Kathanov Kerim Nazârovici – conducător științific al tezei de doctor, doctor habilitat în pedagogie;
- Șamova Tatiana – conducător științific al tezei de doctor habilitat, profesor universitar, doctor habilitat în pedagogie, academician, Academia Învățământului din Federația Rusă;
- Sasova Irina – conducător de secție la Institutul Autodeterminării Profesionale a Tineretului, al Academiei Învăţământului din Rusia;

- Poleacov Valerii – director, Institutul Autodeterminării Profesionale a Tineretului, al Academiei Învăţământului din Federația Rusă, doctor habilitat în pedagogie, academician;
- Ursu Antonin – doctor în pedagogie, conferențiar; coleg de catedră la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău;
- Izbeștschi Iosif – doctor în pedagogie, conferențiar, șef catedră Management educațional la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, din Chișinău;
- Cherdevarenco Vasile – profesor, doctor în filozofie, coleg de catedră Management educațional la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, din Chișinău.

La ei, se adaugă încă mulți alții – oameni înzestrați, de o cultură enciclopedică, de o educație aleasă, modești, simpli, povățuitori, pe care nu putem să-i enumerăm în această listă, dat fiind spațiul limitat al cărții.

Tuturor acestor dascăli le dedic omagiile și mulțumirile mele, pentru tot ce au făcut pentru mine.

Datoria și măiestria de părinte

Ca și toți părinții, având doi copii (fiica Tatiana, fiul Alexei) am avut niște îndatoriri față de Domnul: ca ei să fie încreștinați, să-i îngrijesc, să-i ocrotesc, să le dau studii și să le binecuvântez căsătoria.

Dumitru Patrașcu cu fiul Alexei și fiica Tatiana, 1989

Dumitru și Ludmila Patrașcu cu copii, 1989

Soții Patrașcu cu fiica Tatiana și fiul Alexei, 1989

În anul 1990, la biserica din satul natal, Domulgeni, copiii mei, Tatiana şi Alesei, au fost botezaţi. Preot de botez a fost Serghei Brașoveanu, originar de prin părţile Orheiului, absolvent al Seminarului Teologic de la Căpriana. La botez, au fost mama mea, Marina, mătuşa Anastasia Bulat (sora mamei), mătuşa Elizaveta Cornei (soţia fratelui mamei), care au pus la cale şi s-au înţeles cu preotul să încreştinez copiii.

În viață e bine să promovăm valori şi relaţii, cooperare şi competenţe de asumare de roluri şi negociere, varietăţi de stiluri şi colaborare, atunci când meditățm la binele copiilor noștri, și să acceptăm următoarea înțelepciune:

Copiii voştri nu-s copiii voştri
Ei sunt fii şi fiice ale vieţii
Ei au venit prin intermediul vostru
Dar nu de la voi
Şi, cu toate că sunt cu voi,
Nu vă aparţin.
Puteţi să le daţi dragostea voastră,
Dar nu şi gândurile,
Pentru că ei au gândurile lor
Puteţi să le daţi acoperiş corpurilor,
Dar nu şi sufletelor
Pentru că sufletele lor trăiesc în
casa de mâine, pe care n-o puteţi vizita nici în vis.
Vă puteţi strădui să fiţi ca ei
Dar nu încercaţi să-i faceţi ca voi,
Pentru că viaţa nu se întoarce înapoi
Şi nu se reţine în ziua de ieri. (Khalil Gibran)

Soții Patrașcu cu fiica Tatiana și fiul Alexei, 1989

Familia Patrașcu, 1990

Fiica Tatiana și fiul Alexei, 1990

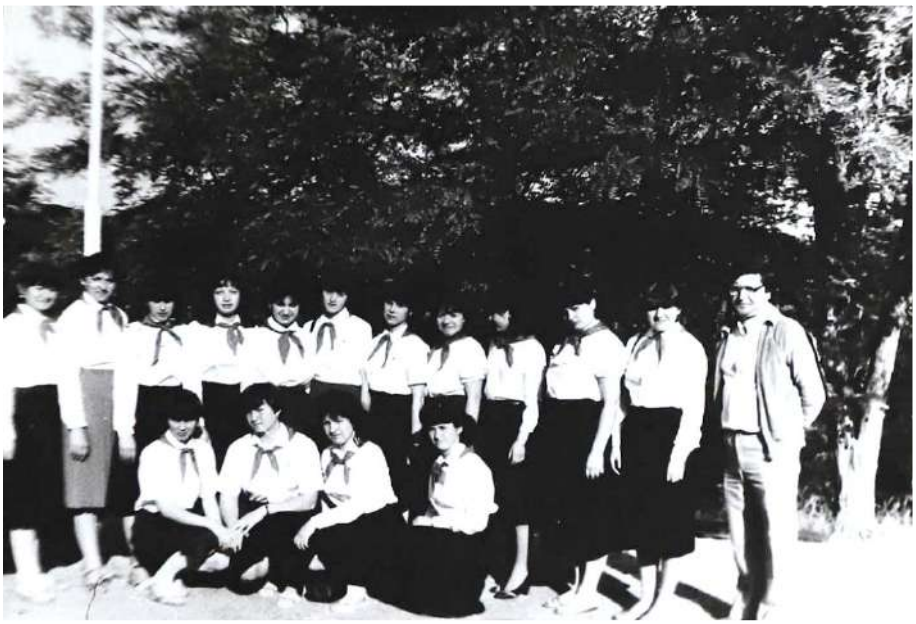
Dumitru Patrașcu cu și fiica Tatiana, elevă, 1992

Fiul Alexei, elev, 1994

JURĂMÂNTUL DE PROFESOR

Din Epoca Luminilor, timp al începuturilor sacre, cum se consideră în istorie, s-au păstrat jurăminte care au servit și servesc drept călăuză în diverse domenii și în activitatea de instruire și educație. Jurământul este actul social conţinând obligaţia persoanei de a-şi face datoria.

Dumitru Patrașcu cu grupa de studenți la practica pedagogică, Institutul Pedagogic de Stat„Ion Creangă”din Chișinău,1987

Ca act social public, jurământul conţine o exprimare exterioară şi elemente insesizabile. Jurământul depășește limitele profanului, fiind, totodată, şi un act mai puţin sesizabil, cu elemente de ordin ritualic, mistic şi tainic.

Găsim de cuviinţă să facem referire la ***jurământul evreiesc***, care are următorul conţinut: *De te voi uita, Ierusalime, usuce-mi-se dreapta şi lipească-mi-se limba de cerul gurii de nu voi aşeza Ierusalimul pururi în centrul bucuriei mele* [Psalmi, 137, 5-6].

La ziua de astăzi, în Republica Moldova depun jurământul, atât reglementat legal cât şi, uneori, în lipsa unui suport legal, peste 20 de categorii de persoane. Acestea pot deţine diferite funcţii sau pot avea un anumit statut, fără a deţine vreo funcţie. Din categoria acestora, nu fac însă parte şi cadrele didactice, o categorie constituită din 49 de actori ai sistemului educaţional, indiferent cărei subcategorii socioprofesionale ar aparţine: educatori, învăţători, profesori gimnaziali, liceali sau din cadrul colegiilor, lectori, conferenţiari sau profesori universitari. Totodată, nu uităm că există şi o categorie aparte de actori ai

sistemului educaţional naţional care sunt obligaţi, în virtutea legii, să depună jurământul: studenţii de la anumite instituţii de învăţământ superior, precum și absolvenţii unor instituţii universitare.

Pentru a specifica mai profund, aducem ca exemplu jurământul audientului şi studentului, al Academiei de Administrare Publică de pe lângă Preşedintele Republicii Moldova, depus de mine în calitate de masterand:

Conştienţi de responsabilitatea pe care ne-am asumat-o, dorind să contribuim la prosperarea Academiei, să însuşim profesia de funcţionar public, făgăduim solemn:

- *să depunem toate eforturile pentru a însuşi bazele ştiinţelor predate în Academie*
- *să fim fideli cauzei reformelor social-economice – chezăşie a succesului în opera de înaintare a societăţii noastre spre noi realizări*
- *să fim principiali, insistenţi şi consecvenţi în atingerea scopurilor propuse*
- *să îmbogăţim şi să purtăm prin ani tradiţiile Academiei, să contribuim, oriunde am fi, la sporirea prestigiului ei.*

Vom fi mereu la datorie şi nu vom precupeţi puterile pentru prosperarea Republicii Moldova şi a poporului său.

În ziua de azi, obligativitatea depunerii jurământului de către cadrele didactice (pedagogi) nu este obligatorie. Dar să facem o incursiune istorică în materie. Astfel, potrivit Legii României pentru numirea profesorilor la gimnazii, licee și școli profesionale, din 17 martie 1879, profesorii titulari ai respectivelor instituţii de învăţământ, anterior intrării în exerciţiul funcţiei de profesor, trebuiau să depună jurământul, cunoscut drept *Jurământul profesorului*, depus şi de poetul Mihai Eminescu după ce i s-a comunicat, în data de 6 octombrie 1884, numirea în postul de profesor la Şcoala Publică Comercială din Iaşi, printr-un act al respectivului ministru de atunci în domeniul învăţământului. Textul jurământului depus de Mihai Eminescu este:

Jur, în numele lui Dumnezeu, şi declar pe onoarea şi conştiinţa mea credinţă şi supunere Maiestăţii Sale, Regelui României, Carol I, şi Constituţiei ţării de a îndeplini cu sfinţenie toate datoriile ce-mi impune funcţia mea; de a aplica legile şi regulamentele şcolare precum şi toate celelalte legi şi regulamente ale ţării; de a mă conforma întru toate şi pentru toţi, atât în litera, cât şi în spiritul lor, de a lucra din toate puterile mele şi în cuget curat, pentru a da şcolarilor mei o creştere în principiile de muncă onestă, de supunere absolută la legile ţării, de respect către autorităţi, de iubire şi devotament neţărmurit pentru ţară, de iubire către toţi concetăţenii fără deosebire; de a nu lăsa ca spiritul copiilor să fie infestat şi de a dezrădăcina dintr-însul sentimentele de ură, de invidie, de cupiditate, şi de nesupunere la legile ţării, la principiile morale. Aşa să-mi ajute Dumnezeu.

Virgil Mândâcanu, în lucrările sale *Etica pedagogică praxiologică* (2010) și *Bazele tehnologiei şi măiestriei pedagogice* (1997), a propus următorul jurământ al cadrului didactic:

Eu, educator al tinerei generaţii de azi şi de mâine, mă declar responsabil pentru faptul ca elevii să fie educaţi cu iubire divină şi omenească, ca viaţa lor să fie în harul lui Dumnezeu, ca descoperirea lumii, descoperirea de sine şi cunoaşterea Divinităţii să le permită a-şi iubi şi a-şi respecta legile statului, tradiţiile şi cultura poporului, ajutându-i să devină creatori de bunuri şi apărători ai adevărului şi libertăţii...

După cum vedem, se propun mai multe formule ale jurământului cadrului didactic, dar trebuie să menționăm că depunerea jurământului necesită o parte ritualică, fără de care acesta își pierde valoarea. Deci jurământul are o componentă mistică ritualizată, care contribuie la apariția efectului transcendenței sinelui egoist al omului și proiectarea lui într-o realitate mai vastă.

Eu, pe parcursul vieții, am jurat solemn în mai multe rânduri: am depus solemn jurământul de ostaș în Armata Sovietică, am dat jurământul la dobândirea cetățeniei române, am rostit jurământul funcționarului public la Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova.

În activitatea profesională, m-am condus și de jurământul dascălului (cadrului didactic):

Încearcă să aduci o rază de soare!
E o binecuvântare să dăruiești.
Fă astfel ca să rămână doar dragostea …
Cu o inimă plină de bunăvoință învață-i pe copii ce e curajul, respectul și responsabilitatea.
Încearcă să zâmbești, să vindeci, să duci pacea în sufletul copiilor.
Fii atent la modul cum vorbești și ascultă-i cu răbdare.
Lucrând, făcând oarece dă-le șansa de a oferi ceva celuilalt.
Sprijiniți visele!
Învață-i să vadă „mai departe”, să se înțeleagă cu toți oamenii în limba sufletelor.
Să mulțumim părinților pentru marea onoare de a ne încredința copiii lor spre educație.
Să mulțumim lui Dumnezeu pentru că suntem dascăli!
Faceți astfel ca elevii voștri, realizându-se peste ani, să poată spune:
„Da! Am avut un dascăl…”

(Autor anonim)

CARTEA DE VIZITĂ

Creativitatea, competența, eleganța, sinceritatea, onestitatea, munca asiduă, dragostea față de oameni și țară – sunt principiile-cheie după care m-am ghidat și mă voi ghida în viață

DUMITRU PATRAȘCU – CERCETĂTORUL

Aria preocupărilor (intereselor) ştiinţifice:	Activitatea ştiinţifică teoretică şi aplicativă înglobează următoarele 16 arii ale ştiinţelor educaţiei: 1) Organizarea ştiinţifică a muncii elevilor şi a cadrelor didactice; 2) Educaţia tehnologică şi pregătirea pentru viaţă; 3) Tehnologiile educaţionale; 4) Creativitatea elevilor, studenţilor şi cadrelor didactice; 5) Managementul educaţional; 6) Cultura organizaţională în şcoală; 7) Managementul anticriză; 8) Managementul calităţii învăţământului; 9) Schimbarea mentalităţii; 10) Managementul conflictului în sistemul educaţional; 11) Fondarea şi dezvoltarea noilor tipuri de şcoli; 12) Pedagogia formării cadrelor inginerești *(domeniul de securitate)* 13) Managementul conflictului în sistemul educațional; 14) Leadership educațional 15) Sănătatea mintală; 16) Managementul timpului; 17) Delegarea managerială.
Contribuţia ştiinţifică personală a candidatului la dezvoltarea cercetărilor în domeniul ştiinţei în care activează:	Concepţii, ipoteze, teorii, deschidere de noi direcţii ştiinţifice, semnificaţia lucrărilor ştiinţifice pentru ştiinţă, cultură şi practică.
Lucrări ştiinţifice de sinteză:	Autor a 2 monografii; Coautor la 18 monografii;

	1 articol în revistă din străinătate; 19 articole în reviste din Registrul Naţional al revistelor de profil; 1 articol în reviste aflate în proces de acreditare; Total – peste 250 publicaţii
Dispunerea de şcoală ştiinţifică sau contribuţia la pregătirea cadrelor ştiinţifice:	A pregătit 27 doctori în ştiinţe pedagogice (specialitatea 13.00.01), în calitate de conducător ştiinţific.
Participarea cu comunicări la foruri ştiinţifice naţionale şi internaţionale	32 de comunicări la conferinţe internaţionale în republică; 14 comunicări la conferinţe naţionale; 1 comunicare la conferinţe internaţionale peste hotare
Recunoaşterea de către organizaţii ştiinţifice de specialitate naţionale şi internaţionale	- Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”: şef catedră Management educaţional, profesor titular; membru şi preşedinte al Seminarelor ştiinţifice, preşedinte al Consiliilor ştiinţifice de susţinere a tezelor de doctor şi doctor habilitat în pedagogie; - Universitatea de Stat din Tiraspol: profesor prin cumul, membru al Seminarului ştiinţific; - Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei: profesor prin cumul, membru al Consiliilor ştiinţifice de susţinere a tezelor de doctor şi doctor habilitat în pedagogie; - Academia de Administrare Publică pe lângă Preşedintele Republicii Moldova (2004 – 2010): şef catedră *Tehnologii noi şi sisteme informaţionale*; şef departament *Management public* şi şef al direcţiei *Organizarea învăţământului;* - Universitatea de Stat din Moldova: membru al Consiliilor ştiinţifice de susţinere a tezelor de doctor şi doctor habilitat în pedagogie
Activitatea editorial-redacţională: activităţi în consilii/colegii de redacţie ale revistelor şi ediţiilor ştiinţifice	- Membru al colegiului de redacţie al revistei „Administrarea publică” - Membru al consiliului de redacţie al revistei „Inovaţia 2001”
Participări la realizarea programelor/proiectelor naţionale şi internaţionale	- Proiectul Taces/ETF „Reforma Sistemului de Învăţământ şi Instruire Profesională din Moldova” (1998 - 1999);

	- Proiectul Organizaţiei Naţiunilor Unite Pentru Dezvoltarea Umană în Moldova, compartimentul „Atenuarea sărăciei: Accesul celor săraci la învăţământ” (1997); - Proiectul „Management educaţional preuniversitar”, cu participarea Universităţii Montana din Bozeman, SUA (2001-2002); - Proiectul „Reforma învăţământului din Moldova” cofinanţat de Banca Mondială (2001 – 2003); - Proiectul „Managementul finanţelor publice”, compartimentul „Instruirea funcţionarilor publici” (2005 - 2009); - Proiectul Formarea competenţelor digitale la cadrele didactice (2015 – prezent).
Premii şi recunoaşteri naţionale și internaționale	- Premiul „Mihail Lomonosov” pentru merite şi aportul personal în dezvoltarea legăturilor ştiinţifice dintre Rusia şi Republica Moldova, cu înmânarea medaliei de aur (Hotărârea Prezidiului Naţional al Comitetului Obştesc pentru Decoraţii al Federaţiei Ruse, din 24 aprilie 2008); - Diplomă de gradul întâi oferită de Guvernul Republicii Moldova pentru activitate didactică prodigioasă şi contribuţie în dezvoltarea învăţământului superior (2008); - Medalia jubiliară „Eparhia Chişinău – 200 ani” în semn de recunoştinţă pentru activitatea sârguincioasă spre binele şi întru mărirea Bisericii Ortodoxe din Moldova (21 august/3 septembrie 2013); - Diploma de recunoştinţă a Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2015); - Doctor Honoris Causa al Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei, 16 mai 2016; - Medalia onorifică „Ion Creangă”, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, 16.06.2016; - Medalia AŞM „Nicolae Milescu Spătaru, iulie 2016.

	- Professor Emeritus al Universității Pedagogice de Stat, Chișinău, pentru merite deosebite în dezvoltarea învățământului și implementarea valorilor general-umane, iunie 2018. - Doctor Honoris Causa al Universității de Stat din Tiraspol, 15 mai, 2021. - Odinul Bisericesc de Gradul II, în semn de recunoștință pentru activitatea sârguincioasă spre binele și întru mărirea Bisericii Ortodoxe din Moldova (Brevet Nr.314, 21 iulie 2021)
Participări active la organizarea reuniunilor ştiinţifice naţionale şi internaţionale	Organizator, coordonator, moderator la diverse reuniuni ştiinţifice naţionale şi internaţionale
Activitate didactică	- Profesor universitar titular, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, catedra Management educaţional; - Profesor universitar prin cumul, Universitatea de Stat din Tiraspol, catedra Pedagogie şi psihologie generală; - Profesor universitar prin cumul, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei; - conducător de doctorat la 5 persoane Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”; - autor a 12 manuale, 3 ghiduri şi 18 recomandări metodice
Cunoaşterea limbilor de circulaţie internaţională	Cunoaşterea limbilor de circulaţie internaţională în baza declaraţiei de proprie răspundere: - Limba rusă - excelent - Limba franceză – suficient - Limba engleză – suficient
Înaltă ţinută morală şi cetăţenească, respectarea normelor deontologice în domeniul ştiinţei şi inovării	Deține o înaltă ţinută morală şi cetăţenească, respectă normele deontologice în domeniul ştiinţei şi inovării; ia atitudine, sprijină inițiative lansate în mass-media.

ASCENSIUNE ÎN CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ

Modul de viață și de gândire necesită trecerea în revistă a principalelor rezultate ştiinţifice din ascensiunea sa, obţinute în ştiinţele educaţiei.

АТТЕСТАТ
ДОЦЕНТА
ДЦ № 027678
Москва

Решением
Государственного комитета СССР
по народному образованию
от 13 декабря 1990 г. № 1965
Патрашку Дмитрию Яковлевичу
присвоено ученое звание
ДОЦЕНТА
по кафедре педагогики и психологии (курс педагогики и методики трудового обучения)
Председатель коллегии
Главный ученый секретарь

Atestatul de conferențiar al dlui Dumitru Patrașcu, 1990

Tatiana Șamova, conducător de teză la postdoctorat, Academician al Academiei Învățământului din Federația Rusă, Moscova, 1994

ДИПЛОМ
ДОКТОРА НАУК
Др № 002256
Москва

Решением
Высшего аттестационного комитета
Российской Федерации
от 15 июля 1994 г. № 33/35
Патрашку Дмитрию Яковлевичу
присуждена ученая степень
ДОКТОРА
педагогических наук
Председатель
Высшего аттестационного комитета
Российской Федерации
Главный ученый секретарь
Высшего аттестационного комитета
Российской Федерации

Diploma de doctor habilitat în științe pedagogice a dlui Dumitru Patrașcu, 1994

ATESTAT
DE PROFESOR UNIVERSITAR
PU nr. 000125
Chişinău

În baza hotărîrii Comisiei Superioare de Atestare
a Republicii Moldova
din "26" decembrie 1996 Proces-verbal nr. 27
lui Patrașcu Dumitru
i se conferă titlul ştiinţifico-didactic de
PROFESOR UNIVERSITAR
la catedra Bazele ştiinţifice ale dirijării şcolii
Președinte al Comisiei Superioare de Atestare
Secretar ştiinţific al Comisiei Superioare de Atestare

Atestatul de profesor universitar al dlui Dumitru Patrașcu, 1996

Carierea mea didactică şi de cercetare ştiinţifică s-a intersectat cu activitatea în Institutul de Perfecționare a Cadrelor Didactice, Institutul Pedagogic de stat „Aleco Russo", Institutul de Cercetări Ştiinţifice în Domeniul Instruirii prin Muncă şi Orientare Profesională al Academiei de Ştiinţe Pedagogice din U.R.S.S., Institutul Autodeterminării Profesionale a Tineretului, al Academiei Învăţământului din Federația Rusă, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă", Universitatea de Stat din Tiraspol, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Academia de Administrare Publică şi Universitatea Tehnică a Moldovei.

Din problematica ştiinţelor educaţiei, care este destul de numeroasă, am avut posibilitatea să abordez în cercetare mai multe arii: *Organizarea ştiinţifică a muncii elevilor şi a cadrelor didactice; Educaţia tehnologică şi pregătirea pentru viaţa; Tehnologiile educaţionale; Creativitatea elevilor, studenţilor şi cadrelor didactice; Managementul educaţional; Cultura organizaţională în şcoală; Managementul anticriză; Managementul calităţii învăţământului; Schimbarea mentalităţii; Managementul conflictului în sistemul educaţional; Fondarea şi dezvoltarea noilor tipuri de şcoli; Pedagogia formării cadrelor inginereşti (domeniul de securitate); Managementul conflictului în sistemul educațional; Leadership educațional; Sănătatea mintală; Managementul timpului; Delegarea managerială*

Rezultatele obţinute se conformează logicii cercetării ştiinţifice în domeniul ştiinţelor educaţiei: *Evidențierea problemei – Acţiune teoretică – Producerea teoriei – Acţiuni experimentale şi aplicative – Formularea concluziilor şi recomandărilor*.

Cercetările efectuate sunt asigurare prin:

Modele conceptuale (MC) – constituie sistemul de noţiuni, categorii, legi ş.a. elemente, care dezvăluie esenţa fenomenului concret şi permite să-l descrie, explice sau să fie dirijat.

Modele procedurale (MP) – includ reguli, algoritmi, metodici şi metode ştiinţifice concrete pentru selectarea şi prelucrarea informaţiei.

Modele empirice (ME) – reprezintă sistemul indicilor calitativi şi cantitativi ai fenomenului investigat în limite concrete de timp şi spaţiu.

În cercetările realizate s-a recurs la Matricea integratoare a abordărilor, aspectelor, principiilor şi cerinţelor cercetării ştiinţifice ale fenomenelor educaţionale, după cum urmează.

Abordare	**Aspect**		
	Ontologic	**Axiologic**	**Praxiologic**
Empirică Explicativă	Abstract Concret	Apreciere directă Apreciere indirectă	Frecvenţa experimentului Conceptualizare
Sintetică Analitică	Asemănare Polarizare	Montare Importanţă	Limitare Tehnologizare
Inductivă Deductivă	Independent Relativ	Variaţiei Invariaţiei	Universal Extremal Intermediar
Cantitativă Calitativă	Măsurabil Normativ	Ierarhic Individual	Progresiv Punerea scopului Intensificării Atingerea scopului
Istorică Logică	Întâmplător Necesităţii	Motivării Determinării	Favorabil Adecvat
Genetică Funcţională	Modificare Existenţă	Dependenţei Libertăţii	Activism Constructivism
Morfologică Structurală	Tipologic Sistemic	Egalitate Omogenitate	Optim Eficient
Reproductivă Perspectivă	Adevăr Probabil	Dezvoltării multilaterale Posibilităţii	Minimal Maximal
	Principii		**Cerinţe**

PERFORMANȚE PROFESIONALE

Organizarea ştiinţifică a muncii elevilor şi a cadrelor didactice

Problema: *Care sunt fundamentele ştiinţifico-metodologice ale procesului formării priceperilor şi deprinderilor OŞM la elevii claselor superioare în cadrul pregătirii profesionale*.

Teze şi noutate:

- evidenţierea premiselor şi posibilităţilor perfecţionării procesului formării priceperilor şi deprinderilor OŞM elevilor din clasele superioare în Combinatele didactice de producere;
- clasificarea cunoştinţelor, priceperilor şi deprinderilor OŞM conform proceselor fiziologice, psihologice, imensităţii aplicării lor în activitatea de muncă, caracterului activităţii cognitive, direcţiilor şi sarcinilor OŞM;
- elaborarea modelului de instruire/formare la elevii claselor superioare a priceperilor şi deprinderilor OŞM; metodologia formării priceperilor şi deprinderilor OŞM cu utilizarea pe etape a sarcinilor practice legate de activitatea instructivă şi profesională;
- elaborarea setului de mijloace didactice – sarcini practice la OŞM; determinarea căilor de perfecţionare ştiinţifico-metodică a profesorilor din combinatele didactice în OŞM (secţii de OŞMP, cabinete metodice, cursuri, întruniri metodice, grupuri de creaţie ș.a.).

Finalitatea*:*

Teza de doctorat: Formarea priceperilor şi deprinderilor de organizare ştiinţifică a muncii elevilor din clasele IX - X în procesul pregătirii pentru muncă în combinatele interşcolar didactice şi de producţie.

Patraşcu D., Gherasimciuc E., Luchin V. Încadrarea elevilor în organizarea ştiinţifică a muncii. - Pedagogul sovetic, 1985.

Patraşcu D. *Elemente de O.Ş.M. la lecţie*. În: Pedagogul sovietic, nr.11, 1983

Educaţia tehnologică şi pregătirea pentru viaţa

Problema: *Cum poate fi eficientizată pregătirea pentru muncă a elevilor în condiţiile noilor relaţii economice, noii structuri statale, noilor valori şi orientări ale educaţiei tehnologice din Republica Moldova pentru obţinerea de către elevi a pregătirii generale şi pentru activitatea de muncă, corespunzătoare*

necesităţilor individuale, intereselor şi înclinaţiilor, în funcţie de cerinţele societăţii cu relaţii de piaţă.

Teze şi noutate:

- în pregătirea elevilor pentru viaţa activă îşi găsesc reflecţie spaţiul geografic, dezvoltarea social-economică a ţării, structura politică a statului şi administrarea lui, specificul dezvoltării ştiinţei, tradiţiile istorice, culturale, naţionale şi pedagogice, influenţa externă ş.a.;

- sistemul pregătirii elevilor pentru viaţa activă include un set complet de componente ale sistemului pedagogic şi de caracteristici necesare procesului managerial, realizat în conformitate cu fundamentele general-metodologice, pedagogice şi manageriale;

- dezvoltarea sistemului pregătirii elevilor pentru viaţa activă are loc în baza concepţiei social-pedagogice fondate ştiinţific, care include idei ştiinţifice, multitudini de concepte, care dezvăluie sistemul dat; idei ale managementului educaţional;

- concepţia pregătirii elevilor pentru viaţa activă se realizează în baza tendinţelor mondiale şi a experienţei naţionale progresive şi a cerinţelor contemporane; în baza strategiei de construire a concepţiei; în baza structurii definite a modelului de concepţie şi a evaluării experte;

- fundamentele ştiinţifice pedagogice ale managementului pregătirii elevilor pentru viaţa activă se tratează ca sistem de principii, funcţii, metode, forme şi mijloace manageriale, care determină interacţiunea tuturor participanţilor în procesul educaţional şi crearea condiţiilor de colaborare în realizarea obiectivelor pregătirii elevilor pentru viaţa activă;

- o formă specială a educaţiei tehnologice şi a pregătirii pentru viață activă este şcoala cu studiere aprofundată a tehnologiilor ca sistem formal educaţional, artificial/proiectat, complex, determinat, deschis, supus acţiunilor pedagogico-manageriale; aceasta este o formă nouă de diferenţiere a învăţământului, care se întruchipează într-un tip nou de şcoală, în care se integrează pregătirea generală, tehnologică şi profesională în baza necesităţilor, intereselor, înclinaţiilor şi aptitudinilor praxiologice ale elevilor;

- în pregătirea enunţată, activitatea de sine stătătoare este fundamentul educaţiei şi se sprijină pe un management educaţional, care are loc în condiţiile interacţiunii profesorului şi elevilor, atingând apogeul de automanagement al elevilor.

Finalitatea:

Teza de doctor habilitat: *Fundamentele pedagogice ale dirijării procesului de pregătire a elevilor pentru muncă în Republica Moldova*, D. Patrașcu.

Teza de doctor: *Fundamentele pedagogice ale proiectării conţinutului educaţiei tehnologice în învăţământul gimnazial*, M. Paiu

Tehnologiile educaţionale

Problema: *Care sunt tehnologiile educaţionale şi fundamentele lor teoretic-aplicative pentru procesul educaţional orientat spre integrarea învăţământului din Republica Moldova în spaţiul educaţional al lumii contemporane.*

Teze şi noutate:

- Sistemul educaţional/învăţământului în ţară trece printr-o schimbare de paradigmă. Direcţiile dezvoltării paradigmei depind de variantele posibile ale dezvoltării învăţământului, evidenţiate în matricea următoare:

Matricea variantelor posibile ale dezvoltării învăţământului în Republica Moldova

Paradigma ***Elemente***	**Paradigma existentă**	**Posibila dezvoltare**
Concepţia despre om	Sistem simplu	Sistem complex
Sarcina de bază a omului	Cunoaşterea naturii şi lumii existente	Schimbarea naturii şi lumii conform obiectivului propus
Baza ştiinţifică a activităţii omului	Metoda ştiinţifică naturală	Teoria practicii transformaţionale
Sarcina tipică are:	numai un răspuns corect	mai multe soluţii posibile
Criterii de apreciere a soluţiei	Numai unul: „corect – incorect”	Mai multe criterii: utilitate, eficacitate, inofensivitate etc.
Rolul eticii şi moralei	Este reflectat doar tangenţial, sporadic	Abordarea lor este principială, definitorie
Misiunea învăţământului	Pregătirea tinerei generaţii pentru viaţă	Asigurarea condiţiilor de autodezvoltare şi autoreglare a personalităţii
Obiectivul principal al învăţământului	Comunicarea cunoştinţelor şi legităţilor despre natură,lume, societate, personalitate	Înzestrarea cu metodologie creativă de transformare a naturii, lumii, societăţii, personalităţii
Centrul atenţiei	Cunoştinţele	Persoana
Elevul/ studentul/adultul este:	Obiect al influenţei pedagogice/andragogice supus instruirii	Subiect al activităţii cognitive care se instruieşte/autoinstruieşte/ autoeducă
Formarea spirituală a personalităţii	Parţială, numai prin intermediul învăţământului umanitar	Este pe deplin posibilă şi reprezintă un obiectiv

		fundamental în procesul activităţii
Cunoştinţele	Din trecut (şcoala memorării)	Din viitor (şcoala gândirii, creativităţii, inovătii)
Relaţiile subiect – obiect	Monolog profesor – elev/ student/audient	Dialog profesor - elev/ student/audient
Activitatea elevului/ studentului /audientului	Răspuns „reproductiv”	Activitatea independentă, participarea activă şi creativă
Resursele	Capitale	Informaţia
Calitatea	După posibilităţi	Fără defecte şi abateri
Tehnologia	Tradiţională, clasică	Orientarea spre personalitate, colaborare, informare …
Evaluarea	Tradiţională, clasică	Tradiţională, autoevaluare, reciprocă, computerizată

- În locul învăţământului tradiţional, ia amploare *învăţarea inovatoare* cu elemente *participative* şi de *anticipare*, solicitând, cu precădere, spirit *creator* şi tehnologii educaţionale noi.

- În *formă generalizată, tehnologia înglobează transformarea mediului ambiant în scopul obţinerii unui anumit produs sau serviciu* (în cazul nostru, cel educaţional). Tehnologiile se bazează pe cunoştinţe şi măiestrie individuală şi colectivă.

- În literatura de specialitate, tehnologiei i se atribuie diverse înţelesuri. Diversitatea definiţiilor şi interpretărilor conceptului *tehnologie* se cadrează în *triunghiul de cercetare* care include aspectele: *ontologic, gnoseologic, managerial*. Sub aspect *ontologic, tehnologia* reprezintă un mijloc de realizare a producţiei şi serviciilor sau o realitate tehnică integrată. Aspectul *gnoseologic* al tehnologiei desemnează prin prisma cunoştinţelor corespunzătoare – tehnice ori tehnologice. Sub aspect *managerial*, tehnologia reprezintă interpretarea, aplicarea cunoştinţelor pentru a fi soluţionate anumite obiective şi sarcini practice din diferite domenii.

- În accepţie generală, tehnologia educaţională o concepem din perspectiva a trei aspecte:

1) *ştiinţific*: ea este parte componentă a ştiinţei pedagogice, studiază şi elaborează scopurile, conţinutul şi metodele instruirii şi proiectarea proceselor pedagogice, educaţionale;

2) *procesual-descriptiv*: descrierea (algoritmul) procesului, totalitatea obiectivelor, conţinutul, metodele şi mijloacele pentru obţinerea rezultatelor planificate ale învăţării/educaţiei;
3) *procesual-acţional*: realizarea procesului tehnologic educaţional, activitatea tuturor persoanelor, utilizarea mijloacelor instrumentale şi metodologice.

În acest mod, am determinat că tehnologia educaţională funcţionează în calitate de ştiinţă, sistem al mijloacelor, principiilor şi regulamentelor, ca proces al învăţării.

Tehnologiile educaţionale sunt subsisteme pedagogice interpretate ca nişte constructe unitare, în raport cu:

- caracteristicile şi semnificaţiile specifice (calităţi integrative, componente constructive, structură şi conexiuni, caracteristici funcţionale, orientări şi finalităţi);
- cu paradigma învăţământului;
- prin comparaţia lor.

Tehnologiile educaţionale se caracterizează printr-o trecere: de la învăţarea prin memorizare la învăţarea ca proces de dezvoltare intelectuală ce permite aplicarea celor asimilate; de la modelul static, asociativ al cunoştinţelor spre sisteme dinamice structurale ale activităţii intelectuale; de la orientarea spre elevul/studentul/audientul cu capacităţi medii, la elaborarea de curricula educaţionale diferenţiate şi individualizate; de la motivaţia extrinsecă a învăţământului, spre reglarea moral-volitivă intrinsecă.

În practica instructiv-educativă, tehnologia educaţională este ordonată pe patru niveluri:
- *nivelul didactic general*: tehnologia educaţională generală (didactica generală şi teoria educaţională generală);
- *nivelul particular*: tehnologia educaţională a unei discipline de studiu, adică *metodica particulară*;
- *nivelul modular*: tehnologia locală care prezintă în sine tehnologia unor părţi ale procesului instructiv-educativ;
- *nivelul microstructurilor tehnologice,* care întruneşte procedee şi elemente constitutive plasate în ierarhie logică, ceea ce reprezintă procesul tehnologic.

Etape de elaborare a tehnologii educaţionale:

1) *Analiza viitoarei activităţi a elevilor: continuarea studiilor ori activitatea profesională după absolvirea şcolii*.

2) *Determinarea conţinutului pentru fiecare treaptă a învăţământului*: totalitatea disciplinelor de studiu pe clase, conţinutul lor din care trebuie să vină din necesităţile societăţii, utilitatea, performanţa, sarcinile optime, ştiinţifice, sistematice etc. Rezultatul etapei a doua constă în elaborarea planului de învăţământ.

3) *Verificarea gradului de supradozare a elevilor şi calcularea timpului rezervat învăţării*. Rezultatele – evidenţierea coeficientului suprasolicitării elevilor şi timpului folosit pentru învăţare.

4) *Selectarea şi aplicarea celor mai reuşite forme de organizare a instruirii şi educaţiei*. Rezultat – descrierea (grafică ori în text) a formelor de organizare a învăţării.

5) *Pregătirea materialelor pentru realizarea componentului motivaţional al procesului didactic pe teme şi lecţii*. Rezultatul – teste cu situaţii motivaţionale.

6) *Elaborarea sistemului de activităţi practice pe baza reprezentărilor algoritmului funcţional şi includerea lor în contextul conţinutist al mijloacelor didactice*. Rezultat – sistem de exerciţii pentru asimilarea cunoştinţelor ce reiese din indicii de calitate proiectaţi.

7) *Elaborarea testelor pentru evaluarea obiectivă a calităţii competenţelor şi acţiunilor corespunzătoare scopurilor instruirii şi criteriilor de apreciere a gradului de asimilare*. Rezultat – culegere de teste.

8) *Elaborarea structurii şi conţinutului lecţiilor, orientat spre realizarea sarcinilor instructiv-educative, planificarea lecţiilor şi temei pe acasă a educabililor*. Rezultat – proiecte de lecţii.

9) *Aprobarea proiectului prin aplicarea practică şi finalizarea cu succes a procesului instructiv-educativ; analiza calităţii realizării scopurilor, iar după necesităţi – corectarea proiectului*.

- Structura tehnologiei educaţionale este complexă, are un caracter ierarhic, însă structura oricărei tehnologii se înglobează în algoritmul:

a) *baza conceptuală*: filozofia educaţiei; strategiile pedagogice;

b) *conţinutul instruirii*: scopurile instruirii – generale şi concrete; conţinutul materiei de studiu;

c) *partea de procedură* – procesul tehnologic: organizarea procesului didactic; metodele şi formele procesului de învăţare a studenţilor; metodele şi formele de lucru ale pedagogului; activitatea pedagogului în scopul dirijării procesului de asimilare a materiei de studiu; diagnosticul procesului didactic.

- *Parametri/criteriile de clasificare a tehnologiilor educaţionale* nu sunt absolute, iar încadrarea unei tehnologii într-o anumită clasă nu este definitivă, ci relativă. Investigaţiile ne-au condus la elaborarea Matricei taxonomice a tehnologiilor educaţionale.

Matricea taxonomică a tehnologiilor educaţionale

Nr. d/o.	**Criterii de clasificare**	**Taxonomia tehnologiilor**
1.	*Domeniul activităţii pedagogice*	Tehnologii: de cercetare, de construire (proiectare), de interacţiuni

2.	*Ramura pedagogiei*	Tehnologia: instruirii (didactică), educaţiei, docimologică (de diagnostică şi didactometrică), managementului educaţional
3.	*Funcţionalitate*	Tehnologii: universale, polifuncţionale, specifice
4.	*Nivel de aplicare*	Tehnologii: general pedagogice; particulare (pe discipline de studiu), ramurale; locale, modulare, limitate
5.	*Concepţia (baza) filozofică*	Tehnologii: materialiste, idealiste; dialectice, metafizice; scientiste, religioase; umaniste, antiumaniste; antroposofice, teosofice; pragmatice, existenţialiste; educaţia liberă, prin constrângere etc.
6.	*Etape de vârstă ale subiecţilor educaţionali*	Tehnologii pentru grupa vârstelor: antecedente şcolarizării (pruncia, copilăria antepreşcolară, copilăria preşcolară); şcolare (prepubertatea, pubertatea, adolescența); adulte (tinereţea, maturitatea, bătrânețea)
7.	*Tipul instituţiei educaţionale*	Tehnologii destinate pentru: grădiniţă, şcoală primară, gimnaziu, liceu, şcoală profesională, colegiu, universitate; instituţii educaţionale complementare
8.	*Factorul de bază al dezvoltării omului*	Tehnologii: biogene, sociogene, psihogene, idealiste
9.	*Concepţia asimilării (învăţării)*	Tehnologii: asociativ-reflectorice (asociaţioniste, neoasociaţioniste), formative (formative), interiorizatorice, behavioriste, ghestal, sugestive, neurolingvistice etc.
10.	*Orientarea spre structura personalităţii*	Tehnologii: informativ – explicative (CPD), operaţionale (MAM), emoţional-artistice şi emoţional morale (SCEM), autoformative a MADP, formative a SEM, formative a SAP, euristice etc.
11.	*Criteriul conţinutului şi*	Tehnologii: instructive, educative; laice, teologice, de cultură generală şi

	structurii învăţământului	orientare profesională; umaniste şi tehnocrate; individuale, de grup; colective; instruire diferenţiată; monotehologii şi complexe (politehnologii), de pătrundere (penetrente)
12.	*Forma de organizare*	Tehnologii de tip: clasă-lecţie, alternative; academice, în cluburi; individuale, de grup; colective; instruire diferenţiată
13.	*Modul dirijării activităţii cognitive*	Tehnologii de tip: lecţii tradiţionale (dirijată, întreruptă, difuză, automatizată), instruire prin aplicarea mijloacelor tehnice (dirijată, întreruptă, difuză, automatizată), instruire cu cartea (dirijată, întreruptă, automatizată, munca independentă), instruirea contemporană (tradiţională), instruirea clasică (tradiţională), sistemul „consultant", sistem de grupuri mici (ciclică, difuză, manuală – de grup), instruire programată, instruire computerizată (ciclică, difuză, automatizată), sistemul „mediator" (ciclică, dirijată, manuală – instruirea individualizată); instruirea programată (ciclică, dirijată, manuală) etc.
14.	*Atitudinea faţă de elev/student*	Tehnologii: autoritare; didacto- (tehnocrate)-socio-antropo-pedagogo-centrice; orientate la personalitate (tehnologia însuşirii/învăţării depline, tehnologia instruirii pe nivele diferite, tehnologia instruirii reciproce colective, tehnologia instruirii modulare); umaniste – spre persoană; ale colaborării; ale educaţiei libere; exoterice
15.	*Metoda preponderentă*	Tehnologii: dogmatice, reproductive; explicativ-demonstrative; instruire programată; instruirea problematizată; dialogare; instructiv-formativă; jocuri didactice; instruire autoformativă; problematizate, de cercetare, creatoare, instruire prin descoperire;

		informaţionale (compiterizate)
16.	*Orientarea modernizării sistemului tradiţional existent*	Tehnologii: în baza relaţiilor umane şi democratice; în baza activizării, optimizării şi intensificării activităţii elevilor/studenţilor; în baza eficienţei organizării şi dirijării activităţii de instruire; în baza restructurării didactice şi metodice a materiei de studiu; conform cu natura personalităţii; aplicării metodelor pedagogiei populare; alternative; instruirea în şcoala adaptivă; tehnologii integrale ale şcolilor de autor
17.	*Categoria celor ce învaţă*	Tehnologii: de masă (calculată pentru individul mediu), de învăţământ avansat, de compensare (corecţia pedagogică, susţinerea, nivelarea etc.), victimologice (surdo-, orto-, tiflo-, oligofrenica), pentru instruirea elevilor dificili, pentru elevi dotaţi
18.	*Modul de evaluare*	Tehnologii: prin observare, verbale, scrise, practice/acţionale
...	...	...

- În colaborare cu doctoranzii coordonaţi ştiinţific de mine s-au elaborat următoarele tehnologiilor educaţionale:

1. Tehnologia educaţională de învăţare pe baza strategiilor de dezvoltare a gândirii critice la elevii claselor primare
2. Tehnologia formării culturii tehnice la elevii claselor primare
3. Tehnologia instruirii autonome
4. Tehnologia instruirii intensive şi active
5. Tehnologia instruirii problematizate
6. Tehnologia *metoda proiectelor*
7. Tehnologia dezvoltării comunicării orale la elevi la lecţiile de limbă franceză prin metoda proiectului
8. Tehnologia instruirii contextual-valorice;
9. Tehnologia instruirii formativ-acmeologice;
10. Tehnologia dezvoltării calităţilor creative ale elevilor în centrele de creaţie tehnică
11. Tehnologia dezvoltarea aptitudinilor creative ale studenţilor în procesul pregătirii tehnologice
12. Tehnologia instruirii computerizate şi studiului la distanţă;

13. Tehnologia formării culturii manageriale în cadrul formării iniţiale şi continue a cadrelor didactice;
14. Tehnologia proiectării şcolilor inovative
15. Tehnologia generală de proiectare a curriculumului educaţional;
16. Tehnologia proiectării curriculumului pentru învăţământul secundar profesional;
17. Tehnologia proiectării curriculumului în învăţământul superior tehnic
18. Tehnologia formării subinginerului constructor cu specializarea "alimentări cu căldură şi gaze, ventilaţie"
19. Tehnologie portofoliului
20. Tehnologia învăţării prin descoperire şi cercetare
21. Tehnologia şcolii tehnologice
22. Tehnologia instruirii asistate de calculator în învăţământul superior
23. Tehnologia instruirii inovative a procesorului tabelar EXCEL
24. Tehnologia formării competenţelor profesionale a cadrelor didactice prin tehnologii informaţionale şi comunicaţionale
25. Tehnologia evaluării calităţii învăţământului în instituţiile preuniversitare
26. Tehnologia de pregătire iniţială tehnologică şi artistico-tehologică a inginerilor din industria uşoară
27. Tehnologia formării deprinderilor şi priceperilor în lucru cu culoarea la elevii şcolilor de bază din Iordania
28. Tehnologia studierii formei şi a spaţiului la specialitatea design interior (învăţământul preuniversitar)
29. Tehnologia managerial-educaţională de prevenire a abandonului şcolar în liceele din Israel.
30. Tehnologia Sistemul Startap.

Finalitate:

- Monografia: *Tehnologii educaţionale*, D. Patrașcu
- Teza de doctor: *Implementarea tehnologiilor educaţionale în învăţământul primar*, Vinnicenco- Marin Elena
- *Integrarea tehnologiilor educaţionale moderne în învăţământul primar*, Patraşcu D., Vinnicenco E.
- *Tehnologii educaţionale în învăţământul primar: aplicaţii practice. Ghid metodologic,* Patraşcu D. Vinnicenco E.
- *Tehnologii educaţionale. Ghid metodologic,* Oboroceanu V., Patraşcu D. (coordonator).
- *Технологии менеджмента*. Patraşcu D. În: Administrarea publică în statele aflate în tranziţie în contextul proceselor de globalizare şi integrare: Tezele conferinţei internaţionale ştiinţifico-practice; 5 apr. 2005 / coord.: A. Mironic, ... – Chișinău.: AAP, 2005, p. 105 – 108.

- *Tehnologii educaţionale şi concepţia calităţii privind pregătirea funcţionarilor public în Academia de Administrare Publică*. Patraşcu D. În: „Administraţia publică în statele aflate în tranziţie în contextul proceselor de globalizare şi integrare", conf. Int. şt.-pract. (2005; Chişinău): Administraţia publică în statele aflate în tranziţie în contextul proceselor de globalizare şi integrare: Tezele conferinţei internaţionale ştiinţifico-practice; 5 apr. 2005 / coord.: A. Mironic, … /- Chişinău: AAP, 2005, pp. 89 – 93.

- Teza de doctor: Технология педагогического становления начинающих преподавателей высших учебных заведений, Zgurean Olesea.

Creativitatea elevilor, studenţilor şi a cadrelor didactice

Problema: *Care sunt fundamentele şi condiţiile psihopedagogice ce ar permite dezvoltarea efectivă a aptitudini creative a elevilor şi studenţilor – viitorilor profesori de educaţie tehnologică (PET).*

Teze şi noutate:

- fenomenul creativității se prezintă ca o activitate conjugată, proces prin care se focalizează, într-o sinergie de factori biologici, psihologici şi sociali, personalitatea omului, implicată în producerea ideilor, sau produselor tehnice, tehnologice ş.a., originale, cu utilizare şi valoare socială;

- creativitatea tehnică/tehnologică vizează: viziunea proprie a problemei, gândirea analitică, capacitatea de transfer a cunoştinţelor, gândirea divergentă, formarea şi aplicarea acţiunilor noi în activitate;

- proiectarea pedagogică a curriculumului dezvoltării creativităţii tehnice/tehnologice se bazează pe teoria obiectivelor şi competenţelor, principiul integrităţii, facturii biologice, psihologice, didactice şi tehnologice. Structura curricula dezvoltării aptitudinilor creative în cadrul ariei curriculare tehnică/tehnologie constă dintr-un număr necesar şi deplin de componente, aflate în permanentă corelare şi coerenţă; obiective/competenţe, conţinuturi, mijloace şi condiţii, proces, evaluare, produs pedagogic.

- metodologia dezvoltării creativităţii la elevi, studenţi şi PET se produce prin forme organizaţionale tradiţionale şi netradiţionale, forme de instruire în grup şi individuale, metode active şi interactive de inovare, consecutivitatea etapelor de formare a aptitudinilor creative în baza intereselor şi particularităţilor individuale a elevilor, studenţilor, PET, instrumentarul realizării feed-back-ului.

Finalitate:

- Teza de doctor: *Bazele teoretice şi aplicative ale dezvoltării creaţiei tehnice a elevilor în instituţiile extraşcolare de tip centru de creaţie tehnică*, Carnauhov Anatolie
- *Организация и управление техническим творчеством учащихся. - Метод. рекомендации*. Патрашку Д., Карнаухов А. - Кишинэу: КГПИ, 1989. – 116 С.

- Teza de doctor: *Dezvoltarea aptitudinilor creative ale studenţilor în procesul pregătirii tehnologice*, Rotari Elena

Managementul și leadershipul educaţional

Problemă a pus în circuitul cercetării întrebarea: *Care sunt fundamentele teoretice şi aplicative ale managementului și leadershipului educaţional specific sistemului de învăţământ din Republica Moldova.*

Teze și noutate:

- Conţinutul activităţii manageriale din de leadership ale conducătorului instituţiei de învăţământ include deprinderea de a crea condiţii necesare pentru realizarea obiectivelor instituţiei de învăţământ, care se formează în cadrul executării acţiunilor manageriale şi realizării rolurilor interpersonale, informaţionale şi de luare a deciziilor.

- În baza abordării ierarhice, în ME și LE se evidenţiază tipuri de conducători/manageri/lideri: de nivel top (strategic) – director; de nivel mediu (funcţional) – director adjunct; de nivel inferior (operativ) – şef catedră, diriginte, profesor. La acestea se alătură şi tipurile specifice managerului concret: carismatic, tranziţionalişt, reformator, providenţial.

- Caracteristicile manageriale și de leadership ale personalităţii conducătorului de şcoală în contextul activităţii organizatorico-pedagogice (AOPCŞ) se determină în funcţie de aptitudinile conceptuale, standardele de conduită, calităţile personale şi sănătate. Managerul eficient posedă capacităţi comunicative, intelect, iniţiativă, ambiţii, încredere în sine, tendinţa spre scop, - calităţi, care depind de factorii turbulenţi (din interiorul şcolii şi exteriorul ei), care majorează cerinţele faţă de conducător în funcţie de schimbarea paradigmei manageriale. Calităţile profesionale importante pentru un conducător eficient de şcoală înglobează calităţi morale (credinţa, demnitate, principialitate, fermitate ş.a.), calităţi organizatorice/ de lider (iniţiativa, organizarea, hotărârea ş.a.), calităţi profesionale de a acţiona (deprinderea de a defini scopuri şi obiective pentru colectiv, insistenţa şi încrederea în sine, dibăcia ş.a.).

- AOPCŞ este un proces ciclic, care include funcţiile manageriale, activităţile educaţionale, social-organizatorice, instructiv-metodice, investigative, pedagogice, administrative, financiare şi economice – cu folosirea formelor şi metodelor manageriale adecvate.

- Formarea/pregătirea directorilor de şcoli pentru activitatea organizatorico-pedagogică și de leadreship se realizează prin utilizarea tehnologiilor educaţionale, care contribuie la formarea deprinderilor de organizare a activităţii cu profesorii, elevii, părinţi şi alţi agenţi educaţionali; a deprinderii de divizare şi cooperare a muncii în sistemul de conducere şi sistemul condus, la formarea elementelor de automanagement, evaluare şi autoevaluare a activităţii.

Finalitatea:

- Management educațional preuniversitar, D. Patrașcu, A. Ursu, I. Jinga
- Teza de doctor: *Организационно-педагогические основы деятельности руководителя учебного заведения,* Muhamed Djraid Mustafa Ali-Hanakta
- Note de curs: Leadership educațional, D. Patrașcu
- Leadershipul educațional – premisă a dezvoltării performanțelor organizaționale, Patrașcu D., Pleșcan Monica-Vasilica. În: Curriculumul școlar: provocări și oportunități de dezvoltare. Conferință științifică internațională (2018; Chișinău). – Chișinău: Lyceum, 2018 (F.E.-P. Tipografia Centrală), p. 405 – 410.
- Incursiuni în managementul anticriză, Patrașcu D., Roman Al., Patrașcu T. Chișinău, AAP, 2009.
- Incursiuni în management și leadership educational, Patrașcu D. În: Învățământ superior: Tradiții. Valori. Perspective. Conferința științifică națională cu participare internațională (2018; Chișinău). 28 – 29 septembrie 2018; vol 3. – Chișinău: S.N. 2018 (Tipografia UST), p. 89 – 101.
- *Cadrul formal optim al cursului,,Leaderşhip autentic*" Patraşcu D., Ţap E. În: Probleme ale Ştiinţelor Socioumanistice şi modernizării învăţământului. Materialele conferinţei ştiinţifice a profesorilor şi cercetătorilor UPS „Ion Creangă", vol.II, Chişinău, 2014, p. 508-515.
- *Metodologia cursului „Leaderşhip autentic*", Patraşcu D., Ţap E. În: Probleme ale științelor socioumanistice şi modernizării învăţământului. Materialele Conferinţei ştiinţifice a profesorilor şi cercetătorilor UPS „Ion Creangă", vol.II, Chişinău, 2014, p. 503-508.
- Patrașcu Dumitru Leadership educațional pentru directori de școli. În Univers pedagogic, nr.4- 2020, 17p.

Cultura organizaţională în şcoală

Problema: *Care sunt pilonii teoretici, direcţiile şi modalităţile de dezvoltare a culturii organizaţionale în şcoală*?

Teze și noutate:

1. Pentru şcoală CO exprimă o stare socială de existenţă prin care aceasta se deosebeşte de alte şcoli similare şi se dezvoltă printr-o metodologie oportună.

2. Metodologia dezvoltării CO în şcoală este flexibilă şi se bazează pe un concept ştiinţific ce conţine un ansamblu de elemente (misiunea, viziunea, limba, valorile, credinţele, presupoziţiile, normele, modelele comportamentale, ritualurile, tradiţiile, ceremoniile, istoria, povestirile, procesele operaţionale, elementele simbolice), prezenţa cărora face diferenţe între şcoli.

3. În metodologia Dezvoltării CO a şcolii, etica şi estetica sunt pilonii de culturalizare a tuturor actorilor din şcoală şi de integrare prin frumos a disciplinelor de studii.

4. CO în şcoală se manifestă prin nivelurile – observabil şi neobservabil; CO se pronunţă prin tipuri şi i se atribuie diverse forme de exprimare în care coexistă mai multe substructuri/subculturi (a cadrelor didactice, a personalului auxiliar, a elevilor, a părinţilor, a managerilor). Parametrii descriptivi ai CO includ factorii ce o influenţează, proprietăţile, o serie de caracteristici şi funcţii orientate spre crearea unui climat organizaţional relevant.

5. Metodologia dezvoltării CO în şcoală se asigură prin schimbări planificate din perspectiva educaţională, tehnologică, politică şi culturală, iar căile de dezvoltare se aleg în funcţie de modelele de schimbare, menţinere şi reproducere a CO, de monitorizarea şi evaluarea realizate prin audit educaţional.

6. Managementul dezvoltării CO este condiţionat de elaborarea unei tehnologii care se sprijină pe mediul de încredere cu participarea tuturor actorilor educaţionali, pe selectarea liderilor, instruiţi conform curriculumului specializat, capabili să îndeplinească roluri specifice, să poată identifica/diminua frânările şi blocajele CO.

7. Schimbarea/inovarea CO în şcoală parcurge cinci nivele: I nivel – schimbarea calificării cadrelor didactice; II nivel – schimbarea procedurilor interne din organizaţie; III nivel – schimbarea structurii organizaţiei; IV nivel – schimbarea strategiei organizaţiei; V nivel – schimbarea culturii organizaţionale.

În procesului de schimbare a CO a şcolii se profilează: 1. Negarea (Ce se observă? – Cum de acţionat?); 2. Rezistenţa (Cu ce se ciocneşte? – Ce să facem?; 3. Cercetarea (Ce vedem? – Ce să facem?); 4. Atragerea (Ce se întâmplă? – Ce să facem?; 5. Tradiţionalizarea (Ce vedem? – Ce să facem?)

Strategiile manageriale de schimbare a CO în şcoală sunt variate:

1. Strategia de criză (împrumutare + revoluţie)
2. Strategia reproductiv-consecutivă (împrumutare + evoluţie)
3. Strategia autoritar-inovativă (revoluţie + gândire inovativă)
4. Strategia evoluţie-creaţie colectivă (evoluţie + gândirea inovativă)

Finalitate:

- Teza de doctor: Dezvoltarea culturii organizaţionale în unitatea şcolară, Guzgan Valentin
- Articole: Gestionarea și dezvoltarea culturii organizaționale în instituția educațională. Patrașcu D. În: Univers Pedagogic, nr. 4, 2018, p. 81 – 93.
- Cultura și comportamentul organizațional în unitatea educațională: (Teorie și abordări metodologice): Suport de curs, Guzgan V. / Coordonator științific D. Patrașcu, Chișinău, 2013.

Managementul anticriză

Insuficienţa unor repere pentru dezvoltarea competenţelor managementului anticriză în domeniul educaţional al proceselor anticriză au conturat **Problema**: *care sunt reperele manageriale, politice, strategice, economice, tehnologice, educaţionale, experienţa de conducere şi potenţialul tectologic profesional al managerilor în realizarea proceselor manageriale de anticriză în educaţie*.

Teze şi noutate:

- Fundamentele teoretice ale managementului anticriză înglobează *definirea conceptelor criză, managementul anticriză şi semnificaţiile* lor (criza - momentul punerii la încercare şi judecată, punct de cotitură, rezultat, moment ce marchează sfârşitul unui proces; accident, ruptură care poate apărea într-un proces continuu; sfârşitul unui ciclu istoric sau chiar declinul unei civilizaţii; fază de tranziţie caracterizată de un anumit număr de perturbări între două cicluri (economice, politice, educaţionale etc.); fază acută a unei maladii; dificultăţi trecătoare, stări de nelinişte sau decadenţă; dezbatere juridică şi proces de dezvoltare (dublă accepţie); o stare de tensiune în cursul căreia există riscul maxim al unei escaladări spre un conflict ş.a.).

- Crizei îi revine semnificaţia de metodă reflexivă şi investigaţională:

1. punerea în joc; descrierea sau fenomenoscopia (I);
2. punerea la încercare; analiza (II);
3. punerea în discuţie; îndoieli şi apoi sinteză (III);
4. supunerea judecăţii, evaluarea şi, implicit, orientarea către o soluţie fie pozitivă, fie negativă care presupune o posibilitate de alegere între declin şi dispariţie sau mutaţie, transformare şi relansare (IV).

- Criza nu are în sine apriori un înţeles pozitiv sau negativ. Acest concept nu trebuie confundat cu conceptul de decadenţă. Criza adolescenţei, spre exemplu, nu semnifică o stare de degenerescenţă, ci, dimpotrivă, apare ca o etapă de progres necesară afirmării şi înfloririi personalităţii. Conceptul nu trebuie de redus la „parsism", care semnifică ultima fază în care manifestarea simptomelor unei stări şi consecinţele acesteia ating cote de amploare şi de intensitate maxime.

- Criza se produce atunci când un sistem care tindea spre echilibru începe să tindă spre dezechilibru, este o răsturnare a situaţiei când are loc o confruntare cu o dificultate importantă de origine internă sau externă de natură diferită (religioasă, culturală, economică, informaţională, educaţională etc.), iar societatea/individul se dovedeşte a fi incapabil(ă) să răspundă sau să se adapteze acestei provocări. Această incapacitate provine din paralizia mecanismelor de autoînvăţare, de autoreglare, şi autotransformare şi se manifestă prin fenomenele de scleroză şi de blocaj.

- Prin managementul anticriză înţelegem conducerea în condiţiile crizei sau conducerea care trebuie să contribuie la ieşirea din starea de criză; managementul care prevede pericolul crizei, analiza simptomelor sale, acţiunile de diminuare a consecinţelor negative şi folosirea factorilor pentru următoarea dezvoltare a sistemului.

Clasificarea crizelor după următoarele criterii:

- domeniul în care se manifestă (criza: *educaţională*, *politică, ideologică, diplomatică, economică, socială, financiară, militară, informaţională, tehnologică, psihologică, ecologică, culturală, managerială, antropologică, spirituală, de comunicare, de imagine*, *gender*);
- originile şi cauzele declanşatoare (crizele: *progresive*, *subite*, *voluntare*, *fortuite*);
- spaţiul în care se manifestă şi numărul de părţi implicate (criza: *locală, naţională, bilaterală, regională, continentală, internaţională*);
- resursele pe care le implică (criza: *de resurse umane, demografică; de materii prime, financiară, bancară* etc.);
- modul de manifestare în intensitate (criza: *violentă, latentă*);
- gradul de complexitate (criza: *simplă, complexă, combinată*);
- rolul sau influenţa asupra evoluţiilor (criza: *indusă, angrenaj, calculată, accidentală*);
- tipul de soluţii şi modul de rezolvare (crize: *de dezvoltare*, *de legitimitate, onestitate, de competenţă)*;
- tipul de mediu (crize: *interne*, *externe*);
- urgenţa rezolvării (crize: *imediate, urgente, susţinute*);
- nivelul la care apare criza (crize: *locale, naţionale, zonale, continentale, mondiale*);
- alte criterii (criza: *de autoritate, a învăţământului/educaţiei, familială, şcolară*, epidemii/pandemii etc.)

- Factorii determinanţi ai apariţiei şi desfăşurării crizelor şi *factori cauzatori ai crizelor* în funcție de fazele ciclului de criză (tensionare - precriză; escaladare; dezescaladare – destindere; impact – acord): *factori declanşatori* (evenimente unice care pot declanşa o criză, dar nu sunt nici necesare, nici suficiente pentru a o explica); *factori pivotali* (factori unici sau configuraţii de factori ce apar în majoritatea fazelor de viaţă a crizei); *factori mobilizatori* (probleme sau procese în jurul cărora sunt grupaţi actorii crizei); *factori agravanţi* (intervin alături de cei mobilizatori şi pivotali, sporindu-le sau reducându-le intensitatea, şi pot lua altă formă în fiecare stadiu al crizei); *spaţiul sociocultural* (definit de religie, filozofie, etică, legi, ştiinţă, limbaj, artă, educaţie etc.); *structura* (include diferenţele socioculturale dintre indivizi); *situaţia* (creată de atitudinile stimulatoare în afirmarea intereselor ca vectori de putere şi condiţii pentru crearea situaţiei de criză); *comportamentul* (acte şi acţiuni (violente,

corective, antagoniste, cooperative, contractuale) manifestate pentru a echilibra situaţia).

- În managementului crizei se identifică *nivelul operativ/instrumental* (provocări – prevenţia crizei, prepararea pentru criză, răspunsul la criză, perioada de postcriză) şi *nivelul comunicării/politic* (provocările – diagnoza crizei; pluralitatea valorilor, opiniilor şi intereselor; salvarea emoţională; provocările de legitimitate; provocările oportunităţilor).

- Metodele managementul anticriză: analiza sistemică, teoria jocurilor, seminarele de rezolvare a problemelor ş.a. Analiza dinamicii crizelor se efectuează utilizând instrumentele – *imaginea în oglindă, teoria jocurilor, trainingul conflictelor, grupele de soluţionare a diferendului, metoda acceptării diferenţelor* şi tehnicile – *managementul comunicării instituţiei, minimalizarea daunelor produse pe durata crizei, reducerea mediatizării negative, transformarea crizelor în oportunităţi, evitarea rămânerii, un timp îndelungat, în punctul maxim al crizei, evitarea confruntării deschise, promovarea noii identităţi a instituţiei, generate de rezolvarea crizei de imagine* ş.a.

- Elaborarea structurii noi manageriale de pe poziţiile managementului anticriză se efectuează prin: *alegerea poziţiei strategice, managementul aranjării sarcinilor strategice, managementul în condiţiile semnalelor puternice şi slabe*.

- Managementul anticriză necesită elaborarea *concepţiei, strategiei, politicii, programului, planului anticriză.*

Tehnologiile managementului anticriză:

1. *Tehnologii de cercetare* (tehnologii de cercetare sociologică, de analiză socială a conflictului, de dirijare a situaţiei, de analiză factorială).
2. *Tehnologii de elaborare a deciziilor* de conducere / administrare / management, de aprobare a legilor și actelor legislative.
3. *Tehnologia organizării* conducerii / administrării / managementului (administrativ-managerială, organizatorică, de stabilizare, de adaptare, de implementare, educaţională, informaţională, inovaţională) şi de organizare socială (dezvoltare socială, de protecţie şi susţinere socială a populaţiei, demografică).
4. *Tehnologii de evaluare / control şi corecţie* (departamentală şi socială).
5. *Tehnologii de prognozare* (tehnologii de devansare, tehnologii de modelare socială, planificare, programare, proiectare).

- În cercetare am elaborat următoarele șapte tehnologii: *Matricea situaţional-tehnologică; Tehnologia diagnozei pregătirii instituţiei/ organizaţiei pentru crize şi transformarea celei predispuse la crize; Tehnologia diagnozei stărilor extremale şi crizelor în sistemele sociale; Tehnologia influenţei asupra conştiinţei sociale; Tehnologia consalting-ului anticriză; Tehnologia experimentului social; Tehnologia ieşirii din criză a managerilor de afaceri.*

- Suportul metodic pentru formarea competenţelor de management anticriza înglobează: produsele curriculare elaborate pentru diferite categorii de beneficiari (cadre didactice, studenţi, angajatori, manageri, funcţionari publici etc.) sub formă de ghiduri metodologice, cicluri de prelegeri, manuale, monografii etc., modelul formării profesionale, marticea competențelor specialistului în managementul anticriză.

Finalitate:

- Teza de master: Managementul anticriză în administrația publică, D. Patrașcu
- Monografia: Cultura managerială a profesorului. Patrașcu D., Rotaru T.
- Monografia: Managementul anticriză. D. Patrașcu, Al. Roman, T. Patrașcu
- *Strategie informaţională anticriză*. Patraşcu D., Gamov Ig. În: Academia de Administrare Publică – 15 ani de modernizare a serviciului public din Republica Moldova: Materialele conferinţei internaţionale ştiinţifico-practice, 21 mai 2008 / col. de red.: A. Roman D. Patraşcu [et.al.] -Chişinău: AAP, 2008, p. 127-132
- *Anticriza în managementul public: concepte şi strategii*. Patraşcu D. În: Academia de Administrare Publică – 15 ani de modernizare a serviciului public din Republica Moldova: Materialele conferinţei internaţionale ştiinţifico-practice, 21 mai 2008 / col. de red.: A. Roman D. Patraşcu [et.al.] -Chişinău: AAP, 2008, p. 22-25.
- *Lecţiile crizelor precedente*. Patraşcu D., Patraşcu T. În: Statul Moldovenesc la 650 ani: priorităţile administraţiei publice – consolidare, dezvoltare, prosperare: Conf. internațională ştiințifico-practică / col. red.: A. Roman, D. Patraşcu ş.a. Ch.: AAP, 2009, p. 139 -153.

Managementul calităţii învăţământului

Problema: *determinarea reperelor conceptuale şi aplicative ale metodologiei evaluării calităţii învăţământului în instituţiile de învăţământ preuniversitar, pentru ca aceasta să se racordeze necesităţilor elevilor*

Noutatea constă în fundamentarea teoretică a algoritmului de proiectare a sistemului calităţii învăţământului în instituţiile preuniversitare; determinarea condiţiilor organizatorico-pedagogice de implementare a sistemului calităţii

învăţământului în instituţiile preuniversitare, elaborarea Metodologiei evaluării calităţii învăţământului în instituţiile preuniversitare; fundamentarea şi elaborarea metodologiei *formării qualitologice* a evaluatorilor calităţii învăţământului la nivelul personalului administrativ şi pedagogic din învăţământul preuniversitar.

Rezultatele ştiinţifice:

1. *Calitatea învăţământului* este un *construct ce acoperă o realitate complexă, incluzând percepţii, reprezentări şi atitudini, abordări, elemente factuale, al căror obiect este constituit de gradul în care sistemul social şi sistemul de învăţământ conştientizează şi îşi satisfac reciproc nevoile manifestate sau latente.* Un rol deosebit în cadrul evaluării revine *principiului competitivităţii* şi sarcinii de a neutraliza analfabetismul funcţional al personalităţii în pregătirea ei pentru viaţă.

2. Calitatea învăţământului necesită a fi analizată şi apreciată din perspectiva dimensiunii obiective şi a rezultatelor învăţământului, a dimensiunii curriculare, a dimensiunii umane, a dimensiunii acţional-temporale, a dimensiunii manageriale şi a dimensiunii evaluative (reuşită, succes, eficienţă, eficacitate, efectivitate).

3. Metodologia evaluării calităţii învăţământului în instituţiile preuniversitare se fundamentează pe componentele şi funcţiile de bază ale evaluării calităţii (politicile în asigurarea calităţii, calitatea curriculumului, diagnoza şi prognoza dezvoltării învăţământului). Factorul decisiv în specificarea metodologică a evaluării calităţii este respectarea cerinţelor: *obiectivitate, imparţialitate, echitate, utilitate*.

4. La nivelul componentelor Metodologiei evaluării calităţii învăţământului în instituţiile preuniversitare, s-a constatat că în activitatea de evaluare a calităţii învăţământului este necesară o *formare qualitologică* a personalului administrativ şi a celui pedagogic.

5. Prin experiment a fost valorificată *Tehnologia evaluării, autoevaluării şi autoanalizei sistemului de asigurare a calităţii învăţământului în instituţiile preuniversitare,* din nouă module.

Finalitate:

- Monografia: D. Patrașcu, V. Crudu Calitatea învățământului în instituțiile preuniversitare,
- Standarde și standardizare în învățământ, D. Patrașcu, V. Crudu et. al.

- Teza de doctor: Metodologia evaluării calităţii învăţământului în instituţiile preuniversitare, V. Crudu
- *Calitatea învăţământului – idee esenţială în dezvoltarea şcolii contemporane,* Patraşcu D., Crudu V. În: Probleme actuale ale ştiinţelor umanitare: Analele ştiinţifice ale doctoranzilor şi competitorilor / UPS „I. Creangă", volumul VI, Chişinău, 2006, p. 30-59.
- *Calitatea învăţământului – idee esenţială în dezvoltarea şcolii contemporane*. Patraşcu D., Crudu V. În: Probleme ale ştiinţelor umanistice. Analele ştiinţifice ale doctoranzilor şi competitorilor. Vol.VI, UPS „Ion Creangă", 2007, p.30-59.

Schimbarea mentalităţii

Problema: *Care sunt fundamentele educaţionale ale schimbării/dezvoltării mentalităţii subiecţilor societăţii în tranziţie şi stabilire a economiei de piaţă*?

Teze și noutate:

- Mentalitatea reprezintă modul de gândire, atitudine, comportament şi rol manifestat de subiecţii sociali. Ea este o chestiune de politică educaţională, care necesită schimbare şi dezvoltare la scară naţională începând cu fiecare individ, grup de oameni, specialişti în contextul noilor orientări şi realităţi.
- Schimbarea mentalităţii ţine de ruperea/debarasarea definitivă de percepţiile educaţiei comuniste, de formarea/educarea personalităţii şi masei umane mediocre. Mentalitatea medie/mediocră persistă în toate verigile societăţii moldoveneşti, în acelaşi rând şi în sistemul educaţional, unde se tolerează media ca nivel de atingere şi existenţă pentru formarea şi dezvoltarea personalităţii, grupului, organizaţiei, instituţiei, naţiunii.
- Mentalitatea orientată spre dezvoltarea progresivă a individualităţii umane se manifestă, se exteriorizează şi se identifică prin dezvoltarea liderului în om, aceasta trebuie să domine în educaţie şi să se dobândească prin învăţarea/educarea calităţilor organizatorice/de lider.
- Obiectivele educaţionale de schimbare a mentalităţii derivă din contextul naţional şi din cel al lumii moderne, care este dinamic, mereu în schimbare şi concurenţial, impunând un nou tip de educaţie bazat pe filozofia nouă a vieţii în crearea unui nou fundament al conştiinţei, gândirii, acţiunii şi rolului uman în numele echilibrului dintre interioritate şi exterioritate. Această viziune impune conştientizarea faptului că nu suntem singuri, nici pe pământ, nici în univers, că

nu putem trăi egoist, doar pentru noi şi pentru lumea de azi, dar trebuie să ne gândim la ziua de mâine, la viitorul următoarelor generaţii.

- Omul educat în spiritul noii mentalităţi este omul capabil să vadă dincolo de lucruri sau idei, să vadă dincolo de legătura dintre acestea, să fie capabil să prevadă manifestările ce decurg din cauzalitatea concretă, să înţeleagă lanţul succesiunilor cauză-efect în care factorul uman îşi are rolul său, să fie providenţial.
- Noua mentalitate impune necesitatea educaţiei continue şi permanente, oportunitatea implementării în sistemul educaţional a învăţării să cunoşti, a învăţării să faci, a învăţării să trăieşti alături de ceilalţi şi a învăţării să exişti. Din această perspectivă a formării mentalităţii specifice societăţii moldoveneşti, se înscrie promovarea pedagogiei competenţelor, performanţei şi calităţii educației, ca bază a succesului şi reuşitei omului, grupului, organizaţiei, statului, naţiunii, lumii în ansamblu.

Finalitate:

- Monografia: Fantasma mentalității, D. Patrașcu, R. Gaștea
- Națiunea mioritică, D. Patrașcu, V. Zepca (manuscris)

Managementul conflictului în sistemul educaţional

Problema: *Care sunt fundamentele teoretice şi metodologice ale managementului conflictului în sistemul educaţional*?

Gradul de noutate constă în reconceptualizarea conflictului în sistemul educaţional, în baza teoriilor existente; determinarea specificului conflictologiei şi managementului conflictelor (obiectul, scopul, obiectivele, metodologia principiile, legătura lor cu alte ştiinţe); stabilirea tipologiilor, dinamicii şi mecanismului apariţiei conflictului în educaţie; evidenţierea specificului agresiunii şi agresivităţii – mecanism psihologic al conflictului; determinarea strategiei şi stilurilor de interacţiune conflictuală; abordarea negocierii conflictelor în sistemul educaţional, a comportamentului în conflict, prevenirea conflictelor în sistemul educaţional; elaborarea specificului managementului conflictului în educaţie şi a metodologiei educaţiei elevilor pentru rezolvarea conflictelor în instituţiile educaţionale.

Suportul metodologic pentru managementul conflictului constă în propunerea mijloacelor instrumentale, a unui suport particular privind managementul conflictelor în colectivul pedagogic, precum şi a educaţiei pentru rezolvarea conflictelor în sistemul educaţional (misiunea educaţiei, scopurile şi

principiile, experienţa mondială în domeniu, schimbarea şi elaborarea de curricula, conducerea planului strategic etc.).

Finalitate:

- Monografia: *Managementul conflictului în sistemul educaţional*, D. Patrașcu Patrașcu D. Rezolvarea conflictului şi misiunea educației școlare // Inovaţia 2001, Nr. 1, 2015, p. 51 – 61.

Fondarea şi dezvoltarea noilor tipuri de şcoli

Problema: *Care sunt fundamentele teoretico-metodologice şi tehnologia elaborării noilor tipuri de şcoli*?

Teze şi noutate:

- Transformările social-economice din societatea moldovenească necesită şi impune diverse tipuri de şcoli. În acest context, apare necesitatea elaborării noilor tipuri de şcoli. Proiectarea, fondarea şi dezvoltarea şcolilor solicită conceperea corectă a noţiunilor *şcoală, nou, tip* spre evitarea eşecurilor la proiectare şi satisfacerea aptitudinilor elevilor pentru o educaţie aptă de a se integra cu succes în viaţa social-economică a ţării şi alegere corectă a carierii.
- Şcoala ca element al sistemului educaţional posedă o varietate de caracteristici şi proprietăţi. Şcoala, în funcţie de modul de apariţie, este un sistem artificial; după componenţa morfologică – sistem social; după nivelul de complexitate al structurii – sistem complex; după caracterul de comportare – sistem determinat; după fundamentul de stabilire a structurii – sistem dinamic; după caracterul relaţiilor şi interacţiunilor cu mediul extern – sistem deschis; după procesul educaţional principal de activitate – sistem pedagogic; după caracterul de asociere a oamenilor în scopul realizării obiectivelor – organizaţie.
- Orice tip de şcoală necesită soluţionarea întrebărilor-cheie: Ce? Pentru ce? Cui? Din ce? Unde? Când? Cine? Care? În ce ordine?, întrebări care integrează problemele pedagogice, sociale, economice, juridice, de organizare şi management, care se soluţionează în complex.
- Prin tip de şcoală înţelegem o anumită instituţie de învăţământ ce se caracterizează prin scopuri, obiective, conţinuturi şi proces educaţional specifice şi caracteristice anume ei. Sistemul tipologic are la bază următoarele criterii:

1. Orientarea spre un scop determinat şi diferenţierea şcolilor în funcţie de contingentul de elevi;
2. Diferenţierea după limba de instruire;
3. Criteriile de formare a contingentului de elevi;
4. Metodele, formele şi tehnologiile de instruire a elevilor (în şcoală, extern, la domiciliu etc.);
5. Organizarea structurală a şcolii (termenele şi nivelurile de instruire);

6. Modalităţi de instruire: clase omogene (de băieţi sau de fete), clase mixte;
7. Tipologie de diferenţiere şi specializare;
8. Regimul de activitate a elevilor (şcoli cu grupe prelungite, şcoli-internat, prezenţa internatului/căminului în şcoală);
9. Modurile şi genurile de contactare şi activităţile comune cu alte instituţii social (întreprinderi şi organizaţii);
10. Modalităţile de finanţare a şcolii (de stat/bugetară, privată, mixtă.

- Sistemul educaţional din Republica Moldova evidenţiem următoarele tipuri de şcoli:
  - şcoala tradiţională (şcoala tip de cultură generală);
  - şcoala (cu clase) cu studiere intensivă a unuia sau mai multor obiecte;
  - şcoala (cu clase) cu studiere a ciclului de obiecte;
  - şcoli specializate (licee, şcoli tehnico-profesionale);
  - şcoli integrate (grup şcolar).
- Tehnologia proiectării şcolii include: 1. Determinarea obiectivelor şcolii. 2. Selectarea elementelor componente ale şcolii în raport cantitativ şi calitativ, determinarea structurii şcolii. 3. Plasarea elementelor şcolii în spaţiile de activitate. 4. Determinarea legăturilor informaţionale între elementele şcolii. 5. Elaborarea regulamentului activităţilor ce se desfăşoară în şcoală. 6. Proiectarea tehnologiilor de aprobare a deciziilor manageriale.
- Proiectul unei şcoli de tip nou oferă:
  - Caracteristica generală a şcolii;
  - Sistemul informaţional;
  - Tehnologia managerială;
  - Proiectarea muncii cadrelor pedagogice;
  - Organizarea proiectării bazei material-didactice;
  - Activitatea educaţională şi gospodărire;
  - Condiţiile de muncă/învăţare şi odihnă a profesorilor şi elevilor.
- Proiectarea şcolii se efectuează de către o grupă temporară, în baza unei sarcini tehnice, având anumite sarcini. Ea elaborează concepţia şcolii parcurgând algoritmul: 1) Aprecierea ideilor; 2) Formularea funcţiilor, a scopurilor şi a comenzii sociale; 3) Selectarea ideilor pentru concepţie; 4) Elaborarea concepţiei şcolii (concepţia obiectului de condus); 5) Elaborarea concepţiei sistemului de conducere.
- Activitatea şcolii proiectate începe cu elaborarea Regulamentului şcolii, care se supune expertizei şi aprobării de către instanţele respective.

Finalitate:

- *Технология проектирования нового типа школ,* Патрашку Д. - Tehnologii educaţionale moderne. Vol.3. Cercetarea pedagogică. Chişinău: UPS I. Creangă, 1994

- *Proiectarea şcolilor inovative*. Patraşcu D. În: Probleme ale ştiinţelor socio-umaniste şi modernizarea învăţământului. Conferinţa ştiinţifică anuală a UPS Ion Creangă (3 - 4 martie 1999). Rezumate ale comunicărilor. Chişinău: UPS Ion Creangă, 1999
- Şcoala tehnologică: bazele organizării şi activităţii. Patraşcu D. Cimişlia: TipCim, 1994.

Pedagogia formării cadrelor inginerești

(domeniul de securitate)

Starea actuală în învățământul ingineresc din R. Moldova relevă faptul, că formarea specialiștilor de înaltă calificare în domeniul ingineriei de securitate nu satisface rigorile privind încadrarea și integrarea acestora în sistemul economic modern.

Aceste realităţi impun reconceptualizarea întregului demers educaţional prin elaborarea şi implementarea fundamentelor teoretice și metodologice în contextul formării cadrelor inginerești de înaltă calificare, competitive pe piața națională și internațională a muncii.

Noutatea cercetării va fi determinată de:

- elaborarea fundamentelor pedagogice și a concepției de formare a cadrelor inginerești axate pe teoriile pedagogiei inginerești (de securitate);

- elaborarea strategiilor de pregătire a cadrelor inginerești în contextul integrării și mobilității specialiștilor, precum și elaborarea modelului şi tehnologiilor educaționale de formare a cadrelor inginerești.

- suportul metodologic va conține produsele curriculare elaborate pentru diferite categorii de beneficiari (cadre didactice, studenți, angajatori, manageri etc.) sub formă de ghiduri metodologice, cicluri de prelegeri, manuale etc., modelul formării profesionale, marticea competențelor specialistului.

- impactul produs de cercetare va avea amprentă educațională, economic, tehnică, ecologică etc.

Managementul timpului şi delegarea managerială

Problema: *Care sunt fundamentele teoretice și practice care afectează timpul și managementul timpului*?

Teze şi noutate:

- repere conceptual-metodologice ale reprezentării fenomenului *timp* (în teologie, fizică, filozofie, praxiologie, astronomie, matematică, psihologie, pedagogie, economie, sociologie);
- aliniamente ale managementului timpului – elemente de management al timpului, capitalul personal în timp, organizarea locului de muncă, planificarea timpului, economia timpului, colaborarea cu oamenii;

- tehnici, trucuri, reguli și ghiduri de management al timpului
- dificultăţi întâlnite în timpul propriu;
- instrumente pentru perfecţionarea abilităţilor personale de management al timpului;
- elaborarea şi perfecţionarea planului individual de management al timpului;
- metodologia delegării manageriale.

Finalitate:

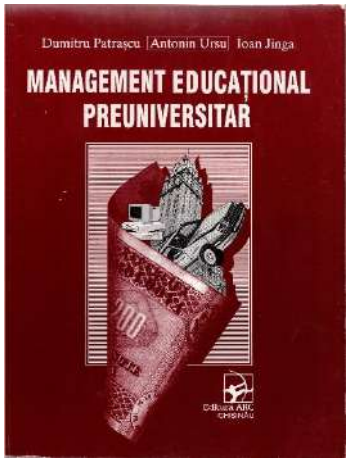
- Patrașcu, Dumitru. Managementul timpului și delegarea managerială / Patrașcu Dumitru, Ciobanu Marin; Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”„ din Chișinău; Zona Economică Liberă Bălți – Chișinău: S.n., 2021.

Toate aceste cercetări au decurs în mod evolutiv şi consecutiv, fiind strâns legate între ele, completându-se şi dezvoltându-se reciproc şi ascendent și s-au încununat cu formarea şcolii noastre ştiinţifice. Rezultatele obţinute de această şcoală sunt expuse în tezele de doctorat şi doctor habilitat în ştiinţe pedagogice, în 27 de teze de doctor în ştiinţe pedagogice sub conducerea şi coordonarea mea, realizate de doctoranzi din Republica Moldova, România, Israel, Iordania, Norvegia.

Ideile, conceptele şi rezultatele ştiinţifice sunt expuse în peste 250 de publicaţii, sunt acceptate de comunitatea ştiinţifico-pedagogică, au fost validate în timp de practicile educaţionale şi recunoscute prin grade, titluri şi distincţii acordate mie în domeniul ştiinţei şi învăţământului.

În concluzie, menţionăm că cercetările în educaţie au perspectivă vectorială. Educaţia este veşnică şi determină existența și dezvoltarea omenirii. De aceea, voi contribui și în continuare la dezvoltarea ştiinţelor educaţiei la scară naţională și internațională, deoarece, *știința pe care n-o completezi în fiecare zi, scade în fiecare zi.*

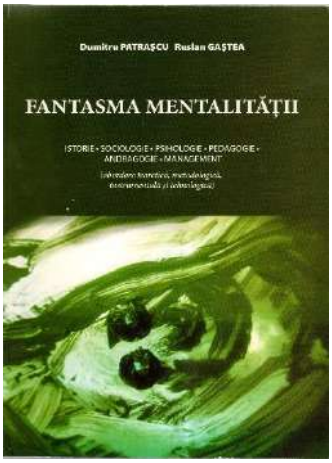
MODUL DE VIAȚĂ ȘI DE GÂNDIRE CUPRINS ÎN PUBLICAȚII

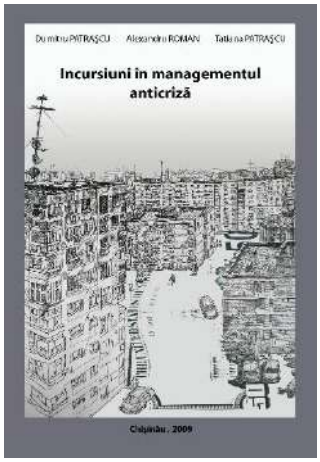

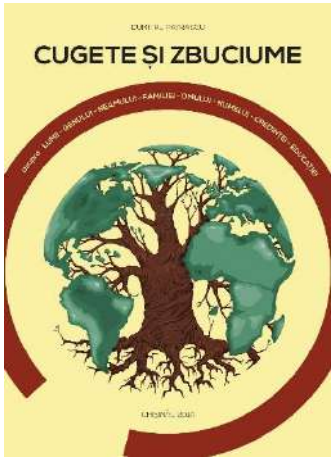

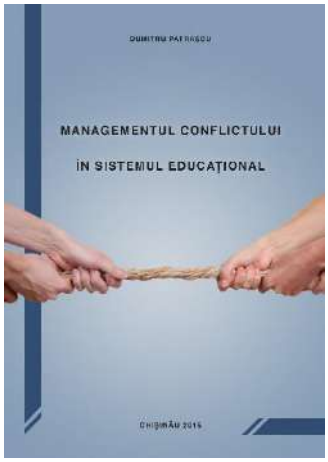

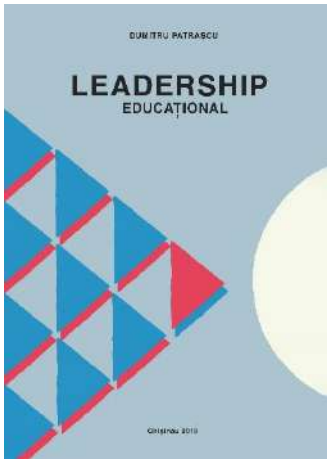

MODUL DE VIAȚĂ ȘI DE GÂNDIRE CUPRINS ÎN PUBLICAȚII

BIBLIOGRAFIE

Патрашку, Дмитрий Яковлевич. Педагогические основы организации самостоятельной работы учащихся и управление ею на уроках трудового обучения : Пособ. для учителей трудового обучения / Д. Я. Патрашку. - К.: Лумина, 1992. - 165 с.

Patraşcu, Dumitru. Programe de atestare a profesorilor de educaţie tehnologică din învăţământul preuniversitar / Dumitru Patrașcu. – Chişinău: Ministerul Învăţământului, 1995. – 15 p.

Patraşcu, Dumitru. Noile tendinţe ale managementului educaţional în evaluarea randamentului şcolar: Seminar instructiv-metodic pentru managerii principali ai instituţiilor de învăţământ preuniversitar cu genericul „Managementul educaţional în învăţământul modern" / D. Patrașcu. - Chişinău, 1998. – 64 p

Patraşcu, Dumitru. Psihologie generală / Dumitru Patrașcu. – Chişinău: [S. n.], 2002. – 87 p. – Bibliogr.: p. 76. – ISBN 9975-921-25-6.

Patraşcu, Dumitru. Psihologie şi sociologie managerială. Unity 1: Psihologie generală / Dumitru Patrașcu. – Chişinău, 2002. – 76 p.

Патрашку, Дмитрий. Педагогика и психология. Юнита 1: Психология / Д. Патрашку. - Chişinău, 2002. - 56 с.

Патрашку, Дмитрий. Педагогика и психология. Юнита 2: Педагогика / Д. Патрашку. - Chişinău, 2002. – 59 с.

Patraşcu, Dumitru. Tehnologii educaționale / Dumitru Patrașcu. - Chișinău: [S. n.], 2005. - 704 p. - ISBN 9975-78-379-1.

Patraşcu, Dumitru. Cuget și zbucium asupra lumii, genului, neamului, familiei, omului, numelui, credinței, educației / Dumitru Patrașcu. – Chișinău: [S.n.], 2014. - 268 p. - Bibliogr.: p. 265-267. - ISBN 978-9975-115-39-1.

Patraşcu, Dumitru. Managementul conflictului în sistemul educaţional / Dumitru Patraşcu; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău; Universitatea de Stat din Tiraspol. - Chişinău: [S.n.], 2017. - 468 p. - Bibliogr.: p. 459-468. - ISBN 978-9975-58-109-7.

Patraşcu, Dumitru. Leadership educaţional / Dumitru Patraşcu; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău. - Chişinău: [S.n.], 2019. - 455 p.; tab., fig. - Bibliogr.: p. 421-431. - ISBN 978-9975-134-75-0.

Patraşcu, Dumitru. Cartea fiecărui părinte şi pedagog / Dumitru Patraşcu, Natalia Carabet. - Chişinău: [S. n.], 2020. - 327 p. - Bibliogr.: p. 322-327.

LUCRĂRI ÎN COLABORARE

Patraşcu, Dumitru. Unele aspecte ale educaţiei prin muncă a elevilor în şcoală: Recomandări metodice / Patraşcu D., Grosu E. – Chişinău: IPCD, 1980. – 24 p.

Патрашку, Д. Я. Методические рекомендации по внедрению научной организации производительного труда учащихся 4-8 классов в условиях школьных мастерских / Патрашку Д. Я., Вишневский В. П. – Херсон: Педагогическое общество УССР, 1985. – 20 с.

Урсу, А. П. Научная организация труда старшеклассников в межшкольных учебно-производственных комбинатах : (Метод. рекомендации для первичных орг. Педагогического о-ва Молд. ССР общеобразовательных школ и УПК) / [Авторы-сост.: А. П. Урсу**, Д. Я. Патрашку**] . ─ Кишинев: Тимпул, 1985. – 46 с.

Ученическое самоуправление в межшкольных учебно-производственных комбинатах: Метод. рекомендации / автор-сост.: **Д. Я. Патрашку,** В. В. Лукин, Н. А. Буянов; МП МССР, Республиканский институт усоверш. квалификации учителей. - К., 1985. - 14 с.

Патрашку, Д. Я. Изучение, обобщение и внедрение передового педагогического опыта: Методические рекомендации / Патрашку Д., Патрашку Л. – Кишинэу: Тимпул, 1987. – 25 с.

Патрашку, Д. Я. Экономическое образование и воспитание в процессе их трудовой подготовки : Методические рекомендации / Патрашку Д., Буянов Н., Казанская Л. – Кишинэу: РИУУ, 1987. – 22 с.

Рекомендации по проведению работы методических объединений учителей труда и педагогических работников межшкольных учебно-производственных комбинатов / сост.: **Д. Я. Патрашку**, Н. А. Буянов,

В. А. Гешеле; МП МССР, Республиканский институт усовершенствования квалификации учителей. - К., 1987. - 33 с.

Формирование трудовой активности учащихся в ходе производительного труда : (Методические рекомендации) / сост.: В. А. Гешеле**, Д. Я. Патрашку** ; МП МССР, Республиканский институт усовершенствования квалификации учителей. - К., 1987. - 13 с.

Patraşcu, Dumitru. Educaţia prin muncă a tineretului în condiţiile intensificării producerii / Patraşcu D., Varzari P. – Chişinău: Ştiinţa, 1988. – 24 p.

Патрашку, Д. Я. О работе с молодыми учителями: Методические рекомендации / Патрашку Д., Патрашку Л., Ничяйнику Ф. – Кишинэу: РИУУ, 1988. – 60 с.

Патрашку, Д. Я. Педагогическое руководство взаимодействия школы и семьи по трудовому воспитанию учащихся: Методические рекомендации для руководителей общеобразовательных школ / Патрашку Д. Я., Варзарь П.М., Избештский И. Л. – Кишинэу: КГПИ, 1988. – 50 с.

Рекомендации будущим слушателям ФППК организаторов народного образования по докурсовой подготовке / **Патрашку Д. Я.,** Урсу А., Избештский И. и др. – Кишинэу: КГПИ, 1988. – 15 с.

Патрашку, Д. Я. Организация и управление общественно-полезным, производительным трудом школьников: Методические рекомендации для руководителей школ и учителей / Патрашку Д. Я., Буянов Н. – Кишинэу : КГПИ, 1989. – 80 с.

Патрашку, Д. Я. В помощь руководителям общеобразовательным школ и ответственным за организацию общественно-полезного производительного труда школьников: Методические рекомендации / Патрашку Д. Я., Буянов Н., Гамуряк З. – Кишинэу: РИУУ, 1989. – 30 с.

Патрашку, Д. Организация и управление техническим творчеством учащихся: Методические рекомендации / Патрашку Д., Карнаухов А. – Кишинэу: КГПИ, 1989. – 116 с.

Патрашку, Д. Я. Совершенствование профессионального мастерства учителя: Методические рекомендации для руководителей

общеобразовательных школ / Патрашку Д. Я., Мындыкану В. - Кишинэу: КГПИ, 1989. – 44 с.

Патрашку, Д. Я. Самообразование учителя: Методические рекомендации / Патрашку Д. Я., Буянов Н. – Кишинэу: МНО МССР, 1990. – 38 с.

Patraşcu, Dumitru. Temeiurile pedagogice ale organizării activității de sine stătătoare a elevilor și dirijarea ei la lecțiile de educație tehnologică și pregătire opțională / Dumitru Patrașcu, Ludmila Patrașcu. – Chișinău, 1992. - 202 p. – Bibliogr.: p. 200-201.

Патрашку, Думитру. Педагогические основы организации самостоятельной работы учащихся и управления его на уроках трудового обучения / Патрашку Д., Патрашку Л. – Кишинэу: Лумина, 1992. – 165 с.

Patraşcu, Dumitru. Programă experimentală. Instrumente de evidenţă a activităţii didactice şi de evaluare a experimentului la Educaţia tehnologică / Patraşcu D., Paiu M. – Chişinău: IŞPP, 1993. – 14 p.

Patraşcu, Dumitru. Educaţia tehnologică. Prelucrarea lemnului: Programă experimentală pentru clasa a V-a / Patraşcu D., Paiu M. – Chişinău: Lumina, 1994. – 27 p.

Patraşcu, Dumitru. Şcoala tehnologică: bazele organizării şi activităţii / Patraşcu D., Paiu M., Patraşcu L. – Cimişlia: TipCim, 1994. – 60 p.

Patraşcu, Dumitru. Evaluarea şi aprecierea performanţelor elevilor obiective ale docimologiei/ Patraşcu D., Patraşcu L., Gheorghiţa A. – Chişinău: UŞAM, 1995.

Patraşcu, Dumitru. Programa de atestare a cadrelor didactice din sistemul învăţământului preuniversitar. Educaţie tehnologică / Patraşcu D., Paiu M. [et.al.]. – Chişinău: MÎ, 1995. -15 p.

Carnauhov, Anatolie. Bazele teoretico-aplicative ale creației tehnice a elevilor / Anatolie Carnauhov, **Dumitru Patrașcu**. – Chișinău: [S. n.], 1997. - 176 p. - ISBN 9975-922-20-1.

Patraşcu, Dumitru. Management educaţional preuniversitar/ Dumitru Patraşcu, Antonin Ursu, Ioan Jinga; coord.: A. Ursu, D. Patrascu; redactor: I.

Ignat. - Chişinău: ARC, 1997. - 384 p.- Bibliogr. p. 359-365. - ISBN 9975-61-016-1.

Patraşcu, Dumitru. Managementul resurselor umane în învăţământul preuniversitar. Evaluarea personalului didactic, cadrelor de conducere şi instituţiilor instructiv-educative / Patrașcu D. – Chişinău: UPS I. Creangă, 1997.

Patraşcu, Dumitru. Aplicarea şi dezvoltarea noilor aspecte ale managementului în învăţământul preuniversitar: calităţile managerului de succes: Seminar instructiv-metodic pentru managerii principali ai instituţiilor de învăţământ preuniversitar cu genericul „Managementul educaţional în învăţământul modern" / Patraşcu D., Patraşcu L., Guzgan V. - Chişinău, 1998. - 124 p.

Patraşcu, Dumitru. Incursiuni în tehnologii pedagogice moderne și proiectarea pedagogică / D. Patrașcu, L. Patrașcu, A. Mocrac: Partea I. – Chișinău: ARC, 1998. – 94 p.

Patraşcu, Dumitru. Incursiuni în tehnologii pedagogice moderne și proiectarea pedagogică / D. Patrașcu, L. Patrașcu, A. Mocrac: Partea a II-a. – **Chișinău: ARC, 1998. – 67 p.**

Patraşcu, Dumitru. Incursiuni în tehnologii pedagogice moderne și proiectarea pedagogică / D. Patrașcu, L. Patrașcu, A. Mocrac: Partea III. – Chișău: ARC, 1998. – 66 p.

Patraşcu, Dumitru. Pedagogie profesională. Programă analitică pentru studii universitare şi postuniversitare / Patraşcu D., Patraşcu L. - Chişinău, 1998. – 14 p.

Patraşcu, Dumitru. Tehnologii pedagogice de dezvoltare a gândirii elevilor: Seminar instructiv-metodic cu directorii-adjuncţi ai instituţiilor de învăţământ preuniversitar / Patraşcu D. (coord. șt.), Patraşcu L. – Chişinău: DGÎ, 1998.- 34 p.

Патрашку Д. Я. Педагогические технологии развития мышления учащихся: Учебно-методический семинар для замдиректоров школ, гимназий и лицеев, 2 декабря 1998 г / Патрашку Д. Я., Мындыкану В., Толпинский Г.И. – Кишинэу :ГУО, ЦНОТ, 1998. – 34 с.

Ghidul de certificare şi evaluare pentru învăţământul profesional / **Patraşcu Dumitru**, Ţenu T, Stoica [et al.]. – Chişinău: Tasis- Etf, 2000. – 98 p.

Patraşcu, Dumitru. Manual, elaborarea curriculum-ului / Patraşcu D., Spinei L. [et.al.]. – Chişinău, Tacis- Etf, 2000. - 40 p.

Patraşcu, Dumitru. Ghid, elaborarea curriculum-ului / Patraşcu D., Spinei L. [et.al.]. – Chişinău, Tacis- Etf, 2000. - 28 p.

Patraşcu, Dumitru. Programul – cadru „Managementul şcolar" pentru perfecţionarea cadrelor didactice cu funcţii de conducere şi control din sistemul de învăţământ preuniversitar/ Patraşcu D., Cojocaru V. Gh., Izbeștschi I. – Chişinău: UPS „Ion Creangă", 2000. – 26 p.

Патрашку, Думитру. Педагогический менеджмент: Исследование организационно-педагогической деятельности руководителя школы / Думитру Патрашку, Мухамед Джрайд Мустафа Аль-Ханакта. - Кишинэу, 2000. - 234 p. - Библиогр.: с. 225-231.

Аль-Кадри Юсеф Хамед Мухамед. Педагогические условия использования активных методов обучения математике в средней школе / Юсеф Хамед Мухамед Аль-Кадри, **Думитру Патрашку**. - Кишинев, 2001. - 48 с. – Библиогр.: с. 47.

Concepţia formării personalului din învățământul preuniversitar / Pâslaru V., Calo T., **Patraşcu Dumitru** [et.al.] – Chişinău: ME IŞE, 2003. - 28 p.

Patraşcu, Dumitru. Metodologia cercetării și creativității psihopedagogice / Dumitru Patrașcu, Ludmila Patrașcu, Anatol Mocrac; red.: Elena Ungureanu. – Chișinău: Știința, 2003. - 252 p. – Bibliogr.: p. 247-251. - ISBN 9975-67-320-1.

Patraşcu, Dumitru. Cultura managerială a profesorului. Teoria și metodologia formării / Dumitru Patrașcu, Tudor Rotaru. - Chișinău: [S. n.], 2006. - 296 p. - ISBN 978-9975-78-265-4.

Standarde și standardizare în învățământ / **Dumitru Patrașcu**, Valentin Crudu, Tudor Dunas [et al.]; coord. șt.: Al. Roman. – Chișinău: Univers Pedagogic, 2006. - 188 p. – Bibliogr.: p. 183-187. - ISBN 978-9975-48-002-4.

Crudu, Valentin. Calitatea învățământului în instituțiile preuniversitare: Management – Tehnologii – Metodologii – Evaluare / Valentin Crudu, **Dumitru Patrașcu**. – Chișinău: Gunivas, 2007. – 378 p. - Bibliogr.: p. 370-378. - ISBN 978-9975-908-66-5.

Patraşcu, Dumitru. Incursiuni în managementul anticriză / D. Patraşcu, Al. Roman, T. Patraşcu; Acad. de Administrare Publică de pe lângă Preşedintele Republicii Moldova. – Chișinău: AAP, 2009. - 392 p.: fig., tab. - Bibliogr. p. 382-390. - ISBN 978-9975-9960-8-2.

Гамов, Игорь. Управление человеческими ресурсами / И. Гамов, **Д. Патрашку** ; ред.: Э. Сеник; Акад. Публ. Упр. при Президенте Респ. Молдова, Каф. Экономики и Менеджмента. - К., 2009. - 216 с.: tab., fig. - Bibliogr.: с. 209-215. - ISBN 978-9975-9960-9-9.

Patraşcu, Dumitru. Fantasma mentalității: Istorie. Sociologie. Psihologie. Pedagogie. Andragogie. Management: (abordare teoretică, metodologică, instrumentală și tehnologică) / Dumitru Patrascu, Ruslan Garștea. – Chișinău: [S. n.], 2011. - 380 p. - Bibliogr.: p. 374-380. - ISBN 978-9975-53-009-5.

Rotari, Elena. Dezvoltarea aptitudinilor creative ale studenților la profilul inginer-pedagog/ Elena Rotari, **Dumitru Patrașcu**; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă". - Chișinău: [S. n.], 2012. - 258 p. - Bibliogr.: p. 246-257. - ISBN 978-9975-46-112-2.

Vinnicenco, Elena. Integrarea tehnologiilor educaționale în învățământul primar / Elena Vinnicenco, **Dumitru Patrașcu**; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă". – Chișinău: Garamont-Studio, 2014. - 128 p. - Bibliogr.: p. 101-112. - ISBN 978-9975-115-34-6.

Consiliere şi educaţia familiei: Program de masterat: Curricula / Cuzneţov Larisa, Calaraș C., Mândâcanu V., **Patrașcu D**., Șorici O.; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău, Facultatea Pedagogie, Catedra Ştiinţe ale Educaţiei. - Chişinău: [S.n.], 2015. - 97 p. - ISBN 978-9975-110-21-1.

Vinnicenco, Elena. Introducere în pedagogie. Teoria educaţiei: Note de curs / Elena Vinnicenco, **Dumitru Patraşcu**; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă". - Chişinău: Garomont-Studio, 2015. - 92 p. - ISBN 978-9975-115-71-1.

Oboroceanu, Veronica. Tehnologii educaţionale: Ghid metodologic/ Oboroceanu V.; coord.: Patraşcu Dumitru. - Chişinău: [S.n.], 2015. - 271 p.

Vinnicenco, Elena. Tehnologii educaţionale în învăţământul primar: Aplicaţii practice: Ghid metodologic/ Elena Vinnicenco, **Dumitru Patraşcu;** Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă". - Chişinău: [S. n.], 2016. - 83 p.: tab. - Bibliogr.: p. 74-77. - ISBN 978-9975-136-01-3.

Patrașcu, Dumitru. Leadership educațional. Volumul 1 / Dumitru Patrașcu, Monica Pleșcan. - Iași: Spiru Haret, 2020.

Patrașcu, Dumitru. Leadership educațional. Volumul 2: Evoluție și tendințe / Dumitru Patrașcu, Monica Pleșcan. - Iași: Spiru Haret, 2020.

Patrașcu, Dumitru. Leadership educațional. Volumul 3: Teorii și modele / Dumitru Patrașcu, Monica Pleșcan. - Iași: Spiru Haret, 2020.

Patrașcu, Dumitru. Leadership educațional. Volumul 4: Niveluri ale conducerii și baze teoretice / Dumitru Patrașcu, Monica Pleșcan. - Iași: Spiru Haret, 2020.

Patrașcu, Dumitru. Managementul timpului și delegarea managerială / Patrașcu Dumitru, Ciobanu Marin; UPS „Ion Creangă" din Chișinău; Zona Economică Liberă Bălți – Chișinău: S.n., 2021.

Zepca Victor. Sănătatea mintală: modelarea gândirii raționale /Zepca Victor; **Patrașcu Dumitru**; UPS „Ion Creangă", din Chișinău. –Chișinău: S.n., 2021.

ARTICOLE ÎN CULEGERI ȘTIINȚIFICE

A) Materiale ale conferințelor științifice naționale și internaționale, simpozioane

Городенко, П. Г. Мотивы участия учащихся в общественно полезном, производительном труде / П. Г. Городенко, **Д. Я. Патрашку**, Н. Д. Куку // Тезисы докладов к предстоящей Всесоюзной научно-практической конференции "Вопросы преподавания машиноведения и основ производства на факультетах общетехнических дисциплин", 14-16 мая. Ч.1: Формирование коммунистического мировоззрения у студентов ОТФ и их подготовка к организации профориентационной работы и производительного труда. – Новокузнецк, 1986. - С.130-132.

Патрашку, Д. Я. Научная организация труда учащихся в системе трудового воспитания А.С. Макаренко/ Патрашку Д. Я.// Педагогическое наследие А.С. Макаренко и актуальные проблемы коммунистического воспитания подрастающего поколения: Тезисы докладов. – Кишинэу: ТПИ Т, Шевченко, 1987.

Патрашку, Д. Я. Взаимодействие школы и семьи по трудовому воспитанию школьников и педагогическое руководство им / Патрашку Д. Я. // Роль семьи и общественности в коммунистическом воспитании молодежи: Материалы республиканской научно-практической конференции, 28 сент. 1988, Кишинев. – Кишинев, 1989. - С. 161 – 163.

Патрашку, Д. Я. Научно-педагогическое творчество как высший уровень мастерства педагога / Патрашку Д. Я. // Формирование основ педагогического мастерства: Тезисы доклада на Республиканской научно-практической конференции. – Кишинэу: КГПИ, 1989. – С. 43 - 47.

Патрашку, Д. Я. Подготовка работников общеобразовательных школ в управление общественно-полезным производительным трудом школьников / Патрашку Д. Я. // Всесоюзная конференция «Соединение обучения с производительным трудом учащихся в условиях нового механизма хозяйствования : Тезисы выступлений. Часть 1. - М.: ФПН СССР, 1990.

Патрашку, Д. Я. Проблемы управления трудовой подготовкой школьников / Патрашку Д. Я. // Сборник материалов международной научно-практической конференции в г. Бресте «Учащаяся молодёжь и рынок». - М.: НИИ ТП ПО, 1992. - С. 136 - 139.

Patraşcu, Dumitru. Profesorul de educaţie tehnologică / Patrașcu D. // Tehnologii educaţionale moderne / Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă", Laboratorul „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice". Vol.1: Modelul pedagogului. – Chişinău: Centrul ed.-poligr. al UPS „Ion Creangă", 1994. – P. 97-112. - Lucrări prezentate la simpozion internațional"„Tehnologii educaționale moderne", Chișinău, 3-5 octombrie 1994.

Patraşcu, Dumitru. Технология проектирования нового типа школ / Patrașcu D. // Tehnologii educaţionale moderne / Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă", Laboratorul „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice". Vol. 3: Cercetarea pedagogică. – Chişinău: Centrul ed.-poligr. al UPS „Ion

Creangă", 1994. – P. – Lucrări prezentate la simpozion internațional „Tehnologii educaționale moderne", Chișinău, 3-5 octombrie 1994.

Patraşcu, Dumitru. Fundamentele metodelor active / Patraşcu D., Patraşcu L. // Tehnologii educaţionale moderne // Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă", Laboratorul „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice". Vol. 4. Metode active. – Chişinău: Centrul ed.-poligr. al UPS „Ion Creangă", 1996. – P. 126-136. - Lucrări prezentate la simpozion internațional „Tehnologii educaționale moderne", Chișinău, 3-5 octombrie 1994.

Patraşcu, Dumitru. Perspectiva managerial-sistemică inovatoare a perfecţionării cadrelor didactice şi a celor de conducere din sistemul învăţământului / D. Patraşcu, A. Demcenco, L. Patraşcu // Probleme ale ştiinţelor socio-umanistice şi ale modernizării învăţământului: Conferinţa ştiinţifică anuală a profesorilor UPSC (25-26 martie 1997): Rezumatele comunicărilor. - Chişinău, 1997. – P. 11-13.

Patraşcu, Dumitru. Probleme şi priorităţi în sistemele de evaluare a învăţământului din diferite ţări / Patrașcu D. // Ştiinţe aplicative în perioada de tranziţie: Conferinţa ştiinţifico-metodică şi practică a profesorilor şi studenţilor, 21 -22 mai 1997, ediția a III-a. – Chişinău: UŞAM, 1997.

Патрашку, Думитру. Методологические основы управления процессом воспитания школьников / Патрашку Д. // Filosofia educaţiei - imperative, căutări, orientări: Simpozion internaţional, ed. a V-a, 11-12 noiembrie 1997. – Chișinău, 1997. - P. 287-293.

Patraşcu, Dumitru. Об одном способе представления знаний / Patraşcu D., Yousef Al-Qadri // Ştiinţe aplicative în perioada de tranziţie: Conferinţa ştiinţifico-metodică şi practică a profesorilor şi studenţilor, ediția a IV-a, 19-20 mai 1997. – Chişinău: UŞAM, 1998.

Patraşcu, Dumitru. Proiectarea şcolilor inovative / Patrașcu D. // Probleme ale ştiinţelor socio-umane şi modernizarea învăţământului: Conferinţa ştiinţifică anuală a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă", (3 - 4 martie 1999): Rezumate ale comunicărilor. – Chişinău: [S. n.], 1999. – P.7.

Патрашку, Думитру. Психо-социо-профессиональный профиль руководителя школы / Патрашку Д., Патрашку Л., Мухамед Джрайнд Мустафа Ал-Ханакта // Conferinţa ştiinţifică jubiliară „Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău la 60 ani", 10-11 octombrie, 2000. – Chişinău: [S. n.], 2000. - P. 47-49.

Патрашку, Думитру. Средства изучения и формирования некоторых черт лидера / Патрашку Д., Патрашку Л., Мухамед Джрайнд Мустафа Ал-Ханакта // Conferinţa ştiinţifică jubiliară „Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău la 60 ani", 10-11 octombrie 2000. – Chişinău : [S. n.], 2000. - P. 31-34.

Patraşcu, Dumitru. Instruirea modulară în învăţământul profesional-tehnic superior / Patraşcu D., Cojocaru M. // Pedagogie în inginerie: Materialele conferinţei ştiinţifico-pedagogice, 22 noiembrie 2002. – Chişinău: UTM, 2002. – P. 7-12.

Patraşcu, Dumitru. Integrarea tehnologilor educaţionale moderne în învăţământul primar / Patraşcu D., Marin E. // Probleme actuale ale ştiinţelor socio-umane și modernizării învățământului : Conf. șt. anuală a UPS "Ion Creanga", (20-21 martie 2002): Rezumate ale comunicărilor. - Chișinău, 2002. – Vol. 1. - P. 194-197.

Patraşcu, Dumitru. О педагогической технологии проблемного обучения в вузе / Patraşcu D., Romanovskaia L. // Pedagogie în inginerie: Materialele conferinţei ştiinţifico-pedagogice, 22 noiembrie 2002. - Chişinău: UTM, 2002. - P.111-119.

Patraşcu, Dumitru. Система заданий и задач как средство активизации учебно-познавательной деятельности студентов / Patraşcu D., Sugac O. // Pedagogie în inginerie: Materialele conferinţei ştiinţifico-pedagogice, 22 noiembrie 2002. - Chişinău: UTM, 2002. –P. 45-50.

P**atraşcu, Dumitru**. Jocul didactic – un mijloc de formare a unor calităţi profesionale la viitorii ingineri ai industriei de confecţii / Patraşcu D., Cormilin O. // Conferinţa tehnico-ştiinţifică a studenţilor şi doctoranzilor: Rezultatele lucrărilor . - Chişinău, 2003. – Vol. 3. – P. 176-177.

Patraşcu, Dumitru. Management de curriculum: concept şi strategii de realizare / Patrașcu D. // Renovarea educaţiei prin implementarea celor mai avansate tehnici de conducere: Conf. internaţională ştiinţifico-practică din 18-19 septembrie 2003, UPS „Ion Creangă"/ coord.: V. Cojocaru. – Chișinău, 2004. - P.182-184.

Patraşcu, Dumitru. Cultura managerială a funcţionarului public / Patrașcu D. // Academia de Administrare Publică pentru o guvernare transparentă, responsabilă şi democratic: Tezele conferinţei internaţionale ştiinţifico-

practice, 18 mai 2005 / coord.: A. Mironic, E. Melnic, D. Patraşcu. – Chişinău: AAP, 2005. - P. 207-210.

Patraşcu, Dumitru. Tehnologii educaţionale şi concepţia calităţii privind pregătirea funcţionarilor publici în Academia de Administrare Publică / Patrașcu D. // Administrarea publică în statele aflate în tranziţie în contextul proceselor de globalizare şi integrare: Tezele conferinţei internaţionale ştiinţifico-practice, 5 apr. 2005. – Chișinău: AAP, 2005. – P. 89 – 93.

Patraşcu, Dumitru. Технологии менеджмента/ Patrașcu D.// Administrarea publică în statele aflate în tranziţie în contextul proceselor de globalizare şi integrare: Tezele conferinţei internaţionale ştiinţifico-practice, 5 apr. 2005.– Chișinău: AAP, 2005. – P.105 – 108.

Patraşcu, Dumitru. Formarea şi schimbarea atitudinilor economice la funcţionarii publici / Patraşcu D., Dunas T., Rotaru T. // Academia de Administrare Publică – centru naţional de formare şi perfecţionare a personalului din serviciul public: Materiale ale conf. şt.-practice, 25 mai 2006. – Chişinău: AAP, 2006. – P. 159-199. - Antetit.: Acad. de Administrare Publică pe lîngă Preşedintele Republicii Moldova. - ISBN 978-9975-9885-2-0.

Patrașcu, Dumitru. Formarea și schimbarea atitudinilor manageriale la cadrele didactice / Dumitru Patrascu, Tudor Rotaru // Paradigma managementului educațional din perspectiva integrării europene: Conferința științifico-practică din 28 iunie 2006. – Chișinău: [S. n.] 2006. - P. 226-231. - Antetit.: Ministerul Educației și Tineretului al Republicii Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chișinău. - ISBN 978-9975-923-10-1.

Patraşcu, Dumitru. Impactul culturii „electronice” bazate pe utilizarea calculatorului asupra culturii manageriale / Patrașcu D. // Academia de Administrare Publică – centru naţional de formare şi perfecţionare a personalului din serviciul public: Materiale ale conf. şt.-practice, 25 mai 2006 . – Chișinău: AAP, 2006. – P. 50-54. - Antetit.: Acad. de Administrare Publică pe lângă Preşedintele Republicii Moldova. - ISBN 978-9975-9885-2-0.

Patraşcu, Dumitru. Politica de aderare a Republicii Moldova la procesul de la Bologna / Patrașcu D. // Materialele conf. şt.-practice „Vectorul european al Republicii Moldova şi realizarea Planului de acţiuni”, 17 februarie 2006. Chișinău: AAP, 2006. –P. 122-124.

Patraşcu, Dumitru. Дилемма выбора путей борьбы с коррупцией / Patraşcu D., Gamov Ig. // Materialele Conferinţei internaţionale ştiinţifico-practice „Integritatea serviciului public: repere etice”, 28.10.2006. – Chişinău, 2006. – P. 136-138.

Patraşcu, Dumitru. Managementul didactogenic în procesul educaţional. O retrospectivă a cercetării surselor didactogene / Dumitru Patraşcu // Consolidarea administraţiei publice în contextul edificării statului de drept în Republica Moldova: Materiale ale conf. int. şt.-practice, 22 mai 2007, Chişinău / col. red.: Al. Roman, C. Popovici, D. Patraşcu [et al.]. - Chișinău: AAP, 2007. - P. 241-244. - ISBN 978-9975-9885-9-9.

Patraşcu, Dumitru. Problema educaţiei economice în contextul liberalizării economiei / Patrașcu D. // Consolidarea administraţiei publice în contextul edificării statului de drept în Republica Moldova: Materiale ale conf. internaționale șt.-practice, 22 mai 2007, Chișinău / col. red.: Al. Roman, C. Popovici, D. Patraşcu [et al.]. - Chișinău: AAP, 2007. – P.171-173. - ISBN 978-9975-9885-9-9.

Patraşcu, Dumitru. Anticriza în managementul public: concepte şi strategii / Patrașcu D. // Academia de Administrare Publică – 15 ani de modernizare a serviciului public din Republica Moldova: Materiale ale conferinţei internaţionale ştiinţifico-practice 21 mai 2008 / col. de red.: A. Roman, A. Colaţchi, D. Patraşcu [et.al.]. – Chişinău: AAP, 2008. – P. 22-25.

Patraşcu, Dumitru. Învăţarea continuă şi sporirea calităţii capitalului uman ca forţe motrice ale economiei bazate pe cunoştinţe / Dumitru Patraşcu, Alexei Sturza // Probleme teoretice şi practice ale economiei proprietăţii intelectuale: Comunicări prezentate la ed. a 6-a a conferinței int. şt.-practice (22-23 noiembrie 2007). - Chișinău: AGEPI, 2008. - P. 54-58. - ISBN 978-9975-9583-3-2.

Patraşcu, Dumitru. Strategie informaţională anticriză / Patrașcu D., Gamov Ig. // Academia de Administrare Publică – 15 ani de modernizare a serviciului public din Republica Moldova: Materiale ale conferinţei internaţionale ştiinţifico-practice, 21 mai 2008 / col. de red.: A. Roman, A. Colaţchi, D. Patraşcu [et.al.]. – Chişinău: AAP, 2008. – P. 127-132.

Patraşcu, Dumitru. Некоторые аспекты компьютерного обучения в вузе / Patraşcu D., Gamov Ig. // Academia de Administrare Publică – 15 ani de modernizare a serviciului public din Republica Moldova: Materiale ale

conferinţei internaţionale ştiinţifico-practice 21 mai 2008 / col. de red.: A. Roman, A. Colaţchi, D. Patraşcu [et.al.]. – Chişinău: AAP, 2008, p. 133-135.

Patraşcu, Dumitru. Concepţia instruirii cadrelor de conducere de rang superior şi de înaltă calificare pentru necesităţile autorităţilor publice în cadrul Academiei de Administrare Publică de pe lângă Preşedintele Republicii Moldova / Patrașcu D. // Statul Moldovenesc la 650 ani: priorităţile administraţiei publice – consolidare, dezvoltare, prosperare: Materiale ale conf. intrern. şt. – practice, 21 mai 2009 / col. red.: A. Roman, A. Burian, D. Patraşcu [et al.]. - Chișinău: AAP, 2009. – P. 373 - 382. - ISBN 978-9975-9637-3-2.

Patraşcu, Dumitru. Lecţiile crizelor precedente / Patrașcu D., Patrașcu T. // Statul Moldovenesc la 650 ani: priorităţile administraţiei publice – consolidare, dezvoltare, prosperare: Materiale ale conf. intrernaționale șt.-practice, 21 mai 2009 / col. red.: A. Roman, A. Burian, D. Patraşcu [et al.]. - Chișinău: AAP, 2009. P. 139 -153. - ISBN 978-9975-9637-3-2.

Patraşcu, Dumitru. Mentalitatea economică a funcţionarului public / D. Patrașcu // Teoria şi practica administraţiei publice: Materiale ale conf. internaţ. șt.-practice, 21 mai 2010 / col. red.: Vasile Marina, Dumitru Patraşcu [et al.]. – Chișinău: AAP, 2010. – P. 162 – 165.

Patraşcu, Dumitru. Manipulatori în guvernare / Dumitru Patraşcu, Tatiana Andrieş (Patraşcu) // Teoria şi practica administrării publice: Materiale ale conferinței internaționale șt.-practice, 24 mai 2011. – Chişinău: AAP, 2011. - P. 14-16. - Bibliogr.: p. 16. - ISBN 978-9975-4241-0-3.

Patraşcu, Dumitru. Similitudini onomastice şi calităţile manageriale / Dumitru Patraşcu // Pledoarie pentru educaţie - cheia creativităţii şi inovării: Materialele conferinței șt.-intern., 1-2 noiembrie. 2011, Chişinău. - Chișinău: Print Caro, 2011. - P. 348-351. - ISBN 978-9975-56-010-8.

Patraşcu, Dumitru. Cultura organizaţională, comunitate şi mentalitate / Patrașcu D., Guzgan V. // Materialele conferinţei internaţionale „Unitatea prin diversitate", ed. a 4-a. – Chișinău: DGETS, 2012. – P. 19-22. - ISBN 978–9975–4299–5–5.

Patraşcu, Dumitru. Evaluarea expertă a calităţii curriculumului local şi a curriculumului la decizia şcolii / D. Patrașcu // Probleme actuale în formarea profesională a specialiştilor în psihopedagogie şi artă teatrală: Conferinţa

internațională științifico-practică, 20-21 oct. 2011, Univ. Slavonă. – Chișinău, 2012. – P. 343 – 353.

Patraşcu, Dumitru. Cultura spirituală – problemă actuală în educaţia contemporană / Patrașcu D. // Probleme actuale ale didacticii ştiinţelor reale: Conf. științifico-didactică naţională, cu participare internațională, consacrată aniversării a 80 de la nașterea profesorului universitar Andrei Hariton, 4-6 oct. 2013. – Chișinău, 2013. – P. 273-274. – Antetit.: Universitatea de Stat din Tiraspol.

Patrașcu, Dumitru. Mentalitatea creativă managerială în instituția de învățământ preuniversitar / Dumitru Patrașcu // Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului: Conferința de totalizare a muncii științifice și științifico-didactice a corpului profesoral-didactic pentru anul 2012: [în vol.]. – Chișinău: [S.n.], 2013. – Vol. 3. - P. 348-351. - Antetit.: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chișinău. - ISBN 978-9975-46-147-4.

Patrașcu, Dumitru. Modele de formare a mentalității creative a managerilor școlari / Rodica Arapu, Dumitru Patrașcu // Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului: Conferința de totalizare a muncii științifice și științifico-didactice a corpului profesoral-didactic pentru anul 2012: [în vol.]. – Chișinău: [S.n.], 2013. – Vol. 3. - P. 352-355. - Bibliogr.- 5 titl. - Antetit.: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chișinău. -ISBN 978-9975-46-147-4.

Patrașcu, Dumitru. Profesorului despre realitate, iluzie, mituri şi mentalitate / Dumitru Patraşcu // Cultura profesională a cadrelor didactice. Exigenţe actuale: Materiale Simpozionului științific intern., Rep. Moldova, Chișinău, 16-17 mai 2013. - Chișinău: [S.n.], 2013. - P. 204-207. - Antetit.: Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă", Catedra Ştiinţe ale Educaţiei. - ISBN 978-9975-46-149-8 .

Patrașcu, Dumitru. Cadrul formal optim al cursului leadership autentic / Dumitru Patraşcu, Elena Ţap // Probleme ale ştiinţelor socioumanistice şi modernizării învăţământului: Conferinţa ştiinţifică anuală a profesorilor şi cercetătorilor UPS „Ion Creangă": [în 2 vol.]. – Chişinău: [S. n.], 2014. - Vol. 2. - P. 508-515. - Antetit.: Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău. - ISBN 978-9975-46-197-9. - ISBN 978-9975-46-199-3.

Patrașcu, Dumitru. Educatorilor despre ipostaze şi proprietăţi ale iubirii / Dumitru Patraşcu // Materialele conferinţei ştiinţifice internaţionale

„Învăţământul postmodern: eficienţă şi funcţionalitate", 15 noiembrie 2013. – Chişinău: [S. n.], 2014. – 515 p. - ISBN 978-9975-71-513-3.

Patraşcu, Dumitru. Integrarea în structura personalităţii a valorilor, principiilor şi normelor morale / Ion Dumitrescu, Dumitru Patraşcu // Materialele conferinţei ştiinţifice internaţionale „Învăţământul postmodern: eficienţă şi funcţionalitate", 15 noiembrie 2013. – Chişinău: [S. n.], 2014. - P. 354-356. - Bibliogr.: p. 356.- ISBN 978-9975-71-513-3.

Patraşcu, Dumitru. Mentalitatea reuşitei şi spiritul întreprinzător al antreprenorului / Larisa Elena Vlăsceanu, Dumitru Patraşcu // Materialele conferinţei ştiinţifice internaţionale „Învăţământul postmodern: eficienţă şi funcţionalitate", 15 noiembrie 2013. – Chişinău: [S. n.], 2014. - P. 350-351. - Bibliogr.: p. 351. - ISBN 978-9975-71-513-3.

Patraşcu, Dumitru. Metodologia cursului „leadership autentic" / Dumitru Patraşcu, Elena Ţap // Probleme ale ştiinţelor socioumanistice şi modernizării învăţământului: Conferinţa ştiinţifică anuală a profesorilor şi cercetătorilor UPS „Ion Creangă" [în 2 vol.]. – Chişinău: [S. n.], 2014. - Vol. 2. - P. 503-508. - Antetit.: Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău. - ISBN 978-9975-46-197-9. - ISBN 978-9975-46-199-3.

Patraşcu, Dumitru. Virtuţii, pasiuni, ignoranţă / Dumitru Patraşcu // Conferința științifico-practică internațională „Perspectivele şi problemele integrării în spaţiul european al învăţământului superior”, 5 iun. 2014 : [în vol.]. – Cahul: Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu", 2014. - Vol. 1. - P. 238-241. - ISBN 978-9975-914-91-8.

Patraşcu, Dumitru. Fundamentarea concepţiei e-educaţie de formare continuă / Dumitru Patraşcu // Probleme ale ştiinţelor socioumanistice şi modernizării învăţământului: Materialele conferinţei ştiinţifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă": 75 ani de la fondare. [în 3 vol.]. – Chişinău: [S. n.], 2015. - Vol. 1. - P. 338-343. - Bibliogr.: p. 342-343. - Antetit.: Univ. Pedagogică de Stat„"Ion Creangă" din Chişinău. - ISBN 978-9975-46-239-6.

Patraşcu, Dumitru. Modelul competenţelor cadrelor didactice / Dumitru Patraşcu, Rodica Arapu // Probleme ale ştiinţelor socioumanistice şi modernizării învăţământului: Materialele conferinţei ştiinţifice anuale a profesorilor si cercetătorilor UPS „Ion Creanga": 75 ani de la fondare [în 3 vol.]. – Chişinău: [S. n.], 2015. - Vol. 1. - P. 343-348. - Bibliogr.: p. 348. -

Antetit.: Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău. - ISBN 978-9975-46-239-6.

Patrașcu, Dumitru. Modelul competenţelor managerului educațional / Rodica Arapu, Dumitru Patrașcu // Probleme ale ştiinţelor socioumanistice şi modernizării învăţământului: Materialele conferinţei ştiinţifice anuale a profesorilor si cercetătorilor UPS „Ion Creanga" : 75 ani de la fondare [în 3 vol.]. – Chişinău: [S. n.], 2015. - Vol. 1. - P. 349-352. - Bibliogr.: p. 352. - Antetit.: Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău. - ISBN 978-9975-46-239-6.

Patraşcu, Dumitru. Abordări ale competenţelor interculturale la elevii din gimnaziu / Patraşcu Dumitru, Arapu Rodica // Probleme ale ştiinţelor socioumanistice şi modernizării învăţământului: Materialele conferinţei ştiinţifice anuale a profesorilor şi cercetătorilor UPS „Ion Creangă" [în 3 vol.] – Chişinău: [S. n.], 2016. - Vol. 2. - P. 168-174. - Bibliogr.: p. 173-174. - Antetit.: Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău. - ISBN 978-9975-46-292-1. - ISBN 978-9975-46-294-5.

Patraşcu, Dumitru. Феномен манипулирования в учебных заведениях / Patraşcu Dumitru // Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei: istorie, performanţe, personalităţi: Materialele conferinţei ştiinţifice internaţionale consacrate aniversării a 75 de ani de activitate, 20-21 octombrie, 2016. – Chişinău: IŞE, 2016. - P. 253-260. - ISBN 978-9975-48-104-5.

Patraşcu, Dumitru. Criterii şi indicatori ai competenţei digitale pentru cadrele didactice din învăţământul general / Dumitru Patraşcu, Elena Ţap // Probleme ale ştiinţelor socioumanistice şi modernizării învăţământului: Materialele conferinţei ştiinţifice anuale a profesorilor şi cercetătorilor UPS „Ion Creangă" [în 4 vol.]. – Chişinău: [S. n.], 2017. - Vol. 2. - P. 294-301. - Bibliogr.: p. 301. - Antetit.: Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău. - ISBN 978-9975-46-333-1. - ISBN 978-9975-46-335-5.

Patraşcu, Dumitru. Экспериментальная оценка педагогической эффективности технологии «Педагогический стартап» / Dumitru Patraşcu, O. Zgurean // Evaluarea în sistemul educaţional: deziderate actuale: Materialele conferinţei ştiinţifice internaţionale, 9-10 noiembrie, 2017. – Chişinău: IŞE, 2017. - P. 289-295. - ISBN 978-9975-48-118-2.

Patrașcu, Dumitru. Incursiuni în management şi leadership educațional / Dumitru Patraşcu // Materialele conferinţei ştiinţifice naţionale cu participare internaţională „Învățământ superior: tradiții, valori, perspective”, 28-29

septembrie 2018. Volumul 3: Pedagogia școlii superioare şi psihopedagogie. - Chişinău: [S.n.], 2018. - P. 89 – 101. - ISBN 978-9975-76-250-2.

Patrașcu, Dumitru. Leadershipul educaţional – premisă a dezvoltării performanţelor organizaţionale / Dumitru Patraşcu, Monica-Vasilica Pleşcan // Curriculumul şcolar: provocări şi oportunităţi de dezvoltare: Materialele conferinţei ştiinţifice internaţionale, 7-8 decembrie 2018, Chişinău. – Chişinău: Lyceum, 2018. - P. 405-410. - Bibliogr.: p. 410. - Antetit.: Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei. - ISBN 978-9975-3275-0-3.

Patrașcu, Dumitru. Managerului educațional despre manipulare în educație / Dumitru Patraşcu // Probleme ale ştiinţelor socioumanistice şi modernizării învăţământului: Materialele conferinţei ştiinţifice anuale a profesorilor şi cercetătorilor UPS "Ion Creangă", Seria 20. – Chişinău: [S. n.], 2018. - Vol. 2. - P. 284-297. - Bibliogr.: p. 296-297. - Antetit.: Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău. - ISBN 978-9975-46-374-4. - ISBN 978-9975-46-376-8.

Patrașcu, Dumitru. Dezvoltarea culturii organizaţionale în instituţia educaţională / Dumitru Patraşcu // Interdisciplinaritate şi dialog multicultural: (Studii şi articole): [Materialele] conferinţei internaţionale organizată de Universitatea „Dunărea de Jos" din Galaţi şi Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău. - Chişinău, 2019. - Vol. 1. - P. 118-126. - Bibliogr.: p.126. – ISBN

Patrașcu, Dumitru. Riscul profesional al cadrelor didactice şi manageriale în condiţiile activităţii inovative a instituţiei de învăţământ / Dumitru Patraşcu // Probleme ale ştiinţelor socioumanistice şi modernizării învăţământului: Materialele conferinţei ştiinţifice anuale a profesorilor şi cercetătorilor UPS „Ion Creangă", Seria 21 . – Chişinău: [S. n.], 2019. - Vol. 2. - P. 385-395. - Antetit.: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău. - ISBN 978-9975-3370-1-4. - ISBN 978-9975-3370-3-8.

B) Articole și contribuții în studii, anale, publicații științifice și didactice

Патрашку, Д. Я. О формировании у школьников ответственного отношения к труду / Патрашку Д. Я. // Проблемы совершенствования трудовой подготовки школьников. – Москва: НИИ ТП АПН СССР, 1980.

Патрашку, Д. Я. Исследование процесса подготовки старшеклассников по вопросам научной организации труда в учебно-производственных комбинатах / Патрашку Д. Я. // Практика трудовой подготовки учащихся. – Москва: ОЦНИ «Школа и педагогика» МП СССР и АПН СССР, 1983.

Патрашку, Д. Я. Научная организация труда учащихся / Патрашку Д. Я. // Содержание и организация общественно-полезного и производительного труда школьников. – Москва: НИИ ОП АПН СССР, 1984.

Патрашку, Д. Я. Подготовка учащихся УПК по вопросам НОТ / Патрашку Д. Я. // Сборник Деп. ОЦНИ «Школа и педагогика». – Москва: МП СССР и АПН СССР, 1985. - № 186-85.

Патрашку, Д. Я. Подготовка учителя к экономическому воспитанию школьников / Патрашку Д. Я. // Экономическое образование учащихся в процессе трудовой деятельности: Обзорная информация / АПН СССР, НИИ общ. педагогики. - Москва, 1985. – Вып. 3(58).

Patraşcu, Dumitru. Concepţia educaţiei tehnologice / Patraşcu D., Paiu M. // Valenţele reformei învăţământului. Partea 4. – Chişinău: IŞPP, 1992. – P. 63 – 76.

Patraşcu, Dumitru. Obiectivele şi fundamentele educaţiei tehnologice / Patrașcu D. // Obiective și finalități ale învățământului preuniversitar / red.: N. Bucun, V. Guțu; Ministerul Științei și Învățământului al Republicii Moldova. – Chişinău: IŞPP, 1992. – P. 97 – 98.

Patraşcu, Dumitru. Un model al evaluării personalului cu funcţii de conducere în sistemul de învăţământ / Patraşcu D., Patraşcu L., Gheorghiţă A. // Probleme actuale ale ştiinţelor umanistice: Anale ştiinţifice ale doctoranzilor şi competitorilor. - Chişinău, 1996. – Vol. 1. - P.58-61.

Patraşcu, Dumitru. Perspectiva managerial-sistemică inovatoare a perfecţionării cadrelor didactice şi a celor de conducere din sistemul învăţământului. / D. Patrașcu // Probleme ale ştiinţelor socio-umanistice şi ale modernizării învăţământului. - Chişinău, 1997.

Bencheci, Mihai. Aspecte ale procesului instructiv-educativ tehnic şi caracteristici ale subiecţilor / Mihai Benchici, *Dumitru Patraşcu* // Probleme actuale ale ştiinţelor umanistice: Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor / Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă". – Chişinău: [S.n.], 1998. - Vol. 2. – P. 124-130.

Gheorghiţă, Ana. Cerinţe faţă de conducătorii de şcoli / Gheorghiţă Ana, **Patraşcu Dumitru** // Probleme actuale ale ştiinţelor umanistice: Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor / Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă". – Chişinău: [S.n.], 1998. - Vol. 2. – P. 109-112.

Pulbere, Igor. Educaţia religioasă – locul şi modelul potrivit pentru situaţia din Republica Moldova / Pulbere Igor**, Patraşcu Dumitru** // Probleme actuale ale ştiinţelor umanistice: Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor / Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă". – Chişinău: [S.n.], 1998. - Vol. 2. – P.37-41.

Zubenschi, Ecaterina. Delicvența juvenilă – consecinţă a depravării sociale a familiei / Ecaterina Zubenschi, **Dumitru Patraşcu** // Probleme actuale ale ştiinţelor umanistice: Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor / Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă". – Chişinău: [S.n.], 1998. - Vol. 2. – P. 139-143.

Бэлэнел, Дмитрий. О методе многокритериальной классификации / Дмитрий Бэлэнел, **Дмитрий Патрашку**, Аль-Кадри Юсеф Хамед // Probleme actuale ale ştiinţelor umanistice: Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor / Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă". – Chişinău: [S.n.], 1998. - Vol. 2. – P. 7-16.

Patraşcu, Dumitru. Managementul educaţional preuniversitar: Proiect de curs universitar / Patraşcu D., Patraşcu L. // Tehnologii educaţionale moderne / coord.: V. Mândâcanu. – Bucureşti: Editura Le Mot, 1999. – Vol. 5. – P. 25 – 38.

Patraşcu, Dumitru. Management educaţional preuniversitar / Patraşcu D., Patraşcu L. // Programe analitice la cursurile universitare / coord.: L.Papuc, V. Pâslaru. – Chişinău: UPS „Ion Creangă", 2001. - P. 213 – 229.

Patraşcu, Dumitru. Metodologia cercetării pedagogice / Patraşcu Dumitru, Patraşcu Ludmila // Programe analitice la cursurile universitare / coord.: L. Papuc, V. Pâslaru. – Chişinău : UPS „Ion Creangă", 2001. – P. 67 – 80.

Guzgan, Valentin. Raţionamente şi acţiuni în studierea culturii organizaţionale / Guzgan V., **Patraşcu Dumitru** // Probleme actuale ale ştiinţelor umanitare: Analele ştiinţifice ale doctoranzilor şi competitorilor. - Chişinău, 2004. – Vol. 5. – P.121-128.

Patraşcu, Dumitru. Calitatea învăţământului – idee esenţială în dezvoltarea şcolii contemporane / Patraşcu D., Crudu V. // Probleme actuale ale ştiinţelor umanitare: Analele ştiinţifice ale doctoranzilor şi competitorilor UPS „I. Creangă". - Chişinău, 2006. – Vol. 6. – P. 30-59.

C) ARTICOLE ÎN EDIŢII PERIODICE

Patraşcu, Dumitru. Pregătirea atelierelor didactice / Patraşcu Dumitru // Învăţământul public. – 1980. - 23 mai.

Patraşcu, Dumitru. Programe noi – cerinţe noi / Patraşcu Dumitru // Învăţământul public. – 1980. – 12 aprilie.

Patraşcu, Dumitru. Elemente de O.Ş.M. la lecţie / Patrașcu Dumitru // Pedagogul sovietic. – 1983. – Nr.11.

Patraşcu, Dumitru. Organizarea ştiinţifică a muncii elevilor / Patrașcu Dumitru // Învăţământul public. – 1984. – 8 septembrie.

Патрашку, Д. Я. [Рецензия] / Патрашку Д. Я., Лукин В. // Школа и производство: Российский научно-методический журнал. – 1984. - № 10. - Рецензия книги: А.Ф. Ктиторов, В.М. Казакевич и др. Организация и оборудование учебно-производственной базы МУПК.

Gherasimciuc, Emil. Încadrarea elevilor în organizarea ştiinţifică a muncii: Pe baza CDP din or. Bălţi / E. Gherasimciuc, V. Luchin, **Dumitru Patraşcu** // Pedagogul sovietic. – 1985. - Nr. 3. - P. 33-35.

Патрашку, Д. Я. В поиске обдуманных решений / Патрашку Д. Я., Берман Я. // Народное образование. – 1988. – 17 февраля.

Патрашку, Д. Я. Основа воспитания / Патрашку Д. Я. // Народное образование. – 1988. - 20 июля.

Патрашку, Д. Я. Педагог - золотые руки / Патрашку Д. Я. // Народное образование. – 1988. – 30 ноября.

Патрашку, Д. Я. Учитель – новатор / Патрашку Д. Я., Буянов Н. // Народное образование. – 1988. - 29 сентября.

Патрашку, Д. Я. Определение и формулировка целей урока / Патрашку Д. Я. // Школа и производство: Российский научно-методический журнал. – 1991. -№12.

Patraşcu, Dumitru. Activitatea de artizanat / D. Patrașcu // Revista de pedagogie. -1992. – Nr. 2.

Patraşcu, Dumitru. Regulamentul cu privire la organizarea şi funcţionarea şcolilor (claselor) cu studiere aprofundată în tehnologii / Patraşcu D., Paiu M. // Făclia. – 1992. – 25 septembrie.

Патрашку, Д. Я. Рынок, безработица, образование и трудовая подготовка / Патрашку Д., Paiu M. – Факел. – 1992. – 25 мая.

Patraşcu, Dumitru. Educaţia tehnologică a elevilor în şcoală / Patrașcu D., Patrașcu L. // Revista de pedagogie. – 1993. – Nr. 1-4.

Patraşcu, Dumitru. În căutarea unei soluţii / Patraşcu Dumitru. – Făclia. – 1993. – 21 mai.

Patraşcu, Dumitru. Prin acţiune ajungem la educaţie / Dumitru Patrașcu // Familia, şcoala şi societatea. – 1993. – Nr. 1. – P. 39-42.

Patraşcu, Dumitru. Teze ştiinţifico-metodice la educaţia tehnologică pentru solicitanţii gradelor didactice I şi «superior» / Dumitru Patrașcu // Făclia. – 1993. – 5 februarie.

Patraşcu, Dumitru. Educaţia tehnologică: Teste de evaluare a cadrelor didactice din sistemul învăţământului preuniversitar pentru obţinerea gradelor întâi şi superior / Dumitru Patrașcu // Făclia. – 2000. - 17 februarie. - Nr. 7.

Patraşcu, Dumitru. Promovarea culturii organizaţionale în unitatea şcolară / Patrașcu D., Guzgan V. // Univers Pedagogic: (număr de semnal). - 2003.

Patrașcu, Dumitru. Managementul catedrei universitare / D. Patrașcu // Administrarea Publică: Revistă metodico-științifică trimestrială. – 2005. - Nr 1. - P. 85- 89. - ISSN 1813-8489.

Managementul calităţii învăţământului în baza tehnologiilor informaţionale noi şi a monitoringului educaţional / **Dumitru Patraşcu**, Valentin Crudu, Igor Gamov, Vlad Ciobanu // Administrarea Publică: Revistă metodico-științifică trimestrială. – 2006. - Nr 4. - P. 96-113. - Bibliogr.: p. 113. - ISSN 1813-8489.

Crudu, Valentin. Oportunitatea şi importanţa teoretico-practică a asigurării calităţii învăţământului / Valentin Crudu, **Dumitru Patraşcu**, Nicolae Pădureţ // Administrarea Publică: Revistă metodico-științifică trimestrială. – 2007. - Nr. 1-2. - P. 143-149. - Bibliogr.: p. 148-149. - ISSN 1813-8489.

Patrașcu, Dumitru. Demersul predării-învăţării în studierea limbii străine pentru dezvoltarea comunicării orale / Dumitru Patraşcu, Claudia Suhan // Administrarea Publică: Revistă metodico-științifică trimestrială. – 2007. - Nr. 4. - P. 125-131. - Bibliogr.: p. 131. - ISSN 1813-8489.

Patrașcu, Dumitru. Problema educaţiei economice în contextul liberalizării economiei / Dumitru Patraşcu // Administrarea Publică: Revistă metodico-științifică trimestrială. – 2007. - Nr. 3. - P. 56-59. - Bibliogr.: p. 59. - ISSN 1813-8489.

Patrașcu, Dumitru. Calitatea instruirii funcţionarilor publici în domeniul ştiinţelor economice / Dumitru Patraşcu // Administrarea Publică: Revistă metodico-științifică trimestrială. – 2008. - Nr. 3-4. - P. 160-163. - Bibliogr.: p. 163. - ISSN 1813-8489.

Patrașcu, Dumitru. Evaluarea performanţelor cadrelor didactice şi managerilor educaţionali / Dumitru Patraşcu, Valentin Crudu // Administrarea Publică: Revistă metodico-științifică trimestrială. - 2008. - Nr. 1. - P. 130-142. - Bibliogr.: p. 141-142. - ISSN 1813-8489.

Patrașcu, Dumitru. Istorie, orizonturi, activități și conținuturi de studii / Dumitru Patrașcu // Administrarea Publică: Revistă metodico-științifică trimestrială. - 2008. - Nr. 2. - P. 70-72. - ISSN 1813-8489.

Patraşcu, Dumitru. Învăţământul şi mentalitatea / Dumitru Patraşcu // Administrarea Publică: Revistă metodico-științifică trimestrială. – 2009. - Nr. 3-4. - P. 141-151. - Bibliogr: p. 151. - ISSN 1813-8489.

Patraşcu, Dumitru. Pedagogul social şi asistentul social - domenii de intervenţie / Dumitru Patraşcu, Elena Davidescu // Administrarea Publică : Revistă metodico-științifică trimestrială. – 2009. - Nr. 1. - P. 143-150. - Bibliogr.: p. 150. - ISSN 1813-8489.

Andrieş, Tatiana. Cu privire la crize şi acţiunile de depăşire a lor / Tatiana Andrieş, Dumitru Patraşcu // Administrarea Publică: Revistă metodico-științifică trimestrială. – 2010. - Nr. 2-3. - P. 78-94. - Bibliogr.: p. 93-94. - ISSN 1813-8489.

Патрашку, Думитру. Этническая толерантность / Думитру Патрашку, Александр Кац; рец.: Людмила Патрашку // Administrarea publică: Revistă metodico-științifică trimestrială. - 2010. - Nr 4. - P. 30-36. - ISSN 1813-8489.

Patraşcu, Dumitru. Manipulatori şi activizatori în guvernare / Dumitru Patraşcu, Tatiana Andrieş (Patraşcu) // Administrarea Publică: Revistă metodico-științifică trimestrială. - 2011. - Nr. 3. - P. 25-30. - Bibliogr.: p. 24. - ISSN 1813-8489.

Patraşcu, Dumitru. Rezolvarea conflictului şi misiunea educației şcolare / Patrașcu D. // Inovaţia 2001: Publicație periodică. - 2015. - Nr. 1. – P. 51 – 61. – ISSN 2345-1726.

Патрашку, Думитру. Анализ проблемы профессиональной адаптации начинающих преподавателей в образовательной среде высших учебных заведений / Патрашку Д., Згурян О. // Acta et commentationes. Ştiinţe ale Educaţiei. – 2017. – Nr. 2(11). –P. 69-81. - Bibliogr.: p. 79-81. - ISSN 1857-0623.

Патрашку, Думитру. Теоретический подход к педагогической деятельности начинающих преподавателей высшего заведения / Думитру Патрашку, Олеся Згурян // Revista de ştiinţe socioumane. - 2017. – Nr. 2(36). - С. 21-37. - Библиогр.: с. 37-38. - ISSN 1857-0119.

Patraşcu, Dumitru. Gestionarea şi dezvoltarea culturii organizaţionale în instituţia educaţională / Dumitru Patraşcu // Univers Pedagogic. - 2018. – Nr. 4(60). - P. 81-93. - Bibliogr.: p. 93. - ISSN 1811-5470.

Patraşcu, Dumitru. Motivarea cadrelor didactice din învăţământul preuniversitar / Dumitru Patraşcu, Monica-Vasilica Pleşcan // Revista de ştiinţe socioumane. - 2018. - 1(38). - p.: 76-84. - Bibliogr.: p. 84. - ISSN 1857-0119.

Patraşcu, Dumitru. Rezolvarea conflictelor şi educaţia elevilor din învăţământul primar în spiritul toleranţei / Dumitru Patraşcu, Laura Chiriac // Revista de ştiinţe socioumane. - 2018. – Nr. 1(38). - p.: 69-75. - Bibliogr.: p. 75. – ISSN 1857-0119.

Patraşcu, Dumitru. Abordarea calităţii educaţiei prin paradigmele şi practicile de învăţământ (I) / Dumitru Patraşcu, Valentin Crudu // Univers Pedagogic Pro. - 2019. – Nr. 32 (680). - P. 3. - ISSN 1857-3282.

Patraşcu, Dumitru. Abordarea calităţii educaţiei prin paradigmele şi practicile de învăţământ (II) / Dumitru Patraşcu, Valentin Crudu // Univers Pedagogic Pro. - 2019. – Nr. 33 (681). - P. 3. - ISSN 1857-3282.

Patraşcu, Dumitru. Valoarea pedagogiei toleranţei în formarea profesională a cadrelor didactice (I) / Dumitru Patraşcu // Univers Pedagogic Pro. - 2020. - 10 sept. (Nr. 31). - P. 3. - ISSN 1857-3282.

Patraşcu, Dumitru. Valoarea pedagogiei toleranţei în formarea profesională a cadrelor didactice (II) / Dumitru Patraşcu // Univers Pedagogic Pro. - 2020. - 17 sept. (Nr. 32). - P. 3. - ISSN 1857-3282.

Patraşcu, Dumitru. Stresul - o problemă a umanităţii / Dumitru Patraşcu // Univers Pedagogic Pro. - 2020. - 31 decembrie. - P. 3, 4. - ISSN 1857-3282.

Patrașcu, Dumitru. Leadership educațional pentru directori de școli / Dumitru Patrașcu // Univers pedagogic. – 2020. – Nr. 4. – P. 17.

Patrașcu, Dumitru. Leadership educațional (II0 / Dumitru Patrașcu // Univers pedagogic. – 2021. – Nr. 1. – P. 3 - 19.

Patraşcu, Dumitru. Și iarăși despre adolescenții de azi / Dumitru Patraşcu, Natalia Carabet // Univers Pedagogic Pro. - 2021. – Nr. 16 (758). - P. 3. - ISSN 1857-3282.

DUMITRU PATRAȘCU - COORDONATOR, CONSULTANT, RECENZENT, REFERENT

Probleme actuale ale științelor umanistice: Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor: [În 2 vol.] / coord.: Nicolae Banuh, **Dumitru Patrașcu**; UPS „Ion Creangă". - Chișinău, 1996. - 142 p.

Manual, formarea profesorilor / coord.: **Dumitru Patrașcu**, Lise Wichmann; Proiectul TACIS „Reforma sistemului de învățământ și instruire profesională din Moldova". - Chișinău: [S. n.], 1997. - 112 p. - Bibliogr.: P. 106-108.

Probleme actuale ale științelor umanistice: Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor: [În 2 vol.] / coord.: Nicolae Banuh, **Dumitru Patrașcu**; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă". -Chișinău, 1998. -234 p.

Новые аспекты педагогического менеджмента: Качества личности успешного менеджера развивающейся школы: Учебно-методический семинар для руководителей учебных заведений по теме: Педагогический менеджмент в современном образовании / научные коорд.: **Д. Патрашку**, Мокрак А. - Кишинэу, 1998. – 56 с.

Zepca, Victor. Bazele securității vieții. Sistemul sănătos de viață. Securitatea vieții umane: [Manual] / Victor Zepca; consult.: **Dumitru Patrașcu**. - Chișinău: Ed. Univ. de Stat din Tiraspol, 2002. - 148 p.; - Bibliogr.: p. 145-146. - ISBN 9975-9678-6-8.

Guzgan, V. Management educaţional: cultura organizaţională în unitatea şcolară / Guzgan V.; coord. șt.: **Dumitru Patrașcu**. - Chişinău, Valex, 2003. – 282 p. – ISBN 9975-9714-6-6.

Academia de Administrare Publică pentru o guvernare transparentă, responsabilă şi democratică: tezele conferinţei internaţionale ştiinţifico-practice din 18 mai 2005 / coord.: A. Mironic, E. Melnic, **D. Patraşcu**. - Chişinău: AAP, 2005. - 272 p. - Antetit.: Academia de Administrare Publică pe lîngă Preşedintele Republicii Moldova. - Bibliogr. la sfârşitul art. - ISBN 9975-9688-9-9.

Suhan, Claudia. Metoda proiectului – un sistem de comunicări participativ-creative în studierea limbilor străine / Claudia Suhan; recenzenți: Tatiana Callo**, Dumitru Patrașcu** // Univers Pedagogic. - 2007. – Nr. 3. - P. 39-43. - Bibliogr.- 7 titl.

Burdujan, Radu. Cerințele necesare pentru realizarea dezvoltării competențelor literar-artistice la studenți / Radu Burdujan; recenzent: **Dumitru Patrascu**, Valentina Scutelniciuc // Univers Pedagogic. - 2008. – Nr. 2. - P. 59-64. - Bibliogr.- 15 titl.

Rotari, Elena. Condiţiile de dezvoltare a aptitudinilor creative la studenţi în cadrul disciplinelor tehnico-tehnologice / Elena Rotari; recenzent: **Dumitru Patraşcu** // International Conference of Young Researchers: Sci. Abstracts, 8 ed., November 11-12, 2010, Chişinău, Moldova. – Chișinău, 2010. - P. 143. - ISBN 978-9975-9898-4-8.

Gherman, Vasile. Impactul cadrului legislativ asupra statutului funcţionarului public / Vasile Gherman; recenzent: **Dumitru Patraşcu** // Administrarea publică: Revistă metodico-ştiințifică trimestrială. - 2011. - Nr 1. - P. 60-70. – ISSN

Teoria şi praxiologia managementului curriculumului / Lilia Pogolşa; coord. şt.: Vladimir Guţu; red.: Stela Luca; recenzenţi: **Dumitru Patraşcu**, Viorica Andriţchi, Angela Cara; Acad. de Ştiinţe a Moldovei, Inst. de Ştiinţe ale Educaţiei. - Ch.: Lyceum, 2013. - 368 p.: tab., fig. - (Ştiinţe ale educaţiei / coord. Lilia Pogolşa). - Bibliogr.: p. 359-368. - ISBN 978-9975-4394-7-3.

Oboroceanu, Veronica. Tehnologii educaţionale: Ghid metodologic / Oboroceanu V.; coord.: **Patraşcu Dumitru**. - Chişinău: [S.n.], 2015. - 271 p.

Davidescu, Elena. Psihologia pedagogică: Suport de curs / Elena Davidescu, Tatiana Tintiuc; recenzenţi: Ion Negură, **Dumitru Patraşcu**; Institutul de Formare Continuă, Catedra Pedagogie şi Psihologie. - Chişinău: Institutul de Formare Continuă, 2016. - 222 p. - Bibliogr.: p. 220-221. - ISBN 978-9975-134-02-6.

Oboroceanu (Timuş), Veronica. Formarea competenţelor profesionale ale studenţilor pedagogi prin tehnologii informaţionale şi comunicaţionale: [Monografie] / Veronica Oboroceanu; coordonator ştiinţific: **Dumitru Patraşcu**; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă", Catedra Ştiinţe ale Educaţiei. - Chişinău: [s.n.], 2016. - 216 p.; tab. - Bibliogr.: p.187-205. – ISBN 978-9975-110-62-4.

Popescul, Angela. Condiţii psihopedagogice de dezvoltare a creativităţii la studenţii facultăţilor inginereşti: Teză de doctor în ştiinţe pedagogice: 533.01

- Pedagogie universitară / Angela Popescul; conducător ştiinţific: Vasile Panico; referenţi: **Dumitru Patraşcu**, Valentina Priţcan; Universitatea de Stat din Molodova. - Chişinău, 2016. - 31 p.; fig. - Cu titlu de manuscris. - Bibliogr.: p. 25-27.

Cojocaru, Vasile Gh. Dezvoltarea competenţelor didactice şi manageriale prin e-learning în sistemul de formare continuă / Vasile Gh. Cojocaru, Valentina Cojocaru, Angela Postica; referenţi: **Dumitru Patraşcu**, Simion Musteaţă. - Chişinău: [S. n.], 2017. - 224 p.; fig., il., fot. - Bibliogr.: p. 199-201. - ISBN 978-9975-53-858-9.

Cotos, Ludmila. Formarea şi dezvoltarea culturii manageriale în instituţia preşcolară / Ludmila Cotos, Victoria Cojocaru; redactor ştiinţific: Tatiana Callo; recenzenţi: Vasile Cojocaru, **Dumitru Patraşcu**, Nina Sacaliuc; Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălţi; Universitatea de Stat din Tiraspol. - Bălţi: [S. n.], 2018. - 179 p.; tab., fig. - Bibliogr.: p.166-179. - ISBN 978-9975-3267-3-5.

Movileanu, Pavel. Paradigmele ştiinţelor economice / Pavel Movileanu; recenzenţi: Alexandru Stratan, **Dumitru Patraşcu**; redactori ştiinţifici: Corina Zagaevschi, Gheorghe Iliadi. - Chişinău: INCE, 2018. - 276 p.; fig., tab. - Bibliogr.: p. 273-275. - ISBN 978-9975-3272-8-2.

Ţap, Elena. Managementul formării continue a cadrelor didactice în baza sistemului informaţional / Elena Ţap ; coordonator ştiinţific: **Dumitru Patraşcu** ; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău. - Chişinău: [S. n.], 2018. - 204 p. ; fig., tab. - Anexe: p. 160-204. - Bibliogr.: p. 143-159. - ISBN 978-9975-46-346-1.

Movileanu, Pavel. Paradigmele ştiinţelor economice. Vol. 2 / Pavel Movileanu; recenzenţi: Alexandru Stratan, **Dumitru Patraşcu**; redactori ştiinţifici: Corina Zagaevschi, Gheorghe Iladi. - Chişinău: [S. n.], 2019. - 355 p.; fig, tab.. - Bibliogr.: p. 352-355. - ISBN 978-9975-3378-2-3.

Lungu, Viorelia. Teoria şi metodologia educaţiei prospective / Lungu Viorelia; coord. şt.: Nicolae Silistraru; Recenzenţi: **Dumitru Patraşcu**, M. Braga: Univ. Tehn. din Moldova, Dep. Ştiinţe Socioumane. – Chişinău: S. n., 2019 (Tipogr. „MS Logo"). – 270 p.: fig., tab. - Bibliogr.: p. 229-247.- ISBN 978-9975-3327-5-0.

APRECIERI OMAGIALE

CU PRILEJUL ANIVERSĂRII DE 70 DE ANI DE LA NAȘTERE,

51 DE ANI DE ACTIVITATE PEDAGOGICĂ,

41 DE ANI DE CERCETARE ÎN DOMENIUL ȘTIINȚELOR EDUCAȚIEI

MESAJUL
Rectorului Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău adresat domnului Dumitru Patrașcu, profesor universitar, doctor habilitat în științe pedagogice, Doctor Honoris Causa, Profesor Emeritus cu prilejul sărbătoririi a 70 ani din ziua nașterii
Onorate domnule profesor Dumitru Patrașcu,

Prin prezentul mesaj, în numele întregii comunități academice, dorim să Vă aducem sincere și cordiale felicitări cu ocazia a 70 ani din ziua nașterii. Ați atins vârsta înțelepciunii, a împlinirilor profesionale într-un câmp de activitate extrem de atractiv, precum este pedagogia, în prestigioasa Universitate Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, singura și cea mai veche instituție pedagogică din țară, care cumulează experiența celor mai vestiți savanți și dacsăli, profesori și absolvenți celebri.

Sunteți unul dintre ei, care, prin demnitate, cumsecădenie aparte, profesionalism desăvârșit, contribuți la educarea și formarea profesională a tinerilor profesori, a doctoranzilor, masteranzilor și studenților de la licență, fiind mereu predispus la noi deschideri și receptiv la noile oportunități izvorâte din realitățile vieții, cu care ne confruntăm. Sunteți un model demn de urmat pentru colegii și discipolii noștri, pentru noi toți.

Cu ocazia frumoasei aniversări, stimate domnule profesor Dumitru Patrașcu, primiți aceste mărturii ca expresie a respectului și a deosebitei considerațiuni, pe care o purtăm pentru Domnia Voastră.

Asociem acestor gânduri sincere urări de bine, de sănătate și de forță creativă, care vă este dintotdeauna proprie. Primiți tradiționala urare:
„Să trăiți, să-nfloriți/La mulți ani fericiți!”

Alexandra Barbăneagră, dr., conf. univ.,
Rector UPS „Ion Creangă”

DUMITRU PATRAȘCU: PROFESOR, SAVANT, MENTOR, CETĂȚEAN ONORABIL ȘI OM AL OMENIEI

Este o onoare să prezinți o viața cuprinsă în educație, în cultură și în paginile cărților pe care o trăiește distinsul savant şi profesor universitar, doctor habilitat Dumitru Patraşcu. Aceasta este un moment special din cel puţin două considerente: în primul rând, pentru că Domnia Sa este o personalitate marcantă și, în al doilea rând, pentru că se bucură de prestigiu în mediul academic şi universitar.

Tradiția recunoașterii contribuțiilor științifice, profesionale, manageriale și culturale, a proclamării și promovării valorilor academice este menirea unei instituții de cercetare și de formare profesională. În spiritul acestei tradiții, oferim astăzi expresia elogiului și a celei mai înalte recunoștințe, exprimându-ne astfel admirația și prețuirea față de personalitatea marcantă a societății noastre contemporane. O instituţie de cercetare și de formare profesională, dacă vrea să fie un far, are nevoie de exemple care să ne poată lumina calea.

Dumitru Patrașcu cu colegii de la
Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, 2016

Dumitru Patrașcu cu Lilia Pogolșa și Eduard Coropceanu, 2016

Profesorul universitar Dumitru Patraşcu este cunoscut în ţară şi peste hotarele ei ca unul dintre cei mai buni savanţi şi experţi din Republica Moldova în ştiinţelor educaţiei. Nume sonor în mediul academic pedagogic din ţară, Dumitru Patraşcu este o personalitate strălucită, al cărei demers intelectual rămâne mereu ancorat în solul valorilor pedagogice, general-umane şi naţionale, el fiind un reformator şcolar, universitar şi academic prin excelenţă, un manager şi un strateg eminent. Drumul pe care prof. Dumitru Patraşcu l-a parcurs în bogata sa carieră constituie pentru noi un exemplu de abnegaţie şi demnitate intelectuală şi morală.

Repere biografice. Dumitru Patraşcu s-a născut la 21 iulie 1951, în satul Domulgeni, raionul Floreşti, Republica Moldova, unde a urmat studiile medii incomplete, după care a continuat studiile medii de specialitate la Tehnicumul

Politehnic din Bălţi. Studiile superioare le-a absolvit la Facultatea de Fizică şi Matematică a Institutului Pedagogic de Stat Ion Creangă" din Chişinău (1973-1978) şi la Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic „Serghei Lazo" (1973 – 1979).

În anii 2007 – 2008 continuă studiile de master la Academia de Administrare Publică pe lângă Preşedintele Republicii Moldova, obţinând titlul de master în Administrarea Publică.

Domnia sa este consilier de stat de clasa a treia.

Doctoratul și activitatea didactică. Studiile de doctorat le-a realizat la Institutul de Cercetări Ştiinţifice în Domeniul Instruirii prin Muncă şi Orientare Profesională al Academiei de Ştiinţe Pedagogice din U.R.S.S. (1981 – 1984), iar cele postdoctorale – la Institutul Autodeterminării Profesionale a Tineretului al Academiei Învăţământului din Rusia (1990 – 1993).

În anul 1984 obţine gradul ştiinţific de doctor în pedagogie, susţinând teza la Institutul de Cercetări Ştiinţifice în Domeniul Instruirii prin Muncă şi Orientare Profesională al Academiei de Ştiinţe Pedagogice din U.R.S.S. cu tema *Formarea priceperilor şi deprinderilor de organizare ştiinţifică a muncii elevilor din clasele IX - X în procesul pregătirii pentru muncă în combinatele interşcolare didactice şi de producţie*.

În anul 1994 obţine gradul ştiinţific de doctor habilitat în pedagogie, susţinând teza la Institutul Autodeterminării Profesionale a Tineretului al Academiei Învăţământului din Rusia, cu tema *Fundamentele pedagogice ale managementului procesului de pregătire a elevilor pentru muncă în Republica Moldova.* În anul 1990 a obţinut titlul de conferenţiar universitar, iar în anul 1996 – titlul de profesor universitar.

Profesorul Dumitru Patraşcu a demarat o strălucită carieră pedagogică şi de cercetare în diferite şcoli, instituţii de învăţământ superior şi instituţii academice din Republica Moldova. A activat în calitate de profesor şcolar în şcoli din Chişinău, în calitate de profesor de matematică, desen liniar şi instruire prin muncă (1970 – 1979), metodist şi şef de cabinet metodic „Educaţiei prin Muncă şi Orientare Profesională" la Institutul de Perfecţionare a Cadrelor Didactice (1979 -1981), cercetător ştiinţific în Laboratorul de Educaţie Tehnologică al Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei (1990 – 1996), cercetător ştiinţific la Laboratorul „Bazele științifice ale dirijării școlii" al Institutului de Pedagogice de Stat „Ion Creangă" (1995 – 1998).

Cariera didactică universitară o începe în 1996 la Universitatea de Stat din Moldova ca lector la catedra Pedagogie şi Psihologie. Din 1997 continuă

activitatea ca lector superior şi conferenţiar la Catedra Bazele Ştiinţifice ale Dirijării Şcolii a Institutului Pedagogic de Stat „Ion Creangă”. După studiile postdoctorale, din 1994 deține funcțiile de conferenţiar şi de profesor universitar la Catedra „Management educaţional” şi colaborator ştiinţific superior în cadrul Laboratorului „Bazele tehnologiei şi măiestriei pedagogice” al Universităţii Pedagogice de Stat „Ion Creangă”. Aici a contribuit la fondarea doctoratului în domeniul ştiinţelor educaţiei, fiind preşedinte al consiliului de susţinere a tezelor de doctor în pedagogie şi conducător ştiinţific de doctorat.

În anul 1999 pune bazele catedrei Pedagogie şi Psihologie Inginerească şi a Centrului de Perfecţionare a Cadrelor Didactice din învăţământul secundar profesional, studiilor de doctorat în Teoria şi metodologia instruirii profesionale la Universitatea Tehnică a Moldovei, activând ca şef de catedră, director al centrului şi profesor universitar (1999 – 2004).

În anii 2004-2010 activează în cadrul Academiei de Administrare Publică pe lângă Preşedintele Republicii Moldova, în calitate de şef catedră „Tehnologii noi şi sisteme informaţionale”, şef de departament „Management public” şi de direcţie „Organizarea învăţământului”.

Echipa administrației Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova (de la dreapta spre stânga) – Dumitru Patrașcu, Aureliu Popovici, Emilian Ciobu, Alexandru Roman, Oleg Balan, 2007

Dumitru Patrașcu cu Oleg Casian și Oleg Balan, la AAP, 2007

Dumitru Patrașcu (în centrul), la sădirea pomilor pe teritoriul AAP, 2008

REPUBLICA MOLDOVA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI TINERETULUI

DIPLOMĂ
de Master

Academia de Administrare Publică de pe lîngă
Președintele Republicii Moldova

În baza hotărîrii Comisiei de evaluare
din **11 iulie 2008**

PATRAȘCU DUMITRU
numărul de identificare **0972507546036**
înmatriculat la masterat în anul **2007**, în baza
diplomei seria **B-I** nr. **051385**
a obținut titlul de master în **Administrare publică**

cu media generală **9,91 (nouă,91)**

Președintele Comisiei — **Popescu Teodor**
Rector — **Roman Alexandru**
Decan — **Balan Oleg**
Secretar — **Răzlog Galina**

L.Ș.

Eliberată la **31.10.2008**

Nr. de înregistrare **60810900193** Semnătura titularului

Identificarea documentului poate fi efectuată accesînd pagina web: www.edu.gov.md

REPUBLIC OF MOLDOVA
MINISTRY OF EDUCATION AND YOUTH

DIPLOMA
of Master

Academy of Public Administration Office of the
President of the Republic of Moldova

According to the decision of the Assessment Commission
of **11 July 2008**

PATRAȘCU DUMITRU
personal No **0972507546036**
admitted to master degree studies in **2007**, on the basis of
diploma series **B-I** No. **051385**
has been awarded the Master Degree in **Public Administration**

with the average mark **9,91 (nine,91)**

Commission Chairperson — **Popescu Teodor**
Rector — **Roman Alexandru**
Seal — Dean — **Balan Oleg**
Secretary — **Răzlog Galina**

Issued on **31.10.2008**

Registration No. **60810900193** Signature of Holder

AM000003556

Diploma de master în administrarea publică, 2008

Dumitru Patrașcu cu Igor Gamov, la AAP, 2008

Dumitru Patrașcu la conferință, AAP, 2008

În anii 2010-2012 activează în calitate de profesor universitar la catedra „Pedagogie şi psihologie” a Universităţii de Stat din Tiraspol. În acești ani de activitate la universitatea dată, a contribuit la pregătirea doctoranzilor, a inițiat masteratul în Management educațional și a elaborat programe de studii pentru această specialitate. A ținut cursuri de pedagogie studenților la specialitățile de filologie română și rusă.

În perioada 2012-2018 activează șef al catedrei „Management educaţional” a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, iar din 2018 activează în calitate de profesor universitar la Catedra „Științe ale educației și management”. Actualmente este încadrat în activitatea de cercetare științifică la Institutul de Științe ale Educației.

În anii 80 ai secolului XX, Dumitru Patraşcu se include în cercurile Institutului de Perfecţionare a Cadrelor Didactice care au direcţionat pulsul societăţii din Republica Moldova spre orientarea şcolară şi profesională a elevilor. Dumitru Patraşcu a fost sufletul transformărilor în educaţia tehnologică ce s-au produs în anii 90. Anume atunci s-a realizat concepţia educaţiei tehnologice elaborate de domnia sa. În această perioadă, a elaborat *Fundamentele pedagogice ale managementului procesului de pregătire a elevilor pentru muncă în Republica Moldova şi Bazele teoretico-aplicative ale creaţiei tehnice a elevilor în centrele de creaţie a c*opiilor.

Profesorul Dumitru Patraşcu a contribuit la reformarea sistemului secundar profesional punând la dispoziţie tehnologia de elaborare a curriculumului pentru învăţământul profesional, ghiduri de certificare şi evaluare pentru învăţământul profesional, manuale pentru formarea cadrelor didactice din şcolile profesionale.

Activitatea științifică. În strânsă îmbinare cu activitatea didactică, domnul profesor a desfășurat și o prodigioasă activitatea de cercetare științifică, întâi prin publicarea mai multor studii, apoi prin lucrări monografice, având o colaborare fructuoasă cu alți profesori universitari.

Profesorul Dumitru Patraşcu este autor a peste 250 de publicații, ce includ 11 monografii, 14 lucrări colective, 46 de lucrări metodico-didactice, lucrări și articole de specialitate.

Datorită iniţiativei profesorului Dumitru Patraşcu, pentru prima dată în Republica Moldova apare monografia colectivă de *Managementul educaţional preuniversitar,* care a dat impuls cercetărilor ştiinţifice în domeniul managementului educaţional în ţara noastră.

Problemele ştiinţifice cercetate de profesorul D. Patraşcu constituie un evantai imens şi s-a extins asupra următoarelor repere teoretico-metodologice, și anume:

- studiul individual al elevilor şi dirijarea acestuia în cadrul lecţii;
- creaţia tehnică a elevilor, studenţilor şi cadrelor didactice;
- managementul educaţional în instituțiile de învățământ general şi universitar;
- tehnologii educaţionale;
- proiectarea didactică şi produse curriculare în învăţământul secundar, tehnic profesional şi universitar;
- accesul persoanelor din medii defavorizate la învăţământ;
- metodologia cercetărilor şi creativitatea psihopedagogică;
- standarde educaţionale;
- cultura organizaţională şi managerială în unităţile şcolare;
- managementul anticriză, managementului conflictului în sistemul educaţional;
- managementul timpului;
- sănătatea mentală a elevilor;
- dimensiuni configurative ale traseului de profesionalizare a cadrelor didactice şi alte.

Domnul profesor a pregătit 27 de doctori în ştiinţe pedagogice pentru Republica Moldova, România, Iordan, Israel, Norvegia.

Participarea la proiecte și foruri naționale și internaționale. Unele dintre acestea sunt următoarele:

- Proiectul Taces/ETF „Reforma sistemului de învăţământ şi instruire profesională din Moldova” (1998 - 1999);
- Proiectul Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Dezvoltarea Umană în Moldova, compartimentul „Atenuarea sărăciei: accesul celor săraci la învăţământ” (1997);
- Proiectul „Management educaţional preuniversitar” cu participarea Universităţii „Montana” din Bozeman, SUA (2001-2002);
- Proiectul „Reforma învăţământului din Moldova” cofinanţat de Banca Mondială (2001 – 2003);
- Proiectul „Managementul finanţelor publice”, compartimentul „Instruirea funcţionarilor publici” (2005 - 2009);
- Proiectul „Formarea competenţelor digitale la cadrele didactice” (2015 – 2018);
- Proiectul instituțional „Fundamentarea paradigmei de profesionalizare a cadrelor didactice în contextul provocărilor societale” (2020-2023), IȘE (2020 – actualmente).

Profesorul Patraşcu a participat la zeci de conferinţe naţionale şi internaţionale, în cadrul cărora a prezentat rezultatele investigațiilor sale, care au adus o contribuţie directă la dezvoltarea ştiinţelor educaţiei din Republica Moldova.

Activitatea în asociaţii profesionale. Aceasta se înscrie în cadrul comisiei de experţi la disciplina „Educaţie Tehnologică”, în activitatea de preşedinte al comisiei de atestare a profesorilor de educaţie tehnologică, a managerilor şcolari, în cea de membru al comisiilor de acreditare şi evaluare a instituţiilor superioare de învăţământ, de membrul al Seminarelor ştiinţifice IȘE, USM, UST, de preşedinte al consiliilor Ştiinţifice de susţinere a tezelor de doctor şi doctor habilitat în pedagogie.

Talentul şi erudiţia, obiectivitatea şi exigenţa, curajul şi tenacitatea, pasiunea şi dăruirea de sine sunt doar câteva dintre calităţile ce concertează pe personalitatea cercetătorului Dumitru Patraşcu. Este investigatorul perseverent care caută în profunzime soluţii la problemele pedagogice şi manageriale. Traversând această cariera briantă, care i-a adus succese importante şi un renume în ţară şi peste hotare, Dumitru Patraşcu a reuşit să rămână mereu acelaşi – un om modest, receptiv şi mereu implicat. Sunt calităţile cu care şi-a cucerit prietenii şi întregul anturaj. Nicio sclipire de succes nu a reuşit să eclipseze maniera-i onestă, calmă şi corectă. De aceea, afirmăm că Dumitru Patraşcu rămâne un exemplu de profesor, de savant şi de cetăţean, iar generaţiile mai tinere de

pedagogi şi manageri educaţionali, de astăzi şi de mâine, îl vor urma cu certitudine.

Distincții și onoruri. Nu pot fi lăsate în umbră distincţiile şi premiile de care s-a învrednicit profesorul Dumitru Patraşcu. Iată doar câteva dintre ele:

- Premiul Mihail Lomonosov pentru merite şi aport personal în dezvoltarea colaborărilor ştiinţifice dintre Rusia şi Republica Moldova, cu înmânarea medaliei de aur (Hotărârea Prezidiului Naţional al Comitetului obştesc pentru Decoraţii al Federaţiei Ruse, din 24 aprilie 2008);
- Diplomă de gradul întâi oferită de Guvernul Republicii Moldova pentru activitate didactică prodigioasă şi contribuţie în dezvoltarea învăţământului superior (2008);
- Medalia jubiliară „Eparhia Chişinău – 200 ani" în semn de recunoştinţă pentru activitatea sârguincioasă spre binele şi întru mărirea Bisericii Ortodoxe din Moldova (21 august/3 septembrie 2013);
- Diploma de recunoştinţă a Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2015);
- Medalia AŞM „Nicolae Milescu Spătaru, iulie, 2016;

În semn de recunoaștere a bogatei sale cariere, domnului profesor Dumitru Patrașcu i-au fost acordate titluri onorifice ale prestigioaselor instituții de cercetare și de formare profesională, și anume:

- Doctor Honoris Causa al Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei, pentru meritele academice, ştiinţifice, cetăţeneşti și pentru colaborarea prodigioasă cu Institutul, 16 mai 2016;
- Medalia onorifică „Ion Creangă", Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chișinău, 16.06.2016;
- Professor Emeritus al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă" din Chișinău, pentru merite deosebite în dezvoltarea învățământului și implementarea valorilor general-umane, iunie, 2018.

În asemenea ambianță, și astăzi îl recunoaștem pe profesorul Dumitru Patraşcu ca om al ştiinţei, ca pedagog şi reprezentant notoriu al societăţii. Ceea ce remarcăm cu certitudine este că domnul profesor a promovat și continuă și astăzi să promoveze nivelul profesional și științific la care trebuie să se ridice și să ajungă, mai ales, cadrele tinere din domeniul educației și al cercetării.

Lilia POGOLȘA, doctor habilitat, profesor universitar,
ministru interimar, MECC

Nelu VICOL, doctor, conferențiar universitar,
director interimar al IȘE

MINISTERUL EDUCAŢIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
INSTITUTUL DE ŞTIINŢE ALE EDUCAŢIEI

DIPLOMĂ

Consiliul Ştiinţifico-Didactic al Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei
conferă
Titlul Academic Onorific
de

DOCTOR HONORIS CAUSA

domnului **Dumitru PATRAȘCU**
dr. hab., prof. univ.

pentru contribuţii excepţionale
în dezvoltarea învăţământului general şi universitar
şi pentru activitate de cercetare remarcabilă în ştiinţele educaţiei

Chişinău, IŞE,
Proces verbal nr. 6 din 16 mai 2016

DIRECTOR
Lilia POGOLŞA
Dr. hab., conf. univ.

LAUDATIO

in honorem

prof. univ. dr. hab. Dumitru PATRAŞCU

cu ocazia conferirii titlului onorific Doctor Honoris Causa

15 iunie 2021

Stimate Domnule profesor Dumitru Patrașcu,

Domnule președinte al Senatului UST,

Stimați membrii ai Senatului, stimați colegi, distinși oaspeți!

Decernarea titlului de doctor onorific este un ritual universitar străvechi, valorificat din primele secole ale tradițiilor Universitare. Treapta de Doctor Honoris Causa s-a consolidat în timp drept forma supremă de consacrare academică. Titlul de Doctor Honoris Causa este singurul titlu academic pe care o personalitate într-un anumit domeniu îl primește în mod incontestabil „fără examen", adică doar în baza unui consens colegial. Examen în latină însemna la origine atât "limba unei balanţe", cât şi (prin extensie) "balanţă justă, cântărire dreaptă, cercetare" (de aici, şi latinescul „examinare", semnificând iniţial "a cântări"), atunci – cu această accepție etimologică – se poate afirma că şi un atare titlu academic este acordat în urma unui examen, în urma unei cântăriri atente a contribuţiilor şi a meritelor celui vizat.

Universitatea de Stat din Tiraspol, la propunerea Catedrei universitare Pedagogia și Psihologia generală, a decis – printr-un gest care onorează, dar prin care se onorează şi pe sine – să acorde astăzi titlul de Doctor Honoris Causa distinsului savant și profesor Dumitru Patraşcu.

Domnul Profesor universitar, dr. hab. Dumitru Patraşcu este cunoscut în ţară şi peste hotarele ei ca unul dintre cei mai remarcabili savanţi şi experţi din Republica Moldova în domeniul Științelor educaţiei.

Nume consacrat în mediul academic pedagogic din ţară, Dumitru Patraşcu este o personalitate notorie, al cărei demers intelectual rămâne mereu în patrimoniul valorilor pedagogice, general-umane şi naţionale, el fiind un

reformator al învățământului general și superior prin excelenţă, un manager şi un strateg eminent. Drumul pe care Domnul Profesor Dumitru Patraşcu l-a parcurs în bogata sa carieră umană şi profesională constituie pentru noi un exemplu de abnegaţie şi demnitate intelectuală şi morală.

Domnul Profesor Dumitru Patraşcu s-a născut la 21 iulie 1951, în satul Domulgeni, raionul Floreşti, Republica Moldova, unde şi-a făcut studiile medii incomplete, după a continuat studiile medii de specialitate la Tehnicumul Politehnic din Bălţi. Studiile superioare le-a realizat la Facultatea de Fizică şi Matematică a Institutului Pedagogic de Stat Ion Creangă" din Chişinău (1973-1978) şi la Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic „Serghei Lazo" (1973 – 1979). Studiile de doctorat le-a realizat la Institutul de Cercetări Ştiinţifice în Domeniul Instruirii prin Muncă şi Orientare Profesională al Academiei de Ştiinţe Pedagogice din U.R.S.S. (1981 – 1984), iar cele postdoctorale – la Institutul Autodeterminării Profesionale a Tineretului al Academiei Învăţământului din Rusia (1990 – 1993).

În anul 1984 Dl Profesor Dumitru Patraşcu obţine titlul ştiinţific de doctor în pedagogie, susţinând teza de doctor la Institutul de Cercetări Ştiinţifice în Domeniul Instruirii prin Muncă şi Orientare Profesională al Academiei de Ştiinţe Pedagogice din U.R.S.S. cu tema „*Formarea priceperilor şi deprinderilor de organizare ştiinţifică a muncii elevilor din clasele a IX-a – X-a în procesul pregătirii pentru muncă în combinatele interşcolare didactice şi de producţie"*, iar în anul 1994 obţine titlul ştiinţific de doctor habilitat în pedagogie în urma susţinerii tezei de doctor habilitat cu tema: „*Fundamentele pedagogice ale managementului procesului de pregătire a elevilor pentru muncă în Republica Moldova"* la Institutul Autodeterminării Profesionale a Tineretului al Academiei Învăţământului din Rusia.

În anul 1990 a obţinut titlul de conferenţiar universitar, iar în anul 1996 – titlul de profesor universitar.

În anii 2007 - 2008 Domnul Profesor Dumitru Patraşcu, fiind implicat în studiile de master la Academia de Administrare Publică pe lângă Preşedinția Republicii Moldova, exercită funcția de consilier de stat de clasa a treia.

Pe parcursul activității Domnul Profesor Dumitru Patraşcu s-a manifestat ca un redutabil cercetător, reușind să publice peste 250 de studii științifice, inclusiv 11 monografii, 14 lucrări colective, 46 de lucrări metodico-didactice, lucrări și articole de specialitate.

Domnul Profesor Dumitru Patraşcu a făcut o apreciabilă carieră pedagogică şi de cercetare în diferite şcoli, instituţii de învăţământ superior şi cele academice din Republica Moldova.

A activat în calitate de *profesor şcolar* în şcolile din Chişinău, în calitate de *profesor de matematică, desen liniar* şi *instruire prin muncă* (1970–1979), *metodist* şi *şef de cabinet metodic* „Educaţiei prin Muncă şi Orientare Profesională" la Institutul de Perfecţionare a Cadrelor Didactice (1979-1981), *cercetător ştiinţific* în Laboratorul de Educaţie Tehnologică al Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei (1990-1996), *cercetător ştiinţific* la Laboratorul „Bazele Ştiinţifice ale Dirijării Şcolii" al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă" (1995–1998).

În cariera didactică universitară Domnul Profesor Dumitru Patraşcu debutează în 1996 la Universitatea de Stat din Moldova în calitate de *lector* universitar la catedra Pedagogie şi Psihologie. Din 1997 continuă activitatea științifico-didactică ca *lector superior* şi *conferenţiar* la Catedra Bazele Ştiinţifice ale Dirijării Şcolii a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă".

După studiile postdoctorale, din 1994, Dumitru Patraşcu activează în calitate de *conferenţiar* şi *profesor universitar* la Catedra Management Educaţional şi în calitate de *colaborator științific superior* în cadrul Laboratorului „Bazele Tehnologiei şi Măiestriei Pedagogice" al Universităţii Pedagogice de Stat „Ion Creangă". Profesorul Dumitru Patraşcu a contribuit la fondarea Doctoranturii în domeniul Ştiinţelor educaţiei la UPSC, fiind președintele Consiliului de susţinere a tezelor de doctor în pedagogie şi conducător ştiinţific de doctorat.

În anul 1999 Dumitru Patraşcu pune bazele catedrei Pedagogie şi Psihologie Inginerească, şi a Centrului de Perfecţionare a Cadrelor Didactice din Învăţământul Secundar Profesional și a studiilor de doctorat în Teoria şi Metodologia Instruirii Profesionale la Universitatea Tehnică a Moldovei, activând în calitate de şef catedră, director al centului şi profesor universitar (1999 – 2004).

Între anii 2004 - 2010, Profesorul Dumitru Patraşcu activează în cadrul Academiei de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova, în calitate de *şef catedră* Tehnologii Noi şi Sisteme Informaționale, *şef departament* Management Public şi *director al direcției* Organizarea învățământului.

În anii 2010–2012 este *profesor universitar* la catedra Pedagogie şi Psihologie generală a Universităţii de Stat din Tiraspol, fiind printre fondatorii specialității Management educațional din cadrul universității, activând mai mulți ani la acestă specialitate cu multă dăruire și profesionalism.

În perioada 2012-2018 a exercitat funcția de *şef catedră* Management educaţional la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chişinău, iar, din 2018 până în prezent, activează în calitate de *profesor universitar* la catedra Științe ale Educației și Management.

În anii 80 ai secolului XX, Dumitru Patraşcu se include în cercurile Institutului de Perfecţionare al Cadrelor Didactice, care au direcţionat pulsul societăţii din Republica Moldova spre orientarea şcolară şi profesională a elevilor.

Domnul Profesor Dumitru Patraşcu a fost spiritul transformărilor în educaţia tehnologică care s-au produs în anii 90. Anume atunci s-a realizat concepţia Educaţiei Tehnologice elaborată de domnia sa. În această perioadă a elaborat *Fundamentele pedagogice ale managementului procesului de pregătire a elevilor pentru muncă în Republica Moldova şi Bazele teoretico-aplicative ale creaţiei tehnice a elevilor în centrele de creaţie a c*opiilor.

Datorită inițiativei Profesorului Dumitru Patraşcu, pentru prima dată în

Republica Moldova, apare prima monografie colectivă de *Managementul educaţional preuniversitar*, care a dat impuls cercetărilor ştiinţifice în domeniul managementului educaţional în ţara noastră.

Domnul Profesor Dumitru Patraşcu a contribuit la reformarea sistemului secundar profesional, punând la dispoziţie tehnologia de elaborare a curriculum-ului pentru învăţământul profesional, ghiduri de certificare şi evaluare pentru învăţământul profesional, manuale pentru formarea profesorilor, a cadrelor didactice din şcolile profesionale.

Problemele ştiinţifice cercetate de Dumitru Patraşcu constituie un evantai imens care sau extins asupra:

- studiului activităţii de sine stătătoare a elevilor şi dirijarea ei la lecţii;
- creaţiei tehnice a elevilor, studenților şi cadrelor didactice universitare;
- managementului educaţional preuniversitar şi universitar;
- tehnologiilor educaţionale;
- proiectării didactice şi curriculare în învăţământul secundar, tehnic profesional şi universitar;
- metodologiei cercetărilor şi creativității psihopedagogice,
- standardelor educaţionale, culturii organizaţională şi manageriale în unităţile şcolare,
- managementului anticriză, managementului conflictului în sistemul educaţional, managementul timpului, care constituie dimensiunea configurativă a traseului de profesionalizare a cadrelor didactice etc.

Domnul Profesor Dumitru Patraşcu:

- a format 27 doctori în pedagogie din Republica Moldova, România, Iordania, Israel, Norvegia.
- a participat în cadrul *proiectelor:*

- Proiectul Taces/ETF «Reforma Sistemului de Învăţământ şi Instruire Profesională din Moldova (1998-1999);
- Proiectul Organizaţiei Naţiunilor Unite Pentru Dezvoltarea Umană în Moldova, compartimentul Atenuarea sărăciei: Accesul celor săraci la învăţământ (1997);
- Proiectul Management educaţional preuniversitar cu participarea Universităţii Montana din Bozeman, SUA (2001-2002);
- Proiectul Reformei Învăţământului din Moldova cofinanţat de Banca Mondială (2001–2003);
- Proiectul „Managementul finanţelor publice", compartimentul „Instruirea

funcţionarilor publici” (2005 - 2009);

- Proiectul Formarea competenţelor degetale la cadrele didactice (2015-2018);
- Proiectul Fundamentarea paradigmei de profesionalizare a cadrelor didactice în contextul provocărilor societale (2020 – actualmente).

Activitatea în asociaţii profesionale a Domnului Profesor Dumitru Patraşcu se înscrie în cadrul:

- comisiei de experţi la disciplina Educaţie Tehnologică;
- comisiei de atestare a profesorilor de educaţie tehnologică în calitate de preşedinte;
- comisiilor de acreditare şi evaluare a instituţiilor superioare de învăţământ în calitate de membru,
- Seminarelor ştiinţifice din cadrul UPSC, IŞE, USM, UST, Preşedinte al consiliilor Ştiinţifice de susţinere a tezelor de doctor şi doctor habilitat în pedagogie și în calitate de membru.

Profesorul Dumitru Patraşcu a participat la zeci de forumuri științifice la nivel naţional şi internaţional, în cadrul cărora a prezentat rezultatele cercetărilor sale, care, de rând cu publicaţi, au adus o contribuţie valorică în dezvoltarea Ştiinţelor educaţiei din Republica Moldova.

Talentul şi erudiţia, obiectivitatea şi exigenţa, curajul şi tenacitatea, pasiunea şi dăruirea de sine sunt doar câteva dintre calităţile ce concertează pe fundalul imaginii *cercetătorului* Dumitru Patraşcu. Este un savant perseverent care caută în profunzime soluţii la problemele pedagogice şi manageriale. Traversând aceasta cariera remarcabilă, care i-a adus succese importante şi un renume în ţară şi peste hotare, Domnul Profesor Dumitru Patraşcu a reuşit să rămână mereu acelaşi – un om modest, receptiv, onest, calm, corect şi mereu implicat. Sunt calităţile cu care şi-a cucerit colegii, studenţii, prietenii şi întregul anturaj. De aceea, afirmăm că Domnul Profesor Dumitru Patraşcu rămâne un exemplu de profesor, de savant şi de cetăţean, iar generaţiile mai tinere de pedagogi şi manageri educaţionali, de astăzi şi de mâine, îl vor urma cu certitudine.

Și în acest context, nu vom menționa multiplele distincţii şi premii pe care le-a primit Domnul Profesor Dumitru Patraşcu, ne vom opri doar la unele din acestea:

- *Premiul Mihail Lomonosov* pentru merit şi aportul personal în dezvoltarea legăturilor ştiinţifice dintre Rusia şi Republica Moldova cu înmânarea medaliei de aur (Hotărârea Prezidiumului Naţional al Comitetului obştesc pentru Decoraţii

al Federaţiei Ruse din 24 aprilie 2008);

- Diplomă de gradul întâi oferită de Guvernul Republicii Moldova pentru activitate didactică prodigioasă şi contribuţie în dezvoltarea învăţământului superior (2008);

- Medalia jubiliară „Eparhia Chişinău – 200 ani" în semn de recunoştinţă pentru activitatea sârguincioasă spre binele şi întru mărirea Bisericii Ortodoxe din Moldova (21 august/3 septembrie 2013);

- Diploma de recunoştinţă a Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2015);

- Doctor Honoris Causa al Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei (16 mai 2016);

- Medalia onorifică „Ion Creangă", Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" (16.06.2016);

- Medalia AŞM „Nicolae Milescu Spătaru, iulie, 2016;

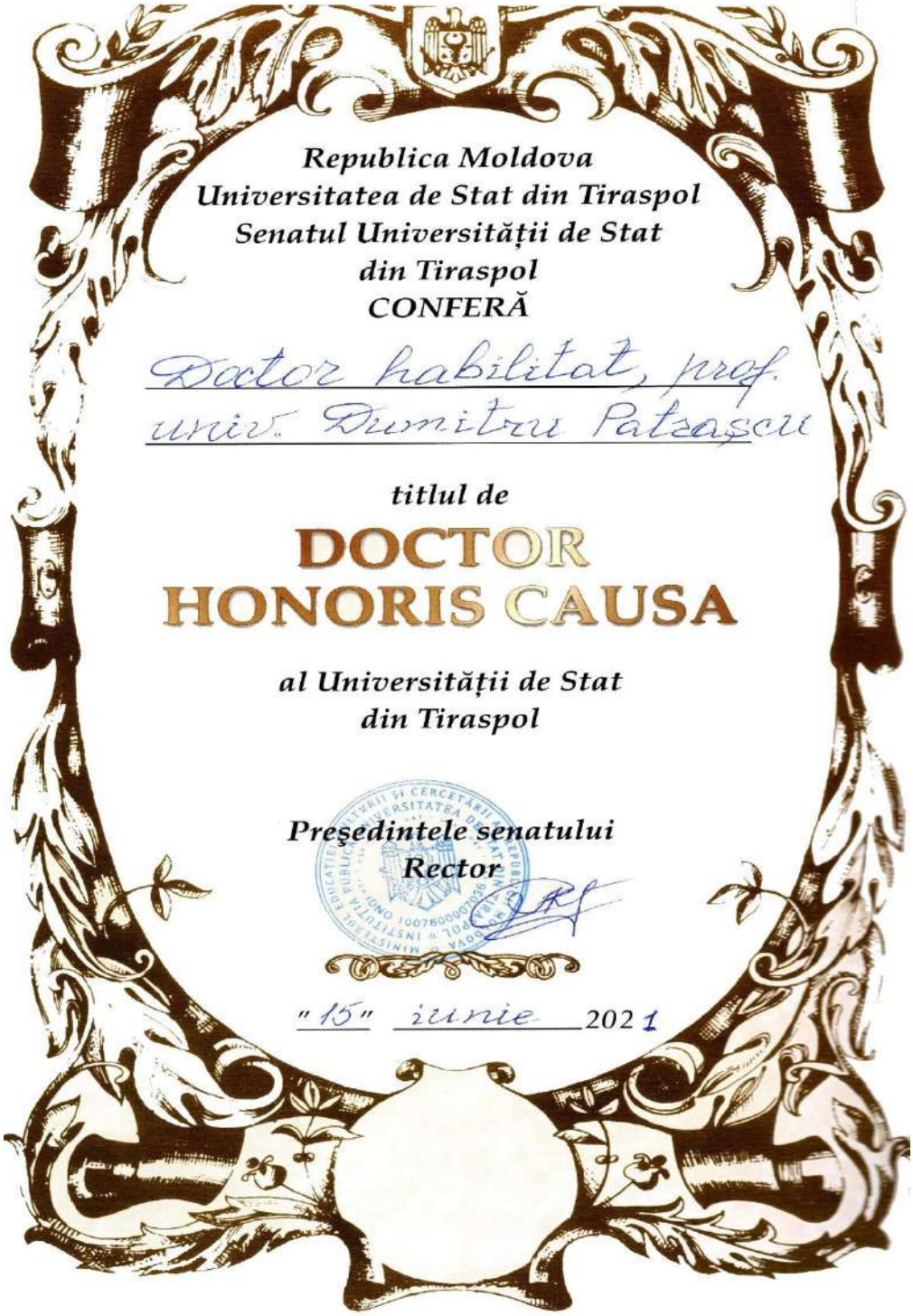
- Professor Emeritus al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă", Chișinău, pentru merite deosebite în dezvoltarea învățământului și implementarea valorilor general-umane, iunie, 2018.

Astăzi, profesorul Dumitru Patraşcu deţine o triplă postură: de om al ştiinţei, de pedagog şi reprezentant al societăţii.

Doamnelor şi Domnilor!

Pentru merite excepţionale în domeniul Științelor educaţiei și promovarea excelenței în activitatea didactico-științifică universitară, dar și cu prilejul aniversării de 70 ani, Senatul Universității de Stat din Tiraspol în şedinţa din 18 mai 2021, a decis să acorde Domnului Profesor universitar, doctor habilitat Dumitru Patraşcu titlul de Doctor Honoris Causa al Universității de Stat din Tiraspol.

Prin acordarea acestui titlu Universitatea de Stat din Tiraspol recunoaşte şi apreciază public meritele Dvs. profesionale, Domnule Profesor, Vă urează sănătate şi succes în realizarea unor noi proiecte.

Republica Moldova
Universitatea de Stat din Tiraspol
Senatul Universității de Stat
din Tiraspol
CONFERĂ

Doctor habilitat, prof. univ. Dumitru Patrașcu

titlul de

DOCTOR
HONORIS CAUSA

al Universității de Stat
din Tiraspol

Președintele senatului
Rector

"15" iunie 2021

Domnule profesor Dumitru Patraşcu, noi Vă spunem: „Fiți prezent permanent la UST!”, de acum înainte sunteți o parte din noi!

VIVANT PROFESSORES! VIVAT ACADEMIA!

Diana ANTOCI, prorector pentru activitate științifică și relații internaționale UST

PROFESORUL DUMITRU PATRAȘCU – PEDAGOG VERITABIL ȘI SAVANT POLIVALENT

Am avut onoarea să activez împreună cu renumitul profesor universitar septuagenar Dumitru Patrașcu, doctor habilitat în științe pedagogice, mai mulți ani la rând. M-am convins de potențialul înalt, polivalent și autentic al colegului D. Patrașcu, originar din localitatea pitorească Domulgeni, de pe malul stâng al Răutului – cel mai mare afluent al bătrânului Nistru (drept că și baștina mea este pe Răut, doar că pe malul drept), plasată administrativ în raionul Florești (un raion-pepinieră de șefi de stat, care a dat trei Președinți ai Republicii Moldova: Mircea Snegur, Petru Lucinschi și Nicolae Timofti.

Domnia sa posedă o experiență bogată în diverse domenii pedagogice, andragogice și științifice în domeniu. În acest context general noi înregistrăm o colaborare prodigioasă și conlucrarea noastră a dat roade cu începere din anul 2004, când profesorul universitar D. Patrașcu și-a început activitatea managerială la Academia de Administrare publică pe lângă Preşedintele Republicii Moldova, în calitate de șef de catedră *Tehnologii noi şi sisteme informaţionale*, și foarte curând – de şef al direcţiei Management Public, unde cumulam și eu funcția de profesor universitar (după ce aproape un deceniu deținusem funcțiile de șef catedră și decan la Relații Internaționale).

M-am convins că domnul Dumitru Patrașcu realizează constant o activitate managerială, pedagogică și științifică, posedă un potențial variat și capacități deosebite de lucru în echipă, organizând diferite manifestații pedagogice în domeniul managementului educațional – conferințe ale tinerilor funcționari publici și manageri educaționali, inclusiv directori ai instituțiilor liceale din Chișinău (dat fiind că pe atunci activam ca director general al Departamentului Educație, Știință, Tineret și Sport din municipiul Chișinău, iar ulterior, și consilier municipal, președinte al Comisiei Educație a Consiliului Municipal Chișinău). Împreună am realizat diverse activități originale în cadrul Centrului științifico-metodic al Departamentului Municipal de profil, condus pe atunci de regretatul Gheorghe Rudic, profesor universitar, doctor habilitat în științe pedagogice, cum ar fi editarea revistei *Modernitate în învățământul municipal* (2004 - 2006).

Cea mai prolifică activitate am reușit s-o desfășurăm împreună cu profesorul universitar Dumitru Patrașcu, doctor habilitat în științe pedagogice, pe parcursul anilor 2006 – 2010, în perioada mandatului meu de rector al Academiei de Administrare Publică pe lângă Preşedintele Republicii Moldova.

Dumnealui conducea Direcţia/Departamentul Management Public, una dintre cele mai importante structuri academice de pregătire a funcționarilor publici pentru diverse organe ale administrației publice centrale din țara noastră. Fructuos și eficient a activat în calitate de membru al Senatului Academiei, al Colegiului redacțional al revistei metodico-științifice *Administrarea publică*, a diverselor comitete organizatorice pentru monitorizarea diverselor forumuri științifice internaționale și naționale, la care a fost și raportor privind investigarea celor mai actuale și importante probleme ale domeniului de profil.

De rând cu alte inițiative, nouă ne-a reușit să elaborăm în comun și să editățm studiul cu o tematică extrem de actuală, care se intitulează *Incursiuni în managementul anticriză.* Cartea, apărută la editura Academiei de Administrare publică pe lângă Preşedintele Republicii Moldova, structural este constituită din cinci capitole și 36 paragrafe tematice, fiind destinată funcționarilor publici, managerilor de rang divers și tuturor cercetătorilor științifici (A se vedea: Dumitru Patrașcu, Alexandru Roman și Tatiana Patrașcu. *Incursiuni în managementul anticriză,* Chișinău: AAP, 2009, 393 pag.).

În perioada cât am activat împreună la Academie (D. Patrașcu ca șef de departament și eu ca rector) instituția noastră a beneficiat de un grant în valoare de 2 mln. de dolari, oferit de SIDA – Agenția Suedeză pentru Dezvoltarea Internațională, gestionat de către Banca Mondială. Acest grant a susținut Proiectul „Managementul finanţelor publice", în cadrul căruia noi am activat în compartimentul „Instruirea funcţionarilor publici", ținând cursurile Managementul personalului, Managementul proiectului, Managementul controlului intern şi audit; dl D. Patrașcu, în calitate de formator, ținea cursul Managementul organizațional (2005-2009). Împreună cu specialiștii Institutului Administrativ din Stockholm, am reușit să elaborăm 18 manuale specializate trilingve (în limbile română, engleză și rusă).

Concomitent, prof. univ. D. Patrașcu a fost inclus și în Comitetul de conducere al Consorțiului instituțiilor francofone, pe care l-am creat fiind rector-fondator, de comun cu Institutul Francofon de Administrare din Sofia, Bulgaria (2008 - 2009). Interesantă și eficientă a fost și colaborarea în cadrul Proiectului TACIS/ETF (în rezultatul stagiului științifico-didactic de câteva luni în trei țări ale U.E.).

Personal m-am convins constant de activismul și competența dlui Dumitru Patrașcu și în cadrul Stagiului de la Vilnius, Institutul LIVADIS (septembrie 2006).

La inițiativa prof. univ. Dumitru Patrașcu și cu participarea lui plenară, am reușit să inițiem la Academie programul de masterat *Managementul educațional*, pentru managerii principali ai instituțiilor preuniversitare din RM (2006 - 2009).

Pentru meritele şi aportul personal în dezvoltarea legăturilor ştiinţifice dintre Rusia şi Republica Moldova, dlui profesor Dumitru Patrașcu i-a fost acordat *Premiul Mihail Lomonosov,* cu înmânarea *Medaliei de aur*, în baza Hotărârii Prezidiului Naţional al Comitetului Obştesc pentru Decoraţii al Federaţiei Ruse din 24 aprilie 2008, № 1754.

Cu prilejul frumoasei aniversări, adresez sincere felicitări dlui Doctor Honoris Causa al Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei, Profesorului Emeritus al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă"din Chișinău, urându-i „La mulți ani".

Alexandru Roman, doctor habilitat în științe istorice,
consilier de stat de clasa I al Republicii Moldova

DUMITRU PATRAȘCU – OMUL COMPLET ȘI ÎMPLINIT

Profit, cu deosebită plăcere, de ocazia aniversării a 70-a a colegului de breaslă, domnul profesor universitar Dumitru Patrașcu, pentru a-mi exprima sincerele sentimente de profund respect pentru ceea ce este și reprezintă dumnealui – *personalitate autentică, profesor de excelență, savant de excepție, manager-leader performant*.

Vocația de Pedagog și de Cercetător științific redutabil i-au dus faima în întreaga țară și nu numai: este cunoscut ca un excelent profesionist în arta educației și a conducerii, în formarea cadrelor didactice și științifice, domenii care i-au marcat Destinul/Identitatea, întreaga activitate profesională și potențialul de creație, valoarea celor realizate pentru oameni și societate.

Profesorul-Maestru Dumitru Patrașcu și-a consacrat viața dorinței de face o lume mai bună, mai umană, mai fericită, prin educație, formare și cercetare științifică. Pa parcursul a mai mult de 50 ani, îndrumă cu mult har și măiestrie pedagogică tinerii și adulții spre cunoașterea și valorizarea culturii și tezaurului științific, contribuie la formarea umană a discipolilor în baza valorilor naționale și general-umane. Zeci, sute și sute de oameni au beneficiat de talentul pedagogic, bogăția cunoștințelor și a competențelor profesorului universitar Dumitru Patrașcu, care le-a fost călăuză de nădejde în lumea cunoașterii, îndrumător credibil în devenirea lor ca personalitate, individualitate într-o lume mereu în schimbare, i-a format ca specialiști de valoare în profesiunea pedagogică.

Savant recunoscut în R. Moldova prin cele realizate în științele educației, domnul Dumitru Patrașcu se evidențiază prin ținuta sa intelectuală, prin dorința

de a cunoaște arii și domenii diverse, neexplorate, dorință care l-a însoțit toată viața, fapt confirmat și de formarea sa continuă pe parcursul vieții, de interesul vădit pentru cercetare științifică, calități inspirate cu pricepere și discipolilor săi. Având o educație autentică de la părinții săi, oameni harnici, de cumsecădenie, apreciați în comunitate, după absolvirea școlii din satul de baștină, Domulgeni, situat pe malul Răutului, a absolvit Colegiul Politehnic Bălți, Universitatea Tehnică din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă", doctorantura și postdoctorantura Academiei de Științe Pedagogice din Moscova. Cercetarea științifică a primat dintotdeauna, a devenit pilonul de bază a activității sale profesionale în conexiune organică cu cea de dascăl/profesor, dând roade cu adevărat semnificative. A susținut teza de doctor în pedagogie și teza de doctor habilitat în pedagogie, a devenit profesor universitar acreditat, a pregătit 27 de doctori în știință, este autorul a peste 250 de publicații științifice, apreciate înalt de către comunitatea științifică și cea pedagogică, printre care și celebra lucrare „Metodologia cercetării pedagogice" solicitată de către studenți, doctoranzi, cercetători. Impresionează domeniile foarte extinse de interes științific ale autorului (pedagogie, psihologie, filozofie, cultură, management, administrare publică), care au favorizat și aria de cercetare a doctoranzilor săi, aceștia alegându-se nu doar cu satisfacția de la domeniul de interes cercetat, dar și cu plăcerea contribuției lor la evoluția sistemului educațional, a societății prin valoarea rezultatelor cercetărilor și a soluțiilor propuse.

Puterea gândirii, capacitatea pronunțată de pătrundere în esența lucrurilor, fenomenelor abordate au generat multiple și prețioase idei, concepte valabile și aplicabile în practicile educaționale și de conducere, precum: orientarea profesională a tinerilor; renovarea învățământului profesional-tehnic în perioada de tranziție; formarea profesională continuă a cadrelor didactice; specificarea rolului profesorului-manager în actualitate; tehnologiile didactice moderne; redimensionarea managementului preuniversitar în contextul schimbărilor socio-educaționale; leadershipul în instruire, curriculum și competențe; cultura organizațională/managerială și inovațiile în managementul educațional etc. Beneficiarii valorilor științifice produse de autor pe parcursul anilor, a lucrărilor sale editate sunt studenții, cadrele didactice, inclusiv cei din învățământul superior, elevii, părinții, factorii de decizie din ierarhia sistemului de învățământ.

Profesorul Dumitru Patrașcu este expert recunoscut în aprecierea tezelor științifice, Președinte al Consiliului Științific de susținere a tezelor în domeniul științelor educației, Președinte al Seminarului Științific de Profil în problematica didacticii disciplinelor, consultant științific etc.

Omul-Personalitate Dumitru Patrașcu, dispune de calități esențiale și valoroase, proprii unui pedagog și manager de elită, exercitându-și aceste funcții, inclusiv cea de conducere, cu mare responsabilitate: șef de departament (Universitatea Tehnică), șef de departament (Academia de Autoadministrare Publică), șef catedră „Management educațional" (UPS „Ion Creangă"),

demonstrând clarviziune pedagogică și managerială, capacități și competențe distincte de leader-manager în educație și formare, perspicacitate și creativitate, comunicare deschisă, onestitate și cumsecădenie, capacitate de muncă în echipă, respect. Este un bun familist, care, împreună cu soția, dna Ludmila Patrașcu, a crescut și a educat doi copii în spiritul creștin care-l caracterizează, în prezent – specialiști calificați și apreciați în Canada și Danemarca. Aprecierea generală care i se potrivește omagiatului la ceas aniversar este că domnul Dumitru Patrașcu a reușit să realizeze un proiect de viață performant, de împlinire personală în toate determinantele sale, să trăiască cu sens și demnitate, înfăptuind lucruri bune cu oamenii și pentru binele oamenilor, ceea ce îi dorim din suflet și în continuare.

La mulți ani !

Cu deosebită considerație,
Vasile Cojocaru, *profesor universitar,*
doctor habilitat în pedagogie

DUMITRU PATRAȘCU – OM DE VALOARE, SAVANT, FILOSOF

Constituirea și dezvoltarea sistemului educațional național din Republica Moldova se datorează, în special, *oamenilor de valoare, oamenilor - creatori de valori, oamenilor stăruitori în promovarea valorilor*. O personalitate-cheie care a fundamentat teoria și metodologia managementului învățământului național în R.Moldova este Dumitru Patrașcu, doctor habilitat, profesor universitar.

De altfel, printre voievozii români care „au domnit bine ţara fără vrăjbi, fără prăzi, precum tuturor place” se numără *Pătraşcu cel Bun* (1554 – 1557), fire blândă, cu aplecare către cele sfinte; important ctitor de aşezăminte religioase; foarte priceput în menţinerea echilibrului, în evitarea revoltelor boierilor şi, de asemenea, în aplanarea disensiunilor ivite în rândurile lor; bun gospodar, cu interes deosebit pentru dezvoltarea economico-socială și creşterea bunăstării țării etc.

O fi sau nu descendent direct al Domnitorului *Pătraşcu cel Bun,* Patrașcu Dumitru (în gr., „iubitor al pământului") este un filosof cu o gândire profundă, apreciat și recunoscut ca *Savant* și *Om de valoare* de către comunitatea științifică și pedagogică din țară și de peste hotare.

Voluptatea și eleganța sufletului *Omului Dumitru Patrașcu* sunt demonstrate prin *înțelepciunea* textelor științifice, create de către *Savantul Dumitru Patrașcu*. Fire blajină, care știe a potoli spiritele, a încuraja și a susține faptele bune, a sfătui cu tâlc *omul începător* în traseul către *omul învățat*, *Omul-*

Valoare, dl profesor ghidează iscusit parcursurile investigaționale ale tinerilor cercetători, apreciindu-i, motivându-i, promovându-i.

De-a lungul timpului, *Profesorul Dumitru Patrașcu* trasează noi direcții de dezvoltare a științelor educației și oferă soluții teoretice și metodologice pertinente pentru o arie extinsă de probleme ale sistemului educațional.

Un domeniu de interes al *Savantului Dumitru Patrașcu* este managementul educațional, pentru care și-a dedicat o bună parte din activitatea investigațională, în special, îngrijind și cultivând cu vrednicie *dimensiunea umană* a științei și practicii manageriale, descriind în lucrările sale calea spre păstrarea și dezvoltarea *umanului* în *om.*

De altfel, prima lucrare metodică din R.Moldova, dedicată managementului educaţional, este *Managementul educaţional preuniversitar* – carte de căpătâi pentru comunitatea managerială din țară – în care autorul precizează specificul activităţii organizaţional-pedagogice a managerului şcolar şi esenţializează reperele metodologice ale activităţii manageriale în sistemul de învăţământ.

Este știut că orice lucrare poartă amprenta autorului său, ceea ce contează fiind faptul ca autorul să ştie să-şi pună în valoare personalitatea intelectuală; dacă acest lucru se produce, atunci putem considera lucrarea ca una originală. Lucrările dlui profesor Patrașcu sunt *originale,* elementele de originalitate constând în: noutatea punctelor de vedere ale cercetătorului; înțelepciunea și forţa de convingere care decurge din puterea de a capta raţionalitatea cititorului și, nu în ultimul rând, *personalizarea textelor,* expusă prin „vocea" autorului, distinctă de alte voci.

O preocupare recentă a cercetătorului este problematica *leadershipului educațional*. În volumul *Leadershipul educațional,* dl *Dumitru Patrașcu* își asumă ca misiune să elimine blocajele care împiedică promovarea cu succes a *leadershipului* în sistemul educațional național, prin intermediul unui studiu amplu, ce se evidențiază prin *rigoare şi precizie.* Surprinde prezentarea diferitelor moduri în care leadershipul educațional se manifestă în societate/ în sistemul educaţional. *Cercetătorul Dumitru Patrașcu* atenționează și asupra *culturii organizaţionale* – hotărâtoare pentru puterea de manifestare a leadershipului, căci „o cultură organizaţională în care se poate manifesta un leadership eficient permite dezvoltarea oamenilor, le oferă libertate de acţiune şi le recunoaşte individualitatea". Or, leadershipul şi cultura organizațională sunt procese care se creează reciproc, îşi oferă unul altuia consistenţă şi valoare. În acest context, autorul realizează o analiză a dezvoltării culturii organizaţionale în

instituțiile de învățământ din țară, mesajul transmis către cititor fiind: „decât să se gestioneze cultura prin intermediul programelor de schimbare culturală, ar trebui să se ia în considerare contextul cultural de fiecare dată când se gândeşte sau se încearcă să se efectueze o schimbare organizaţională, cu scopul de a inova mediul educațional și de a motiva”.

În același context de referință, autorul propune conceptul de motivare a cadrelor didactice prin prisma teoriilor motivației, în special a teoriei expectanțelor, a principalilor factori care stimulează gradul de motivare al angajaților în cadrul unei instituții de învățământ.

Mai recent, dl profesor Patrașcu vine cu un nou studiu, prețios pentru cercetătorii științifici, conducători, subalterni, pentru fiecare dintre noi, ce abordează într-o viziune sistemică *cultura timpului,* atenționând că timpul reprezintă un bun rar, limitat, ce nu poate fi cumpărat pe bani, nu poate fi accelerat sau încetinit, stocat, amânat pentru a fi folosit mai târziu sau extins; timpul reprezintă o valoare, care conferă o semnificaţie aparte conceptului de viaţă, dar şi celui de calitate în educaţie.

În toamna frumoasă a anilor, la vârsta frumoasă a înțelepciunii, Profesorul *Dumitru Patrascu Are* mulți „boboci de numărat”, prin contribuția consistentă la fundamentarea și dezvoltarea științelor educației din R.Moldova, trasând un viitor mai bun pentru sistemul educațional, pentru țară. Lista extinsă a performanțelor științifice și științifico-didactice realizate de către cercetătorul *Dumitru Patrascu va* continua atât timp, cât înțelepciunea profesorului, filosofului *Dumitru Patrașcu* continuă să rămână la mare căutare pentru noi toți.

La mulți ani, domnule profesor Dumitru Patrașcu – valoare a neamului nostru!

Cu profundă considerație, **Viorica Andrițchi,**
doctor habilitat, profesor universitar

UN EXEMPLU DE VIAȚĂ DREPT DE URMAT
Omagiu profesorului universitar, doctorului habilitat în științe pedagogice Dumitru Patrașcu la aniversarea de 70 ani ai domniei sale

Profesorul universitar Dumitru Patrașcu se înscrie în lista absolvenților Tehnicumului Politehnic din or. Bălți, care, obținând succese remarcabile la

învățătură, a fost repartizat la școala nr. 10 din Chișinău, în calitate de profesor de educație tehnologică și desen liniar. Paralel cu activitatea de profesor școlar, a urmat studiile la Institutul Pedagogic de stat „Ion Creangă" din Chișinău, facultatea de matematică, și la Institutul Politehnic „Serghei Lazo", facultatea de mecanică. Pe parcursul studiilor universitare și în activitatea pedagogică a manifestat abilități metodologice și de cercetare. Fiind remarcat ca specialist bun în educația tehnologică, a fost invitat la Institutul de Perfecționare a Cadrelor Didactic, în calitate de șef de cabinet „Instruire prin muncă și orientare profesională", de unde a fost îndreptat la aspirantură în Academia de Științe Pedagogice a URSS. După aspirantură, a activat ca lector, lector superior și conferențiar. Peste 10 ani de activitate în învățământul superior, face studiile postdoctorale, obținând gradul științific de doctor habilitat în științe pedagogice, iar după doi ani, devine profesor universitar.

L-am cunoscut pe profesorul Dumitru Patrașcu în 1994, lucrând la Universitatea de Stat din Moldova. Activitatea științifico-didactică a domnului profesor este extrem de bogată și prodigioasă. A reușit să îmbine armonios activitatea științifică cu cea didactică și managerială. El este cel care a contribuit la fondarea doctoratului în domeniul pedagogiei la Universitatea Pedagogică de Stat *Ion Creangă*.

Doctorul habilitat, profesorul universitar Dumitru Patrașcu, cunoscut savant în domeniul pedagogiei în țară și peste hotare, este o personalitate marcantă a vieții științifice din Republica Moldova și autor a peste 250 de publicații științifice.

Profesor prin vocație, este cel care și-a lăsat amprente pe valurile și virtuțile fiecăruia dintre discipoli, în calitate de conducător științific a 26 de doctoranzi – astăzi doctori în științele educației, intelectuali reputați în țară și străinătate.

Profesorul Dumitru Patrașcu este un savant notoriu în științele educației, înalt apreciat de comunitatea științifică pedagogică din țară și de peste hotare.

Titlurile monografiilor, publicațiilor științifice și ale tezelor celor 26 de discipoli ce au susținut doctoratul și ale celor care aspiră la titlu vorbesc elocvent de aria largă a subiectelor investigațiilor efectuate sub egida profesorului Dumitru Patrașcu.

Unul din evenimentele principale de pregătire și atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice de calificare înaltă a fost comisia de Experți a CNAA al Republicii Moldova, care a efectuat expertiza tezelor de doctorat și a dosarelor înaintate pentru obținerea titlurilor științifice și a gradelor științifico-didactice, în cadrul căreia mulți ani a activat profesorul Dumitru Patrașcu, apreciind la justa valoare investigațiile științifice, fiind obiectiv și exigent.

Cu sinceritate afirm că doctorul habilitat, profesorul universitar Dumitru Patrașcu, pe parcursul a 25 ani, a fost președinte sau membru a zeci de consilii

științifice specializate sau recenzent oficial al tezelor de doctor și doctor habilitat în științe pedagogie.

Astăzi, la acest însemnat ceas aniversar, vă adresez sincere felicitări, distins profesor Dumitru Patrașcu, vă doresc prosperitate, noi realizări pe măsura potențialului Domniei Voastre, împliniri majore și să-i aveți mereu alături de cei dragi.

La mulți ani!

Ilie Lupu,
doctor habilitat în științe pedagogice,
profesor universitar

LA CEAS ANIVERSAR, PROFESORUL UNIVERSITAR DUMITRU PATRAȘCU

Profesorul Dumitru Patrașcu este un model al neamului românesc prin varii valori, pe care le-a promovat și le promovează. Profesia, pe care a îndrăgit-o, este o ştiinţă şi o artă căreia ne încredinţăm viaţa. Iscusinţa profesorului Dumitru Patrașcu şi răbdarea lui pot face să-nflorească talentele, înclinaţiile, vocaţiile, aptitudinile noastre. Se trage dintr-o viță nobilă, pe care dlui cu lux de amănunte a prezentat în genealogia familiei sale, menționând: „Neamul Pătrașcu are rădăcini adânci, printre care au fost oameni simpli, țărani, ba chiar și domnitori. Astfel, are apartenență la neamul Pătrașcu domnul Țării Românești Nicolae Pătrașcu cel Bun, care a domnit între anii 1554 - 1557 (fiu al Domnitorului Radu Paisie); fiul lui Pătrașcu cel Bun Mihai Viteazul, domn al Țării Românești, al Ardealului și al Moldovei, care a domnit între anii 1593- 1601.” Cele menționate ne-au condus spre ideea că întruchipează calitățile unui om destoinic și vrednic, afirmându-se în societatea modernă.

Dumitru Patrașcu și Nicolae Silistraru, 2021

Dumitru Patrașcu, Elena Rusu și Nicolae Silistraru, 2021

Dumitru Patrașcu, Silvia Golubițchi și Nicolae Silistraru, 2021

Dl Dumitru Patrașcu este omul valorilor, fiind o persoană simplă, comunicabilă, directă în exprimare, mereu calculată şi cu bună dispoziţie. Este aşa cum este viaţa, ca atare, cu toate activitățile înclinate spre muncă asiduă.

Formarea iniţială profesională a început-o la Institutul Pedagogic de Stat din Chișinău, la specialitatea *profesor de matematică*. Având la bază această formare, dlui a evoluat perpetuu, ajungând să atingă punctul de sus al devenirii profesionale. A urcat încet treptele vieții de la profesor școlar spre șef de catedră, șef de departament, tot în instituția *Alma Mater*, dar a știut să pună pe primul plan *omenia*. Chiar dumnealui susține „Este adevărat că omenia este manifestarea permanentă a bunătății, stimei și iubirii față de orice om și față de toată lumea! Dacă omul trăiește conform acestei idei, atunci el rezolvă ușor sarcinile proprii, nesimțind suferințe. Omenia dlui profesor se exprimă în calitățile bune față de apropiați, față de oameni, în general.

Dumitru Patrașcu este, în adâncul conştiinţei sale pedagogice, un pedagog cu vocație, fiind receptiv la nou și este promotor al noului. Personalitate puternică manifestată în activitatea didactică şi ştiinţifică, fiind completată de o latură la fel de importantă, umană, manifestată prin afecţiune şi grijă faţă de discipoli, relaţii de colaborare cu toţi colegii, indiferent de vârstă şi preocupări profesionale, o vastă cultură umanistă, o fire deschisă şi optimistă exprimată prin generozitate faţă de oameni şi față de cei pe care i-a educat şi i-a călăuzit către cunoaşterea ştiinţifică.

De aceea, probabil, şi-a ales să studieze, ca temă profesională de bază a vieţii sale, munca, modalitate din viaţa de toate zilele a oamenilor. Legătură directă între felul de a fi al omului Dumitru Patrașcu şi tema de interes ştiinţifică a vieţii sale, *munca*, pe care a promovat-o în tezele de doctor, doctor habilitat, i-a scos în evidență hărnicia de care a dat dovadă, publicând peste 250 lucrări științifice: monografii, manuale, ghiduri metodologice, broșuri, articole în reviste științifice naționale, articole în reviste științifice internaționale, comunicări la conferințe naționale și internaționale și participări în proiecte naționale și internaționale..

Credem că tema pe care a studiat-o a format caracterul şi felul de a fi al domniei sale (cu toate că acest lucru îşi are partea sa de influenţă) și invers – natura fiinţei sale l-a condus la tema respectivă.

Omul Dumitru Patrașcu este o ființă desăvârșită pe pământ, un model de urmat, un act de creație, rânduit de Dumnezeu și izvorât din Iubirea credinței.. Așadar, d-lui corespunde acestor mari valori, distingându-se prin viața trăită în creație, în plină armonie cu valorile neamului.

Este omul cu caracter, nu se compromite, dar analizează meticulos fiecare idee, fiecare concept, ca apoi să vină cu paradigma vieții. Pentru aceasta a avut nevoie de idei, pe care le-a realizat în viață și în teza de doctor, doctor habilitat, promovând integrarea generațiilor în societate prin muncă.

Într-o manieră specifică, dl Patrașcu Dumitru a continuat dialogul cu unele cadre didactice, fiindu-le sprijin, manager. În felul acesta, el a pus bazele științifice ale managementului, educând generațiile. De asemenea, dl profesor

susține că viaţa este capodopera lui Dumnezeu – un spectacol ce nu trebuie întrerupt niciodată de violenţa umană.

Dacă e să ne referim la cărţile sale, atunci şi aici, prin problematica şi prin titlurile lor, îl regăsim pe Dumitru Patrașcu. Este autorul unei direcţii noi de cercetare în managementul educațional, care a definit nu numai cultura organizațională, dar și cultura cadrelor didactice. Este autorul câtorva monografii care elucidează problematica managementului, a sistemului de valori autentice. Cu lucrarea *Tehnologii educaţionale,* a pus baza educării generațiilor în școli. Prin lucrarea *Cugete şi zbuciume...* pătrundem mai bine sensul *lumii, genului, neamului, familiei, omului, numelui, credinţei, educaţiei, ideii naţionale,* atât prin întemeierea amănunţită, cât şi printr-un grai înţeles de toţi. Limbajul cărţilor sale este unul clar, direct, departe de „complicaţii" artificiale, este unul accesibil, laconic, ce oferă satisfacţia lecturii de plăcere și a informației asimilate.

Pornind de la faptul că lucrurile bune se fac cu vocaţie, credem că vocaţia de educator este una deosebită: necesită un suflet mare şi multă implicare în viaţa celui pe care îl formezi.

Dumitru Patrașcu este omul cu vocaţia de educator. Pe parcursul întregii vieţi a clădit asiduu un traseu de dezvoltare profesională în care a cumulat competenţă şi tenace a urcat pe treptele unei cariere în ascensiune: doctor habilitat în ştiinţe pedagogice şi profesor universitar. Pe parcursul anilor a realizat diverse finalităţi ale ştiinţelor educaţiei şi a practicii educaţionale.

Fiecare om îşi defineşte, consolidează şi îşi dezvoltă propriul sistem valoric, pe care îl pune în acţiune în orice împrejurare a vieţii. Dl Dumitru Patrașcu, *om de omenie*, în orice circumstanţe rămâne fidel cadrului său axiologic, consolidat de-a lungul anilor. Acest cadru reflectă *cumsecădenia* şi darul de *a face bine oamenilor*. Dl profesor este darnic în *bunătate sufletească* şi *înţelepciune*, de care unii beneficiază şi rămân recunoscători pe viaţă, iar alţii se bucură şi se inspiră.

Se pot spune multe despre savantul renumit care s-a remarcat, într-un mod aparte, în domeniul Ştiinţele ale Educaţiei. Aceasta, pe de o parte, pentru că şapte decenii (din care mai mult de cinci – dedicate carierei ştiinţifice) înseamnă ceva în scurgerea vremii, iar pe de altă parte, sărbătoritul de astăzi mai are încă mulţi doctoranzi, care-l aşteaptă. Aşa că nu este deloc exclus ca și peste alte două-trei decenii, să putem vorbi despre faptul că Profesorul, abordând şi aprofundând noi şi noi teme de studiu, încă nu şi-a epuizat cuvântul în materie.

Pentru munca asiduă s-a învrednicit de multe aprecieri și distincții.

Personalitatea dlui profesor se conturează şi se identifică prin câteva trăsături şi calităţi distincte, şi anume prin:

- bogata experienţă şi înţelepciune;
- felul de a fi, calculat;
- tenacitate, fermitate şi perseverenţă;

- cultura cu care este înzestrat datorită muncii– un erudit, un cult şi un autodidact înnăscut, precum şi foarte consecvent cu sine de-a lungul întregii vieţi;
- luciditatea şi spiritul critic însoţit de foarte multă înţelegere şi condescenţă;
- ataşamentul faţă de valorile spirituale;
- simţul umorului.

Păşind pe această treaptă a vieţii, Vă dorim să aveţi timp să visaţi, căci visul este muzica sufletului; să aveţi timp să speraţi, căci viaţa fără speranţă e lipsită de sens; să aveţi timp pentru a vă ruga, căci ruga este tăria omului; să aveţi timp să munciţi, căci munca este preţul succesului.

Bucuraţi-vă de fiecare clipă memorabilă a vieții și ascultați șoaptele inimii.

Cu consideraţie și un sincer „la mulți binecuvântați ani!”,
Nicolae Silistraru, dr. hab., prof.univ.
Silvia Golubițchi, dr. în șt. ped., conf.univ.
Universitatea de Stat din Tiraspol

E MAI MULT DECÂT ATÂTA, CREDEȚI-MĂ

Când dorești, cu tot dinadinsul, să scrii sau să vorbești despre o persoană, și, mai ales, nu despre una obișnuită, ci despre o personalitate de vază, trebuie să o faci așa, ca cei din jur să te creadă. E nevoie, cel puțin, să-l cunoști bine. Pe Dumitru Patrașcu, căci despre el este povestea mea. Îl cunosc mai bine de un sfert de secol și îi mulțumesc bunului Dumnezeu că mi l-a adus în cale.

Dacă apriori, pur și simplu, aș lista doar 20 de procente din cele realizate de Dumitru Patrașcu, prima concluzie ar fi că domnia sa este o persoană de succes și că traseul parcurs i-a adus realizări care, în mod normal, i-ar fi fost îndeajuns pentru câteva vieți.

Pentru mine sunt mai aproape realizările dlui Patrașcu obținute în domeniul pedagogiei preuniversitare, acolo unde Dumitru mi-a fost mai mult decât un bun cunoscut. Îl consider și un bun prieten, căci la el veneam în momentul când aveam nevoie de cineva care m-ar fi *blagoslovit* într-o dimensiune unde am devenit, cel puțin, mai eficient.

Paradoxul că prima noastră întâlnire s-a transformat într-un duel unul la unu. Eu, un săgetător pronunțat, uneori nu mă las ușor înduplecat sau convins că ceea ce fac poate fi realizat altfel, nu doar bazându-mă pe har și intuiție, dar și pe învățare continuă, pe cercetări, participare la seminarii, la diverse cursuri de

formare personală etc. Iată așa, ușor-ușor, Dumitru m-a convins că nu trebuie *inventată bicicleta*. A făcut-o răbdător, injectându-mi răbdare, bunătate și profesionalism. M-a descoperit, l-am descoperit. Mi-a spus că trebuie să fac mai mult decât management. Tocmai fusesem numit în funcția de director la Liceul *Ion Creangă* din Chișinău. I-am mărturisit că, din când în când, *cochetez* cu mici cercetări în domeniul managementului de succes. M-a sfătuit s-o iau în serios și mi-a propus să-mi fie mentor, conducător științific. Am identificat o temă, apoi am schimbat-o, datorită și lui Vasile Cojocaru (fost decan al Facultății de Formare Continuă, UPS *Ion Creangă*), un alt mentor și personalitate remarcabilă, grație căruia mă consider și astăzi un norocos. Pe Dumitru Patrașcu și Vasile Cojocaru – savanți de o înaltă ținută, îi consider adevărați prieteni și *sculptori* ai *lucrării* care se numește *Valentin Guzgan*.

În anul 2001, am avut fericita ocazie să fiu selectat, împreună cu dl D. Patrașcu și alte persoane, în proiectul internațional educațional, lansat împreună cu universitatea din Bozeman, Montana, SUA, *Managementul educațional preuniversitar,* proiect în care am fost conduși de V. Cojocaru. Iată, anume atunci când te afli departe de casă, se dezvoltă prietenii și relații sănătoase de colaborare și realizare a cerințelor generate de proiecte, se identifică adevărate plusvalori și caractere. Anume aici am descoperit un buchet de calități umane ale lui Dumitru Patrașcu, atitudinea față de oameni, față de sarcini, precum și față de cei care au rămas acasă. În Bozeman am văzut cât de priceput și ingenios este Dumitru, cât de operativ intervenea asupra micilor nereguli tehnico-gospodărești în camerele noastre inventând, din te miri ce, instrumente haioase cu care scotea operativ toate problemele.

Un lucru pe lângă care nu pot trece decât cu admirație sunt amintirile despre copiii familiei Patrașcu – Tatiana și Alexei – copii bine educați și cu rezultate frumoase în activitatea școlară. Cu Tatiana, am obținut premiul I la conferința municipală a elevilor *Muncă, Talent, Cutezanță*. Ea a făcut studii la ASEM, apoi masterat la AAP de pe lângă Președintele Republicii Moldova, a avut un stagiu în Italia, la Primăria Romei. Astăzi, Tatiana locuiește în Canada (Montreal) cu familia, are o fetiță pe nume Emma și activează ca auditor într-o companie prestigioasă.

Alexei în școală era pasionat de pictură, în special de pictura murală și graffiti decorativ. El a făcut studiile de licență și master la Universitatea de Arte din București. Astăzi, se află în Copenhaga, Danemarca, își dezvoltă competențele în domeniul designului și picturii, având valorificate premii la

expozițiile internaționale de artă din București, Londra, Amsterdam, Munchen, Copenhaga, etc.

Soția lui Dumitru, Ludmila Patrașcu, de formare pedagog, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, fiind de etnie rusă și venind după căsătorie în Moldova, a învățat limba română; mai mult ca atât, a predat studenților în această limbă. Ea cunoaște la perfecție limba engleză, în care a ținut cursuri la ASEM și URI. Actualmente, este pensionară, își ajută fiica în educația nepoțelei și, paralel, face cursuri de limbă franceză.

Aici, țin să menționez că, împreună cu Dumitru și Ludmila, am avut fericirea să publicăm câteva articole de valoare teoretică și practică, necesare publicului larg de pedagogi din țară.

Nu pot să nu menționez activitățile lui Dumitru în postura de mentor al studenților și masteranzilor, de conducător/coordonator științific al doctoranzilor, numărul cărora este impunător de mare, printre care și subsemnatul.

Pentru mine este semnificativ și faptul că Dumitru Patrașcu, pentru merite deosebite este deținătorul mai multor distincții și titluri, inclusiv onorifice. Țin minte evenimentul și ceremonia de conferire, în 2019, a titlului de *Doctor Honoris Causa al Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei*. Țin minte și atmosfera, și alocuțiunile celor prezenți, precum și emoțiile subsemnatului, care a avut ocazia să spună pentru Dumitru câteva gânduri din suflet. Sala a găzduit nu numai evenimentul, ci și plăcerea celor invitați de a se afla în preajma unui Om de o ținută intelectuală deosebită, a unui savant cu renume în domeniu, a unui cetățean plin de evlavie și modestie, a unui creștin ce deține Medalia jubiliară *Eparhia Chişinău – 200 ani*.

Este impresionat palmaresul publicațiilor și activităților în propagarea științei pedagogice ale domnului Patrașcu: circa 250 de lucrări științifice, circa 10 proiecte naționale și internaționale, 10 stagii și traininguri, un număr impunător de participări la conferințe naționale și internaționale etc.

Nu sunt convins că am reușit să realizez ceea ce mi-am propus, dar am făcut-o din suflet, ca pentru un bun prieten. Eu am încercat, în limita spațiului care se *bătătorește* în jurul jubileului de 70 de ani al lui Dumitru Patrașcu, să relatez modest despre Dumitru – omul, savantul, soțul, tatăl, creștinul, evlaviosul și, mai ales, prietenul, căruia îi doresc din partea mea și a familiei mele sănătate, fericire, putere, noi realizări în toate domeniile vieții, dragoste de la cei apropiați și la mulți, mulți ani!

Cu profund respect și înalte considerațiuni,

Valentin Guzgan, doctor în științe pedagogice,
conferențiar universitar, director de onoare
al Liceului Teoretic „Ion Creangă” din Chișinău.

P.S. În speranța că aș putea să completez informația despre jubiliar, mai suplimentez mesajul cu un acrostih *În Rimă Albă*.

Demnitate umană, determinat.
Uman și umanist.
Modest, cu măsură în toate.
Inginer și Pedagog.
Tacticos, delicat.
Rațional în decizii, acțiuni.
Universal în abordări.
Prietenos cu persoane integre.
Atent, ambițios în realizări.
Tată exemplar și bunel fericit.
Responsabil în toate.
Apreciat de colegi și șefi.
Șăgalnic, cu șic și mărinimos.
Corect și imparțial.
Ușor la mână.

NĂSCUT ÎN MIEZ DE IULIE ȘI MENIT DE ROADĂ BUNĂ

Domnul Profesor universitar, doctor habilitat Dumitru PATRASCU, născut în miez de iulie - luna lui cuptor **(**21.07.1951), care este ,,măsurată” din gerurile de ianuarie și februarie, ce ,,menesc” roadă bună, timp frumos, copii născuți ,,cu har”, în s. Domulgeni, r. Florești, Personalitate cunoscută și apreciată în comunitatea pedagogică națională și internațională, poliglot (poate comunica în limbile română, rusă, franceză și engleză).

Domnul Profesor universitar, doctor habilitat Dumitru PATRAŞCU este cunoscut prin competențele de mediere și negociere a situațiilor conflictuale, fiind sociabil, prietenos cu colegii de breaslă și cu începătorii în domeniul cercetării și inovării științifice.

Mereu este remarcat prin calitatea de a lucra în echipă, de a fi mentor, de a ghida în activitatea de creație a produselor științifice, orientând prin gândirea critică, cunoașterea profundă a problemelor studiate, dar cu deosebit respect și încredere în personalitatea celui care este în față!

Un Om corect, onest, cu un grad înalt de responsabilitate, perseverent, obiectiv și devotat cauzei, cu multiple competențe manageriale, științifice, organizatorice, deschis pentru nou, original și pentru schimbare, deschis pentru colaborări și parteneriate.

Domnul Profesor universitar, doctor habilitat Dumitru PATRAŞCU este un exemplu de eficiență prin autoformare – de la Școala de opt ani din s. Domulgeni, Tehnicumul Politehnic din Bălți, Institutul Pedagogic de Stat din Chișinău (1978), Institutul Politehnic din Chișinău, masterat (2008), doctorat (1984), postoctorat (1994).

La moment, Domnul Profesor universitar, doctor habilitat PATRAŞCU Dumitru este autorul a peste 200 lucrări științifice (monografii, articole în reviste științifice naționale, articole în reviste științifice internaționale, comunicări la conferințe naționale și internaționale, ghiduri metodologice, manuale, broșuri), lucrări în care se demonstrează tot potențialul de creativitate științifică acumulat.

Aceste rezultate sunt apreciate prin distincțiile oferite de oficialități și prin respectul și prețuirea tuturora.

Natalia Carabet,
doctor, conferențiar

OMUL – CARTE VIE

Dumitru Patrașcu – personalitate implicată în mod activ în viața universitară, în viața științifică și-n viața politică. A reușit să valorifice rolul școlii, dezvoltarea învățământului, raportul de interdependență a managementului și tehnologiilor educaționale, pedagogia colaborării și capacitatea verbal-comunicativă. S-a adâncit, în egală măsură, în plan științific și în cel didactic, într-o complementaritate perfectă în studiul didactic, pedagogic, psihologic și de marketing. Este o personalitate de mare prestigiu, sub toate aspectele: literar, științific, educațional, de tehnica comunicativă, psihogeneza intelectuală, competențe cognitiv-formative etc. Îl cunosc ca pe un intelectual de mare rafinament, un patriot adevărat, cu o forță de dăruire exemplară, un promotor al renașterii demnității și identității naționale.

Toate lucrările create de profesorul universitar **Dumitru Patrașcu** au fost, sunt și mereu vor fi studiate, ele vor constitui, pe drept cuvânt, o piramidă a Cunoașterii, a Științei, o piramidă simbolizând Raza de Lumină văzută din patru părți: de sus, de jos, din interior și din exterior. La baza acestei Piramide de știință sunt fundamentate noțiunile și termenii esențiali, specifici valorii umane: Lumină, Cunoaștere, Spirit, Idee, Frumusețe, Adevăr, Ignoranță, Zbor și Cădere, Toleranță și Durere, toate – constituie știința și filosofia lucrărilor creionate-n timp.

Autor al unei epoci literare la răscruce de secole, animat de atitudini divergente, pe care instinctul creator îl îndeamnă mereu să le înfrâneze, iar dacă nu – să le supună autoritar. Profesorul, doctorul habilitat **Dumitru Patrașcu** a reușit să amestece în formula măiestriei pedagogice și nostalgia unei clasificări cu elanurile unui romantism rebel, rafinamentul basarabean și intuiția unor noi orizonturi și competențe cognitiv-formative, estetice și morale, care îl vor afirma ca pe un ctitor de lucrări științifice de valoare. Lucrările sale constituie un centru de distribuție al acelor energii pedagogice, care educă și continuă să modeleze bazele filosofice ale tehnologiei educaționale. Este bine cunoscut prin îndrăzneala explorării concepției asociativ - reflectorice și rafinat evaluator al descifrării paradigmelor comunicativ-pedagogice, dar și mare inspirator, peste ani, al psihogenezei intelectuale în descoperirea principiilor procesului

educațional spre personalitate. Considerat, pe bună dreptate, un pedagog al timpului cu pronunțate legi draconice, se înscrie notoriu în Pedagogia Timpului, în Istoriografia Tehnologiilor Umanist - Personale cu studii solide și riguroase, scrise dintr-o perspectivă originală, chiar inedită.

Dumitru Patrașcu a devenit doctor habilitat cu o teză bine conturată în istoria pedagogiei: *Fundamentele pedagogice ale dirijării procesului de pregătire a elevilor pentru muncă în Republica Moldova.* Toată activitatea și-o dedică cunoașterii și cercetării, evaluării procesului pedagogic privit prin prisma regulilor logice. Vorbirea fluentă și cunoașterea în profunzime a limbii române i-a permis să descrie cu minuțiozitate dezvoltarea personalității prin dinamica studierii și învățării cooperante. A scris și continuă să scrie numeroase studii, articole, lucrări științifice și cărți de istorie pedagogică. Este autorul monografiei Tehnologii educaționale, care nu constituie o simplă înșiruire de forme și metode esențial pedagogice, de management educațional, ci este o lucrare pentru publicul larg, doritor să raporteze existența actuală la dimensiunea timpului istoric îndelungat, și o veritabilă sinteză inspirată de intenția autorului de a oferi o bună și autentică Lecție cu un înalt randament de măiestrie pedagogică. Este un volum riguros ca structură, filtrat și conturat de tot ceea ce pedagogia Basarabiei românești putea aduna mai bun și mai bine într-un impresionant proiect educațional. În mod logic și firesc, compartimentul instructiv-educativ a fost realizat cu succes. Este vastă și complexă descrierea pedagogiei și activității intelectuale.

Ca orice cărturar adevărat, profesorul universitar Dumitru Patrașcu a reușit să facă din scrierile sale mai mult decât o simplă profesie sau pasiune zilnică. Pentru El, lucrările sunt un mod activ de viață. De fapt, sunt viața însăși. În urma lecturii cărții, m-am gândit involuntar: metafora textului notează scriitorul de valoare, care este permanent în căutarea educației ființei umane. Prin toată materia scrisă, autorul s-a manifestat ca revoltatul fără răgaz și pedagogul cel mai implicat social, cel mai ludic. Despre orice ar scrie în acest domeniu al educației, Dumitru Patrașcu rămâne profund angajat în „**c**etatea învățării active", în „*citadela tehnologiilor moderne*". Important este, că tehnologiile pedagogice nu au pierdut, cu bună știință, din caracterul literar, ceea ce face lucrarea mai atractivă și sensibilizează interesul lecturii de studiu.

Cartea – alfabetul vieții

Învățăturile din psihologie și știința socială complexă din pedagogie, care cu înalt randament și reușită s-au întrunit în lucrările lui Dumitru Patrașcu, m-au definit personal prin canoanele formării relațiilor sociale de psihologie în dezvoltare. Abordarea științifică a lucrărilor profesorului universitar Dumitru Patrașcu mi-a oferit oportunitatea de a pune în aplicare practică a modalității eficiente de îmbunătățire a studierii funcțiilor pedagogice și de implementare a lor în toate sferele vieții. Atunci și numai atunci este posibil să se prevadă eficiența activităților educaționale și cele cognitive. Cu certitudine, eu am reușit

să determin cu succes sarcinile teoretice de cele practice, misiunile și funcțiile pedagogiei, formulate pe baza principiilor științifice, incluse în activitatea reală. Cunoașterea legilor care guvernează educația mi-a oferit formarea profesională a individului și dezvoltarea mijloacelor optime de soluționare a sarcinilor de bază ale dezvoltării uman personale.

Lucrările practice ale lui Dumitru Patrașcu au la bază o delimitare clară a ideilor de zi cu zi și a cunoștințelor științifice. Acestea sunt reflectate în practica zilnică de continuă educație și formare a personalității. Ele constituie rezultate generalizate ale experienței, care sunt reprezentate pe categorii concrete, legi, metode și principii ale organizării procesului pedagogic. „*Formarea acestei științe,* constată profesorul universitar Dumitru Patrașcu*, a fost însoțită de o demarcare treptată a conceptelor, care a devenit o condiție prealabilă pentru formarea a trei categorii pedagogice: educație, educație, educație. Obiectivul principal se reflectă în societatea istorică pentru formarea generațiilor viitoare cu funcții publice și vaste roluri sociale. Acest set de sisteme determină: conținutul, natura și obiectivele în pedagogie, psihologie și marketing și, sunt în conformitate cu tradițiile etno-naționale cu particularități social-istorice prin ierarhia valorilor umane*”.

Eu am reușit! Am transferat intenționat cunoștințele, experiența de viață, modul de activitate, fundamentele culturii și științei în practica de zi cu zi. Dumitru Patrașcu a reușit să valoreze educația cu mai multe fațete, care include mai multe activități: formarea studenților prin relații valoroase pentru societate și un set de măsuri privind formarea și educația. Personal, am preluat rezultatul unor observații concrete transpuse într-o formă literar-științifică. Nu se poate vorbi de o rigoare științifică, ci despre un limbaj cu un caracter prescriptiv și constituit dintr-un corp de recomandări pentru practica educativă. Aceste concepte constituie rezultatul generalizării experienței sau a unei deducții logice.

Învățământul cunoaște o nouă fază în evoluția sa. Pedagogia, psihologia, marketingul s-au conturat în lucrările de excepție ale doctorului habilitat prin fenomenul educativ, prin implicațiile sale în dezvoltarea personalității umane, prin sfera fenomenului educațional, prin pronunțatele principii și reflecții pedagogice care sunt stocate în ansambluri de teorii consistente fenomenului educațional și în legitățile care-l guvernează. Orizont al activității umane, profesorul universitar a oferit un suport conceptual adecvat corelării diferitor orientări și curente pedagogice. Am deslușit filosofia procesului educațional prin competența de specialitate, prin diapazonul cultural larg, prin libertatea în judecată și decizie, prin moralitate, voință, conștiință civică, responsabilitate în rolurile sociale, solidaritate umană, printr-un sistem de valori esențiale: națională, universală și cea a epocii contemporane.

Azi, când specificul civilizației actuale, în care schimbarea este tot mai accelerată și mai amplă, Dumitru Patrașcu poate fi conceput ca doctor cu înalt grad de pregătire omnilateral dezvoltată, caracterizat de conceptul lumii

contemporane prin: universalitate, globalitate ce se manifestă în toate sectoarele vieții, interdependență cu soluții inter- și pluri- disciplinare, bazate pe cooperare, constituie o revoluție cu soluții pregătite pentru ca Omul să poată crea schimbările. Imperativele create cer o soluție educațională, cer un răspuns al sistemelor educativ-psihologice, ceea ce ne pune la dispoziție creația profesorului universitar, doctorului habilitat Dumitru Patrașcu.

Tatiana Croitor, fostă doctorandă

PROFESORUL DUMITRU PATRAȘCU – PROMOTOR AL PEDAGOGIEI CONTEMPORANE

Născut într-o familie de țărani din satul Domulgeni, raionul Florești, în data de 21 iulie, 1951, pe parcursul vieții a devenit unul dintre cei mai dotați specialiști în domeniul pedagogic. Capacitățile de investigator le-a demonstrat de la o vârstă fragedă: a absolvit școala de opt ani din satul natal, ulterior devenind elev al Tehnicumului Politehnic din Bălți și, concomitent, a făcut studii medii la școala serală nr.3 din acest oraș. Absolvindu-le pe ambele cu succes, a devenit profesor de instruire prin muncă și desen liniar, apoi, după serviciul militar, a devenit student la două facultăți diferite: la Institutul Politehnic din Chișinău, facultatea Mecanică și Institutul Pedagogic „Ion Creangă", facultatea Matematică, pe care le-a absolvit în a. 1978 și 1979.

Fiind o fire dotată cu chibzuință, cu capacități remarcabile în domeniul investigațiilor științifice, merge la studii doctorale la Moscova, în domeniul pedagogic, cu specializarea în domeniul politehnizării școlii medii prin sistemul de educație prin muncă, care mai târziu i-a servit și ca temă a tezei de doctor în pedagogie, pe care a susținut-o cu succes în anul 1984, iar în anul 1990, în baza celor relatate și a publicațiilor de profil, i se acordă gradul științifico-didactic de conferențiar universitar.

În 1994 susține teza de doctor habilitat în pedagogie cu tema: *Fundamentele pedagogice ale managementului procesului de pregătire a elevilor pentru muncă în Republica Moldova*, iar în anul 1996 i se acordă gradul științifico-didactic de profesor universitar la catedra Bazele științifice ale dirijării școlii, la Universitatea Pedagogică „Ion Creangă"din Chișinău.

Publicațiile științifice ale profesorului universitar Dumitru Patrașcu au un caracter polivalent. Profilul pedagogic este reflectat predominant în studiul capital „Tehnologii educaționale", în volum de 704 pagini (recenzenți: dl Virgil Mândâcanu, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar și Mihai Paiu, doctor în pedagogie), unde în mod enciclopedic și pedagogic au fost oglindite problemele delimitării conceptuale în evoluția noțiunii de tehnologie educațională, lucrarea având un profund conținut de enciclopedie pedagogică.

Alte probleme care l-au preocupat pe pedagogul Dumitru Patrașcu au fost și cele economice, între care e de menționat lucrarea cu titlul „Managementul strategic al integrării economice a Republicii Moldova în UE”, publicată în anul 2010 în culegerea „Teoria și Arta Administrării Publice”, editată de Academia de Administrare Publică, lucrare care are o tangență cu tematica tezei de doctor habilitat în economie a domnului Capațina Grigori, cu care a colaborat timp îndelungat.

Concomitent, profesorul D. Patrașcu a desfășurat o largă activitate de pregătire a doctoranzilor în domeniu; sub conducere domniei sale au susținut teza de doctor în pedagogie 25 de cercetători, printre care este și subsemnata.

A desfășurat și o activitate administrativă, fiind, în diferite perioade, șef de cabinet la Institutul de Perfecționare a Cadrelor Didactice, șef de laborator științific la Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” din Chișinău, șef-catedră la Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” din Chișinău și șef de Direcție - Management Public al Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova.

A conlucrat cu un șir de savanți din R. Moldova – N. Bucun, Vl. Guțu, V. Gh. Cojocaru, V. Andrițchi, N. Silistraru ș.a.; din România – S. Cristea, A. Stoica, D. Copilu ș.a.; din Federația Rusă – C. N. Cathanov, Iu. C. Vasilev, V.A. Poliakov, I. A. Sasova, T. I. Șamova ș.a.

Pe parcursul anilor, a fost decorat cu distincții de stat ale R. Moldova și a Federației Ruse.

Dintr-o privire retrospectivă a celor 51 ani de activitate pedagogică și 41 ani de de muncă asiduă ca cercetător în domeniul științelor educației, omagiatul se prefigurează ca o personalitate complexă, ce urmăreşte stăruitor o serie de probleme fundamentale ale societăţii, foarte variate şi cu mare dorinţă împărtăşeşte propriile idei cu întreaga comunitate. Această aniversare este un emoţionant prilej de venerare şi omagiere a colegului nostru, pe care îl privim cu respect şi-i aducem cuvenitul cuvânt de laudă.

Cu toată consideraţia şi cu profundă recunoştinţă,
Valentina Capațina, doctor în pedagogie, conferențiar universitar la Academia de Studii Economice a Moldovei;
Grigore Capațina, doctor habilitat în economie, doctor în pedagogie.

ASCENSIUNE ÎN VIAȚĂ ȘI PROFESIE

Domnul Patrașcu Dumitru, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, a debutat în activitatea sa profesională, ca absolvent al facultății Matematică, Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă”, studiind concomitent la specialitatea „Inginer mecanic”, Universitatea Tehnică din Chișinău.

Doctoratul și postoctoratul în pedagogie le-a făcut la Moscova, în perioada anilor 1981-1994. Dl Patrașcu Dumitru s-a impus cu ardoare deosebit de consecventă în activitatea rodnică și fructuoasă în domeniul pedagogiei. În anii 1970-1971, a activat în calitate de profesor de educaţie tehnologică la şcolile medii nr 10, 13, 1, 28, la Liceul Teoretic „Principesa Natalia Dadiani”, or. Chişinău

1979-1981, șef al cabinetului „Educaţie prin muncă şi orientare profesională” la Institutul Republican de Perfecţionare a Cadrelor Didactice, Chişinău.

1984-1986, metodist la Institutul Republican de Perfecţionare a Cadrelor Didactice, Chişinău;

În anii 1998-2005, a activat în calitate de șef al catedrei „Pedagogie şi psihologie”, Universitatea Tehnică, Chişinău, șef de catedră, Facultatea de Perfecționare a Cadrelor, UPS „I. Creangă”.

Dl Patrașcu Dumitru a condus Activitatea Centrului de Perfecţionare şi Recalificare a Cadrelor din cadrul UTM, organizând diferite seminare, conferințe pentru cadrele didactice din învăţământul profesional tehnic.

Din a. 1986 până în prezent, activează în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, la catedrele „Bazele ştiinţifice ale dirijării şcolii”, „Management educațional”, „Științe ale educației și management”. Concomitent, s-a afirmat ca profesor asociat, predând la catedra de „Pedagogie şi psihologie”, Universitatea de Stat din Moldova, la Catedra de pedagogie, Universitatea de Stat din Comrat și la Universitatea de Stat Tiraspol. A organizat și organizează ieșiri pe teren, întâlniri cu cadrele didactice din școli, raioane, făcând schimb de experiență dintre cunoștințele teoretice cu cele practice, întărind legătura dintre școală și universitate, contribuind astfel la promovarea imaginii universității pedagogice.

Prin Decizia Consiliului de Conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație**,** cu privire la formarea Consiliilor Științifice Specializate pentru susținerea tezelor de doctor, dl Patrașcu Dumitru a fost desemnat

Președinte al Consiliului Științific Specializat D 531.01 la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” și la Universitatea de Stat din Tiraspol, cu dreptul de a organiza susținerea tezei de doctor în științe pedagogice;

Dl Patrașcu, prin activitatea depusă, prin erudiție și devotament pedagogic, s-a impus în lumea academică ca un profesionist de înaltă calitate, dascăl, promotor și formator a cadrelor științifice.

În decursul activității sale fructuoase, numai în perioada anilor 2006-2021 a fost conducător la peste 26 de teze ale doctoranzilor în diferite domenii de cercetare pedagogică, cum ar fi:

- În domeniul cunoașterii științifice;
- În domeniul formării cadrelor pedagogice, formării profesorilor de psihologie, de informatică;
- Formarea cadrelor manageriale la nivel școlar și comunicare;
- Formarea cadrelor inginerești și muncitorești;
- Calității învățământului preuniversitar și universitar;
- În domeniul dezvoltării creativității (elevilor, a cadrelor didactice, a studenților), al dezvoltării competențelor comunicative, al eticii deontologice și culturii pedagogice, al leadershipului, al competenței investigaționale, competenței economice, antreprenoriale, al dezvoltării competențelor ecologice etc.

Dl Patrașcu Dumitru printre primii s-a implicat în realizarea mai multor proiecte internaționale, cu impact național: Proiectarea curriculumului învățământului gimnazial, proiectul Băncii Mondiale; proiectul Management educaţional preuniversitar, proiectul Fundaţiei SOROS; Proiectul Evaluarea în învăţământ, proiectul Băncii Mondiale; Proiectul Elaborarea curriculumului învăţământului secundar profesional, proiectul TACES; proiectul „Reforma învăţământului general obligatoriu în Republica Moldova”, componenta „Perfecţionarea învăţătorilor” cofinanțat de Guvernul Republicii Moldova şi Banca Mondială; proiectul „Formarea formatorilor pentru implementarea curriculumului învăţământului secundar profesional”, proiectul „Dezvoltarea competenţelor profesionale a cadrelor didactice şi manageriale preuniversitare în tehnologia e-Educaţie de formare continuă” etc.

O activitate atât de prodigioasă şi prestigioasă conturează pregnant profilul omului de știință, capabil să îmbine în mod atât de reușit calităţile unei personalități erudite cu cele ale unui dascăl, pedagog, ale unui inginer, cu cele ale unui manager. Acest fapt se argumentează prin traseul activității exersate de această personalitate notorie.

Prin ordinul prezidențial al Republicii Moldova nr.495, din 12.08.2010, privind formarea comisiei de admitere și selecție a Academiei de Administrație Publică, de pe lângă președintele Republicii Moldova (publicat la 17-08-2010 în Monitorul Oficial № 148-149, articol № 524), în semn de înaltă apreciere a meritelor deosebite în dezvoltarea învăţământului universitar, pentru contribuţie substanţială la pregătirea specialiştilor de înaltă calificare şi activitate didactico-ştiinţifică prodigioasă, dl Patrașcu Dumitru a fost ales în componența comisiei nominalizate, în calitate de șef al Departamentului management public.

Prin ordinul № 485-V. Chișinău, din 12 august, 2010, Dl Patrașcu Dumitru, a fost inclus în lista experților revistei științifico-practice „Vector European", USEM, compartimentul psihologie

Dl Patrașcu Dumitru a abordat o temă de mare interes şi actualitate: legătura dintre ştiinţă şi conştiinţă, impactul pedagogiei în formarea capitalului uman, exprimându-şi convingerea că *nu există activitate umană mai captivantă decât cea dedicată ştiinţei pedagogice, înţelegând prin aceasta legătura indispensabilă dintre teorie şi practică, dintre pedagogie, psihologie, management și resurse umane*.

Dl Patrașcu Dumitru a publicat peste 250 de lucrări științifice și articole în reviste de specialitate, a prezentat comunicări ştiinţifice la conferinţe naţionale şi internaţionale. Este autor de monografii, manuale, suporturi de curs. Printre lucrările reprezentative, pot fi menționate: monografiile „Metodologia cercetării şi creativităţii psihopedagogice", UPS „I. Creangă", 2002; „Dezvoltarea aptitudinilor creative ale studenţilor la profilul inginer-pedagog", UPS „I. Creangă", 2012; manualele „Managementul conflictului în sistemul educaţional", Relama, 2016; „Leadership educațional", UPS „I. Creangă", 2019 etc.

Decorat cu ordine şi medalii pentru merite în activitatea de cercetare ştiinţifică și pentru contribuţii semnificative la dezvoltarea învăţământului preuniversitar și universitar, Dl Patrașcu Dumitru, ca personalitate notorie, este deținător a mai multor diplome și distincții.

Dl Patrașcu, doctor habilitat, profesor universitar, se află la orizontul celei mai frumoase vârste – vârsta unei limpezi conştiinţe de sine, a unei maturităţi asumate, a unei creativităţi aşezate, o vârstă de bilanţ şi analiză, vârsta certitudinii senine, dar şi a îndoielii interpelatoare, sensibilă însă la provocările visurilor îndrăzneţe.

La mulți ani, domnule Patrașcu Dumitru!

Ecaterina Zubenschi,
doctor în științe pedagogie. conferențiar

OMAGIU MULT STIMATULUI CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC DUMITRU PATRAȘCU

ا الدكتور يوسف حمد القدري حصلت على شهادة الدكتوراه في عام 2001 حيث كان السيد الانسان البرفيسور الدكتور دميتري بتراشكو المشرف العلمي على رسالتي حيث انه لم يتوانى يوما في تقديم المساعدة لي وكنت اتصل معه في اي وقت والتقي معه في الجامعة وفي بيته ولم ينزعج يوما من طلبته لانه كان دوما محبا لعمله ولطلبته وكان يساعدني دوماً وانا رأيت في المشرف والاخ والصديق والانسان والعالم الذي كان يقدم علمه لطلبته ولم يبخل علينا يوماً بعلمه لذا اقول جزيل الشكر. لهذا البرفسور الرائع وهنيئاً لجمهورية ملدوفا بمثل هؤلاء الدكاترة الذين يقدمون العلم لطلبتهم وقول لكم الى اللقاء ان شاء الله

يوسف حمد القادري

My name is Dr Yousef Hamad Al Qadri. I obtained my PhD in 2001, and Professor Dr. Dumitru Patrașcu was the scientific supervisor for my thesis, who never hesitated to provide me with assistance and support. Professor Dr Patrașcu stook out in our faculty for being compassionate and supportive, and a professor who loves his work and students. He was more than a supervisor to all of us, he was a friend who enlightened us with his knowledge for which I am most thankful. I would like to congratulate the Republic of Moldova for having professors who provide unlimited knowledge and support to their students and Dr Patrașcu for being the supervisor we all love.

Yousef Hamad Al Qadri

Numele meu este Dr. Yousef Hamad Al Qadri. Am obținut doctoratul în 2001, iar profesorul Dumitru Patrașcu a fost conducătorul științific al tezei mele, care nu a ezitat niciodată să-mi ofere asistență și sprijin remarcându-se prin compasiune și susținere și ca un profesor care își iubește munca și studenții. El a fost mai mult decât un coordonator științific pentru noi toți: a fost un prieten care ne-a luminat cu cunoștințele sale pentru care îi sunt foarte recunoscător. Aș dori să felicit Republica Moldova pentru că are profesori care oferă cunoștințe și sprijin nelimitat studenților. Domnului Dumitru Patrașcu vreau să-i mulțumesc pentru că a fost coordonatorul pe care îl iubim cu toții.

Yousef Hamad Al Qadri,
doctor în științe pedagogice, Iordania

OMAGIU DOMNULUI PROFESOR DUMITRU PATRASCU CU PRILEJUL ANIVERSĂRII A 70 DE LA NAȘTERE

Înalta semnificaţie a acestui eveniment mă obligă să-mi răscolesc amintirile perioadei de activitate profesională, identificând momentele de bun augur, când pentru prima dată l-am cunoscut pe mult stimatul pedagog, cercetător, inginer, profesor şi om de o rară cumsecădenie, domnul Dumitru Patraşcu.

Îmi aduc aminte cu lux de amănunte de acea toamnă a anului 1996, când am avut fericita ocazie să particip la lecţiile de psihopedagogie predate de domnul profesor Dumitru Patraşcu cadrelor didactice tinere, proaspeţi absolvenţi ai Universităţii Tehnice a Moldovei, care făceau primii paşi în spiralul educaţional şi ştiinţific ingineresc. Am rămas surprins de prestaţia dumnealui, de tactul şi măiestria pedagogică, ţinuta morală şi profesională, de modul de abordare a legităţilor psihopedagogice în contextul învăţământului ingineresc, care m-au răscolit sufleteşte într-atât, încât în acelaşi an, din fluxul de audienţi prezenţi, la recomandarea dlui profesor, am fost admis la studii doctorale în cadrul UPS „I. Creangă”, la specialitatea „Teoria şi metodologia instruirii pe obiecte”.

Dumitru Patrașcu cu Mihai Bencheci la biblioteca din s. Pripiceni, r. Rezina, 2021

Dumitru Patrașcu cu Mihai Bencheci la răstignirea mănăstirei Sf. mare Mucenic Dimitrie din s. Pripiceni, r. Rezina, 2021

Îmi aduc aminte în amănunte perioada de la numirea temei de cercetare şi însăşi perioada de cercetare. Tema ţinea de teoria proiectării curriculumului în învăţământul ingineresc tehnic. Pentru acea perioadă, termenul curriculum abia îşi făcea loc în uzul educaţional, iar pentru cei încadraţi în cercetările curriculare în învăţământul ingineresc prezenta cu totul ceva nou.

Domnul profesor Dumitru Patraşcu, de fiecare dată încrezător în sine, ferm în acţiune, convins în rezultate bune şi foarte bune, a dat start cercetării necunoscutelor domeniului ingineresc. La acel moment, doar dânsul avea deplina capacitate de a îndruma şi a monitoriza acest domeniu de cercetare. Apreciez înalta responsabilitate pe care o posedă domnul profesor acceptând coordonarea şi monitoringul procesului de cercetare şi abordare a unei astfel de tematici necunoscute, dar de o importanţă şi perspectivă majoră, rezultatele fiind palpabile abia în zilele de azi.

Domnia sa a ştiut să mă îndrume corect şi părinteşte, să mă orienteze privind lucrul asupra tezei, să mă formeze ca tânăr cercetător, ca om, ca să mă simt împlinit şi din punct de vedere profesional.

Dl profesor a fost persoana care m-a încurajat, m-a motivat şi m-a ajutat să mă ridic ori de câte ori cădeam, m-a susţinut, m-a instruit, m-a învăţat cum să învăţ, m-a format ca pedagog şi ca cercetător în domeniul pedagogiei vocaţionale, mi-a dat aripi ca să zbor, m-a format ca personalitate, eu fiind primul care am explorat domeniul pedagogiei vocaţionale.

Nu a fost deloc uşor să explorezi un domeniu nou, mai ales pentru un tânăr venit din domeniul ingineriei. Fiind coordonatorul tezei, graţie spiritului organizatoric ce îl caracterizează, competenţei, profesionalismului, ţinutei demne în lumea ştiinţifică şi academică, a ştiut cum să instrumenteze şi să mobilizeze în firea mea la maximum posibilităţile, realizând şi materializând o cercetare prin susţinerea de teza, fiind pentru Republica Moldova o premieră în domeniul teoriei şi metodologiei instruirii profesionale.

Efortul depus în formarea mea ca cercetător este pe măsură, eu fiind continuatorul şcolii dumisale. Domnul Dumitru Patraşcu merită apreciere şi tot respectul din partea mea pentru modestia, omenia, insistenţa şi cumsecădenia demonstrate, pentru timpul şi răbdarea acordate. Plec fruntea în faţa Măriei Sale şi îi spun un mare mulţumesc pentru toate câte a făcut, pentru faptul că a reuşit să-mi modeleze caracterul, puterea de voinţă, să-mi sensibilizeze şi să-mi dezvolte abilităţile înnăscute.

Mereu fiind în topul cercetărilor de valoare, distinsul profesor şi coordonator ştiinţific se bucură sincer de rezultatele obţinute de discipolii săi. Mă simt onorat şi mă bucur nespus de mult că, de rând cu alţi discipoli formaţi de dumnealui, fac şi eu parte din familia şcolii lui de cercetare, mă bucur de posibilităţile şi oportunităţile pe care mi le-a oferit. Când vorbim de şcoala domnului profesor Dumitru Patraşcu, mă cuprinde un sentiment de mândrie – am fost şi eu unul dintre doctoranzii Dumnealui, fapt care mă marchează şi mă

motivează spre alte culmi de cercetare. Acest argument se încununează în studiile de postdoctorat la care domnia sa este şi consultant ştiinţific.

Fiind întrebat în ce constă celebritatea, dl profesor Dumitru Patraşcu explica şi argumenta că ea constă în omenie, în a ajuta pe aproapele, a te bucura de succesele lui. Ori de câte ori era necesar, cobora la nivelul discipolului său şi cu tact, cu răbdare, cu multă dragoste şi înţelegere, cu măiestrie pedagogică te orienta şi te purta pe undele întrebărilor solicitate ca să fie pe înţeles. La mult stimatul nostru profesor profesionalismul şi înţelepciunea stau în capul mesei. Ca să fiu sincer, pentru mine domnul profesor reprezintă o enciclopedie: de fiecare dată, la dumnealui găseşti răspuns la toate întrebările ce te frământa. Răspunsurile fiind scurte, dar destul de clare, pătrunzătoare şi înţelepte, te ridică şi te încurajează ca să atingi noi culmi, să tinzi să devii ca dumnealui, să te apropii de nivelul pregătirii dumnealui, să zbori în lumea visurilor reale.

Cu priviri clare în perspectivă, cu zâmbet sincer pe faţă, mereu muncind în brazda cercetărilor, de fiecare dată găseşte timp să te asculte, să te înţeleagă, să-ţi dea o povaţă şi o lecţie de viaţă, este gata să te ajute în orice situaţie. Ori de câte ori te îmbrăţişează cu privirea caldă, şi cu fraze înţelepte, binevoitoare, se interesează de sănătate, de familie şi, desigur, de partea profesională. În discuţiile cu dumnealui, savurezi o plăcere extraordinară şi primeşti acea încărcătură emoţională necesară pentru a-ţi realiza scopurile în viaţă. Merită pe bune toată aprecierea şi respectul.

Se spune că „măsurariul" vieţii unui om nu constituie anii trăiţi, dar faptele, realizările, respectul faţă de cei ce-l înconjoară şi aprecierea acestora. Domnia Sa este un om cu literă mare, este o personalitate notorie pentru Republica Moldova, faptele şi acţiunile dumnealui ne mărturisesc de la sine acest lucru. Multitudinea de discipoli bine pregătiţi, cercetările abordate şi realizate, cărţile, ciclurile de prelegeri, articolele publicate şi participările la diverse seminare, conferinţe, mese rotunde cu conotaţii diverse, ne conving despre maturitatea sa ştiinţifică, profesionalismul şi nivelul înalt de competenţă.

Personal, mă bucur nespus de mult că fac şi eu parte din cercul domnului profesor, mă bucur că mi-a oferit o astfel de ocazie, de care, poate, nu au avut parte alţii. Pentru aceasta, cu tot respectul mă închin şi îi strâng mâna cu drag. Consider că sunt un norocos în viaţă, manifestarea plenară a acestui parteneriat a fost că Dumnezeu l-a încrustat adânc în viaţa mea, iar eu, în semn de recunoştinţă, i-am făcut un loc în sufletul meu, alături de persoanele cele mai apropiate.

Se spune că dacă doreşti să fii bogat, atunci trebuie să dai mâna cu un bogat, iar dacă doreşti să fii înţelept, trebuie să fii prieten cu un înţelept. Este o mare plăcere să fii sub aura Domniei Sale. Fiind la vârsta înţelepciunii, între personalităţile asociate pedagogiei vocaţionale figurează la un loc de cinste şi apreciatul profesor, pedagog, inginer, om de mare responsabilitate, Dumitru Patraşcu.

Ajuns în togă de septuagenar, domnul profesor Dumitru Patraşcu este înconjurat de nimbul bunătăţii, al cumsecădeniei, al profesionalismului, al omeniei şi al înţelepciunii. La acest popas între decenii, sunt onorat să adresez cu respect un mesaj de felicitare în ziua care se completează frumosul buchet al vieţii. Vă doresc, domnule profesor, multă sănătate, ani fericiţi înainte, sentimente de satisfacţie şi înălţare sufletească, inepuizabilă energie creatoare, excelentă forţă fizică şi spirituală, armonie spirituală alături de cei dragi, putere de muncă şi să aveţi bucuria de a vedea împlinirea cercetărilor D-stră şi ale discipolilor pe care i-aţi format şi i-aţi ndrumat.

De asemenea, Vă urez profunde sentimente de respect şi admiraţie pentru calităţile deosebite pe care le deţineţi: principialitate, corectitudine, onestitate, verticalitate, bunăvoinţă, mărinimie. Aceste calităţi personale vă caracterizează ca profesor universitar, savant şi coordonator ştiinţific, talent înalt apreciat, valorificat în activitate prodigioasă pe care o desfăşuraţi pe tărâmul ştiinţific şi educaţional.

Bunul Dumnezeu să Vă aibă în pază şi să Vă picure din energia şi bunătatea cerească. Doamne ajută!

Mihail Bencheci, dr. conferențiar,
Universitatea Tehnică a Moldovei

CUVÂNT DE FELICITARE
DOMNULUI PROFESOR DUMITRU PATRAȘCU

Mult stimate Domnule Profesor Dumitru Patrașcu, întreaga activitate a dvs. în domeniul educației, cercetării și inovației este marcată de o istorie personalizată a carierei de om de știință, o carieră strălucită, demonstrată prin realizări impresionante la vârsta marilor împliniri. Pe parcursul anilor, ați activat cu succes pe tărâmul științei, ați deținut funcții manageriale importante.

Spiritul inovațional, luciditatea, capacitățile organizatorice avansate și gândirea strategică – sunt doar unele dintre calităţile cu care natura v-a înzestrat cu prisosință și care, fiind explorate din plin, v-au plasat în avangarda personalităților notorii din ţară şi de peste hotare. Vă apreciez dimensiunea personalității dvs. pentru meritele deosebite în fundamentarea domeniului *Managementul educațional în Republica Moldova* și pentru rezultate științifice remarcabile implementate cu succes în învățământul preuniversitar și cel universitar.

Sunteți cel care ați realizat inovații științifice spectaculoase în domeniile explorate, grație vastei activități științifice, activitate susținută de un număr impunător de cărţi, studii monografice, articole și participări la simpozioane,

conferințe naționale și internaționale de mare anvergură, cu impact asupra dezvoltării științelor educației din Republica Moldova.

Vă apreciez mult pentru că faceți parte din categoria conducătorilor științifici consacrați, care se identifică cu temele de cercetare ale studenților, masteranzilor și doctoranzilor până la ultimul detaliu, fiind pasionat de formarea cadrelor didactice și dovedind o energie creatoare de nestăpânit.

Toate acestea constatări reprezintă doar un segment din prodigioasa activitate pe care aţi desfăşurat-o în mediul academic.

Domnule Profesor Dumitru Patrașcu, vă transmit cordiale felicitări şi urări de bine cu prilejul aniversării a 70-a din ziua naşterii, consemnată pe 21 iulie, anul curent. Jubileul DVS este drag tuturor celor care au menirea de a semăna înţelepciune, bunătate, eternitate. Vă admir sacrificiul de care dați dovadă în aceste vremuri deloc ușoare pentru țara noastră și vă urez noi succese, realizări frumoase întru prosperarea Științelor Educației din Republica Moldova. Sunt ferm convinsă că munca DVS va dăinui peste ani, iar cei pe care i-ați format și cărora le-ați sădit dragostea pentru știință vor duce, la rândul lor, mai departe zestrea pe care ați creat-o cu atâta generozitate și pricepere. Vă urez deschiderea unor noi orizonturi pentru investigaţii şi cercetări valoroase! Şi nu în ultimul rând,vă doresc multă SĂNĂTATE!

Cu profund respect,
Nadejda Ovcerenco,
doctor, conferențiar universitar,
UST, or. Chișinău

O M A G I U
CU OCAZIA ANIVERSĂRII A 70 ANI DE LA NAȘTERE PROFESORULUI PATRAȘCU DUMITRU

Domnul Dumitru Patrașcu este o personalitate remarcabilă a comunității academice, cu o vastă experiență pedagogică, cu renume internațional, cu o verticalitate profesională.

A fi pedagog e o vocație – aceasta este o sintagmă, ce caracterizează traseul activității didactice și științifice a dlui Profesor.

O personalitate care dezvăluie multe calități omenești, precum modestia, încrederea, bunătatea, perseverența, toleranța, mărinimia, îngăduința. Printre calitățile enumerate, menționez că dumnealui este un om cu suflet mare, binevoitor, care de multe ori vine în ajutor cu sugestii de viață.

Sunt unul dintre numeroșii discipoli pe care îi are domnul Profesor.

În calitate de conducător științific al tezei, dumnealui a contribuit enorm la formarea mea profesională. În colaborare cu domnul Profesor, am realizat cu succes teza de doctor, îndrumat pe tărâmul profesional.

Fiind un etalon al profesionalismului și, totodată, al modestiei, domnul Profesor este devotat mereu profesiei de pedagog.

Domnia Sa este un Profesor de certă valoare profesională, care este un model de urmat pentru studenți, masteranzi, doctoranzi!

Prin realizările pe care le aveți, stimate Profesor, contribuiți enorm la prosperarea sistemului de educație din Republica Moldova!

Fie ca discipolii Dvs., în care ați investit atâta suflet și dăruire de sine, să Vă îndreptățească așteptările, să moștenească devotamentul care vă caracterizează!

Stimate domnule Profesor, vă doresc multă sănătate, gratitudine, performanțe și armonie!

Sunt profund recunoscătoare. Respect și plecăciune pentru Dvs., stimate Profesor, pentru munca pe care o depuneți!

Elena Vinnicenco,
doctor în pedagogie

ЛЮБИМЫЙ УЧИТЕЛЬ И ДРУГ

Любимый учитель и друг – Дмитрий Яковлевич Патрашку. Ученый, распространитель передовых идей и знаний, человек активной позиции в деле организации современного образования. В 2009 г. мне выпала честь встретиться с этим замечательным человеком. Он целеустремленно приобщал к научному поиску молодых педагогов. Я оказалась в числе счастливчиков, стала его докторанткой и единомышленницей.

Талант Дмитрия Яковлевича заключается в эффективной организации учебной деятельности аспирантов, где невозможно без авторитета личности педагога и человеческой притягательности, без доброжелательности и взаимной симпатии. Эффект человеческой притягательности возникает не только благодаря эрудиции и интеллектуальной развитости Учителя, но и вследствие его педагогического таланта, интереса и любви к своим последователям.

Для совершенного владения своим мастерством, он много и упорно трудится. Требователен профессор и к аспирантам (из личного опыта), убеждая, что в процессе труда приобретается полезный жизненный опыт, совершенствуется необходимый комплекс знаний, умений и навыков, устраняется разрыв между пониманием сущности творческих задач и нахождением наиболее правильных способов их решения. Он всячески приучает нас к усердию и систематичности в труде, к организованности и настойчивости, способствует формированию характера, закалке воли.

Во время учебы я старалась как можно больше времени бывать в корпусе дополнительного образования, где проходили занятия по повышению квалификации преподавателей, я наблюдала за работой профессора, приобретала новые навыки, постигала азы профессии, училась педагогическому искусству. Я никогда не слышала, чтобы Дмитрий Яковлевич на кого-то повышал голос, сердился или злился. Он всегда

уравновешенный и доброжелательный, одинаково тактичный со всеми, будь то студент I курса или коллега-профессор. Главным одобрением достигнутого результата в работе является похвала и в этот момент казалось, что и горы можно свернуть. Но если он видел, что дело не движется и подготовка недостаточна, то прекращал разговор, закрывал черновики, клал их на угол стола и спокойным, но твердым голосом говорил, что нужно переделать. После этого приходилось работать сутками, ведь «ночью приходят самые гениальные идеи».

Изучая труды Дмитрия Яковлевича, невозможно не заметить глубины и научности разработки проблем педагогики. Работа с ним отличается насыщенностью, эмоциональностью, целенаправленностью в достижении поставленной цели, ведь педагогический процесс для Дмитрия Яковлевича представляется ответственным, творческим актом, живым, глубоко интересующим его делом. Замечания всегда лаконичны, конкретны и предельно ясны. Как педагог он терпелив в работе со студентами, магистрантами, докторантами, проявляющими интерес и любознательность.

Одним из излюбленных методов работы Дмитрия Яковлевича является анализ и синтез содержания научных работ, а также глубокое и серьезное изучение текста работы, так как от правильных взаимоотношений слова зависит смысловая точность и внутренняя логика в изложении материала. Хочется заметить, что умелое и грамотное обращение к слову и к научному источнику–характерная черта любимого профессора. Помню, как мы вычитывали текст каждой публикации, искали нужные слова, помогающие точно передать содержание и характер, настраивались на размышления и рассуждения о том, как правильно подобрать грамматическую конструкцию. При этом он всегда говорил: «Твоя работа становится лучше».

В системе педагогических идей Дмитрия Яковлевича особое место занимает проблема педагогических технологий. Разработка технологии педагогического становления для начинающих преподавателей вузов легла в основу моей докторской диссертации. Мы убеждены, что успешное становление начинающего педагога в профессиональной деятельности, полноценная самореализация в ней во многом обусловлены тем, насколько удается в период адаптации сориентироваться в поисках собственного пути профессионального становления, убедить в том, что рост профессионального мастерства зависит от личностного саморазвития и самосовершенствования.

Работа над диссертацией была наполнена живым процессом творчества, поиска того единственно верного решения, отвечающего поставленным целям. Работа велась кропотливо и вдумчиво над каждым параграфом, над каждой идеей. Применительно к педагогическому

становлению это потребовало анализа его целей, которые интерпретируются в наших работах через описание модели и технологии формирования профессиональных компетенций у начинающих преподавателей вузов на рабочем месте в начале педагогической карьеры. Эффективным же инструментом решения этихпроблем для нас выступает непрерывное образование, так как педагогическая профессия характеризуется невероятно большим объемом требований, предъявляемых к исполнителю и как следствие этого, по данным экспертов, во всем мире педагогической деятельностью занимаются люди, недостаточно подготовленные к ней.

Высокая профессиональная эрудиция и мастерство Дмитрия Яковлевича неизменно покоряют, вызывают искреннее восхищение и уважение. Он всегда щедро делится своими уникальными, обширными знаниями, богатейшим опытом педагогической работы, заражает молодых педагогов истовой любовью и преданностью делу. Умение не только говорить о педагогике, но и общаться со своими студентами (магистрантами, докторантами), устанавливать с ними психологический и деловой контакт, умение определить оптимальную меру педагогического воздействия с учетом психологического состояния – это то умение нашего любимого профессора – умение говорить не только о науке, но неумение находить общий язык.

Для каждого человека Учитель, дающий основные профессиональные устремления на всю жизнь, наверное, один. И мы глубоко благодарны за непотерянную любовь к выбранной профессии педагога; за подлинные, глубокие и жизненно необходимые профессиональные знания, так пригодившиеся нам; за то, что мы любим и можем так работать.

Згурян Олеся,
доктор педагогики

DAR NEMAIPOMENIT ȘI BUNĂTATE

Mă bucur foarte mult că am avut ocazia să Vă cunosc. Sunteți un om deosebit, un om extraordinar, care mi-a influențat extrem de mult cursul vieții. Sunt mândră că am avut onoarea să Vă fiu studentă la facultatea Formarea Continuă a Cadrelor Didactice, programul de master „Management educațional”, să Vă ascult prelegerile și să muncim împreună. Datorită discuțiilor cu D-voastră, mi-am descoperit calitățile de lider, am căpătat mai multă încredere în forțele proprii, am prins curaj și perseverență ca să-mi urmez visurile.

D-voastră mi-ați insuflat curaj să particip activ la concursuri studențești și să continui mereu să mă dezvolt și să urc pe scara ierarhică a carierei.

Vă mulțumesc mult pentru experiența trăită alături de d-voastră, pentru că m-ați învățat să muncesc mult și eficient, să nu renunț până nu îmi ating obiectivele și apoi să stabilesc altele, mult mai înalte, mai ambițioase.

Domnule Patrașcu, d-voastră aveți un dar nemaipomenit al comunicării, sunteți un bun mentor, îmi amintesc cu plăcere discuțiile purtate cu d-voastră: de fiecare dată găseați cele mai bune și înțelepte sfaturi. Aveți o experiență vastă în diverse domenii: colaborări și întâlniri cu oameni celebri, călătorii, deci discuțiile cu d-voastră mereu au fost și sunt interesante. D-voastră sunteți un om foarte modest, mereu cumpătat și chibzuit, cu o voce caldă.

Mă bucur foarte mult că provin din același neam cu d-voastră, avem aceleași rădăcini. În timp, am înțeles cu cine semăna tăticul meu, că bunătatea sufletului și înțelepciunea sânt trăsături care se transmit din generație în generație. Aceste valori le voi transmite și eu cu sfințenie mai departe copiilor mei.

Îi mulțumesc bunului Dumnezeu că V-am întâlnit în calea mea și Vă doresc multă sănătate, să aveți succese mari în tot ceea ce realizați și să aveți parte doar de bucurii de la cei dragi.

Cu mult respect, nepoata **Doina Bargan (Clima)**

DUMITRU PATRAŞCU – PROFESOR ŞI OM AL CETĂŢII

„Nimic nu are aripi,
fără să aibă şi rădăcini, în afară de păsări.
Chiar şi ele se asigură să se adăpostească în copaci,
ale căror rădăcini sunt adânc înfipte în pământ.”
(Paul Ferrini)

Profesorul Dumitru Patraşcu este un nume de referință pentru domeniul pedagogic din Republica Moldova. Și-a consacrat viața activității didactice, științifice și civice. Lucrările elaborate de Dumitru Patraşcu sunt esențiale pentru pregătirea tinerelor cadre didactice.

Îmi aduc aminte, cu plăcere, cum, fiind student, apoi masterand al Facultăţii de Istorie şi Etnopedagogie din cadrul Universităţii Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, studiam din lucrările dumnealui.

Erudiția, prestigiul social format pe parcursul vieții permit să-l considerăm pe Dumitru Patraşcu drept un om care a lucrat toată viața pentru a supraviețui prin operă, acțiuni și atitudini.

Dumitru Patraşcu nu a uitat niciodată de unde a plecat, nu şi-a uitat rădăcinile sale, istoria, cultura, tradiţiile şi neamul din satul de baştină Domulgeni, raionul Floreşti.

În perioada anilor 2007-2015, pe când activam în calitate de primar al satului Domulgeni, Dumitru Patraşcu permanent mi-a fost alături cu diferite sfaturi şi recomandări.

Realizările pe care le-am avut în acea perioadă (schimbarea ferestrelor şi uşilor la gimnaziul Domulgeni, organizarea şi desfăşurarea Festivalului Turistic Naţional „Duminica Mare", construcţia apeductului centralizat, începerea lucrărilor de reconstrucţie a grădiniţei de copii, reparaţia capitală şi acoperirea cu beton asfaltic a drumului central din sat etc.) sunt şi realizări ale profesorului Dumitru Patraşcu.

Activând la Chişinău, a găsit întotdeauna timp să participe la inaugurarea diferitor proiecte investiţionale şi la diverse evenimente publice desfăşurate în satul de baştină.

Pe lângă acestea, în satul de baştină a organizat diverse seminare instructive cu cadrele didactice din gimnaziu, a organizat lansări de carte şi a venit cu donaţii către biblioteca sătească şi biblioteca Gimnaziului Domulgeni.

Şi astăzi, profesorul Dumitru Patraşcu este foarte activ. A fost şi a rămas un om plin de energie, de idei şi spirit de iniţiativă.

Paralel cu activitatea de bază, se manifestă acum şi în rolul de istoric, căutând prin arhive documente privind istoria satului de baştină, muncind de zor la lucrarea monografică „Domulgeni – sat de pe malul stâng al Răutului".

Domnule Profesor, la cei 70 de ani pe care îi împliniţi, noi, locuitorii satului Domulgeni, cei care am avut norocul să vă cunoaştem, vă dorim multă sănătate şi să păstraţi mereu elanul tineresc pe care l-aţi avut permanent în suflet. La mulţi ani!

Vasile Patraşco
Şef, Serviciul juridic şi resurse umane,
Consiliul raional Floreşti

TIMPUL SE GRĂBEȘTE

Timpul se grăbește inexorabil înainte și acum a sosit momentul, așa cum se spune, de a colecta roadele. Deși evenimentul este foarte plăcut – Dumitru Patrașcu are 70 de ani – profesor, om de știință, soț și tată.

Ne-am întâlnit la Moscova, în căminul Academiei de Științe Pedagogice a URSS, unde eram amândoi doctoranzi. Curând ne-am căsătorit.

Dumitru Patrașcu cu fiica Tatiana, cu mama soției, Tatiana, cu soția Liudmila, cu tata soției, Fodor Otinov, 1985

Îmi amintesc cum Dumitru era foarte îngrijorat că eu voi fi împotrivă ca cei doi copii ai noștri – Tatiana și Alexei – să învețe limba română (așa cum se spunea atunci, moldovenească).

Soții Patrașcu cu fiica Tatiana și fiul Alexei, 1989

Mie, nu doar pentru că sunt filolog prin formație, ci, pur și simplu, ca persoană, această situație mi-a părut ciudată. Ne-am calmat, convingându-l că nu numai că nu sunt împotriva limbii, ci că nu pot înțelege cum unii oameni pot trăi într-o țară și nu cunosc limba acestei țări. Astfel, copiii noștri de la bun început au vorbit în două limbi – rusa și româna.

Desigur, Dumitru a fost întotdeauna foarte ocupat, deoarece a lucrat mult și a fost angajat în activități didactice și științifice, dar a găsit timp pentru a petrece cu copiii. Iarna, în fiecare lună mergeam la circ (copiii erau foarte pasionați de aceste ieșiri), în fiecare sâmbătă și duminică mergeam la schi și la săniuș, iar vara ne odihneam împreună pe malul lacului de lângă casă și la mare. Dumitru a încercat să le insufle copiilor noștri dragostea pentru casa bunicilor, de aceea mergeam deseori în satul natal,Domulgeni.

Eu și soțul meu am vrut cu adevărat ca cei doi copii ai noștri să primească o educație bună și am încercat să facem tot posibilul pentru asta. Dumitru a încercat întotdeauna să-i ajute pe copii.

Actualmente, ambii copii trăiesc în străinătate. Ne facem griji foarte mult pentru ei, însă Dumitru încearcă întotdeauna să-i îmbărbăteze și să-i ajute cu sfaturi și fapte.

Trăind împreună, probabil ne-am gândit mai mult la copiii noștri decât la viața noastră, dar cred că acest lucru este normal.

La împlinirea a 70 de ani, îi doresc multă sănătate, succes în activitatea sa didactică și științifică, să aibă cât mai des posibilitatea de a se vedea cu copii și să fie fericit. Ani de viață lungi și sănătoși!

Cu dragoste, soția,

Ludmila Patrașcu (Otinova)

Dumitru Patrașcu cu soția Ludmila, 2016

TATĂ, TE IUBESC ȘI TE ONOREZ

Multe cântece s-au scris, multe poezii s-au recitat, multe povești s-au spus despre ființa care ne-a născut – mama. Însă astăzi e despre tata, zidul puternic pe care se sprijină toată familia.

Anul 2021 e un an special pentru tăticul meu – Dumitru Patrașcu. El își celebrează jubileul de 70 de ani și, pentru a doua oară, va deveni bunel.

Cu aceste mari ocazii, vreau să-i dedic aceste rânduri, prin care să-mi exprim toată admirația față de el ca om al societății, ca părinte al familiei noastre, ca tată pentru mine și fratele meu, ca bunel al copiilor noștri.

Tu mă prețuiești, tu mă iubești și dorința ta cea mai mare este să reușesc în viață. Mereu îmi ziceai că reușita este continuă. Reușita de astăzi este doar pasul pregătitor al reușitei de mâine. Așa ai mers și tu în viață. An de an ai muncit în domeniul științei și al învățământului, ca, în final, să fii remarcat și să primești acest bine meritat titlu de Doctor Honoris Causa.

Eu, fiica ta, încerc să-ți urmez exemplul. De la flacăra pasiunii tale față de muncă, am aprins-o și eu pe a mea. Încă din anii adolescenței am început să fiu curioasă față de ce se întâmplă în lume, peste orizonturile pe care le văd, să aflu lumea, să descopăr viața. Și Tu mereu m-ai susținut și m-ai încurajat să merg înainte. Chiar dacă inima ta protectoare de tată se strângea uneori, mereu îmi ziceai că sunt deșteaptă și că ai încredere în mine. Și astăzi îți sunt mult recunoscătoare pentru asta! Fiind o fire cu sentimentul libertății, curioasă și ambițioasă, dornică să descopăr, m-ai învățat să zbor și m-ai lăsat să zbor! Astăzi, datorită ție, am trecut prin ani de studii și am ajuns să mă afirm în ce fac, mereu evoluând și crescând. Pentru toate, îți sunt îndatorată ție, tăticul meu, nu doar pentru faptul că trăiesc, dar, mai ales, pentru că trăiesc bine.

Cu oamenii din jur – respectuos, înțelegător și susținător. Mereu am admirat omenia în relația ta cu colegii de serviciu: pe cei tineri i-ai îndrumat și pe cei în vârstă i-ai respectat. Acum, deseori îmi văd reflecția ta în comportamentul meu cu persoanele ce mă înconjoară zilnic și realizez că am preluat același stil de gestionare a echipei la serviciu și același stil susținător în relație cu subalternii.

„Ca să se simtă fericiți, părinții trebuie să dea mereu. A da mereu – asta te face să fii tată.” (H. De Balzac)

Au fost zile când luai de la tine, ca să ne dai nouă – copiilor tăi. Niciodată nu cheltuiai pe plăcerile tale, mereu puneai plăcerea noastră pe prim-plan. Așa am văzut că tu – Tată, ești un om cumpătat, rațional, dar iubitor și darnic. Nu îți luai ție, dar strângeai și dăruiai copiilor tăi.

Clipele fericite petrecute împreună alături de tine au clădit siguranța noastră și încrederea de sine. Pe cât de mult munceai, pe atât de mult petreceai timpul lângă noi: iarna la săniuș, la plimbări prin pădure, vara la mare sau în ospeție la bunei și la rude.

Aceste amintiri ne aduc o căldură deosebită în suflet. Atunci cu noi și acum cu nepoții. Când privesc cum te transformi în bunelul jucăuș într-un gând cu nepoțica ta, sărind pe trambulină, jucându-vă cu mingea, povestind din lumea gâzelor, zâmbesc și îi mulțumesc marelui Dumnezeu că mi-a oferit cel mai mare noroc să am un asemenea tată.

Te iubesc precum stelele – tu ești exemplul strălucitor și o sclipire fericită în inima mea.

Cu mult drag, iubire și respect,
fiica ta – **Tatiana Andrieș (Patrașcu)**

Dumitru Patrașcu (de la stânga spre dreapta), fiica Tatiana, Roman Andrieș, Alina Vlaicu și fiul Alexei, Bazilica sf. Petru, Roma, Italia, 2009

Dumitru Patrașcu (în dreapta), fiul Alexei și Alina Vlaicu, la Forum, Roma, Italia, 2009

TATĂL MEU – SUSȚINĂTORUL TUTUROR ÎNCEPUTURILOR MELE

Tatăl meu este un om sincer și înțelept. Eu am învățat de la el multe lucruri și sunt mândru să fiu fiul lui. Împreună cu sora mea Tatiana, ne putem considera elevii lui de onoare.

Tata m-a învățat sa fiu dedicat meseriei, pentru că, doar astfel, aceasta poate duce nu numai la realizări profesionale, dar și la satisfacția de a face ceva bun, ceva bine făcut și ceva ce este de folos și altora.

Îmi amintesc cu nostalgie cum tata mă ajuta în orice idee pe care eu voiam sa o realizez. El m-a ajutat să construiesc modele de avioane și jucării, iar acest lucru mi-a arătat cum o schița se poate transforma într-un obiect adevărat și, mai mult decât atât, mi-a arătat cum o idee poate deveni realitate. Pe lângă micile proiecte și învățări, tatăl meu ne-a susținut în educație, atât în cadrul școlii, cât și în activitățile extracurriculare. A investit în arte, muzică, limbi străine și nu a spus niciodată nu. Faptul ca eu am avut libertate în ceea ce vreau să fac a fost ceva ce demonstrează ca tatăl meu a știut că încercările duc la experiențe și experiențele duc la învățări. De la el am învățat și am absorbit dorința de a crea și de a asimila cunoștințe.

Tatăl meu este cel mai bun familist: el își iubește familia și tot ceea ce face, face pentru ea. El a investit mult timp și pasiune în cercetarea și păstrarea cunoștințelor despre neamul nostru. A cules din multiple surse informații despre familia și neamurile din care noi provenim și acest lucru este bine documentat și nu se va pierde de acum încolo, mulțumită tatălui meu. Cu aceasta pasiune, el a tratat și familia noastră, fiind tot timpul calm și manifestând înțelepciune în casă.

Cărțile tatălui meu sunt expresia gândurilor și învățăturilor sale, el a abordat idei și tematici diferite, din care pot învață nu doar elevii, studenții și profesorii, dar și oricare cititor care vrea să-și lărgească modul de gândire și viziunea asupra vieții. Sunt foarte recunoscător pentru întreaga educație pe care mi-a oferit-o tata și pentru respectul pe care el l-a educat în mine față de oameni și față de viață.

Te iubesc și mă închin, scumpul meu tată,
fiul **Alexei Patrașcu**

SEPTUAGENAR DE VIȚĂ BUNĂ

Dumitru Partașcu a văzut lumina zilei în satul Domulgeni, r. Florești, R. Moldova, într-o familie de țărani: mama Marina era mulgătoare la ferma de vite, tata Iacov muncea la câmp. Mama noastră vine dintr-o familie de țărani înstăriți, care au fost deportați de bolșevici în regiunea Kurgan, Rusia. Tata s-a născut într-o familie numeroasă de 7 copii și a trecut prin mari greutăți.

Tata Iacov și mama Marina, 1997

În familie am fost patru copii: Nicolae, Dumitru, Vasile și Raisa. Toți copii au crescut frumos. La îndemnul și susținerea bunelului de pe linia maternă, sarcina principală a părinților a fost să-și învețe copii, ca să devină oameni de folos societății. Părinții noștri acordau mare atenție gospodăriei individuale, de la care familia se îndestula cu cele necesare pentru viață. Crescând mai mari, noi, copiii, am muncit la colhoz din zori până noaptea târziu. Acest destin l-au avut majoritatea copiilor din sat. În așa condiții, copii nu prea aveau timp pentru a învăța. Cărțile se scoteau din ghiozdan după ce oboseau de munca fizică și îndeplineau ce se dădea pentru acasă de pedagogii vremurilor celea. Unica odihnă și uitare de greutăți era cinematograful ambulant, care venea în sat o dată pe săptămână.

Dumitru Patrașcu a moștenit genele sănătoase ale strămoșilor neamului Patrașcu și Cornei. El a fost deștept și înzestrat cu înclinații spre științele exacte. În toate circumstanțele evenimentelor, el a crescut și s-a dezvoltat ca personalitate, fiind un exemplu pentru amicii și colegii săi, trasându-și viitorul. Cu eforturile sale proprii, după absolvirea școlii de 8 ani din satul natal, în anul 1966, susține examenele de înmatriculare la Tehnicumul Politehnic din or. Bălți.

Frații Dumitru și Nicolae Patrașcu, 2002

Acolo, el s-a manifestat ca unul dintre cei mai buni elevi și a avut susținerea, meritată, a conducerii instituției și a profesorilor. În același timp, el

învață și la școala serală nr. 3 din Bălți. Ambele studii le finalizează în 1970, obținând atestatul de absolvire a școlii medii și diploma de studii medii de specialitate, ca învățător de instruire prin muncă în clasele 5-8 ale școlii generale. În același an, se angajează în activitatea pedagogică la școala nr. 10 și 13 din or. Chișinău.

La vârsta cuvenită, și-a făcut serviciul militar, unde, datorită capacităților sale, a avansat de la ostaș de rând până la gradul de ofițer. După demobilizare, însetat de știință și de creștere profesională, își face studiile la două facultăți: Facultatea de Matematică și Fizică a Institutului Pedagogic de Stat din Chișinău (1973 – 1978) și Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Chișinău (1973 – 19790). În această perioadă, paralel, activează la școala nr. 1 și 28 din Chișinău. În aceste condiții se dezvoltă, fiind receptiv la toate adierile științei pe care le percepea și presimțea tânăra generație. Având capacități, absolvește instituțiile nominalizate. Obținând rezultate bune în activitatea pedagogică, este invitat la Institutul de Perfecționare a Cadrelor Didactice să activeze în calitate de șef de cabinet „Instruire prin muncă și orientare profesională". După doi ani de activitate în această funcție, este trimis la studiile doctorale în domeniul pedagogiei la Moscova, studii pe care le finalizează cu susținerea tezei de doctor, obținând gradul științific de doctor în științe pedagogice.

La întoarcere de la doctorat (1984), activează în învățământul superior în calitate de cadru didactic la Universitatea de Stat din Moldova și la Institutul Pedagogic de Stat din Chișinău. Peste 6 ani de activitate, este îndreptat la studiile postdoctorale în domeniul pedagogiei la Academia Învățământului din Federația Rusă, pe care de asemenea le finalizează cu succes, obținând gradul științific de doctor habilitat în pedagogie (1994).

Este căsătorit cu Ludmila Patrașcu (Otinov), are doi copii, foarte deștepți și responsabili. Ambii au studii superioare. Fiul Alexei are studii în artele plastice și este cunoscut în rândul artiștilor plastici. Fiica Tatiana are studii economice în contabilitate și audit economic.

Fratele Dumitru n-a fost membru al partidului comunist și nici n-a fost afiliat politic la vreun alt partid, deoarece a respectat călăuzele părinților și ale bunelului, care au suferit din cauza cozilor de topor.

Ca om de știință, el dezvoltă știința pedagogică, în care crede și o promovează. Îmi permit să constat că profesorul universitar Dumitru Patrașcu este bine cunoscut ca pedagog și intelectual în Republica Moldova și peste hotarele țării. Creația sa este expusă în diferite lucrări științifice. El este o ființă cu adevărat dedicată vocației sale de pedagog și savant, este individualitatea înscrisă într-un model demn de urmat și încape într-un sistem de litere și cifre care semnifică omul mare al familiei și al neamului nostru.

Fratele Dumitru are harul bunătății și bunăvoinței. Acolo unde el apare, se deosebește prin intelectul și prin cultura sa. Dintre căile ce le parcurge zilnic

și în casa în care trăiește fericit, alege munca pentru binele familiei, al educabililor săi, al instituțiilor și al țării, în care își face datoria cu responsabilitate și demnitate. El nu iubește lăcomia și fățărnicia; își stimează colegii, fiind gata să ajute omul la nevoie.

Nu-i lipsește niciuna dintre virtuțile intelectuale și de prestigiu ca membru al elitei naționale. Acolo unde ține cursurile, audienții, studenții, elevii, îl simt înainte de a intra pe ușa sălii de curs, emanând energia sa clocotitoare și suflarea sa puternică de om solid. El îi tratează pe toți formabilii cu atenție și cu atitudine respectuoasă. Statura plină de demnitate, firea energică, glasul hotărât, nu produce nicio stare de spaimă, nu adresează nici măcar un cuvânt de mustrare. Pentru aceste calități de omenie, a suferit pe nedreptate de la persoane nedemne, care doreau să ocupe cu orice preț posturi pe care nu le meritau. Dar de fiecare dată ieșea victorios și cu demnitate, prin adevăr și convingere, dând semn de generozitate și justețe.

Pentru Dumitru, munca asupra scrierii cărților cu destinație pedagogică, psihologică, managerială și social-istorică este alimentată din formarea și înțelepciunea acumulată pe parcursul vieții. El se simte fericit și realizat atunci când începe și finalizează vreo monografie,vreun manual sau ghid metodologic, din care pot să se alimenteze intelectual și spiritual tinerii studioși, persoanele cu funcții de conducere, pedagogii și părinții. Lucrările lui sunt o rădăcină solidă pentru arborele ce aparține științei pedagogice. În opinia mea, publicațiile lui sunt necesare pentru toată societatea, deoarece în ele pot fi găsite soluții de ieșire din criza în care se află societatea noastră politizată și neechilibrată, care ne provoacă sărăcie și exod zilnic al tinerilor din țară.

Astăzi, la acest frumos jubileu, îi doresc sincere felicitări fratelui meu, distinsul Profesor Dumitru Patrașcu, rugându-l să primească amintirile și gândurile mele de admirație și aleasă prețuire. Fie ca Bunul Dumnezeu să-l ocrotească, să-i dea în continuare mulți ani, liniștiți și frumoși, plini de noi împliniri și pace! La mulți ani, Excelență!

Cu mult drag și prețuire, **fratele Nicolae Patrașcu**

FRATE IUBITOR, CUMNAT BINEVOITOR ȘI UNCHI ÎNTOTDEAUNA SĂRITOR LA NEVOIE

Dumitru Patrașcu este un frate iubitor, un cumnat binevoitor și un unchi întotdeauna săritor la nevoie. În câteva cuvinte, așa putem să-l descriem noi, membrii familiei Frumusachi, pe cel care ne-a demonstrat întotdeauna că este un om de încredere, pe care te poți baza oricând ai nevoie de un ajutor, de un sfat sau, pur și simplu, să-ți spui *of-ul*.

De-a lungul carierei sale, a fost mâna dreaptă a mii de studenți și a zeci de doctoranzi. Și-a dedicat viața și o face și în continuare cu dăruire profesiei de

pedagog, dar niciodată nu a uitat de familia sa, fiind un soț ideal și un tată-exemplu pentru copiii lui.

Ca personalitate, Dumitru Patrașcu este calculat, tolerant, deștept, inteligent, ingenios, carismatic și onest. Mereu a avut abilitatea de a interacționa cu cei din jur, cu răbdare și încredere în ceilalți, fiind o persoană flexibilă și cu bune maniere. Pentru familia noastră a fost, este și va fi mereu un exemplu demn de urmat.

Cu ocazia frumosului jubileu, vă urăm în continuare să nu renunțați niciodată la scopurile propuse, să păstrați aceleași valori pe care le aveți, să fiți aceeași personalitate remarcabilă, cu intenții mărețe de a lăsa generațiilor mai tinere file din opera sa, pentru a fi citită și pentru a învăța din ea lucruri frumoase.

Vă respectăm și vă iubim pentru tot ceea ce faceți pentru noi.

Cu aleasă prețuire, Familia Frumusachi

Mihail, Raisa, Victor, Irina

FAMILIA NOASTRĂ – ÎNTOTDEAUNA PRIETENOASĂ ŞI UNITĂ

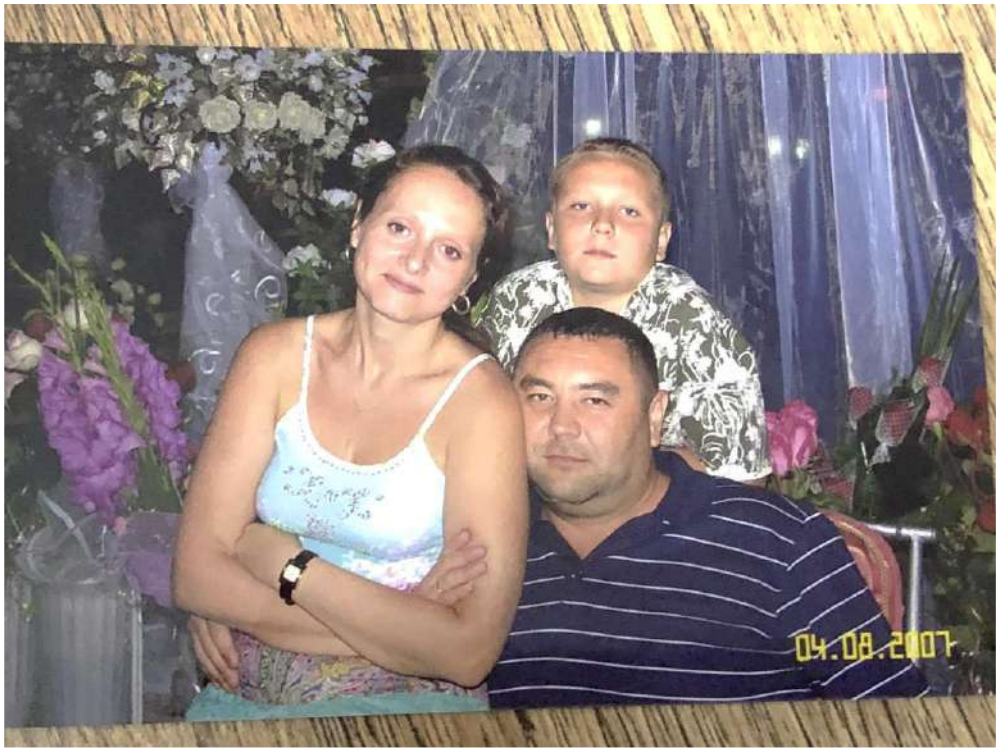
Nu m-am simţit niciodată în largul meu în lumea cuvintelor – întotdeauna gândesc în imagini. În ultima vreme, am fost deprimată din pricina unor evenimente din viaţa lumii întregi, cauzate de pandemia Covid. Cu părere de rău, familia noastră a pierdut persoane dragi în lupta cu această boală. Acest fapt pe mine m-a făcut să mă gândesc la persoanele apropiate mai des şi să realizez că în goana după multe lucruri nu ne dădeam seama noi, cu toţii, cât de importantă este familia.

Copiii Alexei și Tatiana cu bunica Tatiana și mătușa Galina, Permi, 1997

Soția Ludmila cu mama ei, Tatiana

Nepoata Ala Demcenco cu familia, 2007

Globalizarea a dispersat membrii familiei numeroase Patraşcu prin toată lumea. Faptul care a făcut să comunicăm cu mult mai rar. Cu toţii ne gândeam că este timp suficient înainte. Dar viaţa ne-a impus regulile ei de joc. Frica de a mai pierde pe cineva drag face să apară imagini din copilăria mea fericită. Şi anume cum ne adunam cu toţii de sărbători la bunei în satul Domulgeni, unde era o masă imens de mare, la care încăpeau în jur de 20-25 persoane, adică toată familia din cele patru generaţii. Spiritul de dragoste şi fericire plutea în aer. Atunci aveam impresia că aşa va fi mereu, cu persoanele dragi pe lângă mine. Evenimentele tragice m-au făcut să-mi preţuiesc mai mult familia – în primul rând, pe tata şi mama, la fel şi pe unicul meu – Patraşcu Dumitru. Multe imagini din copilărie sunt legate anume de moşul meu Dumitru – o persoană pe care o iubesc pentru felul lui de a fi, şi anume pentru liniştea pe care o simţi fiind lângă el. Nu ştiu cum, dar are un dar de a găsi limbă comună cu cei mai mici. În acest sens, este un bunel de nota zece, care se implică la maximum în viaţa micuţei sale nepoate – Emma, pentru care este şi prieten şi dădacă. Şi cel mai important este că o face nu din obligaţie, ci din dragoste enormă. Aceeaşi dragoste, cu mulţi ani înainte, îl făcea să ne iubească şi pe noi – nepoţii de la fraţi şi soră.

Sinceritatea și bunăvoința pe care le emană te fac să simţi legătura de rudenie mai profund. În această perioadă, înțelegi că interacțiunea noastră este ceva nelimitat şi nu are hotare geografice. Fiind în pandemie, am găsit timp să-l contactez mai des, simțind cât de drag îmi este.

Familia noastră a fost întotdeauna prietenoasă și unită. Și iată că pe un asemenea fundal, înţeleg cât de fericită am fost şi sunt datorită existenţei moşului pe lângă mine. El înțelege că un copil este o ființă care abia își începe viața și încă nu știe ce-i corect și ce nu. Cred că acest fapt şi a avut o influenţă mare în alegerea profesiei de pedagog.

Familia Patrașcu la nunta nepoatei Snejana, 2002

Familia noastră la nunta nepoatei Snejana, 2002

Aceste rânduri nu sunt exerciţii declarative, ci sunt izvorâte din recunoştinţa faţă de unchiul meu, cel care a ştiut să găsească cuvântul potrivit la timpul potrivit.

Unchiule, la aniversare, îți doresc ca sănătatea să fie tot timpul împreună cu tine, fericirea să te însoțească la fiecare pas, dragostea să-ți fie în permanență la îndemână, iar norocul să te aștepte la fiecare colț. La Mulți Ani, unchiule!

Nepoata **Snejana Vition (Patrașcu)**

DIN ȘIRUL ANILOR TRECUȚI

În șirul anilor trecuți, ne-am trezit cu gânduri frumoase în filele învechite ale cărții, pe care, dându-le înapoi, să ne facem pe o clipă copii zburdalnici, iuți, grijulii și ascultători de părinți.

Îmi amintesc cu mare plăcere de copilăria fericită cu rude, cu verișorii veseli și zglobii. Printre acești verișori, pot să-l descriu cu mare plăcere și dragoste pe vărul Dumitru Patrașcu. Am fost colegi de clasă, uniți și de ajutor. La școală mai apăreau contradicții. El, fiind băiat, avea o altă atitudine față de lecții. Uneori nu reușea să-și pregătească lecțiile, din cauza că după lecții era implicat la muncile agricole de la care se întorcea târziu și obosit.

Uneori, își făcea lucrul dat pentru acasă dimineața, la școală, înainte de lecții. Când nu reușea să le facă, mai cerea de la mine caietul. Uneori, eu îl refuzam și el se supăra, apoi mă mai trăgea încet de cosiță. Eu, la rândul meu, iar mă supăram. Însă acum, îmi aduc aminte cât de repede ne trecea supărarea și ne întorceam la clipe de veselie și fericire.

În zilele obișnuite, noi plecam împreună la bunelul Iacob și bunica Agafia. Ei erau bucuroși când ne vedeau și ne primeau cu dulciuri, nuci, mere, covrigei etc. La sărbătorile creștine – Nașterea Domnului, Sfântul Vasile – colindam, uram și semănam buneii. Bunelul ne dădea bani, iar bunica ne pregătea câte un mic cadou de copturi dulci. După aceasta, plecam să colindăm și să urăm prin sat, până seara târziu.

La Paști, plecam prin sat și vesteam Învierea Domnului. Sătenii ne răsplăteau cu ouă roșii și cu bani. Noi ne simțeam fericiți, veseli și gălăgioși. A doua zi, plecam pe malul Răutului la iarbă verde, unde ne jucam cu alți copii în jocuri distractive.

Cu plecarea din sat, la studii, întâlnirile noastre au devenit mai rare.

Dumitru era un copil delicat, cu stimă față de părinți, frați, soră și rude. Datorită capacităților sale, el a absolvit două facultăți, doctorantura și postdoctorantura, a devenit un om onest și înțelept, un bun familist, a educat doi copii deștepți și muncitori.

După ce au decedat părinții, vărul Dumitru vine mai rar la baștină, ne întâlnim la ritualuri și sărbători și la festivalul de Duminica Mare, care se organizează anual în satul natal.

Eu, neamul nostru și sătenii, ne mândrim cu Dumitru. Cu ocazia aniversării, îi doresc putere în forțele proprii, sănătate cât mai multă, să aibă veșnic un înger ocrotitor cu el. Doresc să mă întâlnesc cu el în orice zi, la sărbători, îndeosebi, la Paști, de Blajini ca să pomenim scumpii noștri bunei, părinți și rude.

Vărule! Îți doresc cât mai mult spor și succes în activitatea pe care o desfășori în educația de zi cu zi a tinerei generații, a neamului nostru românesc.

Mult noroc și sănătate.

Cu deosebit respect,
verișoara **Anastasia Sorocean (Cornei)**

DESPRE RĂDĂCINILE DOMNULUI PROFESOR DUMITRU PATRAŞCU

Viața unui om se măsoară nu numai prin anii trăiți, ci și prin conţinutul lor de fapte, de realizări, atitudinea față de cei ce-l înconjoară și aprecierea acestora. Și totuși, ea are un început.

Baștina dlui Dumitru Patrașcu este satul Domulgeni, o localitate din partea de nord a țării, în raionul Florești, așezată pe malul râului Răut, la o distanță de 106 km de Chișinău.

Arborele genealogic, pe care l-a cercetat și l-a descris în detalii dl profesor Dumitru Patrașcu, găsindu-i și adăugându-i cu grijă viguroase ramificații, l-a ajutat să afle că se trage din neamul lui Radu Paise, Nicolae Pătrașcu, Mihai Viteazul.

Dumitru este al doilea copil (după fratele Nicolai) în familia lui Iacob și Marina Patrașcu, urmat de fratele Vasile și sora Raisa. Născuți într-o familie de gospodari, de mici copii au însușit de la părinții harnici că omul trăiește din plin, dacă iubește munca, respectă și ajută oamenii, trece pe drumul vieții cu demnitate și încredere în forțele proprii.

Casa părintească, situată în partea de sus a satului, de unde se vede bătrânul Răut, biserica și satul pitoresc îi slujesc și în prezent drept izvor de inspirație sufletească și comportament în viață.

Primele studii Dumitru Patrascu le-a făcut la școala de opt ani din satul natal. După absolvirea școlii din sat, și-a continuat studiile la Tehnicumul Politehnic din Bălți. Îmbrățișând prima profesie de învățător de educație tehnologică, având o dragoste permanentă pentru cunoaștere, realizează că pedagogia îi devine destinul vieții profesionale și are nevoie de studii mult mai ample și aprofundate. De aceea, pornește pe calea ambițioasă a studiilor superioare, iar în anii ce au urmat după absolvirea Institutului Pedagogic „Ion Creangă” (1978) și a Institutului Politehnic „Serghei Lazo” (1979), face doctoratul la Institutul de Cercetări Ştiinţifice în Domeniul Instruirii prin Muncă şi Orientare Profesională al Academiei de Ştiinţe pedagogice din U.R.S.S. (1984) și postdoctoratul la Institutul Autodeterminării Profesionale a Tineretului al Academiei Învăţământului din Rusia (1994)**,** obținând, respectiv, gradul științific de doctor și doctor habilitat în științe pedagogie.

Soții Patrașcu (rândul doi) cu colegii de la Universitatea Tehnică a Moldovei, 1999

A trecut mai multe trepte în activitate: pedagog (profesor școlar, metodist, lector, conferențiar, profesor universitar), cercetător științific, cercetător științific coordonator, șef de cabinet metodic, șef de laborator științific, șef catedră, director departament, consilier de stat.

De cate ori ne întâlnim – la evenimente, la plimbări – și socializăm, am o plăcere să ascult cum descrie momentele de viață, evenimentele din societate, trăirile personale și profesionale. Mă inspiră felul său calm și cald de a vorbi, amabilitatea şi simplitatea care, în același timp, emană liniște și putere sufletească.

Cunoscându-l de ani mulți – suntem veri drepți pe linia maternă – m-am convins că Dumitru Patrașcu este de bună seamă un om **deosebit:** trăiește cu **demnitate**, fiind o personalitate **echilibrată** și **optimistă**, se dedică activității profesionale și științifice cu **sacrificiu** și cu o vastă **erudiție**, este fericit să ofere ajutor și **binefacere**, este de o **inteligență** rară, însoțită de **talent**.

În cartea sa „Fantasma mentalității”, scrisă în anul 2011 cu speranța cultivării la cititor a sentimentului dragostei de **Omenire, Țară și Neam**, dedicată copiilor săi, Tatiana și Alexei, autorul menționează: „lumea nu mai este astăzi cum a fost odinioară, iar noile ei probleme nu mai pot fi soluționate numai prin prisma mentalității moștenite. Noi vrem ca întregul potențial al societății, toate posibilitățile culturii să le punem în slujba formării personalității active sub

aspect social, bogate din punct de vedere spiritual, înzestrate cu o înaltă conștiință și cu spiritul dreptății".

Am convingerea că, prin ceea ce face și spune, domnul Dumitru Patrașcu este și va fi un model de conduită umană, morală și intelectuală, model demn de urmat pentru toți cei cu care intersectează pe drumul vieții.

„Am venit pe lume să învăț și să transmit învățătura dobândită celor care vor veni după mine, ca să facă lumea perfectă și viața oamenilor mai bună" – iată cum își descrie rostul vieții autorul manualului „Managementul conflictului în sistemul educațional", domnul profesor Dumitru Patrascu.

Cu acest prilej remarcabil, mult stimate domnule Dumitru Patrașcu, vă doresc să rămâneţi mereu model de profesionalism, să purtați în permanență puterea exemplului propriu, motivația puternică pentru discipolii și colegii Domniei voastre,

Cu profund respect, vărul **Ion Prodan**

DESPRE PRIETENIE

Unul dintre punctele slabe ale lumii constă în faptul că o persoană nu are aproape niciodată un tovarăș. Există doar prietene și prieteni ocazionali. Suntem risipitori în privința acestui frumos titlu de „prieten".

În realitate, ai un singur prieten de-a lungul vieții tale. Și puțin numeroși sunt cei care îl găsesc. Fericirea de a avea un prieten este atât de mare încât, după ce îl pierdem, nu mai știm cum să trăim. Fără să observăm, el ne-a umplut toată viața. Un prieten pleacă – și viața devine pustie.

(Romain Rolland, Jean Christophe)

Istoria literaturii franceze este bogată în exemple de adevărate prietenii între bărbați, apreciate de mai multe generații. D'Artagnan și cei trei muschetari ai lui Alexandre Dumas au devenit un exemplu clasic de prietenie, cu deviza „*Unul pentru toți și toți pentru unul"*. Mie mi-a fost întotdeauna mai aproape de inimă altă definiție a prieteniei, făcută de către realistul clasic francez, laureat al Premiului Nobel și marele pacifist, Romain Rolland, care credea că doar cei aleși au marea fericire de a cunoaște adevărata prietenie și, în cel mai bun caz, *ai un singur prieten de-a lungul vieții tale*.

Viața a fost generoasă cu mine, mi-a hărăzit întâlniri cu mulți oameni interesanți, inteligenți și talentați, pe care i-am admirat, i-am ascultat și i-am respectat. Cu toate acestea, nu am fost niciodată risipitor în privința acestui minunat titlu de *prieten*, am văzut întotdeauna diferența dintre o distracție plăcută și înrudirea specială a minților și sufletelor care caracterizează adevărata prietenie masculină.

Vreau să vă povestesc despre acea întâlnire specială, pe care mi-a dat-o soarta, când s-a întâmplat să întâlnesc o persoană strălucită, talentată și ambițioasă în setea sa de cunoaștere, care îi permite să păstreze mintea tânără și flexibilă și un suflet de copil. Era anul 1974, perioada de glorie a titanului geopolitic URSS, când toată lumea știa ce să facă, ce să vorbească, și cum să gândească. Am avut un mare noroc să întâlnesc o persoană liber-gânditoare și originală, care avea propria opinie și o imagine sobră a ceea ce se întâmpla. Am întâlnit un bărbat care era destinat să devină adevăratul meu prieten și să joace un rol semnificativ în viața mea.

Dumitru Patrașcu era holtei, ca mine. O privire ușor absentă, parcă îndreptată spre interior, un zâmbet deschis și o strângere de mână fermă. Aceasta a fost prima mea impresie despre omul care avea să devină și să rămână prietenul meu de-a lungul întregii vieți. Dumitru era profesor de educație tehnologică, eu profesor de limba franceză la școala nr. 1 din Chișinău (astăzi liceul „Grigore Asachi"), s-ar fi părut că existau puține lucruri în comun, dar subiectele de conversație nu se epuizau niciodată, pentru că prietenul meu s-a dovedit să aibă nu doar mâini de aur, dar și o erudiție excepțională în diverse domenii, uneori, cunoștințe în domenii neașteptate. Mi-a plăcut întotdeauna să ascult și să observ cum orice întrebare care mi se părea complet ambiguă devenea simplă și logică ca urmare a analizei și concluziilor prietenului meu, care a știut să pătrundă în esența subiectului conversației, să-i dea definiție și explicație clară. Un poet, un matematician și un inginer – o combinație rară de talente care îi permite să-și perfecționeze acuitatea mentală și să-și lase sufletul deschis către această lume – m-a fascinat cu sinceritatea și simplitatea sa. Am stat ore întregi la șah, pătrunzând în logica și frumusețea combinațiilor și vorbind despre o varietate de subiecte. În aceste seri minunate vroiam să repet: *Clipă, oprește-te, ești minunată*!

În acea perioadă dificilă, problema locuinței era foarte greu de rezolvat. Timpul apartamentelor comunale implica o lipsă de spațiu de locuit și o densitate mare de locatari pe metru pătrat de locuințe de stat. Prietenul meu m-a ajutat și în această problemă vitală. În acea perioadă, eram un bun organizator de petrecere a timpului liber: escapade în sânul naturii, vizite la teatre și cinematografe, îmi era ușor să fac cunoștințe noi și conversații fără caracter obligatoriu. Cu toate acestea, prietenul meu, tăcut și laconic, a reușit să obțină un loc într-un apartament cu 3 camere, destinat profesorilor necăsătoriți. Într-o zi, mi-a spus scurt: *Hai să mergem*. Am mers la Comitetul Executiv al orașului – unde se rezolva majoritatea problemelor presante din acea vreme – și problema mea a fost rezolvată în jumătate de oră: am primit și eu un loc în acel cămin.

Uneori mi-a fost greu să înțeleg cum Dumitru, folosind numărul minim de cuvinte, poate defini în mod clar esența unei probleme foarte dificile, poate găsi un limbaj comun cu persoana pe care tocmai a întâlnit-o.

Acum am spune *darul lui Dumnezeu,* dar la acea vreme a ateismului cras, astfel de definiții nu puteau fi. Descendent al unei familii glorioase, rădăcinile căreia coboară până la legendarul Mihai Viteazul, prietenul meu s-a distins nu numai printr-o minte clară și o noblețe sufletească, ci și prin acea credință specială în Dumnezeu, nu demonstrativă, ci profundă și sinceră, ca lumina pâlpâind într-un vas. În acea perioadă, rareori mă gândeam la ce simțeam despre religia noastră, la biserică, așa că exemplul lui Dumitru provoca întrebări, trezea sufletul din somnul ignoranței ateiste.

Patru ani – din 1974 până în 1978, când am locuit în cămin – au jucat un rol important în modelarea personalității mele. Exemplul, cuvintele, gândurile și acțiunile prietenului meu au creat acea atmosferă specială, care a trezit mintea, a facilitat căutarea și lucrarea sufletului. Cred că adevărata vocație a unor oameni precum Dumitru Patrașcu este de a duce oamenii împreună cu el într-o lume minunată în care există un loc pentru cunoaștere și gândire de tot felul – de la construcții matematice clare, combinații de șah și obiecte inginerești, până la sonete lirice. Prietenul meu, fiind un bun tactician și un om practic, este o sursă de inspirație pentru toți cei care au norocul să se afle în preajmă sa.

Un prieten este al doilea eu, a spus celebrul poet georgian Shota Rustaveli. Desigur, un prieten este o persoană care, în primul rând, te va înțelege și nu te va judeca niciodată. Aceasta este o persoană cu care te simți bine atât la necazuri, cât și la bucurii – care va susține și se va bucura pentru prietenul său. Suntem, într-adevăr, foarte risipitori cu acest minunat titlu de *prieten*. Noi numim prieteni oamenii pe care puțin îi cunoaștem cu adevărat. Viața ne oferă foarte rar acest dar neprețuit – adevărata prietenie masculină. Și fericiți sunt cei care știu să înțeleagă și să aprecieze acest mare dar, să-l separe de rutina și agitația zilnică.

Sunt recunoscător sorții pentru această întâlnire din 1974. Fără ea, nu aș fi avut șansa să știu, să înțeleg și să accept prietenia noastră. Fiecare întâlnire își lasă amprenta. Există întâlniri care formează caractere, ridică întrebări, stimulează munca asupra sa.

Dragul meu prieten Dumitru, vreau să-ți spun mulțumesc! În toți acești ani, îți simt umărul prietenos. Îți mulțumesc pentru faptul că mă înțelegi mereu, ca nimeni altul. Această lume este mai bună, pentru că tu ești în ea. Chiar dacă există câte o tăcere în comunicarea noastră, nu există niciodată o pauză în ea. Îți mulțumesc pentru înfrățirea specială și incomparabilă a sufletelor, care se numește prietenie masculină!

Cu prețuire, prietenul tău, **Ion Goreanu**

DIN PICTURILE FIULUI ALEXEI PATRAȘCU

Covid-19
Acrilic pe pânză 120x160 cm
Greva pandemiei Covid-19 pune întrebări despre supraviețuire, conspirație, viitor și multe altele. Această lucrare este un jurnal al știrilor media în timpul blocării 2020.

Acasă

Acrilic pe lenjerie, 120x160 cm

Casa noastră se topește, cerșește mai puțin în timp ce noi devenim mai mari! Casa noastră nu este doar un corp ceresc, ci și acumularea de istorie, tradiție și evoluție reprezentată în această pictură prin istoria artei, de la peșterile Lascaux până la zidurile urbane contemporane.

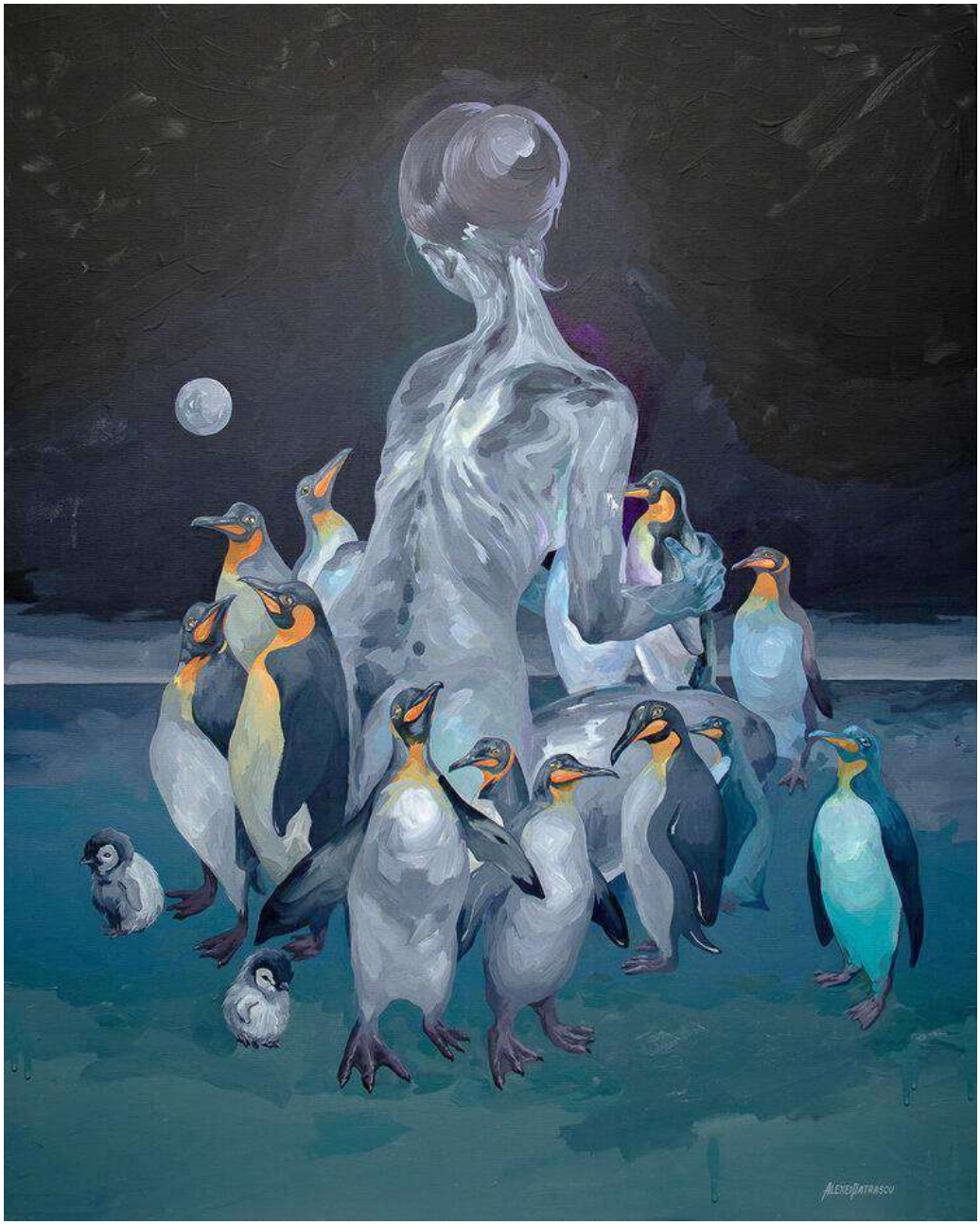
Două ființe în armonie

Recuperare
Acrilic pe pânză, 80 x 100 cm

Draga mamă
Acrilic pe pânză, 80x100 cm
Metamorphloris este o serie inspirată de fenomenele apariției florilor în lumea plantelor, aceasta fiind văzută ca iluminarea naturii. Ideea iluminării umane și nevoia de schimbare este descrisă ca o transformare într-o floare. Fiecare pictură are propriul strat individual de narațiune.

Lumina înăuntru
Acrilic pe pânză, 80 x 100 cm
Natura noaptea este rar văzută, pentru a compensa lipsa sursei de lumină. Pictură arată lumina care vine din interiorul personajelor, simbolizând atât un aspect spiritual al existenței, cât și nevoia de a rămâne aproape unul de celălalt.

Floarea de gheață
Acrilic pe pânză, 80 x 100 cm
Această lucrare arată dualitatea relației noastre cu mediul. Floarea de gheață se ofileste sau înflorește? Ursul distruge floarea sau salvează petalele care cad? Fata folosește petalele florii pentru a se mângâia și a se răci de căldură sau o protejează? În această serie se explorează legătura dintre om și natură.

Gorila care a salvat lumea
Ulei, vopsea acrilică și spray pe pânză, 80x100 cm
Această serie pune în centrul atenției speciile de animale care dispar. Arată frumusețea operei de artă a naturii pe cale de dispariție. Combinarea dintre abordarea urbană și cea a artelor plastice din aceste picturi reprezintă, de asemenea, tensiunea dintre oameni și natura în care este sinele.

Împreună
Ulei, vopsea acrilică și spray pe pânză, 80x100 cm

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. *Arhiva Naţională a Republicii Moldova, f.134 inv.2, dos 749. Ревизская сказка 1850 г. Октября 22 дня Бессарабской области Сорокского уъзда села Домоложанъ принадлежащего россиийско-подданным резешамъ о состощихъ мужеска и женска пола душъ царанъ.*
2. Arhiva Naţională a Republicii Moldova *Fond 211 inv. 6, d. 210 ;* f. 134 inv.2 dos. 425. *Ревизская сказка 1858 года октября 25 дня Бессарабской области Сорокского уъзда селенія Черепковъ принадлежащего молдавскому помещику Іоанну Стурдзе о состощихъ мужеска и женска пола душъ царанъ.*
3. *Buletinul Comisiei Istorice a României*, Bucureşti, v. VII.
4. Cosniceanu M. *Numele de familie (din perspectivă istorică)*, Chişinău, Pontos, 2004.
5. Cosniceanu M. *Numele de familie (din perspectivă istorică)*, Chişinău, Pontos, 2010.
6. *Dicţionar enciclopedic*, vol. IV şi V, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2001.
7. *Dicţionar enciclopedic*. Vol. III, Bucureşti, Editura enciclopedică, 1990.
8. *Dicţionarul enciclopedic*, Bucureşti, 1990.
9. *Documente cu privire la istoria României. A. Moldova. Veacul XVII (1616 – 1620), vol. IV*, Bucureşti, 1950.
10. *Domnii Ţării Moldovei*: St/ Demir Dragnev, Eduard Baidus, Ghenadie Bodeanu, ...; Acad. de Ştiinţe a Moldovei. Institutul de Istorie, Chişinău, Civitas, 2005.
11. Gonţa Alexandru I., *Documente privind istoria României. A. Moldova. Veacurile XIV – XVII (1384 – 1625). Indicele numelor de locuri*, Bucureşti, 1990.
12. Eat Right For Your Type Complete Blood Type *Encyclopedia by Peter D'Adamo, with Catherine Whitey*. – N.Y.: Reverhead Books, 2002.
13. Lucinescu Dan *Voievodul*, Siaj, 2009.
14. *Moldova în epoca feudalismului, vol.III*, Chişinău, 1982.
15. Patraşcu Dumitru Cuget şi zbucium asupra lumii, genului, neamului, familiei, omului, numelui, credinţei, educaţii / Dumitru Patraşcu. – Chișinău: S. n., 2014. (Tipogr. „Garomont-Studio"). – 267 p.
16. *Метрические книги церкви села Домулуженъ Сорокского уъзда Бессарабской губернии, 4 округ,* fondul 211 inv. 6, dos. 209.
17. *Смирнов против Иванова* // Русское слово, №13 (129), Июль 2006.

În loc de epilog

TESTAMENT ȘI ADRESARE URMAȘILOR

Ideea de a scrie acest **testament** și **adresare** a apărut datorită cugetului și frământărilor personale în legătură: cu agravarea şi starea insuportabilă a stării lucrurilor din societate și ţară; cu developarea ignoranței, indiferenţei și incapacității formatorilor de politici și a factorilor de decizie; cu cufundarea tot mai adâncă în criză totală.

În acest testament și adresare încercăm să orientăm atenţia spre eficientizarea educaţiei, economiei şi societății în ansamblu. Gândurile expuse sunt utile pentru îmbogăţire cu idei și impulsionarea spre acțiuni eficiente în domeniile în care avem nevoie de a le îndrepta. Aici sunt înglobate interesele de nivel personal, familie, a copiilor, a şcolii, a comunei, ..., ... poporului, naţiunii, statului, societății.

Deci, **să înşirăm orientările spre perspectivă**.

«Slava lui Dumnezeu este omul viu». Să ne străduim ca în fiecare zi să ne manifestăm tot mai deplin această slavă în nou. Să devenim tot mai asemănători cu Dumnezeu, devenind tot mai umani. (Sfântul Irineu).

Să vă îmbrăcaţi în Omul cel Nou, cel după Dumnezeu, zidit întru dreptate şi în sfinţenia Adevărului (Efes. 4.29)

Pentru aceasta trebuie să trăim după Adevăr, în Adevăr şi pentru Adevăr.

Dar, cum fiecare dintre noi înţelege adevărul?

Bilanţul unei anchetări al omului contemporan pe tema *Cum înţelegem Adevărul*, constată că adevărul este înţeles astfel: să nu minţi (55%), să fii cinstit (30%), să fii bun la inimă (8%), să fii cu sufletul curat (1%). S-au mai înregistrat şi opinii referitoare la alte aspecte: a fi deschis, drept, sincer, înţelept, exact, ascultător, conştiincios, a trăi în credinţă etc.

Aceste răspunsuri ne dovedesc că omul e însetat de cunoştinţe şi nici pe departe nu cunoaşte toate aspectele înţelesului multilateral al vieţii pentru şi după Adevăr.

Ce este omul, cum se comportă şi se prezintă azi?

Pentru a răspunde la această întrebare am apelat la o incursiune, în care constatăm:

Ce este omul în zilele actuale?

1. Împrumut cu dobândă vremelnică a vieţii.
2. Datorie fără amânare a morţii.
3. Fiară neîmblânzită prin voia ei.
4. Răutate, care pe sine se învaţă.
5. Vicleşug, care sie îşi dă învăţătură.
6. Iscusinţă la răutăţi, dibăcie la nedreptate.
7. Grăbnic la strângere de avuţii, nesaţiu la lăcomie.
8. Destoinicie la necredinţă.

9. Duh mândru.
10. Taină obraznică.
11. Cenuşă răzvrătitoare.
12. Praf îngâmfat.
13. Văpaie cu uşurinţă de potolit.
14. Lemn lesne putrezitor.
15. Iarbă care se usucă degrabă.
16. Fire care cu uşurinţă piere.

Cum se prezintă omul azi şi cum mâine?

1. Astăzi în bogăţie, mâine în mormânt.
2. Astăzi cu temă şi mâine în groapă.
3. Astăzi îmbrăcat cu porfiră, iar mâine dus la mormânt.
4. Astăzi în multe avuţii, iar mâine în coşciug.
5. Astăzi cu cei ce-l linguşesc, iar mâine cu viermii.
6. Astăzi este, iar mâine nu mai este.
7. Astăzi se mândreşte, iar peste puţin se tânguie.
8. Nesuferit când este fericit şi nemângâiat în nefericiri.
9. Nu se cunoaşte pe sine, dar cercetează ce este peste puterile lui.
10. Nu ştie cele de faţă, dar cugetă la cele viitoare.
11. Prin fire, muritor, dar cu firea semeaţă se consideră veşnic.
12. Supus la tot felul de boli.
13. Locaş lesne de străbătut de orice fel de patimă.

Cum se comportă azi oamenii?

1. Unul ia celuilalt ogorul, altul răpeşte vecinului slugile.
2. Unul se judecă cu vecinul său pentru apă, altul se luptă pentru aer cu cei din jurul său.
3. Unii se ceartă pentru măsurarea pământului, alţii se măcelăresc pentru zidirea caselor.
4. Unul se încăpăţinează să ia ce n-a dat, altul se judecă să nu dea ce-a luat.
5. Unul nu se satură de dobânzi, altul stăruie să ia şi capitalul.
6. Săracul se chinui, bogatul se tulbură.
7. Cel care n-are se blestemă că n-are, cel care are viclenește.
8. Cârmuitorul este pizmuit, puternicul este urât; conducătorul trădat.
9. Războaiele și bolile vin unele după altele.
10. Zavistiile se ţin lanţ.
11. Pofta nesăţioasă stăpâneşte cu tiranie.
12. Lăcomia împilează, minciuna se înalţă cu mii de laude.
13. Credinţa unuia în altul a pierit.
14. Adevărul a părăsit pământul, iar prietenia ţine până la sfârşitul mesei.

Consecinţele relaţiilor menţionate mai sus sunt păgubitoare prin faptul că:

1. Pământul nu mai poate să mai rabde atâtea răutăţi, care au pângărit până şi văzduhul.
2. Din pricina banilor viaţa a ajuns de nesuferit.
3. Din pricina banilor am vândut şi stihiile cele libere, drumurile se vămuiesc, pământul se împarte, apele se cumpără.
4. Bogaţii se topesc de grijă, datornicii se veştejesc de grija datoriilor.
5. Hrăpăreţii tulbură lumina.
6. Iubitorii de arginţi îşi pierd timpul pe la judecătorii.
7. Negustorii neguţătoresc nefericirile şi nevoile oamenilor.
8. Defăimătorii vând minciuna.
9. Minţindu-ne unii pe alţii, am desfiinţat jurămintele celelalte şi ştim să ne jurăm numai pe Dumnezeu.

Pentru a ridica valoarea morală a omului actual e necesar de a-l ajuta pe om să se vindece, să devină Om.

Actualmente ne-am convins că majoritatea din noi suntem stresaţi, plini de griji, emotivi, tulburaţi, neliniştiţi, nesiguri, complexaţi, pesimişti, răutăcioşi, dezbinaţi şi nu ne bucurăm din toată inima de succesele şi realizările, ci mai degrabă de insuccesele şi nerealizările semenilor noştri.

Omul actual a devenit mult mai gol, dar cu toţii am visat şi sperat că ar trebui să ajungem *homosadisiz* şi *antropos*! – adică om înţelept, cu toate acţiunile şi cugetările sale îndreptate spre cer.

Dar, de ce s-a întâmplat aşa? Multe cauze au ieşit la iveală, pe care le cunoaştem şi am fost şi martori ai vremurilor când şi noi, şi aproapele nostru am sărăcit sufleteşte.

Una dintre aceste pricini-cheie are o esenţă deosebit de însemnată: *Răutatea ca o insectă parazitară roade nemiluitor grăuntele Cuvântului, lăsând numai pojghiţa şi această pleavă de cuvinte goale umplu lumea, ducând-o la o mare pustiire a minţii, a inimii, a sufletului…*

Ce se ia şi unde se pune această pleavă nu încolţeşte, nu prinde rădăcini, nu dă roadă, pentru că, …e pleavă! Pleavă peste tot…

Pentru a încolţi şi a prinde rădăcini sămânţa *încolţirii sufletului* pentru a da şi roade bune are nevoie de un factor hotărâtor, care le-ar dezlega pe toate.

Aceasta-i cultura spirituală, credinţa adevărată.

E vremea să recunoaştem, că dacă am scăpat, am ignorat ceva, apoi aceasta e în primul rând cultura spirituală.

Poate de la aceasta s-a şi început înstrăinarea de la cultura autentică, deformarea educaţiei şi a majorităţii generaţiilor contemporane. În legătură cu aceasta un scriitor scria: *Mi s-a atrofiat organul cu care omul crede*.

Oare societatea noastră s-a gândit la aceste *organe* ale membrilor societăţii şi îndeosebi ale tineretului, desigur nu de mistuire a hranei, dar a credinţei, nădejdii, dragostei, pocăinţei, regretului.

În această stare e necesar să ne întrebăm cum e mai bine, mai corect?

Să readucem, să ajustăm Adevărul după sine, sau pe sine – după Adevăr?
Adevărul ni se oferă după creşterea noastră!

Cândva un faraon al Egiptului a porunci să se scrie deasupra templului zidit de el cuvintele: *Leacuri pentru suflet*.

În vremea noastră, dimpotrivă, cu regret, sunt conţinuturi, inclusiv cărţi, care s-ar putea numi cu certitudine – otravă pentru suflet şi e necesar de îndepărtat de ele tot aşa cum aruncăm de pe masă bucatele suspecte, stricate; fiindcă precum corpul preface bucatele bune, hrana sănătoasă în substanţe nutritive fiziologice, în sânge, tot aşa şi sufletul se hrăneşte cu conţinuturi spirituale sănătoase.

Cei din vechime gândeau, că există un animal, privirea căruia aduce moartea. Tot aşa e şi o carte otrăvitoare fără spiritualitate şi plină de desfrânări. Citirea ei aduce sufletului prima lovitură distructivă, după care neapărat vor urma multe alte lovituri.

Anume aşa fel de cărţi, care până azi s-au editat în toată lumea, munţi întregi, au şi stimulat în parte degradarea omenirii, au adus-o la acea sărăcie şi eroare spirituală sufletească, despre care zilnic a scris, presa şi ai cărei martori vii noi suntem ai acestui proces de degradare.

Pentru viitorul luminos, sigur al omenirii, pentru recunoaşterea comorilor adevărate sufleteşti, azi este necesar şi urgent de realizat:

- De izolat până la nimicire *Răul* de la începutul conceperii lui.
- De uscat mlaştina scepticismului, neglijenţei, ignoranţei spirituale şi morale ce mistuie fiinţa umană actuală.
- De cultivat în locul acestei mlaştini crini albi şi spice de grâu pe tot întinsul ogorului *activităţii sufleteşti* şi practice a omului din societăţile actuale.

Pentru aceasta la ordinea zilei se cer modele eficiente de rezolvare a problemelor ce ne împiedică să trăim fericiţi şi demni. Aici ne vin în ajutor concepțiile etice/morale ale îndrumătorilor omenirii, precum Confucius, Buddha, Moise, Hristos și Mahomed.

Ideea fundamentală a lui Confucius este cea a salvării omului pe calea înnoirii societății. În acea epocă (antică) de restriște a destrămării Imperiului Chinez, filosoful a vrut să aducă oamenilor ***mântuire*** cu sfaturile lui. Concepția lui «***Calea***» (Dao) investește o nouă îndreptățire morală. Prin aceasta el exprimă atitudinea fundamentală de pietate și că substanța ființei noastre se găsește în obârșia istoriei. După el, adevărata istorie începe o dată cu întemeietorii societății și ai guvernării, ai datinilor și orânduielilor. Concepția despre istorie la Confucius este «critică», deoarece în ea se face deosebire între ceea ce a fost bun și ce a fost rău, se selectează ceea ce merită să rămână în amintire ca un model demn de urmat sau drept exemplu descurajant. El susține că este necesar *de repetat adevărul etern*, dar *nu de imitat trecutul*. Calea spre adevăr constă în studierea trecutului, dar diferențiind în cadrul lui adevărul de falsitate.

«Pentru prima oară în istorie o mare filozofie ne face să realizăm cum ceea ce e cu adevărat nou - în coincidență cu tradiția provenită din izvorul a ceea

ce e etern valabil, ajungând să constituie substanța ființării - este vorba de o formă de viață conservatoare, animată de o libertate receptivă». Confucius l-a descoperit pe om, a înțeles particularitățile existenței lui și locul lui în lume. La el conceptul «**jeni**» înseamnă *începutul uman, milă, omenie, umanism*. Este imposibil să afirmi ce reprezintă omul dacă nu răspunzi, în același timp, la întrebarea: *în ce constă menirea morală a omului*?

Calea descoperită de Buddha este ***Cărarea mântuirii***. Ea pornește de la credința că încă nu-și este sieși limpede, că orice ființare în lume înseamnă suferință și că esențială e eliberarea de suferință. Cale aceasta, trecând prin hotărârea omului de a trăi o viață dreaptă în vorbă și în faptă, duce la adâncirea în treptele meditației, faza credinței de la începutul drumului: a adevărului despre suferință. Astfel, cale parcursă e luminată de cunoaștere abia la sfârșit. Cerul s-a închis, desăvârșirea a fost atinsă.

Buddha consideră că eliberarea omului are loc prin dobândirea înțelegerii lucrurilor. În sine cunoașterea potrivită reprezintă de pe acum mântuirea. Însă originea și metoda acestei științe mântuitoare nu corespund de loc cu noțiunea familiară nouă de știință. Aceasta nu e demonstrată prin procese de gândire logice și prin observare empirică, ci se raportează la experiența dobândită prin transformările stării de conștiință și pe treptele de meditație.

Numai prin adâncirea în meditație Buddha a izbutit să găsească învățătura pe care apoi a împărtășit-o celorlalți. Starea de meditație implică lui Buddha o comunicare cu ființe și lumi de origine transcendentală și aflat în astfel de stări. El privea lucrurile *cu ochiul divin clarvăzător, transcendental*. Această cale a mântuirii se numește ***Cărarea nobilă cu opt brațe***: *1) credința dreaptă; 2) decizie dreaptă; 3) vorba dreaptă; 4) fapta dreaptă; 5) viața dreaptă; 6) năzuința dreaptă; 7; amintire dreaptă; 8) adâncire dreaptă*.

Credința se transformă în cunoaștere numai la capătul ***Cărării***. La temelia credinței în *Cărare* are 4 brațe: atitudinea corectă în gândire, vorbe și fapte; adâncirea corectă prin escaladarea treptelor de meditație; cunoașterea; eliberarea. Eliberarea se dobândește prin cunoaștere, cunoașterea prin meditație, meditația e înlesnită prin ducerea unei vieți drepte. Ființarea în lume e exprimată în adevărul despre suferință. ***Aceasta-i adevărul despre suferință***: *nașterea e suferință; bătrânețea e suferință; boala e suferință; a fi legat de cei neiubiți e suferință; a fi despărțit de cei iubiți e suferință; a nu dobândi ce-ți dorești e suferință*.

Adevărul despre apariția suferinței este: setea e cea care duce la renaștere, dimpreună cu plăcerea și dorința, setea de plăceri, setea de deveniri, setea de vremelnicii. Adevărul despre suprimarea suferinței: a suprima această sete prin nimicirea deplină a dorinței, a o lăsa să se îndepărteze, a se lepăda, a se desprinde de ea, a nu-i oferi adăpost. Acest adevăr cuprinde rețeta, leacul și este prezentat în trei componente: *moralitatea* sau *virtutea, meditația și înțelepciunea.*

Moralitatea *constă dintr-un mod de viață liniștit, închinat adevărului, integru și profund disciplinat, astfel încât să nu fie vătămător nici pentru sine însuși, nici pentru alții…*

Meditația *… este asociată cu moralitatea: încercarea de a-și înfrâna simțurile de la ceea ce e imoral și de a crea stări mentale prielnice, firești și utile activității… Cealaltă față este o nouă atitudine, o nouă deprindere a cugetului, născută din stăpânirea de sine pe care o dă meditația.*

Omul se poate ține departe de experiență, îi poate vedea primejdiile și se poate îndepărta de ea. Poate observa, fără însă a le căuta, chiar și plăcerile și aspirațiile de o clipă cum licăresc înaintea ochilor minții.

La Buddha virtuțile morale și sociale vizează comportamentul față de toate ființele vii; monarhul universal este obligat să conducă în mod corect și imparțial; corectitudinea are trei dimensiuni (imparțialitatea, răsplata dreaptă și bună-credință). Imparțialitatea și corectitudinea trebuie să reprezinte trăsăturile definitorii ale oricărui monarh, maniera de guvernare trebuie să fie în spiritul toleranței. La el «*Metta*» înseamnă iubire, lipsa disprețului; o stare pe care o atinge omul care învinge dușmănia și atașarea senzuală a omului față de lume și care materializează într-o atitudine binevoitoare și similară față de toate ființele vii. **Codul moral*, la budiști conține cinci interdicții***: *budistul laic nu trebuie să ucidă; să fure; trebuie să trăiască neprihănit; să nu spună minciuni și să consume băuturi alcoolice*.

Ideele lui **Moise** și a **Profeților** a trăit și a crescu; a fost dezvoltate, transfigurate prin creștinism, reluate de islam. Pentru îndeplinirea predestinării Moise a pornit de la triburile evreilor stabilite în Egipt, în valea Goshen, care trăiau în robie sub numele de Beni-Iacob. Moise, care avea 80 ani, la îndemnul lui Dumnezeu a acceptat să execute rolul de conducător și învățător al poporului, să-l elibereze din robia egipteană, dar el era într-o dilemă morală, deoarece tot timpul persista întrebarea: *Este oare el demn de acest rol*? Pentru că sfântul ce se consideră sfânt, sfânt nu este. Dumnezeu îl scapă pe Moise de această ambiguitate prin faptul că își asumă responsabilitatea pentru această misiune măreață. Îndoiala lui Moise referitoare la drepturile și la calitățile sale de a fi un conducător al poporului vorbește elocvent de calitățile sale morale înalte.

Opera sa a fost împlinita după 40 ani de rătăcire prin pustiu, la intrarea în Canaan. Fundamentul - Cultul Dumnezeului Unic – era împlinit pe pământ, numele lui Levi strălucea în litere de foc în conștiința Israelului, veacurile își vor putea rostogoli valurile peste sufletele schimbătoare ale omenirii, ele însă nu vor mai putea șterge numele Celui Veșnic.

Însă lui Moise nu i-a fost dat să calce pe pământul făgăduinței, aceasta fiind o pedeapsă pentru păcatele copiilor lui Israel și pentru îndoiala de care a dat el cândva dovadă. Dumnezeu i-a dat voie lui Moise să arunce o privire înainte de moarte asupra pământului făgăduinței de pe muntele situat vizavi de Ierihon.

Moise, robul lui Dumnezeu, a murit la 120 de ani în țara Moabului, după porunca Domnului. Scopul tuturor eforturilor lui Moise este organizarea statală a Israelului, crearea unui spațiu politic pentru devenirea și dezvoltarea poporului său.

Moise învață poporul nu ca un filozof, ci ca un legislator. El miza nu pe libertatea spiritului, ci pe forța coercitivă a legii. De aceea el se interesa mai ales de fapte și nu de starea spiritului uman. Pentru a realiza acest scop, Moise extindea responsabilitatea pentru faptele săvârșite asupra urmașilor, pentru că din punctul de vedere politic și statal acestea era mai rațional și mai eficient. De aceea el rămânea indiferent față de soarta de după moarte a omului.

Sarcina de bază rezolvată de Moise – trecerea de la starea naturală la cea statală și juridică, de la triburile răzlețe la un popor unic ce se identifică pe sine în calitate de popor prin Dumnezeul propriu și prin legile instaurate de el – poate fi conceput caracterul specific al *Decalogului*. Legile lui Moise sânt legile Israelului. Atitudinea față de alte popoare este departe de canoanele Decalogului. Ele rămân a fi dușmănoase.

Cum poate fi apreciat standardul dublu al comportamentului omului în perioada Vechiului Testament și poate fi considerat moral un astfel de cod selectiv al comportării? Delimitarea oamenilor în ***ai noști*** și în ***străini*** nu a fost o invenție a lui Moise, ea exista și până la el. *Etica* canibalică era un element al realității sociale existente, de aceea Moise nu putea să nu ia în considerație această realitate ținând cont de dușmănia dintre triburi. Eforturile lui erau îndreptate spre a limita și a modera această vrajbă.

Moise este calificat în Biblie drept *omul cel mai blând dintre toți oamenii de pe pământ*.

Acest lucru nu intra în contradicție cu faptul că el se răfuia destul de dur cu răzvrătiții. Blândețea lui se exprimă nu prin jale și iertare, ci prin caracterul pedepsei – prin faptul că mânia lui era anumit limite, este în concordanță cu normele echității.

Programul vieții demne a omului, cele 10 porunci ne denotă faptul că nici mintea, nici șiretenia, nici frumusețea omului și nici alte proprietăți antropologice nu îl face pe om să fie om, ci numai faptul că el este în stare să trăiască conform legilor date de Dumnezeu, conform legilor echității. Capacitatea omului de a fi echitabil reprezintă o probă a minții, puterii și frumuseții omului.

Atribuirea lui Isus Hristos în tagma măreților moraliști poate trezi un protest intern din partea credincioșilor. Însă, oricum, fenomenul în cauză poate fi pe deplin îndreptățit. După cum ne arată Evanghelia, Hristos este fiul lui Dumnezeu ce s-a născut într-un mod supranatural și a fost trimis pe pământ de către Dumnezeu cu misiunea de a pregăti oamenii către judecata de apoi, ca prin sacrificiul său să arate oamenilor calea spre mântuire, pe care ei, în virtutea caracterului păcătos al ființei lor, nu sânt în stare să o găsească. El a venit în lume în calitate de Mesia (Hristos este traducerea greacă a acestui cuvânt ebraic) și

după îndeplinirea acestei misiuni el s-a înălțat în ceruri. Totodată, Hristos este și om care a purtat numele de Isus, care s-a născut într-o familie anumită, în sânul unui popor, într-un anumit timp și într-un anumit loc.

Toată viața lui de la naștere și până la 33 de ani a decurs conform legilor umane. Personalitatea despre care vorbim este și om, și Dumnezeu concomitent, nu semi-om sau semi-dumnezeu, ci în deplină măsură și Om, și Dumnezeu.

Isus s-a născut la Bethleem, în Iudeea, ocupată pe atunci de romani. Nașterea lui este situată prin anul 4 sau 6 înaintea erei noastre, sub domnia împăratului Augustus, conform unui recensământ efectuat în tot imperiul. El făcea parte din neamul lui Iuda și se trăgea din regele David, prin Iosif, soțul mamei sale Maria, care era fecioară și care a primit, prin credință, acest copil conceput în ea de Sfântul Duh: el va fi *Fiul Celui Preaînalt*. La vârste de 30 de ani, Isus se duce pe malurile Iordanului, în locul unde Ioan, vărul său, fiul lui Zaharia și al Elisabetei, boteza oamenii în apă, în semn de purificare și predică mulțimilor cu forța convingerii.

Isus insistă și el să fie botezat: atunci Duhul lui Dumnezeu se pogoară sub forma unui porumbel asupra lui și din cer se face auzit un glas: Acesta este fiul meu cel iubit, întru care bine am voit. Ioan Botezătorul îl numește pe Isus *Mielul lui Dumnezeu cel ce ridică păcatul lumii* și *Fiul lui Dumnezeu*.

Isus Hristos a propovăduit învățătura sa trei ani, iar după aceea a fost învinuit de blasfemie și că a pus la cale distrugerea templului și a fost răstignit pe cruce. Decizia a fost luată de tribunalul suprem al iudeilor și aprobată de procurorul roman Pilat. Executarea au efectuat-o autoritățile romane. Răstignirea pe cruce era o formă de execuție considerată cea mai rușinoasă, deoarece era aplicată pentru robi și bandiți.

Hristos a fost răstignit pe cruce pentru învățătura și ideile sale de două forțe de stat (laică și religioasă) și de mulțimea turbată. În fața morții violente a fost chinuit de anumite îndoieli și l-a rugat pe Dumnezeu, ca, dacă este cu putință, să treacă de la El ceasul (acesta). Însă Isus a depășit destul de repede această sălbătăciune temporară și a decis să meargă până la capăt pe calea sa. Despre măreția și armonia interioară a spiritului lui și despre sensul învățăturii lui ne vorbește elocvent cuvintele rostite de Hristos este rezumată în ***Predica de pe munte***, care a fost numită astfel pentru că Mântuitorul a rostit-o ucenicilor Săi, după ce s-a retras pe un munte, din pricina mulțimilor care îl înconjurau.

În ea Isus a spus atât atitudinea Sa față de Legea morală a *Vechiului Testament*, cât și a conținutului *Noului Testament,* pe care l-a sintetizat sub fora *Fericirilor*:

- *Fericiți* cei săraci cu duhul, ca a lor este împărăția cerurilor;
- *Fericiți* cei ce plâng, că aceia se vor mângâia;
- *Fericiți* cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul;
- *Fericiți* cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, ca aceea se vor sătura;

- *Fericiți* cei milostivi, că aceia vor fi miluiți;
- *Fericiți* cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu;
- *Fericiți* făcătorii de pace, ca aceia fii lui Dumnezeu se vor chema;
- *Fericiți* cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor;
- *Fericiți* veți fi voi când vă vor ocărî și vă vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minținд din pricina Mea.

În aceste învățături Isus arată condițiile ce se cer oamenilor spre a fi fericiți. Fericirea este o stare de adâncă mulțumire a sufletului omenesc. Oamenii au dorit-o întotdeauna și s-au întrebat cum se poate ajunge la fericire.

În *Fericiri* sunt date virtuți precum: simplitatea, blândețea, nevoia de dreptate, de pace etc., virtuți care, prin simpla lor prezență în inima omului, aduc cu sine recompense precum: împărăția cerului, moștenirea pământului, mângâiere sufletească, îndestulare, apropiere de Dumnezeu.

Creștinul veritabil nu pune problema să nu calce legea de frica pedepsei, ci să nu calce nicidecum; nu pune problema să-și cinstească părinții numai pentru a trage din asta anumite foloase, ci să-i cinstească oricum, ba chiar înfruntând orice fel de aversiuni etc.

Alt îndrmător este **Mahomed**, care sosește pe lume într-o lumină supranaturală care înspăimântează stelele și aprinde pâlcurile de palmieri. Satan se neliniștește, dar, în pustiu, doi îngeri îi deschid pieptul lui Mahomed, scot din el semnul diavolului și îl marchează pe umerii cu cel al profeției. Ocrotit de Dumnezeu împotriva primejdiilor tinereții, este păstor de oi, apoi, la 29 de ani, caravanier în slujba unei văduve bogate, Khadidja, cu cel puțin 10 ani mai în vârstă decât el, cu care se căsătorește trăind un mariaj fericit din care se va naște o fată, mult iubita Fatima, care mai târziu se va căsători cu Ali.

Atunci simte Mahomed primele semne ale relevației: meditații, retrageri, plimbări în jurul Meccăi, viziuni, chemări, apoi o tăcere de cel puțin de 2 an, *noaptea*, cu ispitirile sale de nebunie și de sinucidere. În sfârșit, Muntele Hira, spre anul 612, într-o altă noapte, de data aceasta *binecuvântată*, are loc, în 26 spre 27 din luna Ramadam, strălucirea supremă, apariția care îi ordonă, cu toate protestele sale de umilință: *Predică, în numele Domnului tău*!

Revelațiile se înmulțesc violent, și Mahomed se teme de aceste izbucniri care îl istovesc. El se întreabă și își acoperă fața la apropierea lui Dumnezeu: *O, tu, acoperitule/ Scoală-te și îndemnă / și pe Domnul tău îl preamărește / și hainele tale le curățește*.

Decepționat de încăpățînarea evreilor, Mohamed, înainte de a scăpa de ei prin expulzări sau cu sabia, schimbă direcția (*qibla*) rugăciunii: Ierusalimul este părăsit pentru Mecca. Dublu simbol: islamul nu înțelege de loc să fie redus la o moștenire iudeo-creștină oarecare, și nici nu uită că trebuie să revină într-o zi la sanctuarul de unde a plecat: afirmație care îi neliniștește cu atât mai mult pe cei din Mecca, cu atât islamul trece la fapte.

Ranchiuna, un atavism beduin reînnoit de el cu scopul promovării războiului sfânt împotriva idolatrului, dorința de a spori resursele comunității din Mecca și se a suda, prin încercarea armelor, cele două fracțiuni, autohtonă și imigrată, explică politica de expediții de pradă duse împotriva caravanelor quraysite.

În anul 10/632, Mahomed, ale cărui puteri slăbesc, își desăvârșește Pelerinajul, fixează prin acțiunile sale ritualul pentru viitor și cere credincioșilor adunați, în diverse cuvântări grupate mai târziu sub titlul de *Învățătura Despărțirii*, să fie descărcat de misiunea sa.

Revenit la Medina, imploră iertarea fraților săi și își așteaptă sfârșitul, pe care îl primește cu seninătate în brațele lui Aisha, soția sa în vârstă de 80 ani. Credincioasă unei atât de mari umilințe, istoria nu a reținut ziua exactă a acestei morți.

Credința musulmană în sensul dogmaticii religioase de conține într-o formulă destul de concisă, conform căreia *Allah este unic, iar Mahomed este trimisul lui*.

Dar cum de aflat dacă omul îl recunoaște într-adevăr pe Allah și îl urmează pe Mahomed? Cum putem deosebi ipocriții ce adoptă *Coranul* în mod formal de musulmanii autentici?

Răspunsurile la aceste întrebări sunt date în 5 stâlpi ai credinței musulmane. Islamul așa cum e tradiția l-a desprins din textul Cranului, se sprijină pe 5 stâlpi (*arkan*). Profesiunea de credință (*shahada*: mărturia) este, prin excelență, actul de conversiune la islam.

Nu există alt Dumnezeu decât Allah, şi Mahomed este trimisul lui Allah: această formulă, recitată în împrejurările cele mai grave ale vieții, găsește o formă supremă în mărturie martirului.

Astăzi oamenii se întreabă cu disperare: De ce ideologia, care ne-a condus atâta vreme spre *viitorul luminos* al materialismului şi ateismului agresiv a falimentat? Oare de ce? – se întreabă mulţi.

- N-a fost bună sau desăvârşită?

- Sau că n-a pătruns în conştiinţa, inima şi în sufletul maselor?

- Sau că s-au abătut de la ea, sau că materia şi esenţa ei le-a permis pământenilor s-o neglijeze?

- Sau …?

Un răspuns adecvat la aceste întrebări problematice ni-l oferă un creștin, care spune că, *…Fără Dumnezeu, nu numai că „orice este îngăduit”, ci viaţa însăşi nu mai are nici o valoare şi nici un sens…*

Nu are rost să enumerăm multe întrebări de presupunere. Mai bine ar fi dacă ne-am angaja cu toţii, să căutăm o modalitate, care ne-ar permite să rezolvăm problemele abordate. La început ar fi de folos să apreciem încă un moment al strategiei: *Ce e mai bine să întreprindem*?

- Să căutăm din nou soluţii, lipsite de conţinut spiritual, apoi iar de la început să le încercăm orbecăind ani de-a rândul?

- Sau mai bine să ne amintim de acele soluţii, care au fost şi sunt utilizate cu succes de fruntaşii omenirii?

Evident că avem datoria să alegem acea formă adeverită de organizare a societăţii, care s-ar putea dovedi mai progresivă.

Această formă, după cum e ştiut, este unica, care poate uni în aliaj trei forţe: *Spiritul moral – absolut* (Dumnezeu – creatorul şi mântuitorul lumii) + *Idealul divin superior* (omul şi Dumnezeu – Iisus Hristos) + *Conştiinţa spirituală deplină a Omului sănătos, a maselor* (luminate de Sfântul Duh).

În multe ţări deja sunt folosite cu succes diverse metode efective de organizare moral-spiritual a societăţii. Viaţa socială se sprijină pe democraţie şi pe morala creştină.

Actuala criză morală și pandemică nemaipomenită a marcat în oameni indiferenţă faţă de aproapele său, apatia către suferinţele omeneşti. Urmările sunt: atitudinea barbară faţă de viața omului și natură, neînţelegerea şi neglijarea valorilor vitale a moştenirii culturale a istoriei şi ca consecinţă – pierderi în toate domeniile activităţii umane, pierderea temeliilor spirituale şi morale.

De aceea în faţa întregii societăţi se impun problemele: *Cum să ne păzim de a nu sărăci sufleteşte*? *E vremea să constatăm cu ce să începem*?

Ca soluţii ar fi:

1) Să apreciem obiectiv pierderile noastre spirituale în înţelesul cel mai larg al cauzei şi consecinţei.

2) De adus la conştiinţă membrilor societăţii lucrările filosofice, teologice… şi pedagogice de valoare autentică.

3) De studiat continuu şi de îmbogăţit intelectul oamenilor cel puţin cu noţiunile elementare referitoare la valori general umane și naționale, de introdus în viaţa noastră înnoiri pozitive.

4) Oamenii îmbunătăţi, cu experienţă trebuie să ajute raţiunea şi cugetarea omului contemporan de a găsi orientări drepte, de a alege drept destinul, de a percepe chemarea conştiinţei pe parcursul acestei vieţi.

Pentru această necesitate trebuie să ne implicăm împreună cu toţii în *realizarea lucrării de purificare a sufletelor omeneşti*!

Care este moştenirea şi însuşirea comorilor sufleteşti?

Majoritatea popoarelor civilizate solicită cel mai Ideal Model, care pune în acţiune *faptele bune*. Îndeplinirea acestor fapte bune depinde în cea mai mare măsură de conştiinţa omului, voinţa şi alegerea lui.

Chemarea moralei către om urmăreşte scopul de a-l perfecţiona treptat şi a-l conduce zilnic spre desăvârşire în toate cele strict necesare, transformându-l din *om vicios* în *om virtuos*.

Există 12 fapte bune (*adevărul, dragostea, curăţenia, smerenia, munca, abţinerea, ascultarea, necondamnarea, pocăinţa, chibzuinţa, bunătatea,*

desăvârşirea) şi 3 virtuţi capitale (*credinţa, nădejdea, dragostea*), care împreună alcătuiesc fundamentul moralei. Virtuţile şi faptele bune oferă omului următoarele posibilităţi:

- să creadă în cele spiritual supreme năzuinţe;
- să aştepte temeinica împlinire a făgăduinţelor;
- să iubească;
- să trăiască continuu stările desăvârşirii morale prin împlinirea faptelor bune.

În viziunea marelui nostru cărturar D. Cantemir ***virtutea*** este substanţa oricărui lucru care se face cu cinste sau vieţuirea conform legilor dumnezeieşti.

Virtutea este o tărie corectă şi ordonată a sufletului; o lesnicioasă îndrumare a minţii în orice lucru; este sănătatea sufletului omenesc, aceasta fiind cu mult mai mare decât acea a trupului.

Cât de bucuros şi de bucurie dator lucru este virtutea!?

Frumuseţea virtuţii cea mult preţuită şi aleasă, dacă ar fi potrivită cu ochii sufletului, este în stare să stârnească marea dragoste a oamenilor înţelepţi aşa cum bine a priceput acest lucru Platon în *Phaedvu*, Cicero în *De officis* şi Seneca în cartea *CHV*, unde scrie: *Dacă am putea privi în sufletul şi în inima bărbatului virtuos, o, cât de frumoasă la vedere, o, cât de sfântă, cinstită şi dulce fulgerând, adică strălucind, am vedea-o! Acu strălucind cu dreptatea, acolo cu bărbăţia, acu cu chibzuinţa, acolo cu raţiunea şi cu înţelepciunea.*

Virtutea prin ea însăşi este demnă de lăudat. Chiar şi duşmanii ei o laudă îndată ce recunosc la alţii nobilele ei urmări. Căci ea se apără aşa cum se cuvine şi cum trebuie, delco nu umblă după laudă.

Prin virtute omul se aseamănă nu numai cu spiritele cereşti – îngerii – ci cu însuşi Dumnezeu. Aşadar virtutea este un lucru dumnezeiesc, ceresc pe pământ.

Care este roada virtuţii?

Frumuseţea faptelor virtuoase, chiar dacă nu va avea pe cineva ca să o laude, nu este cu nimic ştirbită, adică nu-i liniştite nimic.

Să vedem cum virtutea are nu numai flori frumoase, ci şi roadă dulce şi cum cu dulceaţa ei, copleşind amărăciunea rădăcinii, aduce adevărata bunăstare şi tihnă. Aici are perfectă dreptate marele nostru D. Cantemir. Da să nu uităm că cu cât lauda e mai mică aici pe pământ, cu atât cununa meritului sau răsplata vor fi mai mare în veşnicie, eternitate.

Roadele virtuţii pot fi evidenţiate astfel:

Virtutea – putere şi sănătatea sufletului.

Începutul virtuţii este stăpânirea de sine, începutul perfecţiunii este lepădarea de sine.

Virtutea este o putere sufletească, care se împotriveşte răului şi care săvârşeşte binele.

Virtutea este buna întrebuinţare a liberului arbitru.

Acel care nu practică virtutea decât cu nădejdea de a-şi câştiga un nume mare, este foarte aproape de viciu.

Vorbiţi copiilor voştri despre virtute, ea poate face pe om fericit, iar nu averea.

Virtutea preţuieşte mai mult decât gloria.

Cunoaşteţi şi nu uitaţi, că fericiţi nu puteţi să fiţi decât prin cumpătare; puternici nu puteţi fi decât prin curaj; iar iluştri, în chip durabil, numai prin virtute.

Întâia virtute a omului este de a fi folositor.

Numai virtutea ne dă o mulţumire durabilă.

Virtutea trebuie respectată chiar în hainele mizeriei.

Totul se capătă prin deprindere, chiar şi virtutea.

O ţară, ca şi un individ, nu-i cu adevărat mare, decât numai prin măreţia virtuţilor pe care le practică.

Virtutea preţuieşte mai mult decât poate preţui sângele.

Nu depinde de voi ca să fiţi bogaţi, să dobândiţi ranguri sau onoruri; dar nimic nu vă poate împiedica să fiţi buni, generoşi şi cuminţi. Puneţi virtutea mai presus de orice; nu veţi regreta niciodată.

În virtute stă adevărata fericire.

Nici un viciu nu e aşa de îndrăzneţ, ca să nu-şi împodobească fruntea cu un semn al virtuţii.

Virtutea este o cucerire a voinţei asupra naturii.

Virtutea poate fi răspândită mai mult prin educaţia tineretului decât prin îndemnuri către oamenii deja formaţi. Obiceiurile, viciile spiritului sunt ca bolile trupului; e mai uşor să le evităm, decât să le vindecăm.

Virtutea nu constă în a te feri de viciu, ci în a nu-l dori.

Jertfa, oricare ar fi ea, este mult mai frumoasă decât toate avânturile sufletului şi ale gândirii. Închipuirea aprinsă poate produce minunile geniului; dar nu eşti cu adevărat virtuoz decât devotându-se sau ideii tale, sau sentimentelor tale.

Virtutea este o stare de război. Ca să trăieşti virtuos, ai totdeauna de dus o luptă împotriva ta însuți.

Virtutea prin calcul este virtutea viciului.

Virtuţile se pierd adesea în interes, întocmai precum se pierd fluviile în mare.

Unica podoabă a bătrâneţii este virtutea.

Curaj, totdeauna curaj. Nu poate fi virtutea decât cu această condiţie.

Oamenii cei mai primejdioşi sunt acei care spun că le place virtutea, o predică, dar nu o practică.

Slăvirea talentului mai presus de virtute este una din nenorocirile veacului.

Ce e virtutea? Este, din orice parte ai privi-o, o jertfă de sine însăşi.

Virtutea este sănătatea sufletului; ea face să găsim gust în cele mai mici foi ale vieţii.

Dacă nu ne vom gândi la viitor, nu vom putea să-l avem.

Oamenii sunt o mare valoare şi nu trebuie să ne permitem să-i irosim.

O analiză a lucrului se impune oricui încearcă să îndrume educaţia unui neam.

Un popor este ceva unic, iar individul stă cu atât mai sus, cu cât reprezintă mai clar particularităţile caracteristice ale vieţii neamului în care şi prin care trăieşte.

Dacă poporul ar avea numai o instituţie, atunci aceasta ar trebui să fie instituţia educaţională.

Un popor e cu atât mai avansat pe calea progresului, cu cât s-a apropiat mai mult de idealul său propriu, manifestat în felul de a cugeta, simţi şi exprima partea cea mai aleasă a fiinţei sale.

Temelia unei naţiuni trainice o fac îndeosebi oamenii cu destulă putere, adică: energicii / voluntarii.

Problema fundamentală a statului e populaţia.

Sporul populaţiei presupune mai întâi sănătatea sufletului. Numai cei sănătoşi la suflet pot avea trup sănătos şi deci o progenitură pe măsură (adică sănătoasă).

Alături de densitatea şi omogenitatea populaţiei, statul nu are nici un sprijin mai puternic decât tehnica educaţiei, care asigură individului şi masei cea mai perfectă adaptare la mediul special al ţării şi cea mai completă integrare la viaţa neamului.

Educaţia copiilor este obiectivul de bază al statului; legislatorul nu trebuie s-o plaseze în plan secund. Datorită educaţiei omul devine asemănător cu Dumnezeu şi fiinţă cultă, şi devine sălbatic, ursuz, dacă educaţia lui nu e suficientă şi bine orientată.

Valoarea unui stat este proporţională cu organizarea ştiinţifică a educaţiei maselor, în vederea menirii istorice a fiecărei naţiuni.

Poporul fără tineret entuziast, cult şi cu dragoste de ţară, este pierdut pentru totdeauna.

Învăţământul în ţară trebuie să devină o industrie orientată spre viitor

Adevărata doctrină a educaţiei trebuie să plece de la studiul antropologiei, pedagogiei şi etnopsihologiei.

«Omul nu se poate bizui pe un proces întâmplător de învăţare. El trebuie condus, dirijat şi educat într-un anumit fel.

Ţinta ultimă pentru om este să ajungă (să alerge) la asemănare cu Dumnezeu.

Această «alergare» nu se face oricum, ea se învaţă, cere antrenament şi stăruinţă. Pentru a o deprinde bine, e nevoie de dascăli şi modele.

Dascălul şi modelul suprem este Mântuitorul Isus Hristos care ne îndeamnă: învăţaţi de la Mine că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi găsi odihnă sufletelor noastre» (Nicodim Aghioritul)

Educaţia are o latură etnografică nu numai în metodele sale, ci şi în scopul ei.

Marile schimbări existenţiale se produc pe baza unor viziuni inovatoare.

Progresul se face prin respectarea tradiţiilor şi prin contestarea traseului bătătorit.

Când vrei să schimbi creşterea şi educaţia unui popor să vezi: câtă şi ce fel de muncă e în stare să facă acel popor? Apoi să te întrebi: pe ce treaptă de dezvoltare se află intelectul lui?

Orice schimbare, care se limitează numai la legi şi la forme, e o simplă amăgire. Încercările făcute în ţară au dovedit că prefacerile şi reformele repezi n-au alt rezultat, decât să adauge la viciile existente şi unele vicii străine, ceea ce cufundă populaţia în sărăcie, în loc să-o înalţe prin bogăţia spirituală şi materială.

Istoria progresează prin partea proastă a lucrurilor - spunea Hegel.

Democratizarea vieţii constituie un fapt ce trebuie acceptat cu toate consecinţele sale, la care trebuie să se adapteze toată ţara, tot poporul. Chiar dacă această democratizare provoacă barbarie în viaţa noastră, nu trebuie să uităm că, barbarii care au distrus pe timpuri imperiul Roman, sau colonizatorii Americii şi Australiei, care au nimicit indienii şi aborigenii, de rând cu aceste distrugeri şi nimiciri, au făcut alte societăţi şi culturi puternice şi bogate.

O bună creştere şi educaţie a individului presupune dezvoltarea calităţilor potenţiale caracteristice etniei din care acesta face parte.

Un individ e cu atât mai de preţ - şi pentru el, şi pentru societate - cu cât viaţa lui are mai multe laturi expresive.

Viaţa este o consumaţie - unii consumă, alţii se consumă.

Din născare fiecare copil normal e înzestrat cu potenţial de colaborare, cooperare, comunicare şi creaţie; acest potenţial trebuie protejat şi dezvoltat.

Noi nu ne gândim de fel că oamenii fără muncă ar putea deveni îngeri, dacă li s-ar da libertate; ştim numai, că ei devin satane, când se simt înrobiţi.

Educaţia liberă trebuie înţeleasă doar ca libertate maximală în limitele planului educaţional general şi ale mediului social concret.

Neamul nostru nu va putea birui greutăţile de azi, decât muncind mai bine decât cei care îl duşmănesc şi întrecându-i prin moralitate.

Să ne străduim a gândi demn, în aceasta şi constă baza moralităţii.

Natura nu suferă minciuna niciodată, nicăieri şi de hatârul nimănui.

Cu slăbiciune nu faci putere; cu eroare nu faci adevăr; cu viciu nu faci virtute.

Sau suntem mai puternici decât alţii, şi vom trăi; sau suntem slabi, iar atunci vom pieri.

În ţara fără stăpân până şi hoţii nu sunt în siguranţă, pentru că doi iau prada de la unul şi mulţi de la doi.

Neamul nostru are nevoie de un adevărat om de stat, iar acela, din prisosul energiei sale, dăruieşte şi arată puterea de muncă. Dacă lipseşte omul de stat, singura nădejde a unui popor e o bună creştere şi educaţie, un regim de muncă atât de bine organizat, încât nici cârmuitorii cei mai bicisnici să nu-i poată face prea mult rău.

Când domnesc nelegiuiţi oamenii se prăbuşesc.

Omul care nu cunoaşte odihnă şi la care munca porneşte din plinul persoanei, ca apa din izvor, e tipul de caracter cel mai preţios pentru stat.

Întotdeauna oamenii incomozi fac revoluţiile (cognitive, sociale).

Pentru a împiedica accelerarea decalajului nostru faţă de ţările avansate trebuie să trecem neîntârziat la accelerarea progresului tehnologic-ştiinţific, acceptând căile de industrializare rapidă, transferul rapid de tehnologie de la ţările cele mai dezvoltate, creaţia tehnică autohtonă, lichidarea decalajului uman prin înlocuirea tipului învăţării de menţinere cu învăţarea inovativă şi progresivă.

Societatea e în drept să ceară de la şcoală, ca în idealul omului să nu uite prezenţa calităţilor cetăţeanului ideal. Oricât de scăzut ar fi nivelul moral al societăţii, şcoala trebuie să creadă că ea poate ridica nivelul moral prin idealului progresiv al societăţii.

Viaţa şcolii trebuie organizată în aşa fel încât copilul să poată urma colectivitatea şi a merge în pas cu ea.

Nici un alt domeniu nu are atâta putere şi dreptate ca educaţia. A educa înseamnă - a cultiva, a îngriji şi ocroti omul; a organiza corect viaţa omului.

Într-o viaţă corectă şi copiii cresc corect.

Educaţia este influenţa asupra inimilor pe care le formăm. A influenţa se poate numai prin exemplu fructuos. De fapt, totul sau 99% din educaţie se reduce la exemplu, la corectarea şi perfecţionarea propriei vieţi.

E imposibil să educi bine copiii dacă tu însuţi eşti prost.

Educaţia copiilor este autoperfecţionare, la care nimeni nu poate ajuta cât copiii înşişi.

Calitatea cea mai importantă a unui educator este că trebuie să fie el însuşi o persoană care învaţă. Dacă şi-a pierdut capacitatea de a învăţa, nu mai are ce căuta în tovărăşia celor care şi-au păstrat-o pe a lor.

Educaţia îşi atinge scopul atunci, când omul este conştient şi sigur de sine, are voinţă să se cultive, cunoaşte şi aplică modalităţile şi mijloacele educaţionale adecvate.

Fiecare pedagog trebuie să conştientizeze ideea şcolii, acel model de copil educat, care trebuie format la absolvirea ei. În caz contrar pedagogii vor continua să educe şi să se instruiască numai pe sine. Însă deşi educatori sunt mulţi, ei continuă să se reproducă în actualii copii pe sine; ei pierd cheiţa moralităţii discipolilor lor.

Indiferent de disciplina predată şi de participarea în organizarea generală a şcolii, pedagogul trebuie să cunoască neapărat nu numai obiectul, ci şi idealul educaţional spre care tinde. Fără conştientizarea idealului, pedagogii sunt nişte jucători care joacă într-un joc cunoscut, unde unul din jucători e cu ochii legaţi şi dă din mâini, neştiind pe cine-l va prinde, mai corect, că nu va prinde pe nimeni.

Dacă obiectivul de bază al educaţiei şi al şcolii devine dezvoltarea activismului, antrenarea voinţei şi grija ca copiii să fie creativi, de a continua şi descoperi Eu-l, atunci va fi nevoie să se transforme acest activism şi creativitate într-o activitate cu adevărat etică.

Cultura şcolii poate avea o influenţă importantă în dezvoltarea adevărată a adolescentului.

Omul poate fi creativ în orice gen de activitate.

A crea nu este un avantaj al geniilor, ci o calitate prezentă la diferite niveluri de competenţă.

Tragedia cea mai mare pentru omul creativ e atunci când pasiunea creativă, instinctul creativ dispare.

Învăţarea inovativă şi progresivă înseamnă pregătirea fiinţei umane de a utiliza tehnici de prognoză, de simulare, proiectare, evaluare, de a dezvolta judecăţi critice, de a forma capacitatea de decizie, de a acţiona liber şi independent, de a conjuga permanent informaţia cu atitudinea creativ/inovativă.

Momentul frământării şi neindiferenţii trebuie să devină punctul de pornire în orice activitate educativă.

În societate există opinia, că talentul personalităţii se înglobează numai în intelect, dar se poate nu numai gândi cu talent, ci şi simţi cu talent.

Latura emoţională are o importanţă nu mai mică decât alte laturi ale personalităţii şi constituie obiectul educaţiei în aceeaşi măsură ca şi gândirea şi voinţa. Dragostea apare de la acelaşi talent şi genialitate ca şi descoperirile şi invenţiile.

Astăzi şi pe viitor avem nevoie nu numai de intelect, dar şi de personalităţi cu caracter.

Încă la 5-6 ani, copilul capătă 1/2 din ştiinţa vieţii şi cam 3/4 din caracter.

Numai munca poate închega pe deplin caracterul, iar fapta e singura unitate de măsură pentru a preţui dimensiunile unui caracter. Dovadă deplină a caracterului pot servi vorbele: Om de treabă înseamnă a fi numai acela care poate lucra; iar om de ispravă e cel care duce lucru până la capăt.

Munca adevărată trebuie să posede următoarele particularităţi: să se bazeze pe o judecată corectă, să fie liberă şi creatoare.

Să punem mai întâi regula: munceşte munci adevărate şi ridică deprinderea de a munci până la caracter, adică fă din această deprindere un obicei egal cu a doua natură.

Atâta ştii şi atâta poţi, cât munceşti.

Munca este izvorul obiceiurilor fiecărui popor - adevărata sa constituţie, - iar cine nu schimbă felul şi rostul muncii, acela degeaba mai schimbă legile.

Învăţământul fără muncă efectivă e o amăgire care aduce după sine, ca orişice muncă, căderea şi pedeapsa mincinosului, fie că e vorba de un individ, fie că e vorba de un popor întreg.

Dacă vreţi să ridicaţi omul muncitor, trebuie să începi cu copilul, nu cu stomacul. În nici un caz cu cartea! Căci nu cerneala şi hârtia sunt începutul şcolii, ci viaţa de toate zilele din casa părintească.

Valoarea copiilor unei familii este în genere proporţională cu numărul lor.

Valoarea părinţilor este proporţională cu numărul copiilor.

Omenia adevărată, fără dragoste de copii, este imposibilă.

Valoarea unui popor este proporţională cu numărul familiilor normale, adică al celor cu copii numeroşi.

Adevărul adevărat al fiecărui copil e vatra, ograda, casa şi grădina părintească împreună cu toate vietăţile dimprejurul ei.

Copiii sunt forţa, care poate fi orientată şi antrenată spre munca comună, sau spre respingerea ei; forţa de care trebuie să ţinem cont.

Copilăria e o lume deosebită, unde copiii trăiesc cu imaginile lor despre bine şi rău, cinste şi necinste, demnitate umană; ei au criteriile lor de frumos; ei măsoară altfel timpul în anii copilăriei: ziua pare an, anul - veşnicie.

Având acces în palatul poveştilor, numele căruia este - copilărie, maturul trebuie să se prefacă în copil. Numai astfel copiii vor privi la educator nu ca la un om indiferent faţă de cele ce se petrec în lumea copilăriei.

Copilăria este lumea jocurilor şi nu găsim copil care să se plictisească de joc.

Jocul este temelia muncii, mai în toate manifestările copilăriei. Din joc trebuie să iasă: mlădierea şi energia copilului; o sumă de însuşiri morale, deprinderea de a munci.

Jocul este forma cea mai bună de organizare emoţională a copilăriei. Jocul este oricând emoţional, trezeşte emoţii puternice şi fierbinţi, învaţă să nu urmezi orbeşte emoţiile, să le corelezi cu regulile şi scopul final al jocului.

Şcoala trebuie să împânzească viaţa copilului cu mii de relaţii sociale, care ar contribui la formarea profilului moral al acestuia.

Scopul şcolii e să-i atragă pe elevi la muncă în aşa fel, încât să le fie cu neputinţă, pentru tot restul vieţii, să mai trândăvească, adică să educe o hărnicie sănătoasă, superioară.

Elevul nu e un vas ce trebuie umplut, ci o făclie care trebuie aprinsă.

Bazele oricărui obiect pot fi predate oricui, la orice vârstă, într-o formă anumită.

Adesea în calea celor care vor să înveţe stă autoritatea celor care predau.

Valoarea unei şcoli se măsoară după numărul talentelor descoperite şi dezvoltate, pe care ea le pune la dispoziţia societăţii.

Scrisul, tiparul, cititul, conferinţele, simpozioanele şi legiferările - oricât de numeroase vor fi, nu pot schimba o ţară. Nu-i destul să dăruieşti cuiva o Evanghelie, ca să-l faci bun cetăţean. Nu-i de ajuns o carte despre pomicultură, pentru ca grădina să se umple de poame. Nu cartea îl învaţă pe om, ci munca. Numai ea poate da deprinderi bune şi trainice. Cititul îl ajută doar pe cel care munceşte, nu pe cel care îşi plimbă ochii pe carte.

Şcoala tradiţională e organizată pentru transmiterea cunoştinţelor de la o generaţie la alta; centrul de greutate al acestei organizări e pus pe natura cunoştinţelor. Şcoala din zilele noastre şi de viitor cere o altă organizare - organizare pentru dezvoltarea aptitudinilor creative ale tinerilor ce aparţin generaţiei noi, care va trăi în mileniul trei.

Mai bine muncă fără carte, decât carte fără muncă.

Familia şi şcoala sunt două instituţii sociale măreţe, între care apar relaţii educative. Dar aceste relaţii nu se înţeleg corect: unii afirmă că familia trebuie să educe, şcoala - să instruiască. Noi vedem aceste relaţii astfel: educând - instruim, şi instruind - educăm.

Şcoala trebuie să fie o continuare a vieţii de familie, fapt care nu se poate realiza doar îndemnându-i pe copii să muncească, să vorbească şi să înşire în permanenţă semne negre pe hârtie albă...

Nu orice om de ocazie poate lua asupra - şi să dezlege o problemă atât de grea, cum este acea de a îndruma tineretul, integrându-l organic în viaţa neamului; pentru aceasta se cere neapărat un om deosebit, care ar fi, el însuşi, impregnat de cea mai autentică tradiţie a poporului din care face parte.

Profanii îşi închipuie că profesorul poate crea caractere, după cum pictorul creează anumite chipuri pe pânză. Adevărul e unul: şcoala poate cel mult să modeleze. Un lucru de căpetenie e ereditatea, adică predispoziţiile moştenite de la părinţi. Iar rolul cel mai mare al profesorilor e acesta: să găsească predispoziţiile cele mai puternice ale fiecărui copil şi să înlesnească dezvoltarea celor favorabile, împiedicând, pe cât e posibil, manifestarea celor primejdioase individului şi societăţii.

Nu există nici o artă mai înaltă decât arta educaţiei spirituale autentice. Pictorul şi sculptorul creează numai o figură fără viaţă, iar un educator înţelept, făureşte un chip viu, pe care văzându-l se bucură Dumnezeu şi oamenii.

Metode reuşite există aproape atâtea, câţi profesori buni există.

Educatorii trebuie să învingă două obstacole: misticismul şi dezinteresul pentru activitatea educativă, lipsa încrederii în puterea ştiinţei şi a vocaţiei.

Un criteriu de valorificare a profesorilor şi a şcolilor ar fi acesta: profesorii răi, ca şi medicii răi, sunt cei care greşesc diagnosticul şi lasă suferinţa să dureze. Valoarea şcolilor poate fi măsurată statistic, iar şcolile rele vor fi evitate şi desfiinţate, ca o măsură de igienă socială.

Şcoala duce evidenţa timpului în felul său, iar administraţia ei ar trebui să aibă grijă să satisfacă nevoile actuale ale copiilor.

Dacă doriţi să deveniţi un director bun, străduiţi-vă să fiţi un profesor şi educator bun nu numai faţă de copiii pe care îi instruiţi la lecţie, ci şi cu toţi elevii şcolii.

Toţi directorii buni se aseamănă unul cu altul, toţi directorii răi sunt răi fiecare în felul său.

Nu poate exista o şcoală bună cu un director mediocru, şi invers o şcoală mediocră cu un director bun.

Obiectivul principal al directorului constă în aceea ca colectivul pedagogic al şcolii să muncească în înţelegere şi colaborare, să se afle aproape de copii. Directorul e dator să ajute pedagogii în realizarea obiectivelor educaţionale preconizate. Minuni se fac atunci când sunt asigurate toate resursele şi când se munceşte pentru atingerea scopului general.

Metoda de bază în lucrul directorului cu profesorii este conversaţia individuală, prietenească, deschisă, intimă.

Indiferent de dorinţele directorului, în jurul lui se formează o anumită atmosferă. De aceea el trebuie să concentreze eforturile spre formarea unei atmosfere capabilă să dezvolte personalitatea fiecărui copilul.

Autoritatea morală a directorului de şcoală este condiţia necesară a succesului în muncă lui.

Autoritatea directorului de şcoală este şi autoritatea colectivului pedagogic.

Pregătirea cadrelor de conducere pentru sistemul educaţional necesită aplicarea celor mai înalte succese ale managementului educaţional mondial precum şi a experienţei celor mai de seamă organizatori ai învăţământului din ţară.

Managementul constituie o activitate care urmăreşte optimizarea dinamică a tuturor resurselor în vederea atingerii obiectivelor puse.

Astăzi ar fi improprie orice încercare de a conduce şcoala şi învăţământul în general, în mod empiric, aşa cum s-au obişnuit s-o facă managerii şcolii şi cei ministeriali. În locul dirijării empirice este necesară promovarea dirijării ştiinţifice, profesioniste, care să facă faţă managerului bine pregătit, convins că activitatea lui trebuie să se sprijine pe rezultatele ştiinţei, ci nu pe formula «algoritmului», sau interesului de partid.

Nici prin ani, nici prin părul alb, nici prin avere, nici prin rude nu este mare cineva. Vechii înţelepţi au stabilit legea că cine-i învăţat, acela-i mare în ochii noştri

Pedagogia umană pleacă de la un adevăr elementar: după cum gloata omenirii este ogorul din care răsar varietăţile etnice capabile de a spori civilizaţia şi cultura, tot aşa din gloata fiecărui popor se pot ivi oameni superiori.

Pedagogia naţională n-o poate scrie şi n-o poate aplica, decât cel plin de fiinţa poporului său şi încă cu condiţia să fie el însuşi o personalitate cu adevărat reprezentativă.

Cel mai bun cadou pentru viitor este trecutul.

Capitalul depus în fiinţa umană ne va asigura progresul şi profit pe viitor.

Încrederea în ajutorul din afară ne aduce durere; numai încrederea în noi înşine ne va aduce putere şi bucurie

Nimic nu va salva omenirea, decât forţa simplă şi măreţia educaţiei naţionale a fiecărui popor.

Pentru a traduce în viaţă aceste adevăruri, privind atingerea performanţei naţionale, avem nevoie de următoarele condiţii:

integritatea hotarelor şi pace în ţară;

un președinte, un parlament și un guvern care ar lucra mai bine şi ar costa mai puţin;

o conducere de vârf angajată total în transformarea statului și țării;

un scrupulos «regim de muncă» pentru toţi;

personalităţi reprezentative care să arate calea şi să dea impulsul - omul de stat, pedagogul, părintele, patronul, muncitorul, comunitatea ...;

eliminarea toxinelor etnice, pedagogice, psihologice şi economice;

alocarea capitalului în sistemul educaţional.

În acest testament nu s-au epuizat toate ideile care ar fi necesare prezentului și viitorului nostru. Ne dăm perfect seama că nu am reuşit să tratăm decât unele particularităţi ale vieții. Din aceste considerente testamentul va necesita completare permanentă cu idei. Dar să ţinem minte că principalul e totuşi să căutăm, să cutezăm şi să experimentăm. Să păşim înainte, învingând orice greutăţi. Acest impuls îl simţim şi îl voi simți în permanență, propunându-l atenţiei domniilor voastre, dragi cititori.

Sunt convins că testamentul îl va convinge pe cititor de importanţa şi de necesitatea sa pentru viitorul nostru ca popor și naţiune.

Vă mulţumesc pentru orice remarcă şi consideraţie, care poate contribui la îmbunătățirea vieții și asigurarea viitorului noilor generații ale neamului nostru și a umanității.

Legătura poate fi făcută prin poșta electronică:
djapatrascu@gmail.com